

Powszechny
Kodeks handlowy

wraz z ustawą wprowadczą,
ustawą o stręczycielach
i ustawą o organizacyi giełd
z uwzględnieniem
odnośnych ustaw i rozporządzeń późniejszych
opracowany
i orzeczeniami Sądów najwyższych
w Wiedniu i Lipsku
objaśniony przez
Dra Józefa Rosenblatta.

W Cieszynie 1877.
Nakład Karola Malika.

2576

Czcionkami H. Feitzingera w Cieszynie.

Wydanie niniejsze kodeksu handlowego nie jest wcale komentarzem, dlatego proszę nie wymagać po nim tego, czego od komentarza żądać mamy prawo; jest ono li tylko podręcznym wydaniem kodeksu objasnionego kilkoma uwagami wydawcy i orzeczeniami sądów najwyższych w Lipsku i Wiedniu.

Na orzeczenia najwyższego Trybunału handlowego w Lipsku zwracam szczególną uwagę prawników. Trybunał ten urządzony został na mocy ustawy z dnia 12. czerwca 1869 jako najwyższy Trybunał w sporach handlowych (i wekslowych) dla całych Niemiec (do roku 1871 „Bundes-Oberhandelsgericht“, od 2. września 1871 „Reichs-Oberhandelsgericht“ zwany). Orzeczenia jego celują trafnością sądu i poglądu, a zapoznanie się z nimi przyczynia się w niemałym stopniu do należytego pojmowania i rozumienia kodeksu handlowego, dlatego też sądziłem, iż przysłużę się nietylko tak zwanym teoretykom ale i praktykom naszym powołaniem ważniejszych z tychże orzeczeń, których dziś jest już 19 tomów wydanych pod redakcją radców rzeszonego trybunału.

Orzeczenia sądu najwyższego w Wiedniu w przedmiocie kodeksu handlowego zapadłe nie są ani urzędowo ogłoszone, ani urzędowo zebrane — z wyjątkiem kilku ogłoszonych w repertoarzu i księdze orzeczeń (w „Gerichts-Zeitung“); jedyny istniejący ich zbiór wydany staraniem

IV

Clemensa i Adlera jest zbiorem prywatnym obejmującym orzeczenia ogłoszone prywatnie w czasopiśmie prawnym do roku 1875. Z zbioru tego musieliśmy i my — w braku lepszego źródła urzędowego — czerpać orzeczenia w niniejszym wydaniu przytoczone, uzupełniając je orzeczeniami ogłoszonymi w ostatnich latach w naszych czasopiśmie prawnym; gdy jednakowoż wszystkich orzeczeń przytoczyć nie podobna, przeto wybraliśmy tylko te, które za ważniejsze i zasadnicze uważamy, wybór takowych jest zatem, na co winniśmy tu zwrócić uwagę, w części wynikiem podmiotowego naszego zapatrywania się na wartość i ważność odnośnego orzeczenia, aczkolwiek często powołujemy i sprzeczne orzeczenia, pozostawiając każdemu dowolny między nimi wybór

Ponieważ kodeks handlowy z r. 1862 obowiązuje również w Niemczech (z wyjątkiem postanowień o spółkach akcyjnych i akcyjno-komandytowych zastąpionych w Niemczech ustawą z 11. czerwca 1870) przeto należałoby tylko jeszcze — chcąc ułatwić porównanie naszej ustawy handlowej z ustawami państw sąsiednich — powołać odnośne postanowienia kodeksu handlowego francuskiego (code de commerce) obowiązującego w królestwie polskim. Postanowień kodeksu tego jednak nie powołujemy, gdyż kodeks francuski jest dla każdego łatwo przystępny, a odnośne postanowienia łatwo w nim odzyskać, dla ułatwienia tylko ich znalezienia nadmieniamy, że kodeks francuski obejmuje prawo handlowe łącznie z wekslowem w czterech księgach, z których pierwsza zawiera rzecz o handlu w ogólności, druga rzecz o handlu morskim, trzecia o konkursie, a czwarta o jurysdykcji handlowej. Tytuł pierwszy księgi pierwszej stanowi o handlujących (des commerçans, art. 1—7), tytuł drugi o księgach handlowych (des livres de commerce, art. 8

do 17), tytuł trzeci o spółkach (des sociétés, art. 18 do 65), tytuł czwarty o separacji dóbr (des séparations de biens, art. 66—70), tytuł piąty o giełdach, ajentach i stręczycielach (des bourses de commerce, agens de change et courtiers, art. 71—90), tytuł szósty o komisantach — spedytorach i przewoźnikach — (des commissionnaires etc. art. 91—108), tytuł siódmy o kupnachs i sprzedażach (des achats et ventes, art. 109), tytuł ósmy wreszcie o wekslu, przekazie na zlecenie i przedawnieniu (de la lettre de change, du billet à ordre et de la prescription, art. 110—189).

Postanowienia księgi drugiej, trzeciej i czwartej kodeksu handlowego zostały z naszego kodeksu handlowego wyłączone, zaczém je pomijamy.

Co się tyczy tłumaczenia trzymaliśmy się w niem wyrazownictwa przyjętego przez akademię umiejętności w „słowniku wyrazów prawniczych i administracyjnych“, o ile zaś w nim wyrazów brakło, użyliśmy wyrazów w praktyce od dawna przyjętych i utartych.

Prócz kodeksu handlowego i ustawy wprowadzłej umieściliśmy w niniejszém wydaniu także ustawę o stręczycielach i o organizacyi giełd chcąc niniejsze wydanie podręczne uczynić przydatném dla uczącój się młodzieży z jednéj, a praktyków z drugiej strony.

Kraków, w grudniu 1876.

Spis przedmiotów.

	Strona
WSTĘP.	
I. Historia powstania kodeksu handlowego	1
II. Literatura kodeksu handlowego	4

KODEKS HANDLOWY.

Przepisy ogólne (art. 1—3)	7
--------------------------------------	---

KSIĘGA PIERWSZA.

O handlujących.

Tytuł pierwszy. O kupcach (art. 4—11)	8
Tytuł drugi. O rejestrze handlowym (art. 12—14)	10
Tytuł trzeci. O firmach handlowych (art. 15—27)	12
Tytuł czwarty. O księgach handlowych (art. 28 do 40)	16
Tytuł piąty. O prokurantach i pełnomocnikach handlowych (art. 41—56)	21
Tytuł szósty. O pomocnikach handlowych (art. 57 do 65)	26
Tytuł siódmy. O stręczycielach handlowych czyli sensalach (art. 66—84)	28

KSIĘGA DRUGA.

O spółkach handlowych.

Tytuł pierwszy. O jawnej spółce handlowej.	
<i>Oddział pierwszy.</i> O zawiązaniu spółki (art. 85 do 89)	44
<i>Oddział drugi.</i> O stosunku prawnym zachodzącym między spółnikami (art. 90—109)	46
<i>Oddział trzeci.</i> O stosunku prawnym spółki do trzecich (art. 110—122)	52
<i>Oddział czwarty.</i> O rozwiązaniu spółki i wystąpieniu z niej pojedynczych spółników (art. 123—132)	56
<i>Oddział piąty.</i> O likwidacji spółki (art. 133—145)	59
<i>Oddział szósty.</i> O przedawnieniu skarg przeciw spółnikom (art. 146—149)	63
Tytuł drugi. O spółce komandytowej.	
<i>Oddział pierwszy.</i> O spółce komandytowej w ogólności (art. 150—172)	64
<i>Oddział drugi.</i> O spółce komandytowej na akcje w szczególności (art. 173—206)	70
Tytuł trzeci. O spółce akcyjnej.	
<i>Oddział pierwszy.</i> Zasady ogólne (art. 207—215)	79
<i>Oddział drugi.</i> Stosunki prawne akcyonaryuszów (art. 216—226).	83
<i>Oddział trzeci.</i> Prawa i obowiązki dyrekcyi (art. 227 do 241)	86
<i>Oddział czwarty.</i> Rozwiązanie spółki (art. 242—248)	90
<i>Oddział piąty.</i> Przepisy końcowe (art. 249)	93

KSIĘGA TRZECIA.

O spółce niejawniej i o stowarzyszeniu do przedsiębiorania pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek.

Tytuł pierwszy. O spółce niejawniej (art. 250 do 265)	95
---	----

Tytuł drugi. O stowarzyszeniu do przedsięwzięcia pojedynczych czynności handlowych na spólny rachunek (art. 266—270)	99
--	----

KSIĘGA CZWARTA.

O czynnościach handlowych.

Tytuł pierwszy. O czynnościach handlowych w ogólności.	
<i>Oddział pierwszy.</i> Pojęcie czynności handlowych (art. 271—277)	101
<i>Oddział drugi.</i> Ogólne przepisy o czynnościach handlowych (art. 278—316)	106
<i>Oddział trzeci.</i> Zawieranie czynności handlowych (art. 317—323)	121
<i>Oddział czwarty.</i> Wykonanie czynności handlowych (art. 324—336)	124
Tytuł drugi. O kupnie (art. 337—359)	128
Tytuł trzeci. O przedsiębiorstwie komisowém (art. 360—378)	140
Tytuł czwarty. O spedytorstwie (art. 379—389)	146
Tytuł piąty. O przewoźnictwie.	
<i>Oddział pierwszy.</i> O przewoźnictwie w ogólności (art. 390—421)	150
<i>Oddział drugi.</i> O przewoźnictwie kolei żelaznych w szczególności (art. 422—431)	160

DODATEK.

I. <i>Ustawa wprowadzająca kodeks handlowy</i>	166
I. Przepisy ogólne (§§ 1—5)	168
II. Przepisy szczególne (§§ 6—48)	171
1. O kupcach (§§ 6—9)	171
2. O rejestrze handlowym i umowach małżeńskich odnośnie do kupców i spółek handlowych (§§ 10 do 18)	172

	Strona
3. O księgach handlowych (§§ 19—22)	176
4. O prokurantach, pełnomocnikach i pomocnikach handlowych (§§ 23—25)	177
5. O stręczycielach handlowych i ustawach giełdowych (§§ 26—29)	178
6. O spółkach handlowych (§§ 30—37)	179
A. Co do zbiegu wierzycieli (§§ 30, 31)	179
B. Co do istniejących przepisów ustawy o stowarzyszeniach (§§ 32—35)	180
C. Co do przepisów prawa cywilnego i postępowania	181
7. O czynnościach handlowych	181
A. Co do orzecznictwa w sprawach handlowych	181
B. Co do prawa zastawu i zatrzymania kupcom służyącego	185
C. Co do mianowania znawców	186
Przepisy przechodnie	187
<i>II. Ustawa o organizacyi giełd</i>	190
<i>III. Rozporządzenie minist. o założeniu i utrzymywaniu rejestru handlowego</i>	197
1. Założenie i utrzymywanie rejestru handlowego	197
2. Załatwianie czynności odnoszących się do rejestru handlowego	203
Wzory	208
<i>Spis alfabetyczny</i>	213
Sprostowania i dodatki	255

W S T Ę P.

I. Historia powstania kodeksu handlowego.

W kilka lat po zredagowaniu powszechnego niemieckiego kodeksu wekslowego uczynił rząd bawarski dnia 21. lutego 1856 na zgromadzeniu rzeszy niemieckiej wniosek wydelegowania komisji mającej ułożyć projekt powszechnego niemieckiego kodeksu handlowego. Wniosek ten został przyjęty i uchwalono zarazem, iż komisya wydelegować się mająca ma odbywać swe narady w Norymberdze i rozpocząć takowe 15. stycznia 1857 roku. Komisya złożona z członków wysłanych przez wszystkie prawie państwa należące do rzeszy niemieckiej rozpoczęła istotnie w dniu 15. stycznia 1857 narady, które ciągnęły się aż do roku 1861. Austryę reprezentowali w komisji bar. Raule, prezydent sądu handlowego w Wiedniu; Dr. Schindler, radca sekcyjny w ministerstwie handlu w Wiedniu; Benoni-Clanisberg, c. k. Radca sądu wyższego w Tryeście i Sartorio, konsul tamże.

Komisji udzielono jako podstawę do obrad dwa projekty do kodeksów handlowych: projekt austriacki w dwóch redakcyach (t. zw. ministerjalny i przejrzany) mianowicie:

- a) „Entwurf eines österreichischen Handelsrechts nach den Anträgen des k. k. Justizministeriums mit Rücksicht auf die in der Ministerconferenz gepflogene Berathung“.
- b) Entwurf eines österr. Handelsrechts, Wien 1857. Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei —

i projekt pruski p. t.:

Entwurf eines Handelsgesetzbuches für die preussischen Staaten nebst Motiven, Berlin 1857.

Projekt austriacki *a)* zawierał w 212 paragrafach następujące rozdziały: 1) o osobach prawu handlowemu podległych, 2) o zaprotokołowaniu kupców i skutkach onego, 3) o prawach i obowiązkach kupców, 4) o księgach handlowych, 5) o spółkach handlowych, 6) o pomocnikach handlowych, 7) o komisantach, 8) o spedytoraach, 9) o przewoźnikach, 10) o stręczycielach towarów.

Projekt pruski przeciwnie zawierał 1063 paragrafów podzielonych na 6 ksiąg, z których 1. stanowi o stanie handlowym, 2. o spółkach handlowych, 3. o czynnościach handlowych, 4. o handlu morskim, 5. o konkursie kupieckim a 6. o sądownictwie w sprawach handlowych.

Komisya uchwaliła wziąć za podstawę obrad projekt pruski, jednak nie spuszczać z oka projektów austriackich; na podstawie tedy projektu pruskiego toczyły się obrady.

Nad 1., 2. i 3. księgą projektu, obejmującemi właściwe materyalne prawo handlowe w ściślejszém znaczeniu obradowano trzechkrotnie w Norymberdze; pierwsze obrady czyli t. zw. pierwszy odczyt tychże ksiąg ukończono dnia 2. lipca 1857 i polecono wybranemu z łona komisji komitetowi redakcyjnemu ostateczne zredagowanie tychże 3 pierwszych ksiąg. W końcu roku 1857 i początku 1858. roku odbył się następnie drugi odczyt tychże ksiąg, w którym uchwalono mianowicie wydzielić z księgi drugiej stanowiącej o spółkach handlowych rzecz o spółce niejawnéj i o stowarzyszeniu do przedsiębrania pojedynczych czynności handlowych i utworzyć z takowych odrębną księgę trzecią, w skutek czego dotychczasowa księga 3. o czynnościach handlowych stała się księgą czwartą; księga 4. zaś o handlu morskim — księgą piątą. Postanowienia o prawie konkursowém i o sądownictwie w sprawach handlowych z kodeksu wydzielono, ponieważ nie było widoku, ażeby

postanowienia te w obec tak różnorodnych procedur poszczególnych państw niemieckich mogły zostać przez nie przyjęte.

Dnia 14. marca 1861 przedłożyła tedy komisya rządowi związkowemu wymienione 5 ksiąg z wezwaniem wprowadzenia takowych jak najprędzej w poszczególnych krajach.

Projekt z łona komisji wyszły został też istotnie w państwach rzeszy niemieckich wprowadzony wprawdzie bez zmiany, lecz jako ustawa krajowa; dopiero po reorganizacji związku niemieckiego ustawą z 5. czerwca 1869 uznany został za ustawę związkową (Bundesgesetz), a następnie za ustawę państwa (Reichsgesetz).

W Austrii wprowadzone zostały również bez zmiany ustawą z dnia 19. grudnia 1862, N. 1 D. u. p. z r. 1863 cztery pierwsze księgi z wyłączeniem prawa morskiego, jako powszechny kodeks handlowy dla Cislitawji.

Oprócz ustawy handlowej i ustawy wprowadzającej stanowią o materyach prawa handlowego następujące ustawy i rozporządzenia ważniejsze:

- 1) Ustawa o opiece znaczków i wzorów fabrycznych (Marken- und Musterschutzgesetz) z 7. grudnia 1858, N. 230 D. u. p.;
- 2) ustawa przemysłowa z 20. grudnia 1859, N. 227 D. u. p.;
- 3) rozporządzenie minister. spraw i handlu z 9. marca 1863 D. u. p. N. 27 o założeniu i utrzymywaniu rejestru handlowego;
- 4) rozporządzenie minister. z 28. października 1865, N. 110 D. u. p. o przywilejach instytucyj kredytowych;
- 5) rozporządzenie minister. z 19. czerwca 1866, N. 86 D. u. p. o zakładach składowych (Lagerhäuser);
- 6) ustawa z 14. czerwca 1868, N. 62 o stopie procentowej;
- 7) ustawa konkursowa z 25. grudnia 1868, N. 1 ex 1869 D. u. p.;

- 8) regulamin kolejowy z 10 czerwca 1874, N 75 D u p ,
- 9) ustawa o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z 9 kwietnia 1873, N 70 D u p ,
- 10) ustawa z dnia 1 kwietnia 1875, N 67 D u p o organizacji giełd, i
- 11) ustawa z 4 kwietnia 1875, N 68 D u p o stręczycielach handlowych,
- 12) rozporządzenie ces z 21 czerwca 1873, N 114 D u p do art 245 ust handl ,
- 13) ustawa z 8 marca 1876, N 26 D u p o ostemplowaniu weksli, kupieckich dokumentow i rachunkow

II. Literatura kodeksu handlowego.

A) Dzieła systematyczne wazniejsze

- C M A Gad Handbuch des allg deutsch Handelsrechts, erster Theil, engeres Handelsrecht, 1863
- Auerbach Das neue Handelsgesetz systematisch dargestellt 1863—1865
- Stubenrauch Handbuch des osterr Handelsrechts Wien 1863
- Goldschmidt Handbuch des Handelsrechts Druge wydanie, T I część 1 ex 1874, część 2 ex 1875
- Endemann Das deutsche Handelsrecht, 3 wyd 1876
- Wachter Das Handelsrecht nach dem allg deutsch H-G-B etc Dwa tomy 1865 i 1866
- Thol Handelsrecht Bud I, 5 Auflage, erste Halfte 1875

B) Wazniejsze komentarze

- Makower i Meyer Das allg deutsche Handelsgesetzbuch fur den prakt Gebrauch, 5 wydanie 1873
- Krawel Tytuł taki sam 1862

- Hahn** Commentar zum allg deutschen Handelsgesetzbuch, 2 wydanie az do art 347 ex 1871, 1875 i 1876
- Brix** Das allgem d Handelsgesetzbuch vom Standpunkt der osterr Gesetzgebung erläutert Wien 1864
- Anschutz u Volderndorff** Commentar zum allg d H. G-B T I, II i III, zeszyt 1—4, 1867—1873
- Puchelt** Commentar zum allg d H G-B, 2 wyd 1875
- Blaschke** Erläuterung des H-G B Wien 1868

C) Ważniejsze czasopisma i zbiory orzeczeń sądowych

- Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht, herausgegeben von Goldschmidt u Laband Erlangen
- Archiv für Theorie und Praxis d allg d Handelsrechts v Busch, obecnie w Berlinie
- Entscheidungen des Bundes- pozniej Reichs-Oberhandelsgerichtes, herausgegeben von Mitgliedern des Gerichtshofes Erlangen, 19 tomow, (obok czasopisma Goldschmidta, z ktorem dawniej były połączone)
- Sammlung der Entscheidungen zum Handelsgesetzbuche von Dr Leopold Adler und Dr Robert Clemens Wieden, 3 tomy, obejmuje orzeczenia sądu Najw w Wiedniu do 1 1875
- Protocolle der Commission zur Berathung eines allgem deutschen Handelsgesetzbuches Im Auftrage dieser Commission herausg v Lutz 9 Thle und Beilagenband, Wurzburg 1859—1863
-

Skrócenia.

U. w. == ustawa wpiowadca

O. T. N. w Lipsku == Orzeczenie najwyższego Trybunału handl.
w Lipsku Cyfry rzymskie oznaczają tom, a cyfry arabskie
stronnicę zbioru

Orzeczenie S N lub samo O == Orzeczenie Sądu najwyższego
w Wiedniu

Cyfry rzymskie oznaczają tom, a cyfry arabskie numer zbioru
Adlera i Clemensa

KODEKS HANDLOWY.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Do rzeczy handlowych stosować należy, o ile nie dostaje przepisów w niniejszym kodeksie zwyczaje handlowe¹⁾, a w braku takowych powszechne prawo cywilne.

¹⁾ t zw zwyczaje prawne (Handelsgewohnheitsrecht), nie zaś zwyczaje faktyczne (Handelsusancen) Poi art 278 i 279 i orzeczenie T N w Lipsku z 28 czerwca 1872, t. VI, str 368

Świadectw o istnieniu zwyczajów handlowych udzielają izby handlowe i przemysłowe (ustawa z 29 czerwca 1868, l 85 d u. p)

Umowa między stronami zawarta idzie przed zwyczajem handlowym Orzec S N w Wiedniu z 9 listopada 1871, l 9181, III. 340

Art. 2. Kodeks niniejszy nie zmienia w niczem przepisów niemieckiej ustawy wekslowej.

Por. § 5 ust wpr.

Art. 3. Gdzie kodeks niniejszy mówi o sądzie handlowym, w braku osobnego sądu handlowego zastępuje go sąd zwyczajny.

Poi §§ 38—43 ust wpr, §§ 57—59 normy jurysd. i § 2 ustawy diobiazg

KSIEGA PIERWSZA.

O h a n d l u j ą c y c h.

TYTUŁ PIERWSZY.

O kupcach.

Art. 4. Kupcem jest w rozumieniu niniejszego kodeksu, kto się trudni czynnościami handlowymi¹⁾ w sobie zarobkowania²⁾.

¹⁾ O czynnościach handlowych stanowią art. 271 i nast. kodeksu, i § 14 ustawy o organiz. giełd z 1 kwietnia 1875

²⁾ Sposób zarobkowania (gewerbemässig) polega w zamiarze skierowanym do zawierania całego szeregu w związku zostających czynności handlowych, i oznacza zajęcie się pewnem przedsiębiorstwem jako stałym źródłem dochodu.

Art. 5. Przepisy o kupcach stósują się zarówno i do spółek handlowych, mianowicie też do spółek akcyjnych, których przedsiębiorstwo ma na celu czynności handlowe.

Stósują się one także i do banków publicznych w ich zakresie handlowym, wszakże bez uszczerbku rozporządzeń dla nich istniejących.

Por art 421.

Stowarzyszenie kopalniane żelazne (Eisengewerkschaft) jest spółką handlową i jako taka obowiązane do zaprotokołowania firmy. Orzeczenie S. N w Wiedniu z 9 grudnia 1863, I 8646, I 6

Stowarzyszenia zalczkowe, których cel polega w popieraniu zarobku swych członków przez udzielanie im kredytu, nie są spółkami handlowymi, nie mogą zatem być wpisane w rejestr dla firm spółkowych, lecz do nich stósować należy postanowienia ustawy

o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z dnia 9 kwietnia 1873, Nr 70 D u p O. z 10. grudnia 1873, l 11954, III 473 § 13 ustawy o stowarz. zarobk. i gospod. z 9. kwietnia 1873, Nr. 70 D. u. p stanowi „dla stowarzyszeń, których przedsiębiorstwo w całości lub częściowo ma za przedmiot czynności handlowe, są obowiązującymi przepisy kodeksu handlowego odnoszące się do kupców, o ile ustawa niniejsza nie zawiera odmiennych przepisów“.

Art. 6. Kobieta trudniąca się czynnościami handlowymi w sposobie zarobkowania (handlująca) ma w handlu wszelkie prawa i obowiązki kupca.

Względem swych czynności handlowych nie może się odwoływać do dobrodziejstw prawa, jakie kobietom w poszczególnych państwach służyć.

Nie stanowi tu żadnej różnicy, czy handel same lub wspólnie z innymi, czy osobiście, czy też przez prokuranta prowadzą.

Art. 7. Mężatka nie może być handlującą bez zezwolenia męża.

Znaczy tyle, co zezwolenie męża, jeśli żona prowadzi handel z wiedzą i bez sprzeciwienia się tegoż.

Żona kupca, która tylko pomaga w handlu mężowi, nie jest handlującą.

Por. § 6 u. w.

Art. 8. Mężatka handlująca może się ważnie zobowiązywać przez czynności handlowe i nie potrzeba szczególnego zezwolenia męża do każdej z osobna czynności.

Odpowiada za długi męża całym swoim majątkiem bez względu na prawa zarządu i użytkowania lub inne na tym majątku mężowi w skutek małżeństwa służące prawa¹⁾ Odpowiedzialność ciąży także na majątku wspólnym, o ile istnieje wspólność majątkowa; czy i mąż zarazem odpowiada majątkiem osobistym, rozpoznać należy według ustaw krajowych.

¹⁾ Por. §§ 1233—1235 ust. cyw. i § 52 u. w.

Art. 9. Kobieta handlująca może występować samodzielnie przed sądem w sprawach handlowych; nie ma różnicy czy jest niezamężną, czy zamężną.

Art. 10. Przepisy zawarte w niniejszym kodeksie co do firm, ksiąg handlowych i piekury nie stosują się do przekupniów, tandeciarzy, obnośców i tym podobnych handlarzy na mały rozmiar, dalej do gospodarzy domów zajezdnych, do prostych furmanów, prostych szypów i osób, których przedsiębiorstwo nie przechodzi granic rzemiosła. Bliższe oznaczenie tych zatrudnień, jeśli zajdzie potrzeba, zachowuje się ustawom krajowym.

Stowarzyszenia mające na celu prowadzenie handlu, do którego się wskazane przepisy nie stósują, nie są uważane za spółki handlowe.

Zachowuje się ustawom krajowym postanowienie, że wskazano przepisy i do innych jeszcze klas kupców w Państwie nie mają się stósować. Ustawy krajowe mogą atoli również postanowić, że te przepisy będą stosowane do niektórych z pomiędzy klas wymienionych, lub też do wszystkich kupców w państwie.

Ustęp 1 i 3 artykułu tego zastąpione zostały postanowieniem § 7 ust. wpi. Por. tenże §, tudzież §§ 8 i 9 ust. wpr. i powołany tamże reskr. minister z 8 lutego 1864, l. 803.

Do przemysłowców, których przedsiębiorstwo nie przekracza zakresu rzemiosła, przepisy o firmie i t. d. się nie odnoszą, zatem do zgłoszenia się z firmą nie są obowiązani. Orzec. plen. S. N. w Wiedniu z 26 kwietnia 1864, l. 2967, I. 22.

Pojęcie handlu obnosnego podaje § 1 ustawy o handlu obnosnym z 4. września 1852, N 252 D u p.

Zresztą osoby w 1 ustępie niniejszego artykułu, a względnie w § 7 u w wymienione podlegają innym postanowieniom ustawy handlowej, jeśli tylko są kupcami w myśl art. 4 (tak zwani Kaufleute minderen Rechts).

Art. 11. Ustawy krajowe zakreslające pod względem zarobkowo-policyjnym lub zarobkowo-podatkowym wymogi do nabycia przymotu kupca lub szczególnych klas kupców nie wykluczają zastosowania przepisów niniejszego kodeksu i nawzajem kodeks niniejszy owych ustaw nie wzrusza.

Por. ustawę przemysłową

TYTUŁ DRUGI.

O rejestrze handlowym.

Art. 12. W każdym sądzie handlowym będzie utrzymywany rejestr handlowy¹⁾, w którym uskutecznić się ma wpisy niniejszym kodeksem nakazane²⁾.

Rejestr handlowy jest jawny. Każdemu wolno przezierać go w zwyczajnych godzinach urzędowych. Za złożeniem kosztów można także żądać odpisu wpisów, który na żądanie ma być poświadczonym.

1) Przepisy o założeniu i utrzymywaniu rejestru handl. obejmuje zamieszczone w dodatku rozp. minist. z 9 marca 1863, N 27 D. u. p.

2) Wypowiedzenie jawnej spółki handlowej nie jest przedmiotem wpisu do rejestru handlowego Orzeczenie z 13 września 1870, I 10 825, III 292 Zarejestrowanie pełnomocnictwa nie stanowiącego prokury nie jest dopuszczalnym Orzeczenie z 15 września 1868, I 9346, II 196

Art. 13. Wpisy w rejestrze handlowym uskutecznione sądy handlowe bezzwłocznie ogłosi, o ile niniejszy kodeks w szczególnych wypadkach nie stanowi wyjątku co innego¹⁾, w całej osnowie raz lub kilka razy w pismach publicznych.

Błędne wpisy w rejestrze handlowym mają być sprostowane z urzędu, i każdy interesowany ma prawo żądać takiegoż sprostowania Orzeczenie z 3. września 1873, I 8723, III 452

1) Por. §§ 14 i 17 u. w.

Art. 14. Każdy sąd handlowy przeznaczy corocznie w miesiącu grudniu dla swojego obrotu pisma publiczne, w których zamieszczane będą w ciągu następnego roku ogłoszenia w art. 13 przepisane. Uchwała takowa ogłoszona będzie w jednym lub w kilku pismach publicznych.

Jeśli które z przeznaczonych pism przestanie wychodzić w ciągu roku, sąd wyznaczy natomiast inne pismo i wyznaczenie to ogłosi.

Ustawy krajowe stanowią, o ile sądy w wyborze wyznaczyć się mających pism mają się stosować do poleceń władz wyższych¹⁾.

1) Por. § 11 u. w.

TYTUŁ TRZECI.

O firmach handlowych.

Art. 15. Firma kupca jest to nazwisko, pod którym prowadzi handel, i którym się w handlu podpisuje.

Firma bez posiadacza handlu pomyślaną być nie może. Orzeczenie z 12. lutego 1873, I. 681, III. 417.

Również kupiec pojedynczy (Einzelkaufmann) ma firmę i może pod takąową pozywać bez wymienienia swego nazwiska cywilnego, chociażby takowa do rejestru wpisaną nie była. O. T. N. w L. z 7. listopada 1871, III. 409.

Art. 16. Kupiec, który prowadzi handel bez spółników, albo tylko z spółnikiem niejawnym, własnego tylko nazwiska (przysługującego mu wedle prawa cywilnego) z imieniem lub bez takowego jako firmy używać może¹⁾.

Nie wolno mu przydawać do firmy żadnego dodatku, któryby spółkę wskazywał. Dozwolone są jednak inne przydatki, służące do bliższego oznaczenia osoby lub przedsiębiorstwa²⁾.

¹⁾ Wyjątki zawierają art. 22 i 24. Por. także § 246 lit a) ustawy konkursowej i §§ 52, 53 i 59 u w.

²⁾ Por. orzeczenie S. N. z 7. maja 1873, I. 4414, III. 434.

Art. 17. Jeśli w firmie jawnej spółki handlowej nie są objęte nazwiska wszystkich spółników, firma powinna zawierać nazwisko przynajmniej jednego spółnika z dodatkiem byt spółki wskazującym.

Firma spółki komandytowej winna zawierać nazwisko przynajmniej jednego spółnika osobiście odpowiedzialnego z dodatkiem byt spółki wskazującym¹⁾.

Nazwiska innych osób prócz spółników osobiście odpowiedzialnych nie mają się mieścić w firmie spółki handlowej; nie wolno też żadnej jawnej spółce handlowej lub komandytowej mianować się akcyjną, nawet jeśli kapitał komandytników podzielony jest na akcje.

¹⁾ Firma spółki komandytowej ma opiewać „A i komandyt” lub „spółka komandytowa A”, nie zaś „spółka komandytowa

A i Sp.“ gdyż firma „A i Sp. (A et Cie.)“ oznaczałaby także spółkę jawną.

Orz. z 20. maja 1873, l. 5140, III. 435.

Jeśli w firmie podano pewne osoby jako krewne np. „A i synowie (B, C)“ należy zachodzący stosunek pokrewieństwa przed zaprotokołowaniem firmy wykazać. O. z 15. czerwca 1869, III. 254.

Art. 18. Firma spółki akcyjnej winna być zazwyczaj¹⁾ braną od przedmiotu jej przedsiębiorstwa.

Nazwiska spółników lub innych osób nie mają być w firmie zamieszczane.

¹⁾ a więc wyjątki są dopuszczalne np. towarz. assekur. „feniks“ i t p.

Art. 19. Każdy kupiec obowiązany jest zgłosić swoją firmę w sądzie handlowym¹⁾, w którego obrebie znajduje się jego zakład handlowy, a to dla wpisania jej do rejestru handlowego; podpisze ją przy położeniu swego osobistego podpisu²⁾ w obec sądu handlowego, lub poda jej podpis w formie wierzytelnej.

¹⁾ rozumie się tylko kupiec, do którego się przepisy niniejszego tytułu stosują (§ 7 u. w.).

Kasy oszczędności obowiązane są do zaprotokołowania swjej firmy, jeśli według osnowy statutów są uprawnione do trudnienia się czynnościami handlowymi w art. 272, l. 2, wskazanemi. Orzec. z 31. grudnia 1873, l. 12 095, N. 83 księgi orzeczeń.

Właściciel gruntu, który na mocy służącego mu prawa propinacyi zajmuje się wytworzeniem piwa jednak tylko w zakresie tego swego prawa, nie jest obowiązany do zaprotokołowania firmy. O. z 29. marca 1865, I. 44

²⁾ Kupiec nie umiejący pisać, musi do podpisu firmy ustanowić prokuranta O. z 21. września 1864, l. 5992, I. 32.

Por. § 2 ust. wpr. i taryfę dołączoną do ustawy z 13. grudnia 1862, l. 89 D. u. p. o należnościach stęplowych.

Art. 20. Każda nowa firma ma się różnić wybitnie od wszelkich firm w tém samém miejscu lub w téj saméj gminie już istniejących i do rejestru handlowego wpisanych.

Jeśli kupiec ma takie samo imie i nazwisko, jak kupiec już wpisany do rejestru handlowego, a chce używać takowych jako firmy, zamieści w niej dodatek odróżniający ją wybitnie od firmy już wpisanej.

Art. 21. Firmę zgłosić należy także w właściwym sądzie handlowym zakładu filialnego w inném miejscu lub innój gminie założonego.

Jesli w miejscu lub gminie, gdzie się zakłada zakład filialny, istnieje już taka sama firma, należy zamieścić w firmie dodatek odróżniający ją wybitnie od firmy już istniejącej.

W sądzie handlowym zakładu filialnego nie nastąpi wpisanie aż po wykazaniu, że uskutecznił wpis w sądzie handlowym zakładu głównego.

Art 22. Kto nabywa handel istniejący przez kontrakt lub spadek, może go i nadal prowadzić pod firmą dotychczasową z dodatkiem wskazującym prawonabywstwo lub bez takowego, byleby dotychczasowy właściciel przedsiębiorstwa lub jego dziedzice lub spółdziedzice, jeśli jacy są, na dalsze używanie firmy wyraźnie się zgodzili.

Dalsze prowadzenie nie zaprotokołowanej jeszcze firmy pojedynczej przez kilku nabywców handlu w spółce zostających jest dopuszczalnym O z 7 kwietnia 1869, I 3610, II 226 Prawo sprzeciwienia się dalszemu prowadzeniu firmy nie może być dochodzone w drodze rekursu przeciw dozwoleń wpisania firmy O z 18 marca 1873, I 2439, III 426 Firma dawniejsza wtedy tylko przez nabywcę dalej używana być może, jeśli istniejący zakład handlowy jako taki, a nie poszczególne przedmioty zostaną nabyte O z 17 czerwca 1873, I 5977, III 439

Art 23. Pozbycie firmy jako takiej bez handlu, który ją dotychczas nosił, nie jest dopuszczalnym.

Z dalszego prowadzenia dotychczasowej firmy przez nowonabywcę handlu nie można wnosić na przejęcie wszystkich zobowiązań firmy dawniejszej O z 20 listopada 1872, I 11.797, III 408 Por także liczne orzeczenia T N w Lipsku z 21 października 1870, 21 lutego, 28 marca, 4 kwietnia 1871 i t p w zbiorze tychże orzeczeń

Wręcz przeciwnie orzeczenie S. N zapadło 25. listopada 1875, I 10 027 (w Gerichtshalle z r 1876, N 14). Por. także art 113, który jednak nie stosuje się do przypadku nabycia handlu przez osobę trzecią

Art. 24. Gdy kto wchodzi jako spółnik do handlu już istniejącego, albo gdy spółnik świeżo przystępuje do spółki handlowej, lub z niej występuje, firma pierwotna pomimo tej zmiany może być i nadal używana.

Atoli w razie wystąpienia spółnika, potrzebném jest wyraźne jego zezwolenie na dalsze używanie firmy, jeśli nazwisko jego w firmie się miesci.

Jeżeli spółnik spółki handlowej w skutek śmierci przestaje być jej uczestnikiem, pozostali spółnicy mogą firmy dawniejszej zawierającej nazwisko zmarłego spółnika używać dalej tylko za zezwoleniem spadkobierców zmarłego spółnika O z 17 sierpnia 1870, l. 9754, III 290.

Do dalszego używania firmy dawniejszej mimo śmierci jednego spółnika nie potrzeba zezwolenia jego spadkobierców, jeżeli nazwisko zmarłego spółnika w firmie się nie miesciło O z 22 września 1874, l. 9871, III 516

Art. 25. Jeżeli firma zmienia się lub gaśnie, albo jeżeli się zmieniają posiadacze firmy, należy zgłosić się w tój mierze w sądzie handlowym stósownie do przepisów artykułu 19.

Jeśli zmiana lub wygaszenie do rejestru handlowego wpisane i do powszechnej wiadomości podane nie zostały, ten, w czyjej osobie wydarzenia te nastąpiły, o tyle tylko może się niemi zasłaniać przeciw trzeciemu, o ile udowodni, że temu ostatniemu były wiadome.

Jeżeli wpisanie i ogłoszenie nastąpiło, zmiana lub wygaszenie ma skutek przeciw trzeciemu, wyjąwszy gdyby z okoliczności wnosić wypadało, że o tych wydarzeniach ani wiedział, ani wiedzieć był powinien

Artykuł ten zawiera dwa domniemania zachwiałne (praesumptiones juris), jedno na korzyść tego, w którego osobie zasłosci powyżej podane nastąpiły, a drugie na jego niekorzyść

Art. 26. Sąd handlowy znagli z urzędu karami porządkowymi tych, których się to tyczy, do zadośćuczynienia przepisom art. 19, 21 i 25.

Podobnież postąpi z tymi, którzy używają firmy nie służącój im według przepisów tego tytułu.

Por. §§ 12 i 13 u. w. Rekurs przeciwko poleceniu wpisania firmy może być przyjętym także po upływie 14-dniowego terminu O. z 17. października 1865, l. 8066, I 57.

Art. 27. Kto w skutek nieprawego używania firmy w prawach swych zostaje pokrzywdzonym, może zapozwać nie mającego prawa o zaniechanie dalszego używania firmy i o wynadgodzenie szkody.

Czyli i jak wielką jest szkoda, orzeknie sąd handlowy według swego swobodnego uznania.

Sąd handlowy może nakazać ogłoszenie wyroku na koszt skazanego.

Bezprawne używanie znaku fabrycznego nie jest bezprawnym używaniem firmy, spór o takowe nie należy zatem przed sąd handlowy, lecz przed władzę polityczną (§§ 23 i 25 ustawy z 7 grudnia 1858, N 230 D u p) O z 8. lutego 1870, I 1202, III. 275

TYTUŁ CZWARTY.

O księgach handlowych.

Art. 28. Każdy kupiec) obowiązany jest utrzymywać księgi dające poznać w zupełności jego interesa handlowe i stan majątku.

Obowiązany jest przechowywać odebrane listy handlowe i zostawiać odpisy (kopie lub odciski) wysłanych przez siebie listów handlowych, oraz wpisywać je do księgi odpisów w porządku chronologicznym

¹⁾ rozumie się, o ile się przepisy niniejszego tytułu do niego stosują (§ 7 u w) Por § 486 k. karn

Rachunki nie mogą być podciągnięte pod pojęcie ksiąg handlowych, zaczem i ich przedłożenie nakazanem być nie może O z 27 września 1871, I 12126, III 334

Art. 29. Każdy kupiec przy zaczęciu swego przedsiębiorstwa spisze dokładnie swe nieruchomości, należności i długi, wszelką gotowiznę i inne przedmioty, wyrazi zarazem wartość tychże przedmiotów i zrobi przy końcu spisu zestawienie wykazujące stosunek majątku do długów; następnie sporządzać będzie w każdym roku takiż inwentarz i taki bilans swojego majątku.

Jeśli kupiec ma skład towarów, którego inwentaryzacją nie łącno w każdym roku dałoby się skuteczniej, dosyć będzie inwentarz składu towarów¹⁾ co dwa lata sporządzać.

Też same przepisy stósują się także do spółek handlowych co do majątku spółki.

¹⁾ bilans jednak i w tym razie ma być sporządzany corocznie.

Art. 30. Inwentarz i bilans podpisze kupiec. Jeżeli jest więcej spółników osobiście odpowiedzialnych, wszyscy je podpiszą.

Inwentarz i bilans mogą być wciągane w przeznaczoną na to księgę, lub za każdym razem osobno sporządzane. W ostatnim razie będą zebrane i bez przerwy, jak po sobie postępują, w porządku zachowane.

Art. 31. Spisując inwentarz i bilans, należy przy wszystkich przedmiotach i należnościach taką położyć wartość, jaką miały w chwili spisywania.

Należności wątpliwe ocenione być mają według prawdopodobnej swęj wartości, należności zaś niepodobne do ściągnięcia mają być odpisane.

Art. 32. Do utrzymywania ksiąg handlowych i do innych potrzebnych zapisków kupiec używać ma języka żyjącego i takiegoż pisma.

Księgi będą oprawione, a każda z nich będzie karta w kartę bieżącą lezbą oznaczona.

W miejscach zwykle zapisywanych nie wolno zostawiać odstępów próżnych. Nie wolno pierwotnej osnowy wpisu przez wymazanie lub w inny sposób nieczytelną uczynić; nie wolno nic wskrobać, ani takich zmian czynić, które z względu na swą jakość nasuwają wątpliwosc, ażali w chwili pierwotnego wpisu lub dopiero później poczynione były.

Art. 33. Kupcy obowiązani są zachować księgi handlowe przez dziesięć lat¹⁾ licząc od dnia ostatniego wpisu w tychże uskutecznionego.

Toż samo tyczy się odebranych listów handlowych, inwentarzy i bilansów.

¹⁾ Księgi handlowe nie tracą jednak swęj mocy dowodowęj w skutek upływu lat 10ciu od ostatniego wpisu. W spoiach pomiędzy byłymi spółnikami może być żądaniem przedłożenie ksiąg

handlowych dawniejszych nad 10 lat. O. z 27. września 1871, l. 12126, III. 334.

Art. 34. W sporach o rzeczy handlowe¹⁾ między kupcami księgi handlowe porządnie utrzymywane stanowią zazwyczaj dowód niezupełny, który przysięgą lub innym środkiem dowodowym uzupełniony być może.

Wszelako sędzia, rozważywszy wszystkie okoliczności, postanowi według swego uznania, czy osnowie ksiąg większa lub mniejsza dowodność przyznana będzie, czy w razie, kiedy księgi handlowe spór wiodących nie zgadzają się, ten środek dowodowy ma być całkiem pominięty, lub też czy księgi jednej ze stron przeważnie na wiarę zasługują.

Czy i o ile księgi handlowe są dowodem przeciw niekupcom, rozstrzygają ustawy krajowe²⁾.

¹⁾ Roszczenia o wynagrodzenie szkody nie należą do tych pretensyj z obrotu handlowego, co do których ustawa księgom kupców przyznaje moc dowodu niezupełnego. O. z 16. września 1874, l. 6822, III. 515.

²⁾ Por. §§ 19, 20 i 22 u. w.

Dla osądzenia mocy dowodowej ksiąg handlowych stanowczą jest, — nie chwila powstania pretensyi, lecz chwila wyniesienia skargi. O. z 22. kwietnia 1868, l. 2639, II 175. Przysięga uzupełniająca dowód z ksiąg handlowych ma opiewać „że poszczególne pozycye, z których sporna pretensya powstała, zostały wciągnięte odpowiednio do odnośnych interesów i stosunków prawnych (dem Stande des diesfalligen Geschäftsverhältnisses gemass). O. z 22. lipca 1873, l. 7360, III. 445.

Wyciągi z ksiąg handlowych należy uważać za dokumenta zdolne do uzyskania zapowiedzenia. O. z 21. listopada 1871, l. 13.812, III. 342.

§ 22 ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z 9. kwietnia 1873, N. 70 D. u. p. stanowi „dyrekcyą jest obowiązana mieć staranie, aby potrzebne książki towarzystwa były utrzymywane. Jeżeli są one utrzymywane podług przepisu kodeksu handlowego, natenczas dla udowodnienia wierzytelności towarzystwa wynikłych z czynności prawnie temuż dozwolonych służy im moc dowodowa wedle miary przyznanąj księgom handlowym artykułem 34 kod. h. i §§ 19, 20, 21 i 22 ust. wpr.

Art. 35. Księgi handlowe, w których się znajdują niewłaściwości, o tyle tylko jako środek dowodowy uwzględnione być mogą, o ile to stósowném się okaże ze względu na jakość i znaczenie tych niewłaściwości, oraz na położenie rzeczy.

Art. 36. Wpisy do ksiąg handlowych mogą być uskuteczniane przez pomocników handlu bez ujemy dowodności tychże ksiąg.

Art. 37. W toku sporu¹⁾ może sędzia nakazać na wniosek strony²⁾ przedłożenie ksiąg handlowych strony przeciwnéj³⁾. Jeżeli przedłożenie nie nastąpi, twierdzona⁴⁾ osnowę ksiąg uważać się ma za udowodnioną na szkodę odmawiającego⁵⁾.

¹⁾ Jeżeli strona żądała przedłożenia ksiąg handlowych przeciwnika w toku rozprawy ustnej, sędzia ma takowe zarządzić po zakończeniu rozprawy, jeśli przedłożenie ksiąg uważa jeszcze za potrzebne. O. z 8. marca 1866, I. 70. Po zakończeniu postępowania piśmiennego nie można więcej nakazać żadanego w pismach spornych przedłożenia ksiąg. O. z 4. kwietnia 1866, I. 3028, I. 71. O żądaniu, by polecić przeciwnikowi przedłożenie ksiąg handlowych orzec należy dopiero po przesłuchaniu stron obydwóch. O. z 5. sierpnia 1873, I. 7876, III. 446.

²⁾ Przedłożenia ksiąg handlowych kupca może żądać także nie-kupiec. Żądając przedłożenia ksiąg handlowych, dostatecznym jest oznaczyć takowe w ogólności, szczegółowe oznaczenie ksiąg przedłożyć się mających nie jest koniecznym. O. z 3. czerwca 1866, I. 5443, I. 85.

³⁾ Kupiec zapozwany z interesu handlowego, który przejął od trzeciego, może być zagnonym do przedłożenia nie tylko ksiąg, które sam względem tego interesu prowadził, ale także prowadzonych w tym względzie ksiąg swego prawozwlewy. O. z 30. września 1873, I. 9753, III. 456. Także kupcowi, który ksiąg handlowych faktycznie nie utrzymuje, może być poleconém ich przedłożenie, jeżeli tylko do ich utrzymywania jest obowiązany. O. z 8. lutego 1872, I. 9292, III. 352.

⁴⁾ Przedłożenie ksiąg handlowych może być zarządzoném jedynie w celu udowodnienia pewnej oznaczonej przez żądającego przedłożenia twierdzonej osnowy ksiąg przeciwnika. O. z 6. czerwca 1871, I. 6908, III. 325.

⁵⁾ W razie nie przedłożenia ksiąg handlowych, twierdzona przez przeciwnika osnowa takowych ma być uważana za udowodnioną w zupełności, a nie potrzeba do uzupełnienia takowej przysięgi uzupełniającej. O. z 14. września 1871, I. 3837, III. 333.

Przedłożenie ksiąg handlowych w myśl art. 37 żadaném być może tylko w właściwych sporach handlowych. O. z 10. września 1869, I. 9993, II. 246.

Nie jest warunkiem dopuszczalności polecenia przedłożenia ksiąg handlowych, ażeby się kupiec, któremu przedłożenie ma być poleconem, powołał na swe księgi celem udowodnienia swego roszczenia lub swych zarzutów, lecz polecenie to może na wniosek przeciwnika być wydanem wtedy, jeżeli tenże sędzi, że twierdzeniem pewnej osnowy ksiąg kupca ubezwładni wyniesione przeciw sobie

roszczenie, lub uczynione sobie zarzuty O z 16 lipca 1872, I 7236, N 3 repert orzeczeń

Przedłożenie ksiąg handlowych z powodu nieporządnego ich utrzymywania celem stwierdzenia tegoż ich nieporządnego szczegółowo co do pewnych punktów podanego sposobu utrzymywania może być żądaniem nie w myśl art 37 k h, lecz na podstawie § 193 p s i dekretu nadw z 20 marca 1794, N 64 z ust O z 22 października 1872, I 10 853, III 399 Por także orzeczenia pod I 406 i 519 w tomie III zbioru Clemensa i Adlera podane

Art 38. Jeżeli w sporze pokładane są księgi handlowe, osnowa ich, o ile się tyczy punktu spornego, przejrzaną będzie w obecności stron, a jeśli wypadła, społadzi się stosowny wypis

Pozostałą osnowę ksiąg o tyle sędzia może przzeriać, o ile tego potrzebuje dla sprawdzenia, czy są porządnie utrzymywane¹⁾

¹⁾ Jeżeli pozwany zaprzecza że księgi powoda są porządnie utrzymywane, tenże ma prawo żądać sądowego przejrzania swych ksiąg, celem skonstatowania ich porządnego utrzymywania O z 13 czerwca 1867, I 4944, II 148 Sędzia może stronie procesowej nakazać przedłożenie ksiąg handlowych także bez wniosku przeciwnika celem przekonania się o tem, czy są porządnie utrzymywane O z 17 lutego 1869, I 1715, II 216

Art 39. Jeżeli złożyc się mające księgi handlowe znajdują się w miejscu, które nie należy do obrębu sędziego sporu, ten ostatni zawiadzi sąd miejsca, gdzie się księgi handlowe znajdują, aby kazał sobie przedłożyć księgi i postąpiwszy w tej mierze według osnowy poprzedzającego artykułu¹⁾, nadesłał wypis wierzytelny wraz z protokołem odnosnej rozprawy

¹⁾ Sąd zawiadzany do przedsięwzięcia przejrzania ksiąg handlowych ma skonstatować jedynie faktyczny stan ksiąg t j okoliczności służące do ocenienia pytania, czy księgi są porządnie utrzymywane orzec o tem jednak nie ma prawa O z 19 stycznia 1870, I 334, III 274

Art 40. Udzielenie ksiąg handlowych może być sądownie nakazane dla rozpatrzenia się w całej ich osnowie, a to w sprawach tyczących się spadku, lub społeczności majątkowej, oraz działu dobr spółki, i w konkursie, o ile się tyczy ksiąg dłużnika upadłego

Por § 195 ustawy konkursowej

TYTUŁ PIĄTY.

O prokurantach i pełnomocnikach handlowych.

Art 41. Prokurantem jest, komu właściciel zakładu handlowego (pryncypał) poruczył prowadzenie handlu w jego imieniu i na jego rachunek i podpisywanie firmy per procura

Ustanowienie prokuranta może nastąpić albo przez udzielenie pełnomocnictwa wyraźnie prokurą nazwanego, albo przez wyrazne nazwanie pełnomocnika prokurantem, albo przez umocowanie do podpisywania firmy pryncypała per procura¹⁾

Prokura może być udzielona kilku osobom zbiorowo (prokura zbiorowa)

¹⁾ Dodatek , za (fur) nie jest odpowiednim do oznaczenia stosunku prokury O z 27 lipca 1869, I 7759, II 242

Posiadać handlu nie może udzielić trzeciemu nie będącemu ani spółnikiem jawnym ani prokurantem wyłącznego prawa podpisywania firmy w ten sposób, ażeby tenże tylko imię posiadacza handlu bez dodatku wskazującego prokure i bez swego nazwiska podpisywał O sądu wyższego w Wiedniu z 3 listopada 1863, I 17 289, I 4

Art 42. Prokura uwładnia do wszelkich kroków sądowych i zasadowych, i czynności prawnych, jakie się z handlu wywiewają, zastępuje wszelkie pełnomocnictwo szczególne przez ustawy krajowe wymagane, upoważnia do przyjmowania i odprawiania pomocników handlowych i pełnomocników

Prokurant wtedy tylko mocen jest pozbywać lub obciążać nieruchomości, gdy ma do tego osobne umocowanie

Kupiec, który zawiadania drugiego (przyjaciela handlowego) o ustanowieniu pomocnika handlowego prokurantem, zostaje zobowiązany także przez zobowiązania wekslowe, które pomocnik handlowy jako prokurant zaciągnął względem trzecich O z 29 kwietnia 1869, I 2108, II 226

Art 43. Ograniczenie prokury (art 42) nie ma skutku prawnego względem osób trzecich

Stósuje się to mianowicie do ograniczenia, że prokura upoważnia tylko do pewnych czynności, lub do pewnych rodzajów czynności, albo że tylko w pewnych okolicznościach, lub na pewien czas, lub w pewnych miejscach wykonywaną będzie.

Art. 44. Prokurent podpisować ma firmę w ten sposób, że przy firmie umieści dodatek wskazujący prokurę i położy swoje nazwisko.

W przypadku prokury zbiorowej, każdy prokurent do podpisu firmy z takim dodatkiem przyda swoje nazwisko.

Artykuł ten jakoteż i art 48 zawierają tylko przepisy porządkowe, od których zachowania jednak prawną skuteczność podpisu nie zależy, owszem pryncypał zostaje zobowiązany, choćby prokurent lub pełnomocnik handlowy tylko firmę pryncypała bez dodatku, lub tylko własne nazwisko podpisał, byleby widocznem było, że interes dla pryncypała ma być zawartym
O T N w Lipsku z 12 marca 1872, V 263

Art. 45. Udzielenie prokury zgłosi pryncypał w sądzie handlowym osobiście, albo w formie wierzytelnój, dla wpisania do rejestru handlowego.

Prokurent osobiście firmę przy położeniu własnego nazwiska w obec sądu handlowego podpisze (art. 44) albo poda podpis w formie wierzytelnój.

Wygaśnienie prokury zgłosi pryncypał w takiż sposób dla wpisania do rejestru handlowego.

Ci, których się to tyczy, zagnieni będą z urzędu karami porządkowemi do zadośćuczynienia tym przepisom.

Por §§ 12 i 13 u w

Art. 46. Jeśli wygaśnienie prokury do rejestru handlowego wpisane i do powszechnej wiadomości podane nie jest, pryncypał wtedy tylko może się niem zaślaniać przeciw trzeciemu, gdy udowodni, że ten ostatni wiedział o tem przy zawarciu interesu.

Jeśli wpisanie i ogłoszenie nastąpiło, wygaśnienie prokury ma skutek przeciw trzeciemu, wyjąwszy gdyby z okoliczności wnosić wypadało, że przy zawarciu interesu o wygasnieniu ani wiedział, ani wiedzieć był powinien.

Por. art. 25 i uwagę tamże.

Art. 47. Jeżeli pryncypał, nie udzielając prokury, przernacza kogo bądź do prowadzenia całego swego przedsiębiorstwa handlowego, bądź też do załatwiania pewnego rodzaju czynności lub poszczególnych czynności swego handlu (pełnomocnik handlowy), pełnomocnictwo rozciąga się do wszelkich czynności i działań prawnych jakie z takiego przedsiębiorstwa handlowego lub z takich czynności zwykle się wywiązują¹⁾

Wszelako pełnomocnik handlowy wtedy tylko jest mocen zaciągać zobowiązania wekslowe i pożyczki²⁾ i prowadzić spory³⁾, gdy ma do tego szczególne upoważnienie.

Zresztą do czynności, na które się pełnomocnictwo rozciąga⁴⁾, nie potrzebuje szczególnego ustawami krajowemi przepisanego⁵⁾ umocowania.

¹⁾ Do ważności umocowania w myśl art 47 pisemnego pełnomocnictwa nie potrzeba Umowa z pełnomocnikiem handlowym zawarta obowiązuje zawierającego takową względem pryncypała handlu O z 17 grudnia 1868, I 11.647, II 209

²⁾ Pełnomocnik handlowy, któremu udzielono upoważnienie do postarania się o materyały dla zakładu handlowego, jest uprawnionym do postarania się o kredyt dla mocodawcy i do korzystania z takowego O z 26 sierpnia 1873, I 6366, II 450

³⁾ Dyrektor fabryki jest uprawnionym do prowadzenia egzekucyi pozostającej w związku z zarządem fabryki i nie potrzebuje do tego osobnego pełnomocnictwa O z 12 listopada 1872, I 11711, III. 407

⁴⁾ Pełnomocnicy handlowi przeznaczeni do ściągania należności mogą także z skutkiem prawnym badać rachunki, robić salda i uznawać takowe O z 22 stycznia 1868, I 1191, II 167 Umocowanie do zawarcia kontraktu kupna mieści w sobie także uprawnienie do przyjęcia przedmiotu kupna O z 9 lutego 1870, I 13 092, III 276

⁵⁾ Por. § 1008 ust cyw, § 55 u w i art 298 niniej kod.

Art. 48. Pełnomocnik handlowy podpisując się nie uczyni żadnego dodatku wskazującego prokurę; będzie się podpisywał z dodatkiem wyrażającym umocowanie.

Art. 49. Przepisy obu artykułów poprzedzających stósują się także i do pełnomocników handlowych, których pryncypał używa jako podróżujących w zamejskowych interesach handlu. Pełnomocnicy ci uważają się mianowicie za upoważnionych do odbioru ceny za sprzedane

przez siebie przedmioty lub też do oznaczenia terminów zapłażenia takowej.

Por § 23 ust w i powołane także rozp minist z 3 listopada 1852, N 220 D u p

Artykuł powyższy odnosi się tylko do takich podróżujących, którzy są zarazem pełnomocnikami handl pryncypała w myśl art 47, nie odnosi się zaś do agentów, podróżujących za prowizyą i t. p O T. N w Lipsku z 13 grudnia 1870, I str 149

Ajenci, którzy przyjmują tylko zamówienia na towary u firm zamiejscowych, nie są podróżn handl w myśl art. 49 i nie są umocowani do odbioru ceny kupna O z 7 grudnia 1871, I 8016, III 344.

Kod h nie podaje ogólnych zasad o stanowisku i prawach agentów, rozstrzygają o tem okoliczności danego przypadku O T N w Lipsku z 20 czerwca 1871, II 303

Podróżujący handlowi nie są jako tacy pełnomocnikami handlowymi, są wprawdzie uprawnieni do odbioru ceny za sprzedane towary i do dozwożenia terminów zapłaty, lecz nie do zawarcia umów nowacyjnych lub do zrzeczenia się praw pryncypała O z 13 czerwca 1873, I 5225, III 437

Zapłata za sprowadzony towar nie może być skuteczną do rnk podróż handl, jeżeli w fakturze było powiedziane, że takowa nastąpić ma tylko na ręce pryncypała O z 5. czerwca 1868, I 5221, II 184

Art. 50. Kto jest umieszczony w sklepie lub w otwartym magazynie lub składzie towarów, uważa się za umocowanego do takich sprzedaży i odbiorów tamże, jakie w podobnych sklepach, magazynach lub składach towarów zwykle się odbywają¹⁾

¹⁾ Por § 1030 ust cyw

Art. 51. Przynoszącego towar z rachunkiem nie pokwitowanym nie uważa się jeszcze za umocowanego tém samem do odbioru zapłaty.

Por art 296

Art. 52. Z czynności prawnej, którą prokurant lub pełnomocnik handlowy stosownie do prokury lub pełnomocnictwa w imieniu pryncypała zawiera, ten ostatni zostaje uprawnionym i zobowiązanym względem trzecich.

Obojętnem jest, czy czynność wyraźnie w imieniu pryncypała była zawartą, albo też czy się tylko z okoliczności okazuje, że według woli kontraktujących na rzecz pryncypała zawartą być miała.

Między prokuratorem lub pełnomocnikiem a trzecim z czynności takiej nie rodzą się ani prawa ani obowiązki.

Art. 53. Prokurator lub pełnomocnik handlowy nie może bez zezwolenia pryncypała swęj prokury lub¹⁾ swego pełnomocnictwa handlowego na kogo innego przenosić.

¹⁾ znaczy tyle co „względnie“

Art. 54. Prokura lub pełnomocnictwo handlowe są w każdej chwili odwołalne, wszakże bez ujmę praw wynikających z trwającego jeszcze stosunku służbowego.

W skutek śmierci pryncypała nie gaśnie prokura ani pełnomocnictwo handlowe.

Por. art. 297.

Art. 55. Kto zawiera czynność handlową jako prokurator lub pełnomocnik handlowy, nie otrzymawszy ani prokury ani pełnomocnictwa handlowego, jako również pełnomocnik handlowy, który zawierając czynność, przekracza swoje umocowanie, odpowiada trzeciemu osobiście podług prawa handlowego; trzeci może go pozwać, według swego wyboru albo o wynadgodzenie szkody, albo o dopełnienie zobowiązania.

Odpowiedzialność ta nie ma miejsca, jeśli trzeci wchodził z nim w czynności pomimo że o braku prokury lub pełnomocnictwa, lub o przekroczeniu takowego wiedział.

Amiesiony int 16/1910 K 20874

Art. 56. Prokurator lub pełnomocnik handlowy ustanowiony do zajmowania się całym przedsiębiorstwem handlowym, nie może bez zezwolenia pryncypała robić interesów handlowych ani na własny ani na rachunek trzeciego.

Przyjmuje się, że zezwolenie pryncypała było udzielonem, jeżeli tenże dając prokurę lub pełnomocnictwo wiedział, że prokurator lub pełnomocnik handlowy trudni się czynnościami handlowymi na własny lub cudzy rachunek, a nie wymowił sobie, by tego zaniechał

Jeśli prokurator lub pełnomocnik handlowy przekracza przeciw temu przepisowi, pryncypał może żądać wynadgodzenia zrzędzonej szkody.

Nadto¹⁾ prokurent lub pełnomocnik handlowy, jeśli pryncypał żąda, winien przystać na to, aby interesa na jego rachunek zrobione uważały się za zawarte na rachunek pryncypała.

1) Por. art 96 i 97 i § 24 u w

TYTUŁ SZÓSTY.

O pomocnikach handlowych¹⁾.

Art. 57. Naturę posług i prawa pomocników handlowych (kupczyków, uczniów handlowych) do płacy i utrzymania, w braku umowy określa zwyczaj miejscowy, lub uznanie sądu, który, jeśli potrzeba, zasięgnie przed orzeczeniem zdania znawców²⁾.

1) Tytuł niniejszy nie ma zastosowania do pełnomocników handlowych, którzy nie są zarazem pomocnikami handlu. Pojęcia „pomocnik handlowy“ i „pełnomocnik handlowy“ nie wykluczają się nawzajem, ale też nie muszą się zejsć, zwyczajnie też sama osoba jest zarazem pełnomocnikiem handlowym, — na zewnątrz, — i pomocnikiem handlu na wewnątrz, względem pryncypała, lecz pełnomocnik handlowy może także być kupcem samodzielnym O T N w Lipsku z 8 paźdź 1872, VII. str 298

2) Por. § 25 u w §§ 73—99 ustawy przemysłowej

Art 58. Pomocnik handlowy nie jest uprawnionym przedsiębrać czynności prawnych w imieniu i na rachunek pryncypała.

Wszelako jeśli pryncypał daje mu zlecenie do czynności prawnych w interesie swego handlu, przepisy o pełnomocnikach handlowych mają zastosowanie.

Art 59. Pomocnik handlowy nie ma bez zezwolenia pryncypała robić interesów handlowych ani na własny, ani na rachunek trzeciego

Będą w téj mierze stósowane przepisy (art. 56) obowiązujące prokurentów i pełnomocników handlowych.

Por §§ 24 i 25 u w

Art 60. Pomocnik handlowy, który popadłszy bez swęj winy w nieszczęście, nie może przez czas jakiś pełnić służby, nie traci przez to prawa do płacy i utrzymania. Prawo do takiej względności służy mu jednak tylko na sześć tygodni.

Art. 61. Stosunek służbowy między pryncypałem a kupczykiem zachodzący może przez każdego z nich być rozwiązany z upływem każdego ćwierćrocza kalendarzowego za poprzedniem wypowiedzeniem na sześć tygodni. Jeśli się umowiono o krótszy lub dłuższy czasokres, lub o krótszy lub dłuższy termin do wypowiedzenia, umowy trzymać się należy.

Co się tyczy uczniów handlowych czas trwania nauki ocenić należy według odnośnej umowy, w braku zaś postanowień umownych, według rozporządzeń miejscowych, lub zwyczajów miejscowego.

Umówienie wynagrodzenia na miesiąc obliczonego nie dozwala wniosku na czas trwania umownego stosunku służbowego. Jeżeli jedna strona twierdzi, że stosunek służbowy zawarty został na czas nieoznaczony, druga zaś, że na czas oznaczony, dowód ciąży nie na pierwszej, lecz na drugiej stronie O. z 17. grudnia 1873, l. 12 161, III 445

Zarząd masy konkursowej co się tyczy terminu do wypowiedzenia umów służbowych z pomocnikami handlu przez pryncypała zawartych związanym jest umowami, które ci z dłużnikiem upadłym zawarli O z 24 maja 1872, l 4331, III 375

Art. 62. Z ważnych przyczyn może każda strona żądać rozwiązania stosunku służbowego przed czasem oznaczonym (art. 61)

Ocenienie ważności przyczyn pozostawia się uznaniu sędziego.

Art. 63. Rozwiązanie stosunku służbowego może być orzeczonem przeciw pryncypałowi mianowicie, gdy odmawia płacy lub należącego się utrzymania, albo gdy się dopuszcza przeciwko pomocnikowi handlowemu czynnych znieważeń lub ciężkich obrażeń honoru.

Art. 64. Przeciw pomocnikowi handlowemu rozwiązanie stosunku służbowego może być orzeczonem w szczególności¹⁾:

1. gdy jest niewiernym w służbie, lub nadużywa zaufania;

2. gdy bez pozwolenia pryncypała robi interesa handlowe na własny rachunek, lub na rachunek trzeciego;

3. gdy odmawia swych posług, lub bez przeszkody prawnej zaniedbuje takowych przez przeciąg czasu według okoliczności znaczny;

4. gdy dla ciągłej choroby lub chorowitości lub dla dłuższego uwięzienia lub dłuższej nieobecności nie pełni obowiązków służby;

5. gdy się dopuszcza przeciw pryncypałowi czynnych znieważeń, lub znaczniejszych obrażeń honoru;

6. gdy prowadzi życie niemoralne.

1) Por §§ 78—81 i 96—99 ustawy przemysłowej

Art. 65. Co do osób pełniących w handlu usługi czeladne pozostają w mocy przepisy obowiązujące służbę czeladną¹⁾.

1) t zw „Gesindeordnungen“ zebrane w Zalesky'ego podręczniku ustaw i rozporz policyjnych wydanym nakładem Manza w Wiedniu Ustawy o czeladzi służebnej dla Galicyi w szczególności zobacz w zbiorze ustaw administracyjnych Kasparka str 1139—1166

TYTUŁ SIÓDMY.

O stręczycielach handlowych czyli sensalach.

Ustawa z dnia 4. kwietnia 1875, N. 68 D. u. p.

o stręczycielach handlowych czyli sensalach.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowilem i stanowiąc o następującej

§ 1.

Przepisy tytułu siódmego pierwszej księgi kodeksu handlowego zostają zmienione i mają opiewać jak następuje 1)

1) ustępy nowo-przybyłe, które w dawniejszym tytule siódmym o stręczycielach się nie mieszczyły, wyróżnione są większym drukiem

Art. 66. Stręczyciele handlowi (sensale) są to pośrednicy w czynnościach handlowych urzędownie ustanowieni¹⁾.

Przed objęciem urzędu wykonywają przysięgę, że włożone na się obowiązki wiernie sprawować będą.

Ministerstwo skarbu po zniesieniu się z ministerstwem handlu postanowi, czy stręczyciele handlowi mają złożyć kaucyą i w jakiej kwocie. Jeżeli stręczyciel handlowy ma być ustanowiony dla giełdy, wysłuchać należy poprzednio starszyznę giełdową, w innych przypadkach izbę handlową i przemysłową.

¹⁾ Por § 26 u. w. § 2 niniejszej ustawy i § 19 ustawy giełdowej

Art. 67. Stręczyciele handlowi pośredniczą w interesie poręczycieli w kupnie i sprzedaży towarów, okrętów, weksli, monet, papierów publicznych, akcji i innych papierów handlowych, jakoteż w umowach dotyczących się ubezpieczenia, bodmeryi, ładowania i najmu okrętów, tudzież przewozu lądem i wodą i innych odnoszących się do handlu przedmiotów¹⁾.

Samo poruczenie pośrednictwa nie ma być jeszcze uważane za umocowanie stręczyciela handlowego do odebrania zapłaty lub innego umówionego świadczenia. —

Ma jednak prawo i bez osobnego upoważnienia odebrać odpłatę za przedmioty handlu co do których pośredniczył, jeżeli takowe wydaje.

¹⁾ Por art. 272, 1 4

Art. 68. Stręczycieli handlowych ustanawia się albo do czynności sensalskich wszelkiego rodzaju w ogólności, albo tylko do szczególnych rodzajów tychże.

Mogą być ustanowieni nie tylko w tych miejscach gdzie giełdy istnieją, lecz wszędzie, gdzie to dla dobra obrotu handlowego jest pożądanem.

Stręczyciele handlowi, upoważnieni do sprawowania urzędu na giełdzie, mogą sprawać takowy i poza giełdą, w miejscu gdzie się takowa znajduje.

Art. 69. Stręczyciele handlowi obowiązani są załatwiać poruczone im interesa pilnie, przezornie, dokładnie, wiernie i uczciwie i unikać powinni wszystkiego, co by mogło osłabić zaufanie w ich bezstronność i w wiarogodność dokumentów, z ich rąk wychodzących.

W szczególności obowiązki ich są następujące:

1. Nie wolno im robić na własny rachunek żadnych interesów handlowych ani bezpośrednio, ani pośrednio, ani jako komisantom; nie powinni brać tego na swoją odpowiedzialność, że interesa, w których pośredniczą, będą dopełnione, ani dawać zaręczenia, co wszystko jednak nie osłabia ważności interesów.

2. Nie wolno im być u żadnego kupca prokuran-tami, pełnomocnikami handlowymi, ani pomocnikami handlu, ani też być członkami dyrekcji, rady zawiadowczej lub rady nadzorczej spółki akcyjnej lub komandytowej na akcye.

3. Nie wolno im stowarzyszać się z innymi stręczycielami w celu wykonywania wspólne czynności sensańskich lub jakiej części tychże; mogą pośredniczyć wspólnie w szczególnych interesach, jeżeli poruczyście na to pozwolą

4. Stręczeniem zajmować się winni osobiście i nie wolno im używać pomocnika do zawierania interesów; wolno im jednak używać pomocników do odbierania zleceń dotyczących się pośrednictwa, wszakże za ich postępowanie są odpowiedzialni

5. Obowiązani są zachować w tajemnicy zlecenia, rokowania i układy, chyba że strony pozwolą, albo natura interesu wymaga, aby postąpić inaczej.

6. Nie wolno im przyjmować zleceń listownych ani telegraficznych od osób nie obecnych w miejscu, w którym są ustanowieni; nie wolno im przyjmować zleceń ani na rzecz takich osób, które nie są im osobiście znajome, nie przekonawszy się poprzednio o ich tożsamości, ani na rzecz osób, znanych jako niewypłatne, albo o których wiedzą, że są niezdolne do zobowiązania się ważnie.

7. Nie wolno im pośredniczyć w żadnych takich interesach, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że strona chce wejść w takowe tylko pozornie, lub na szkodę trzecich osób; również nie wolno im pośredniczyć na giełdzie w interesach dotyczących się takich papierów publicznych, akcji lub innych papierów handlowych, które nie są notowane w urzędowym wykazie kursów giełdy.

8. W miejscach, gdzie giełdy są, powinni być obecni na giełdzie w tych dniach, w których według zaprowadzonego porządku kolój na nich przypada, przez cały czas giełdy, lub postarać się, aby ich inny stręczyciel handlowy zastąpił i aby komisarz rządowy był o tém zawiadomiony; jeżeli zastępstwo ma trwać dłużej niż ośm dni, potrzebnem jest do tego pozwolenie komisarza giełdowego.

Art. 69 a). Lubo to nie wpływa na ważność zawartego układu, stręczyciel handlowy wtedy tylko ma prawo niewymienić nazwiska swego poręczyciela, gdy otrzyma od niego odpowiednie pokrycie albo może czekać z zupełnym spokojem.

Jeżeli nie otrzymał odpowiedniego pokrycia, jest odpowiedzialny osobie, z którą interes zawarł, za szkodę jaką ta ponosi z przyczyny, że z winy stręczyciela interes nie został zawarty z osobą, na którejby zupełnie polegać można.

Art. 70. Tam, gdzie tego będzie potrzeba, władza administracyjna krajowa może dać stręczycielom handlowym upoważnienie do odbywania publicznych licytacji towarów i papierów handlowych, stanowiących przedmiot interesów, w których mogą posredniczyć.

Może być dozwolone stręczycielom, którzy się trudnią stręczeniem okrętów, aby przychodzili w pomoc szyprom w odbieraniu lub zaliczaniu przewoznego i kosztów jako kalkulatorowie lub w inny na miejscu przyjęty sposób

Art. 71. Stręczyciel handlowy utrzymywać będzie oprócz książki podręcznej, dziennik (żurnał), w który wszystkie dokonane czynności codzienne mają być wpisywane. Wpisy codziennie podpisywać winien.

Nim się zacznie używać dziennika, policzbować należy wszystkie jego kartki i przedstawić dziennik komisarzowi giełdowemu, lub, jeżeli ma służyć dla stręczyciela, który nie dla giełdy jest ustanowiony, władzy przemysłowej, w celu zanotowania nazwiska stręczyciela, dla którego dziennik jest przeznaczony, ilości kartek, tudzież dnia uwierzytelnienia, poczem dziennik przeciągnąć należy sznurkiem i konce tegoż urzędownie przypieczętować.

Gdy dziennik zostanie zapisany, stręczyciel handlowy, chcąc otrzymać nowy, złożyć ma komisarzowi giełdowemu a według okoliczności władzy przemysłowej, stary dziennik, który po zawidymowaniu będzie mu zwrócony.

Art. 72. Do dziennika wpisywać należy nazwiska umawiających się, datę zawarcia, przedmiot i warunki interesu, a w szczególności, gdy idzie o sprzedaż towarów, gatunek i ilość tychże, jakoteż cenę i termin odstawy. W miejscach, gdzie jest giełda, podać należy czy interes zawarty został na giełdzie czy poza giełdą.

Jeżeli zawarty kontrakt zostanie przed dopełnieniem uchylony w skutek porozumienia się stron, zapisać należy tę umowę do dziennika, jeżeli strony tego żądają.

Zapisywać należy w tym języku, którego wolno używać w sądach miejscowych; wpisy następować będą według porządku dat, każdy oznaczony osobną liczbą bieżącą i bez próżnych odstępów.

Przepisy o urządzeniu ksiąg handlowych, (artykuł 32) stosowane będą także do dziennika stręczycieli.

Art. 73. Stręczyciel handlowy obowiązany jest doręczyć każdej stronie, bezzwłocznie po zawarciu umowy, kartę umowną, przez siebie podpisaną i zaopatrzoną w liczbę jego dziennika, a zawierającą szczegóły, które powyższy artykuł jako przedmiot wpisu wymienia.

W przypadku, o którym wspomina artykuł 69 a), nie trzeba pisać w karcie umownej nazwiska stron.

W umowach, które nie zaraz dopełnione być mają, kartę umowną doręcza się stronom do podpisania i każdej z nich posyła się egzemplarz przez drugą stronę podpisaną.

Jeżeli strona nie chce przyjąć lub podpisać karty umownej, stręczyciel handlowy donieść powinien o tém bezzwłocznie drugiej stronie.

W przypadku, o którym wspomina artykuł 69 a), stręczyciel handlowy zachowa u siebie karty umowne podpisane przez strony, a stronie, której nazwisko drugiej strony ma zostać niewiadomém, doręczy kartę umowną tylko przez siebie podpisaną.

Art. 74. Stręczyciel handlowy jest obowiązany, bez nadwężenia artykułu 69 a), wydawać stronom każdego czasu na ich żądanie uwierzytelnione wyciągi z dziennika, które zawierać mają wszystko, co stręczyciel zapisał w nim o interesie strony obchodzącym.

Art. 75. Gdy stręczyciel handlowy umrze lub wystąpi z urzędu, dziennik jego, jeżeli stręczyciel był ustanowiony dla giełdy, złożony być ma komisarzowi giełdowemu, w każdym zaś innym przypadku, władzy przemysłowej.

Art. 76. Zawarcie umowy, w której pośredniczył stręczyciel handlowy, nie jest zawisłem od wpisania tejże do dziennika, ani od doręczenia kart umownych

Szczegóły te służą tylko za dowód zawartej umowy.

Jeżeli strona chce przejrzeć w dzienniku to, co się odnosi do interesu w jej imieniu za pośrednictwem stręczyciela zawartego, stręczyciel obowiązany jest dozwolnić jej tego nie uwłaczając artykułowi 69 a); lecz przeglądanie urzędzić należy w taki sposób, ażeby strona mogła się dowiedzieć jedynie tylko o swoim interesie.

Trzecim osobom można dozwolnić przejrzania dziennika w powyższy sposób lub wydać wyciąg z takowego tylko na polecenie urzędowe lub za zezwoleniem stron.

Art. 77. Dziennik porządnie utrzymywany, tudzież karty umowne stręczyciela handlowego, dostarczają zwyczajnie dowodu¹⁾ na zawarcie interesu, tudzież na osnowę tegoż.

Jednakże sędzia po rozważeniu wszelkich okoliczności według swego uznania postanowi, czy do osnowy dziennika i kart umownych mniejsza waga ma być przywiązana, czy wypada dać miejsce przysiedze stręczyciela i innym dowodom a mianowicie czy odmówienie przez stronę przyjęcia i podpisania karty umownej jest stanowcze w osądzeniu sprawy.

¹⁾ rozumie się zupełnego.

Art. 78. Dziennik stręczyciela handlowego, w którym znachodzą się niewłaściwości, o tyle tylko za dowód

przyjęty być może, o ile to stósownem się okaże według jakości i znaczenia tych niewłaściwości, oraz położenia rzeczy¹⁾.

1) Por art 35

Art 79. W toku sporu sędzia mocen jest nawet bez wniosku strony nakazać złożenie dziennika dla przejrzenia go i porównania z kartą umowną, wypisami i innymi dowodami.

Przepis artykułu 39 stósuje się także i do złożenia dziennika

Art. 80. Stręczyciel handlowy ma obowiązek, jeżeli od tego przez strony albo przez zwyczaj miejscowy ze względu na gatunek towaru nie jest uwolniony, próbę każdego towaru, za jego pośrednictwem według próby sprzedanego, naznaczywszy takową dla łatwiejszego poznania, zachowywać, dopoty, dopoki towar nie zostanie przyjętym bez zarzutu przeciw jego jakości, lub dopoki rzecz nie będzie załatwiona w inny sposób.

Art 81. Wszelka wina stręczyciela handlowego daje prawo stronie z jego winy pokrzywdzonej żądać od niego wynagrodzenia.

Art. 82. Stręczycielowi handlowemu należy się stręczne, jak tylko interes zostanie zawarty¹⁾, a jeżeli był warunkowym, gdy się stanie bezwarunkowym, on zas obowiązku swego pod względem doręczenia kart umownych dopełnił; co jednak nie czyni ujmą innym w tej mierze rozporządzeniom miejscowym, zwyczajowi miejscowemu lub, co się tyczy interesów zawartych na giełdzie, statutom giełdowym.

Do należytości tej ma prawo i wtedy, gdy pośrednictwo w interesie o tyle się powiodło, że strony nawzajem zapoznały ze sobą, poczem strony jeszcze tego samego dnia zawarły ze sobą interes bezpośrednio.

Ale jeżeli interes nie został zawarty, lub nie stał się bezwarunkowym, nie można żądać stręcznego za rokowanie²⁾.

Ilość stręcznego ustanowi władza administracyjna krajowa, wysłuchawszy poprzednio, co się tyczy czynności sensalskich na giełdach, komisarza giełdowego i starszyznę giełdową, a co się tyczy innych czynności sensalskich, izbę handlową i przemysłową, w obudwu zaś przypadkach także i kongregacją stręczycieli handlowych, gdzie takowa istnieje.

1) Por. art 371 ustęp 2

2) Jeżeli w umowie zastrzeżono jednej stronie prawo odstąpienia od takiej w razie nastąpienia pewnych okoliczności, pierwotną umowę jako bezwarunkowo zawartą i ważną uważać należy, a stręczycielowi należy się stręczne O. z 12 kwietnia 1865, I 2943, I 45

Art. 83. Gdy strony wcale się nie umówią, kto ma zapłacić stręczne, a w tej mierze nie orzekają ani rozporządzenia miejscowe ani zwyczaj miejscowy i nie ma szczególnych przepisów w statucie giełdowym, każda ze stron zapłacić ma po połowie.

Art 84.¹⁾ Pod względem mianowania stręczycieli handlowych będą obowiązowały przepisy następujące:

1) W miejsce następujących artykułów 84, i 84 a), b) i c), zawierał dawniejszy art 84 postanowienie następujące Pozostawia się ustawom krajowym wydanie stosownych przepisów względem ustanawiania stręczycieli handlowych i karami wykroczeń przez nich przeciw obowiązkom powołania popełnionych Zastrzega się ustawom krajowym uzupełnienie przepisów tego tytułu w miarę potrzeb miejscowych, mianowicie zas będą mogły przyznać stręczycielom handlowym wyłączne prawo pośrednictwa w czynnościach handlowych. Ustawy krajowe lub rozporządzenia miejscowe mogą rozszerzyć lub ścieśnić zakres czynności urzędowych i atrybucyj (art 67, 70) w tym tytule stręczycielom handlowym wskazany, jak niemniej granice ich obowiązków

I. Do uzyskania miejsca stręczyciela handlowego potrzeba, ażeby kandydat był

1. obywatelem austriackim, ażeby liczył lat 24, ażeby był nieposzlako-

wanym i posiadał prawo swobodnego rozrządzania swoim majątkiem;

2. ażeby zdał z dobrym skutkiem egzamin na stręczyciela handlowego.

II. Egzamin na stręczyciela handlowego celem uzyskania uzdolnienia na posadę stręczyciela handlowego na giełdzie istniejącej, zdać należy przed starszyzną odpowiedniej giełdy; celem uzyskania uzdolnienia na inne posady stręczycieli handlowych, w izbie handlowej i przemysłowej. Będzie się odbywał przed starszymi giełdowcami pod prezydencją komisarza giełdowego, w izbach handlowych i przemysłowych pod prezydencją radcy sądu handlowego znajdującego się w siedzibie izby lub trybunału pierwszjej instancji a gdzie takiego nie ma, pod prezydencją sędziego powiatowego.

III. Stręczycieli handlowych, przeznaczonych do sprawowania urzędu na giełdzie, mianować będzie starszyzna giełdowa, innych zaś stręczycieli handlowych dla pewnego miejsca lub powiatu izba handlowa powiatu w miarę potrzeby. Władza administracyjna krajowa ma mianowanie potwierdzić.

W celu obsadzenia miejsca rozpisuje się konkurs i ogłasza takowy w urzędowej gazecie krajowej.

Jeżeli ma być obsadzone miejsce na giełdzie, ogłasza się konkurs także wywieszeniem go na giełdzie.

Rozpisanie i ogłoszenie konkursu jest rzeczą starszizny giełdowej, lub też izby handlowej i przemysłowej mającej prawo mianowania.

IV. Po potwierdzeniu mianowania, zamianowany stręczyciel handlowy złożyć ma przed władzą administracyjną krajową, przysięgę urzędową, poczem otrzyma nominacją, takową zaś wydaje władza administracyjna krajowa, wyrażając w niej miejsce lub powiat, dla którego stręczyciel jest ustanowiony i w obrębie którego ma zamieszkać, tudzież zakres jego działalności (artykuł 68).

V. Dziennik wydaje komisarz giełdowy, stręczycielom zaś, nie dla giełd ustanowionym, władza przemysłowa

VI. Że stręczyciel handlowy został zamianowany i złożył przysięgę, ogłasza się w urzędowej gazecie krajowej i donosi izbie handlowej i kongregacyom handlowym powiatu, tudzież kongregacyi stręczycieli handlowych, jeżeli w powiecie istnieje.

Art. 84 a). Stręczyciele handlowi mogą tworzyć kongregacje, obejmujące okręgi, których granice wyznaczy władza administracyjna krajowa po wysłuchaniu izb handlowych.

Kongregacje takie będą załatwiałały swoje sprawy według własnych statutów, które ministerstwa skarbu i handlu potwierdzą, a w których może być zaprowadzone przymusowe ściąganie potrzebnych składek.

Art. 84 b). Nadzór nad stręczycielami handlowymi sprawującymi swój urząd na giełdzie, wykonywa komisarz giełdowy, nad innymi stręczycielami handlowymi, władza przemysłowa.

W wykonywaniu nadzoru nad stręczycielami handlowymi, komisarz giełdowy

ma prawo przeglądać księgi pierwszych, a władza przemysłowa księgi drugich

Art. 84 c). Stręczyciele handlowi, wykraczający przeciwko nałożonym na nich obowiązkom urzędowym, karani będą karami porządkowymi lub dyscyplinarnymi, podług tego, czy dopuścili się przekroczenia przeciwko porządkowi, czyli też wykroczenie, ze względu na jego rodzaj i stopień, na to, czy jest ponownem i na obciążające okoliczności, staje się występkiem służbowym

I. Kary porządkowe są:

1. Nagana;
2. Grzywny od 10 aż do 100 złotych.

Na mocy prawa nadzoru kary porządkowe rozcigać może na stręczycieli ustanowionych dla giełd, komisarz giełdowy, na innych stręczycieli handlowych, władza przemysłowa.

Stręczyciel handlowy obłożony grzywnami może wnieść przeciwko tymże zażalenie do władzy administracyjnej krajowej w przeciągu dni ośmiu. Dalszego toku instancyi nie ma.

II. Kary dyscyplinarne są:

1. Grzywny nad 100 aż do 1000 złotych;
2. Zawieszenie w urzędowaniu na czas oznaczony;
3. Usunięcie od urzędu.

Zawieszenie w urzędowaniu na czas oznaczony może być rozciągnięte, gdy stręczyciel handlowy dla giełdy ustanowiony zachowuje się na giełdzie nieprzyzwoicie lub zakłóca spokojność tak, że to jego zachowanie się wymaga koniecznie, aby go na czas oznaczony wykluczyć od uczęszczania na giełdę.

Na usunięcie od urzędu można skazać:

- a) jeżeli stręczyciel handlowy będzie skazany za zbrodnię lub za przekroczenie kradzieży, przemieszczenia się, uczestnictwa w tychże lub oszustwa, albo jeżeli za inny czyn karygodny skazany będzie najmniej na sześciomiesięczne pozbawienie wolności;
- b) jeżeli będzie skazany przez sąd skarbowy za przemytnictwo lub za ciężkie przestępstwo skarbowe;
- c) jeżeli popadnie w konkurs.

Oprócz tego można jeszcze orzec usunięcie od urzędu:

- d) gdy stręczyciel handlowy w czynnościach swoich podaje świadomie fałszywą okoliczność, takową potwierdza lub do swjej księgi wpisuje albo też fałszuje;
- e) gdy robi interes handlowy na własny rachunek lub w jakikolwiek sposób uczestniczy w korzyściach wynikłych z interesu, w którym pośredniczył, albo gdy od poręczyciela, którego nie wymienił i od którego nie mógł z zupełnym spokojem oczekiwać pokrycia, zaniedbał wziąć to pokrycie;
- f) gdy załatwia interesa dla stron, o których wie, że są niewypłatne lub niezdolne do zobowiązania się ważne albo gdy pośredniczy w interesach zakazanych albo takich, o których można mieć uzasadnione podejrzenie, że strona chce je zawrzeć tylko pozornie lub na szkodę trzecich osób;
- g) gdy kilkakrotne mniejsze kary nie skutkują.

Kara dyscyplinarna może być rozciągnięta na stręczyciela handlowego tylko wtedy, jeżeli się pierwój odbyło śledztwo dyscyplinarne

Śledztwo dyscyplinarne przeciwko stręczycielom handlowym dla giełdy ustanowionym prowadzi starszyzna giełdowa, przeciwko innym stręczycielom handlowym władza przemysłowa, które mają wysłuchać interesowanego i jego obrońcy a następnie wydać wyrok. W tym celu na początku każdego roku starszyzna giełdowa zamianować ma stale na ten rok nieustającą komisją z czterech członków złożoną, oraz zastępców dla tychże członków i oznaczyć stale kolej ich następowania po sobie.

Przeciwko wyrokowi dyscyplinarnemu wydanemu na stręczyciela handlowego może skazany podać zażalenie do władzy administracyjnej krajowej w przeciągu dni osmiu.

Przeciwko rozstrzygnięciu władzy administracyjnej krajowej mogą podać zażalenie w takim samym terminie stręczyciele ustanowieni dla giełd, do ministerstwa handlu.

III. Przeciwko stręczycielowi handlowemu może być wyrzeczzone zawieszenie w urzędowaniu jako środek tymczasowy:

1. jeżeliby dalsze urzędowanie stręczyciela handlowego podczas śledztwa dyscyplinarnego lub postępowania karnego mogło być niebezpiecznem;

2. jeżeli kaucya jego, jeżeli była dla niego złożona, znacznie się zmniejszy;

3. jeżeli czasowo jest niezdolny do zobowiązywania się ważnie względem swojego majątku.

Zawieszenie w urzędzie jako środek tymczasowy może być wyrzeczony przeciwko stręczycielom handlowym ustanowionym dla giełdy, przez komisją dyscyplinarną ustanowioną podług II niniejszego paragrafu, przeciwko innym stręczycielom handlowym, przez władzę przemysłową. Przeciwno rozporządzeniu takiemu interesowany może podać zażalenie do władzy administracyjnej krajowej w przeciągu dni osmiu. Dalszego toku instancyi nie ma.

IV Gdy występki służbowy stręczyciela handlowego jest oraz czynem, który powinien być ukarany podług powszechnej ustawy karnej, natenczas dopóki śledztwo toczy się w sądzie karnym, nie można wytaczać z powodu tego samego czynu śledztwa dyscyplinarnego, co nie przeszkadza aby zawieszenie jako środek tymczasowy, zarządzanem być nie mogło.

We wszystkich takich przypadkach, gdy przeciwko stręczycielowi handlowemu, jako obwinionemu, wytoczone być ma postępowanie karne, sądy karne obowiązane są donieść o tem, jeżeli on jest ustanowiony dla giełdy, starszyznę giełdową, w innym razie, władzę przemysłową, i gdy się postępowanie karne skończy, donieść o jego wyniku.

Wyrok niewinności przez sądy karne wydany, nie przeszkadza przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego.

V Grzywny, rozciągnięte na stręczycieli handlowych jako kary porządkowe lub dyscyplinarne, wpływają do funduszu ubogich tej gminy, w której popełnione zostało przekroczenie przeciwko porządkowi lub występki służbowy.

§ 2

Ustawa niniejsza nabywa moc obowiązującą od pierwszego dnia drugiego miesiąca kalendarzowego, który nastąpi po jej ogłoszeniu¹⁾, a wtedy utracą taką przepisy ustaw obowiązujących, mianowicie §§ 26 do 29 ustawy wprowadzającej do kodeksu handlowego z dnia 17 grudnia 1862 (Dz u p N 1 z roku 1863), o ile odnoszą się do przedmiotów ustawą niniejszą urządzonych

Wykonanie tejże poleca się ministrom sprawiedliwości, handlu i skarbu, którzy w tym celu wydadzą odpowiednie rozporządzenia stosownie do swego zakresu działania

¹⁾ ustawę niniejszą ogłoszono 8 maja 1875, zatem nabyła mocy obowiązującej z dniem 1 lipca 1875

KSIEGA DRUGA.

O spółkach handlowych.

TYTUŁ PIERWSZY

O jawnej spółce handlowej.

Oddział pierwszy.

O zawiązaniu spółki.

Art 85. Jawna spółka handlowa istnieje, gdy dwie lub więcej osób prowadzi handel¹⁾ pod wspólną firmą²⁾, a udział żadnego ze spółników nie jest ograniczony do wkładki

Do ważności kontraktu spółki nie potrzeba sporządzenia na piśmie, ani innych formalności

¹⁾ takowy musi obejmować czynności handlowe Spółki trudniące się przerabianiem lub obrabianiem własnych produktów nie są spółkami handlowymi O T N w Lipsku IX, str 189, XI, str 263 i t d

²⁾ Prowadzenie przedsiębiorstwa pod wspólnym nazwiskiem — wspólną firmą — jest koniecznym warunkiem istnienia spółki handlowej, inaczej bowiem istnieje tylko spółka zarobkowa według prawa cywilnego oćenic się mająca O T N w Lipsku V, str 388, VIII, str 248 Por także art 150, 207, 250 i 266

Art 86. Zawiązanie jawnej spółki handlowej zgłoszą spółnicy w sądzie handlowym, w którego obrebie spółka ma siedzibę i w każdym sądzie han-

dłowym, w którego obrebie spółka ma zakład filialny, a to celem wpisania w rejestr handlowy.

Zgłoszenie zawierać będzie:

1. imię i nazwisko, stan i miejsce zamieszkania każdego spółnika;
2. firmę spółki i miejsce, gdzie ma siedzibę;
3. porę czasu, od której spółka się zaczęła;
4. jeśli się umówiono, że tylko jeden lub kilku z pomiędzy spółników ma zastępywać spółkę, wyrażenie, który lub którzy są do tego przeznaczeni, jak równie czy to prawo tylko spółnie wykonywane będzie.

Art. 87. Gdy firma istniejącej spółki się zmienia, albo siedziba spółki gdzieindziej zostanie przeniesiona, lub gdy do niej nowi przystępują spółnicy, lub któremu spółnikowi udziela się dopiero później upoważnienie do zastępywania spółki (art 86, liczba 4), albo też upoważnienie się odbiera, szczególży takowe będą zgłoszone w sądzie handlowym dla wpisania w rejestr handlowy.

Jeśli w razie zmiany firmy, przeniesienia siedziby spółki i odjęcia upoważnienia do zastępstwa wpis i ogłoszenie nastąpiły lub nie nastąpiły, skutek względem trzecich¹⁾, okreslają przepisy art 25.

¹⁾ „Osoby trzecie“ są według wyrazownictwa kod. handl przeciwstawieniem pryncypała, czy nim jest kupiec pojedynczy, czy spółka Należy zatem przez „trzeciego“ rozumieć każdego, który z pryncypałem lub jego zastępcą są umawia O T N w Lipsku z 14 maja 1872, VI, str 141.

Art. 88. Zgłoszenia (art. 86, 87) podpiszą wszyscy spółnicy osobiście w obec sądu handlowego, lub podadzą w formie wierzytelnej Będą wpisane w rejestr handlowy w całej swęj osnowie.

Spółnicy mający zastępywać spółkę, podpiszą firmę obok swego podpisu¹⁾ osobiście w obec sądu handlowego, albo podpis tejsze podadzą w formie wierzytelnej.

¹⁾ Artykuł ten wymaga tylko, by spółnik jawny do zastępstwa firmy upoważniony podpis firmy z jego ręki pochodzący podpisem swego nazwiska stwierdził, nie wymaga jednak dodania nazwiska jego (spółnika) do zbiorowego nazwiska firmy. O. z 3 listopada 1871, l. 13 305, III., 337

Firma spółki obejmująca więcej nazwisk, może być podpisywaną w części przez jednego, a w części przez drugiego spółnika. O. z 5 maja 1873, l 5495, III, 436

Art. 89. Sąd handlowy znagli z urzędu tych, których to się tyczy, karami porządkowymi¹⁾ do zadosćuczynienia powyższym przepisom (art. 86 do 88)

¹⁾ Por §§ 12 i 13 u. w. i § 2 rozp. o utrzymywaniu rejestrów handlowych.

Oddział drugi.

O stosunku prawnym zachodzącym między spółnikami.

Art. 90. Stosunek prawny między spółnikami zachodzący urządza się przedewszystkiem według kontraktu spółki.

O ile się nie umówiono co do punktów wymienionych w następujących artykułach niniejszego oddziału, zastosowane będą postanowienia tychże artykułów.

Art. 91. Jeśli wniesiono do spółki pieniądze lub inne rzeczy zużywalne lub zamienne, albo rzeczy nieużywalne lub niezamienne po oszacowaniu, które nie nastąpiło jedynie w celu rozdzielenia zysku, przedmioty te stają się własnością spółki¹⁾.

W wątpliwości przyjmuje się, że rzeczy ruchome lub nieruchome do inwentarza spółki z podpisem wszystkich spółników wciągnięte, a dotychczas do jednego z spółników należące, stały się własnością spółki.

¹⁾ Por art. 143.

Art. 92. Spółnik nie jest obowiązany do podwyższenia wkładki nad ilość umówioną, ani do uzupełnienia wkładki przez stratę uszczuploną.

Art. 93. Za nakłady, jakie spółnik czyni w interesach spółki, za zobowiązania, jakie z powodu tychże

bierze na siebie i za straty, jakie ponosi bezpośrednio w skutek zawiadowstwa lub w skutek niebezpieczeństw od takowego nieodłącznych, spółka jest mu odpowiedzialną.

Od pieniędzy zaliczonych należą mu się odsetki¹⁾ od dnia danąj zaliczki.

Za trudy w sprawowaniu interesów spółki podjęte nie należy się spółnikowi wynagrodzenie.

¹⁾ Por. art 287

Art. 94. Każdy spółnik winien dokładać w interesach spółki takiej pilności i staranności, jakiej zwykle dokłada w interesach własnych¹⁾.

Odpowiada spółce za szkodę²⁾ z jego winy wynikłą. Na pokrycie takowej nie może przekazywać koizysci, których swą pilnością spółce w innych razach przysporzył.

¹⁾ Por art 282

²⁾ Por art 283

Art. 95. Jeśli spółnik nie uiszcza na czas swój wkładki pieniężnej albo powziętych pieniędzy spółki nie wnosi na czas do kasy spółki, albo bierze bez upoważnienia z kasy spółki pieniądze dla siebie, obowiązany jest z woli prawa do zapłacenia odsetek¹⁾, a to od dnia, kiedy zapłata lub wniesienie winny były nastąpić, albo powzięcie pieniędzy nastąpiło.

Nie wyłącza to wszakże obowiązku wynagrodzenia większej szkody, jeśli jaka wynikła, ani innych następstw czynu.

¹⁾ Por art. 287

Art. 96. Spółnik nie powinien bez zezwolenia innych spółników ani robić interesów w téj samej gałęzi handlu¹⁾ co spółka, bądź na własny rachunek, bądź na rachunek trzeciego, ani brać udziału w innéj tego rodzaju spółce jako jawny spółnik.

Przyjmuje się, że nastąpiło zezwolenie na udział w innéj spółce handlowej tego samego rodzaju, jeśli inni spółnicy przy zawarciu spółki wiedzieli, że spółnik

ma udział w owiej spółce handlowej jako jawny spółnik, a jednak nie wymówili sobie wyraznie, aby tego zaniechał.

1) Por art 56

Art 97. Spółnik działający wbrew powyższym przepisom winien, jeśli spółka żąda, przystać na to, aby interesa na jego rachunek zrobione uważano jako uskutecznione na rachunek spółki; spółka może również domagać się natomiast¹⁾ wynagrodzenia wynikłej szkody; a to wszystko bez ujmy prawu żądania, aby kontrakt spółki, w danym wypadku rozwiązany został.

Prawo spółki przejęcia interesu przez spółnika na jego rachunek zrobionego lub żądania zwrotu szkody, gaśnie po trzech miesiącach, licząc od chwili, kiedy spółka o zawartej czynności dowiedziała się.

1) Por art 56

Art. 98. Spółnik nie może bez zezwolenia innych spółników przyjmować trzeciego do spółki

Jeśli spółnik przypuszcza jednostronnie trzeciego do swego udziału, albo mu udział swój odstępuje, ten ostatni nie nabywa bezpośrednio praw przeciw spółce; nie jest mianowicie uprawnionym do przezierania ksiąg handlowych i papierów spółki.

Art 99. Jeśli kontrakt spółki porucza zawiadostwo jednemu lub kilku spółnikom, ci wyłączają innych od zawiadywania; mogą przedsiębrać, mimo sprzeciwiania się innych spółników, wszelkie działania, jakie się zwykle z handlu spółki wywiązują.

Art. 100. Jeżeli zawiadostwo poruczono kilku spółnikom z tem wyraźnem ograniczeniem, że jeden bez drugiego działać nie może, żaden z nich nie powinien sam przedsiębrać czynności, chyba, że zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Jeżeli zaś zawiadostwo poruczono kilku spółnikom bez takiego wyraźnego ograniczenia, każdy z nich może sam przedsiębrać wszelkie czynności do zawi-

dowstwa należące. Czynność jednak będzie zaniechana, jeśli który z nich takowej się sprzeciwi.

Art. 101. Zawiadostwo w kontrakcie spółki jednemu lub więcej spółnikom poruczone, dopóki trwa spółka, bez przyczyny prawnej odwołaniem być nie może.

Uznaniu sędziego pozostawia się orzeczenie, czy zachodzi przyczyna prawna.

Odwołanie może być uznane za uzasadnione, w szczególności w przypadkach artykułem 125, liczba 2 do 5, wskazanych.

Art. 102. Jeżeli w kontrakcie spółki zawiadostwa nie poruczono jednemu lub kilku spółnikom, wszyscy spółnicy mają zarówno prawo i obowiązek zajmowania się interesami spółki.

Jeżeli który spółnik sprzeciwia się jakiej czynności, takowa nie ma być przedsięwzięta.

Art. 103. Przed rozpoczęciem czynności, które wychodzą poza zwykły zakres handlu spółki, lub jej celowi są obce, należy postarać się o uchwałę wszystkich spółników.

Tożsamo potrzebnem jest i wtenczas, kiedy zawiadostwo poruczone jest jednemu lub więcej spółnikom.

Do wydania uchwały potrzeba jednomyślności. Jeśli tej nie można osiągnąć, czynność, co do której miała zapas uchwały, będzie zaniechana.

Art. 104. Jeśli zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, potrzebne jest do zamianowania prokuranta zezwolenie wszystkich spółników zawiadujących, a, jeśli takich nie zamianowano, zezwolenie wszystkich spółników¹⁾.

Prokurę może odwołać każdy z pomiędzy spółników do udzielenia jej upoważnionych.

¹⁾ Por. art 118 mówiący o skutku prawnym udzielenia i odwołania prokury przeciw trzecim

Art 105. Każdemu spółnikowi, chociażby nie miał czynnego udziału w sprawowaniu interesów spółki, wolno osobiście powziąć wiadomość o toku jęj interesów; może o każdym czasie przyjść do miejsca czynności, przeglądać księgi handlowe i papiery spółki, i na ich podstawie sporządzać bilans dla własnej wiadomości

Jeśli kontrakt spółki inaczej stanowi, postanowienie to nie ma skutku, skoro się okaże nierzetelność w zawiadywaniu.

Art 105 ma zastosowanie tylko, dopokąd spółka istnieje. Podczas likwidacyi lub po takowej różnica między spółnikami zawiadyującymi a innymi odpada. O T N w Lipsku z 10 wrzesnia 1872, VII, str 71

Art. 106. W końcu każdego roku obrotowego zapisuje się każdemu spółnikowi na korzyść cztery od sta od wkładki albo od jego udziału w majątku spółki, jeśli się wkładka w końcu poprzedzającego roku przez doliczenie jego udziału w zysku powiększyła, lub przez stracenie udziału w stracie zmniejszyła, i nawzajem zapisuje się na niekorzyść takie samo stowe od pieniędzy w ciągu roku obrotowego na udział powziętych.

Odsetki stósownie do tego spółnikowi przypadające powiększają udział jego w majątku spółki

Przed pokryciem takowych odsetek nie ma zysku, odsetki te zaś powiększają lub tworzą stratę spółki.

Art. 107. Przy końcu każdego roku obrotowego oblicza się na podstawie inwentarza i bilansu zysk lub stratę z tegoż roku, oraz udział każdego spółnika w tychże.

Zysk każdego spółnika przypisuje się do jego udziału w majątku spółki, stratę zas odpisuje się.

Art. 108. Spółnik nie może bez zezwolenia innych spółników zmniejszać swęj wkładki lub swego udziału w majątku spółki.

Wolno mu jednak i bez tego zezwolenia powziąć na poczet swego udziału w majątku spółki stowe od tegoż za rok ostatni, a o ile się to nie dzieje z oczywistą szkodą spółki, także i pieniądze aż do ilości, któraby nie przenosiła jego udziału w zysku roku ostatniego.

Art. 109. Zysk lub stratę w braku innego układu dzieli się między spółników podług głów.

Oddział trzeci.

O stosunku prawnym spółki do trzecich.

Art. 110. Skutki prawne jawnej spółki handlowej względem trzecich zaczynają się od chwili wpisania związanej spółki do rejestru handlowego, albo jak tylko spółka czynności swe rozpoczęła¹⁾.

Ograniczenie, że spółka nie zacznie istnieć od chwili wpisania, lecz dopiero od chwili późniejszej nie ma skutku prawnego przeciw osobom trzecim.

¹⁾ Zakupno sprzętów do fabryki jest już takim rozpoczęciem czynności, od którego prawne istnienie spółki się rozpoczyna, za takowe zatem spółnicy solidarnie są odpowiedzialni O z 20 maja 1868, I 3643, II 181

Art. 111. Spółka handlowa może pod swoją firmą nabywać praw i zaciągać zobowiązania, nabywać własność i inne prawa rzeczowe na nieruchomościach, zapożywać przed sąd i być zapożyczaną¹⁾.

Zwyczajnym jej sądem jest ten, w którego obrębie ma siedzibę²⁾.

¹⁾ Po wymazaniu firmy spółki z rejestru handlowego takowa jako taka pożywaną być więcej nie może O z 23 lipca 1872, I 7471, III 385

²⁾ Por art 86.

Art. 112. Spółnicy odpowiadają za wszelkie zobowiązania spółki solidarnie i całym swoim majątkiem.

Przeciwny układ nie ma skutku prawnego przeciw trzecim.

Art. 113. Kto przystępuje do istniejącej spółki handlowej, odpowiada zarówno z innymi spółnikami za wszelkie zobowiązania przez spółkę przed jego przystąpieniem zaciągnięte, czy firma uległa zmianie, czy nie.

Przeciwny układ pozostaje bez skutku prawnego przeciw trzecim.

Artykuł 113 przypuszcza wstąpienie do spółki handlowej, nie ma zatem zastosowania, jeśli kto wstępuje jako spółnik do przedsiębiorstwa kupca pojedynczego, lub przejmuje takowe od dotychczasowego posiadacza O T N w Lipsku z 21 października 1870, 21 lutego 1871 i t d, I, str. 62, II, str. 46

Por. także art. 23 i tam podane orzeczenia.

Art. 114. Każdy spółnik do zastępstwa spółki upoważniony, mocen jest przedsiębrać w imieniu spółki wszelkie rodzaje czynności i działań prawnych¹⁾, mianowicie zas i nieruchomości spółki pozbywać i obciążać.

Z czynności prawnych przez spółnika upoważnionego do zastępstwa spółki w jej imieniu zawartych wypływają dla spółki prawa i obowiązki; obojętną jest, ażali czynność wyraźnie w imieniu spółki zawartą została, lub też tylko z okoliczności się okazuje, że według woli stron kontraktujących dla spółki zawartą być miała²⁾.

¹⁾ Pol. art. 117 i podane tam orzeczenia

²⁾ Artykuły 114 do 118 nie mają zastosowania, jeśli się rozchodzi o stosunek spółników pomiędzy sobą O T. N w Lipsku z 17 lutego 1871, II, str. 40

Art. 115. Czynności prawne spółnika nie wiążą spółki, jeśli tenże od zastępowania spółki jest wyłączony (art. 86, liczba 4), albo upoważnienie do zastępowania takowej mu odjęto (art. 87), o ile co do tego wyłączenia lub odjęcia zachodzą warunki, pod którymi według art. 46 pod względem ustania prokury skutek ten ma miejsce przeciw trzecim.

Art. 116. Ograniczenie upoważnienia spółnika co do zastępstwa spółki nie ma skutku prawnego przeciw osobom trzecim; mianowicie niedopuszczalnem jest ograniczenie, że zastępstwo rozciągać się ma tylko do pewnych czynności lub rodzajów czynności, albo że służy tylko w pewnych okolicznościach, albo na pewien czas, albo w poszczególnych miejscach.

Art. 117. Każdy spółnik ważnie zastępuje spółkę przed sądem, jeśli nie jest od zastępowania wyłączony¹⁾.

Co się tyczy doreczenia spółce pozwów i innych aktów, wystarcza, gdy takowe następuje na ręce jednego ze spółników do zastępstwa upowaznionych²⁾

¹⁾ Do złożenia przysięgi imieniem spółki dopuszczonym być może także spółnik, który do procesu nie przystąpił, byleby tylko do zastępowania spółki był uprawnionym O z 27 lutego 1867, I 1464, II 115 Jeżeli spółka dopuszczoną zostaje do przysięgi, wystarczy, jeżeli spółnik do zastępowania spółki uprawniony, przysięgę złoży O z 9 marca 1870, I 2460, III 281

²⁾ Doreczenie wekslowego nakazu zapłaty przeciw spółce jawnej wystosowanego do rąk spółnika do zastępstwa upowaznionego ma skutek prawny nie tylko przeciw spółce, ale i przeciw spółnikowi, do iak którego doreczenie nie nastąpiło O z 17 stycznia 1871 I 293, III 30f

Art 118 Tak udzielenie jak i odjęcie prokury przez jednego ze spółników do zastępstwa spółki upowaznionych ma skutek prawny przeciw tuzem

Por ait 104.

Art. 119. Wierzyciele osobisci spółnika nie mogą czepiac się stanowiących majątek spółki rzeczy, należy tości lub praw, lub udziału w tychże dla zaspokojenia lub zabezpieczenia się Przedmiotem egzekucyi, zapowiedzenia¹⁾ lub zajęcia na rzecz ich mogą być tylko odsetki lub udziały w zysku, do których sam spółnik ma prawo, i to co na niego z obliczenia się ze spółką przypada²⁾

¹⁾ Por §§ 374—386 proc galic[~] i ait 126

²⁾ Jeżeli z dwóch spółników spółki jawnej jeden w konkurs popada, masa konkursowa zadac może jego udziału tylko w sumie pienieznej jemu przypadającej, nie zas w naturze O z 23 października 1866 I 959, I 100 Kto prowadzi egzekucye na procenta i udział w zysku spółnika jawnego może żadac przeglądu księgi, z której jego wkładke i udział w zysku poznać można O z 14 listopada 1866, I 10 207, I 102 Przepis ait 119 ma zastosowanie tylko do spółek handlowych, których firma w rejestr handlowy jest wpisana O z 6 lipca 1870, I 7876, III 289

Ait 120. Przepis powyższego artykułu stosuje się i do wierzycieli osobistych mających hipotekę lub prawo zastawu na majątku spółnika w moc ustawy¹⁾ lub z innej zasady prawnej Ich hipoteka lub prawo zastawu nie rozciąga się do stanowiących majątek spółki rzeczy, należytości i praw, lub udziału w tychże, ale tylko do

tego, co jest wymienione w ostatniem zdaniu powyższego artykułu

Przepisy te nie wzruszają jednak praw, jakie na przedmiotach przez spółnika do majątku spółki wniesionych, już w czasie wniesienia istniały

1) Por § 1101 ust cyw

Art 121. Podczas trwania spółki ani całkowita, ani częściowa kompensacja należytosci spółki z osobistemi roszczeniami dłużnika spółki do jednego z spółników nie ma miejsca¹⁾, po rozwiązaniu spółki jest dopuszczalną, jeśli i o ile należytosc spółki przy obliczeniu się spółnikowi została przekazana

) Kompensacja roszczeń osobistych spółnika z pretensjami wierzyciela spółki jest dopuszczalną O z 12 kwietnia 1866, I 2021 I, 72

Por także § 1441 ust cyw i orzeczenie z 8 listopada 1871, I 8939, III 339

Art 122. W razie konkursu spółki¹⁾, wierzyciele jej zaspokojeni będą oddzielnie z majątku spółki²⁾, na osobistym zaś majątku spółników mogą poszukiwać tylko niedoboru³⁾, ustawom krajowym zachowuje się postanowienie, czy i jak dalece osobistym wierzycielom spółników służy prawo żądać oddzielenia osobistego majątku spółników

1) Por §§ 30 i 31 u w i §§ 199—201 i 238—240 ustawy konkursowej

2) Majątek spółki stanowi tak w stosunkach prawnych spółników pomiędzy sobą, jak i w stosunkach spółki do trzecich odrębny dla siebie istniejący ogół majątkowy (Vermögensbegriff) Spółnik może zatem być wierzycielem lub dłużnikiem spółki W razie konkursu należy w takim przypadku należytosc spółnika do spółki — do stanu czynnego masy upadłości spółnika, a do stanu biernego masy upadłości spółki, i na odwrot O T N w Lipsku z 14 lutego 1872, V str 206

3) Tyczy się to tylko spółników, którzy należeli jeszcze do spółki w chwili otwarcia konkursu, spółnik jawny, który przedtem z spółki wystąpił, przez otwarcie konkursu do majątku tejże po jego wystąpieniu, nie zostaje uwolniony od solidarnej odpowiedzialności całym majątkiem za dawniejsze długi spółki, (rozumie się, o ile nie nastąpiło przedawnienie art 146, por art 112) O z 13 maja 1869, I 3928, II 232

Oddział czwarty.

O rozwiązaniu spółki i wystąpieniu z niej pojedynczych spółników.

Art. 123. Spółka rozwiązuje się:

1. Przez otwarcie konkursu przeciw spółce;
 - 2 przez śmierć jednego ze spółników, chyba kontrakt stanowi, że spółka istnieje będzie i nadal z dziedzicami zmarłego;
 3. przez otwarcie konkursu do majątku jednego z pomiedzy spółników, lub, gdy który z nich utracą zdolność prawną do samodzielnego zawiadywania majątkiem¹⁾;
 4. przez wzajemną ugodę;
 - 5 przez upływ czasu, na który spółka była zawartą, chyba, że spółnicy milczeniem spółkę przedłużają; w tym razie uważa się ją za zawartą odtąd na czas nieoznaczony;
 - 6 przez wypowiedzenie z strony spółnika, jeżeli spółkę na czas nieoznaczony zawarto.
- Spółkę dożywotnią uważa się za spółkę na czas nieoznaczony zawartą.

¹⁾ np przez uznanie go małoletnim, obłąkanym i t p

Art 124. Wypowiedzenie spółki na czas nieoznaczony zawartej z strony spółnika powinno nastąpić, jeśli nie ma innego układu, przynajmniej na sześć miesięcy przed upływem roku obrotowego spółki¹⁾.

¹⁾ Do wypowiedzenia potrzeba tylko jednostronnego oświadczenia spółnika, że w spółce nadal pozostać nie chce O T N. w Lipsku z 20 września 1873, X 433

Art 125. Spółnik może żądać rozwiązania spółki przed upływem czasu, przez który trwać miała, a w spółkach na czas nieoznaczony zawartych, bez poprzedniego wypowiedzenia, jeżeli zachodzą ważne przyczyny.

W razie zaprzeczenia pozostawia się uznaniu sądziego¹⁾ ocenienie, czy takie przyczyny zachodzą.

W szczególności może być orzeczone rozwiązanie:

1. jeżeli z powodu okoliczności zewnętrznych osiągnięcie celu spółki staje się niemożliwym;

2. jeżeli spółnik nierzetelnie postępuje w zawiadomstwie lub zdawaniu sprawy;

3. jeśli spółnik nie dopełnia istotnych swych obowiązków;

4. jeżeli spółnik firmy lub majątku spółki dla osobistych celów nadużywa²⁾;

5. jeżeli spółnik z powodu ciągłej choroby lub z innych przyczyn staje się niezdolnym do załatwiania czynności spółki, do których jest obowiązany.

¹⁾ sędzia rozstrzyga to w drodze zwyczajnego procesu. O T N w Lipsku z 13 września 1870, I, str 27

²⁾ nie każde używanie firmy lub majątku spółki dla celów osobistych — jest nadużyciem. O. T N w Lipsku z 22 kwietnia 1873, IX, str. 432

Art. 126. Jeśli wierzyciel osobisty spółnika po bezskutecznie dokonanej egzekucyi na osobistym jego majątku wyjedna sobie egzekucyę na należyci spółnikowi przy rozwiązaniu kiedyś spółki przyspaść mające¹⁾, ma prawo, czy spółkę na czas oznaczony, czy też na nieoznaczony zawarto, żądać rozwiązania spółki dla zaspokojenia siebie a to za poprzedniem przez siebie wypowiedzeniem. Wypowiedzenie nastąpi przynajmniej na szesć miesięcy przed upływem roku obrotowego spółki.

¹⁾ Por. art 119

Art. 127. Jeżeli spółnicy przed rozwiązaniem spółki umówili się, że spółka pomimo wystąpienia jednego lub więcej spółników między pozostałymi i nadal istnieć będzie, w ówczas spółka kończy się tylko co do występującego; zresztą utrzymuje się i na przyszłość wraz z wszystkiemi swemi dotychczasowemi prawami i zobowiązaniami.

Art. 128. Jeśli rozwiązania spółki można się domagać z przyczyn leżących w osobie spółnika (art. 125) może być natomiast orzeczone wykluczenie tegoż spół-

nika, jeżeli wszyscy spółnicy pozostali wniosek w tej mierze uczynią¹⁾).

¹⁾ Do spółki handlowej składającej się z dwóch tylko osob, artykuł ten ani bezpośredniego, ani analogicznego nie ma zastosowania. O. T. N. w Lipsku z 7. października 1873, IX, str. 160.

Art. 129. Rozwiązanie spółki będzie wpisane w rejestr handlowy, o ile nie następuje w skutek otwarcia konkursu przeciw spółce.

Wpis takowy nastąpić ma nawet i wtedy, gdy się spółka kończy przez upływ czasu, na który była zawarta.

Wystąpienie lub wykluczenie spółnika z spółki będzie wpisane w rejestr handlowy podobnie jak rozwiązanie spółki.

Sąd handlowy znagli karami porządkowymi¹⁾ tych, których się to tyczy, do zgłoszenia tychże zaszczości.

Rozwiązaniem spółki albo wystąpieniem lub wykluczeniem spółnika z tejże o tyle tylko bronić się można przeciw trzecim, o ile co do takiego wypadku zachodzą warunki, pod którymi według art. 25 pod względem wygaśnięcia firmy lub zmiany jój posiadaczy skutek ten ma miejsce przeciw trzecim pod względem wygaśnięcia firmy lub zmiany jój posiadaczy.

¹⁾ Por. §§ 12 i 13 u. w

Art. 130. Jeżeli spółnik występuje lub zostaje wykluczonym, następuje z nim obliczenie się spółki a to na podstawie stanu majątkowego, w jakim się znajduje spółka w czasie wystąpienia lub w czasie wręczenia skargi o wykluczenie.

W późniejszych czynnościach, prawach i zobowiązaniach o tyle tylko bierze udział występujący lub wykluczony, o ile takowe bezpośrednim są skutkiem tego, co już poprzednio nastąpiło.

Występujący lub wykluczony musi przystać na ukończenie bieżących czynności w taki sposób, jaki zdaniem pozostałych spółników jest najkorzystniejszy.

Jeśliby jednak wcześniejsze obliczenie się zupełnie było nie możliwem, ma prawo żądać w końcu każdego

roku obrotowego zdania sprawy z czynności śród tego czasu załatwionych, oraz wypłacenia kwot, które się mu według tego rachunku należą; wolno mu też w końcu każdego roku obrotowego domagać się wykazania stanu bieżących jeszcze czynności¹⁾.

¹⁾ Występujący lub wykluczony spółnik jest wierzycielem nadal istniejącej spółki co do swego udziału w dawniejszym majątku spółki. Spółność według ustępu 2 powyższego artykułu nadal istniejąca nie jest spółką. W razie konkursu lub likwidacji udział wierzyciela występującego lub wykluczonego zostanie wypłaconym obok, a nie po innych długach spółki później powstałych. O. T. N. w Lipsku z 6. maja 1873, X, str. 57.

Art. 131. Występujący lub wykluczony spółnik winien poprzestać na wydaniu mu jego udziału z majątku spółki w sumie pieniężnej wartości takowego wyobrażającej; nie ma prawa do stosunkowego udziału w poszczególnych spółki należnościach, towarach lub innych przedmiotach¹⁾.

¹⁾ W razie śmierci spółnika — o ile nie umówiono się o dalsze istnienie spółki z spadkobiercami — art. 131 nie ma zastosowania. Spadkobiercy zmarłego spółnika mogą żądać likwidacji (art. 133) O. T. N. w Lipsku z 11. listopada 1872, VIII, str. 178.

Art. 132. Jeżeli wierzyciel osobisty spółnika korzysta z prawa służącego mu według art. 126, pozostali spółnicy mogą na zasadzie jednomyślnej uchwały zamiast rozwiązania spółki skuteczniej obliczenie się i wydanie udziału spółnika stosownie do przepisów poprzedzających artykułów; tego ostatniego uważa się w ówczas za występującego ze spółki.

Oddział piąty.

O likwidacji spółki.

Art. 133. Po rozwiązaniu spółki, z wyjątkiem przypadku otwarcia konkursu, następuje likwidacja¹⁾, którą się zajmą wszyscy dotychczasowi spółnicy lub ich zastępcy jako likwidatorowie, o ile takowa przez jedno-

myślną uchwałę spółników lub kontrakt spółki nie została poruczona szczególnie spółnikom lub też innym osobom. Jeżeli który ze spółników umarł, jego prawonabywcy ustanowią sobie wspólnego zastępcę.

Na wniosek spółnika może sędzia, jeśli zachodzą ważne przyczyny, zamianować likwidatorów. Sędziemu wolno w takim razie mianować likwidatorami lub jako takich przydać osoby nie należące do spółników¹⁾.

¹⁾ Umową stron zastosowalność art 133 może być wykluczoną O. z 14. lipca 1868, l 5106, II. 191.

Ustawą przepisano obowiązek do likwidacyi majątku spółki i ustanowienia likwidatorów nie ma, obowiązek wpisania firmy likwidacyjnej i likwidatorów w myśl art 135 zachodzi tylko wtedy, jeżeli likwidacya w rzeczywistości ma miejsce, lecz spółnicy mogą się między sobą ułożyć i w ten sposób, że jeden z nich przejmuje przedsiębiorstwo i prowadzi dalej pod swoją firmą O. z 20 czerwca 1871, l 7313, III. 326.

Art. 134. Odwołanie likwidatorów następuje w skutek jednomyślnej uchwały wszystkich spółników; z ważnych przyczyn może ich także odwołać sędzia na wniosek spółnika.

Art. 135. Likwidatorów zgłoszą spółnicy sądowi handlowemu celem wpisania ich w rejestr handlowy; likwidatorowie skreślą swój podpis osobiście w obec sądu handlowego, albo skreślony podadzą w formie wiarygodnej.

Wystąpienie likwidatora lub wygaśnięcie jego pełnomocnictwa ma być również zgłoszone dla wpisania w rejestr handlowy.

Do dopełnienia tych przepisów¹⁾ znaglenni będą spółnicy karami porządkowymi.

Mianowaniem likwidatorów, jak i wystąpieniem likwidatora lub zgaśnięciem jego pełnomocnictwa o tyle tylko zasłaniać się można przeciw trzecim, o ile co do tych wypadków zachodzą warunki, pod którymi według art. 25 i 46 skutek ten ma miejsce przeciw trzecim pod względem zmiany posiadaczy firmy lub wygaśnięcia prokury.

¹⁾ Istnieje tylko obowiązek do zgłoszenia likwidatorów, jeśli jacy są, nie zaś do ich ustanowienia. Por. orzeczenie przy art 133 podane.

Art. 136. Jeśli jest więcej likwidatorów, wspólnie tylko przedsiębrać mogą ze skutkiem prawnym czynności do likwidacji należące, chyba wyraźnie postanowiono, że mogą działać każdy dla siebie.

Art. 137. Likwidatorowie pokończą czynności bieżące, wypełnią zobowiązania rozwiązanej spółki, ściągają jej należności i spieniężą majątek spółki, zastępując będą spółkę sądownie¹⁾ i zasadownie; mogą za nią zawierać ugody i zdawać się na sąd polubowny. Dla ukończenia nie załatwionych czynności likwidatorowie i w nowe wchodzić mogą.

Bez przyzwolenia wszystkich spółników likwidatorowie nie mogą pozbywać nieruchomości inaczej jak tylko przez publiczną licytację

¹⁾ Przysięgę likwidującej spółce wskazaną lub odkazaną mają złożyć wszyscy likwidatorowie, ale tylko ci, nie zaś spółnicy (jakotacy) O T N w Lipsku z 25 czerwca 1873, XI, str 356

Art. 138. Ograniczenie zakresu działania likwidatorów (art. 137) nie ma skutku prawnego przeciw trzecim.

Art 139. Likwidatorowie podpisują się mają w ten sposób, że do firmy dotychczasowej odtąd likwidacyjną mianować się mającej własne przydadzą na zwisko¹⁾.

¹⁾ Zaniechane tego przepisu porządkowego nie znosi ważności działania. Obojętną jest, czy czynność przez likwidatorów wyraźnie w imieniu likwidującej spółki zawartą została, czy też z okoliczności wynika, że takim był ich zamiar O T N w Lipsku z 12 marca 1873, IX. 215

Art. 140. Likwidatorowie, chociażby nawet przez sędziego ustanowieni byli, mają względem spółników obowiązków stósować się w zawiadostwie do rozporządzeń jednomyślnie przez tychże wydanych

Art. 141. Pieniądze, bez których podczas likwidacji obejść się można, będą tymczasowo między spółników rozdzielone.

Pieniądze na pokrycie dopiero później płatnych długów spółki, oraz na pokrycie roszczeń, jakie poszczegól-

golni spółnicy mieć będą przy obliczeniu się, należy za-
trzymać.

Art. 142. Likwidatorowie dopilnują ostatecznego obliczenia się między spółnikami.

Spory wynikające z obliczenia się sędzia rozstrzygnie.

Art. 143. Jeżeli spółnik wniósł do spółki rzeczy, które stały się jej własnością, takowe przy obliczeniu się do niego nie wracają, lecz otrzymuje tylko z majątku spółki wartość, w jakiej według umowy przyjęte były.

Jeżeli wartość nie była oznaczoną, wynagrodzenie nastąpi podług wartości, jaką rzeczy miały w czasie ich wniesienia

Art. 144. Pomimo rozwiązania spółki stósują się przepisy drugiego i trzeciego oddziału do stosunku prawnego dotychczasowych spółników między sobą, oraz spółki do osób trzecich, a to aż do ukończenia likwidacji, o ile z osnowy niniejszego oddziału i z natury likwidacji co innego nie wynika

Spółka rozwiązana podlega aż do ukończenia likwidacji temu sądowi, który był dla niej właściwym w chwili rozwiązania

Wręczenia spółce uskutecznią się z skutkiem prawnym na ręce jednego z likwidatorów.

Art. 145. Po skończonej likwidacji¹⁾ księgi i pisma rozwiązanej spółki oddane będą do zachowania jednemu z pomiędzy byłych spółników lub trzeciemu. W braku zgodnego porozumienia się, spółnika tego lub trzeciego wyznaczy sąd handlowy.

Spółnicy i ich prawonabywcy mają i nadal prawo przezierania ksiąg i papierów i robienia z nich użytku.

¹⁾ Do wymazania fimy likwidacyjnej nie potrzeba wykazać, że likwidatorowie ukończyli likwidacją i że wierzyciele spółki zostali zaspokojeni O z 29. maja 1872, l 5461, III 377

Oddział szósty

O przedawnieniu skarg przeciw spółnikom.

Art. 146. Skargi przeciw spółnikowi wynikłe z roszczeń do spółki¹⁾ przedawniają się w pięciu latach po rozwiązaniu spółki, albo po jego wystąpieniu lub wykluczeniu z tejże, chyba należytość jest taką, że ustawa do jej przedawnienia krótszy czas zakreśla.

Przedawnienie zaczyna się z dniem, kiedy rozwiązanie spółki albo wystąpienie lub wykluczenie spółnika z tejże w rejestr handlowy wpisane zostało²⁾.

Jeżeli należytość staje się płatną dopiero po tém wpisaniu, przedawnienie zaczyna się z chwilą płatności.

¹⁾ Przedawnienie to nie odnosi się do roszczeń spółników pomiędzy sobą, których mogą dochodzić na mocy kontraktu spółki skargą pro socio. Tu należą mianowicie roszczenia oparte na art 93 kod. Przedawnienie spółnikowi wtedy tylko może być zarzuconem, jeżeli tenże nie jako spółnik, lecz jako osoba trzecia roszczenie nabył. O T N w Lipsku z 16 grudnia 1872, VIII, str. 247

²⁾ Wpisanie rozwiązania jest zatem warunkiem rozpoczęcia się przedawnienia

Art. 147. Jeżeli jest jeszcze jakie niepodzielone mienie spółki, nie można zarzucić wierzycielowi pięcioletniego przedawnienia, o ile tenże poszukuje zaspokojenia tylko na mieniu spółki.

Art. 148. Przedawnienia biegnącego na korzyść występującego lub wykluczonego spółnika nie przerywają kroki prawne przedsiębiorane przeciw spółce nadal istniejącej lub innemu spółnikowi

Przedawnienia biegnącego na korzyść spółnika należącego do spółki przy jej rozwiązaniu nie przerywają kroki prawne, jeżeli są przedsiębiorane przeciw innemu spółnikowi, przerywają jednak, jeżeli są wystósowane przeciw likwidatorom.

Art. 149. Przedawnienie biegnie także przeciw małoletniom i osobom pod opieką pozostającym, tudzież przeciw osobom prawnym, którym z woli ustawy służą

prawa małoletnich, a to bez przywrócenia do poprzedniego stanu, lecz z zachowaniem powetu na opiekunach i za-
wiadowcach¹⁾).

¹⁾ Por § 36 u w i § 1472 ust cyw

TYTUŁ DRUGI.

O spółce komandytowej.

Oddział pierwszy.

O spółce komandytowej w ogólności.

Art. 150. Spółka komandytowa istnieje, jeżeli handlowi¹⁾ pod wspólną firmą¹⁾ prowadzonemu jeden lub więcej spółników dostarcza tylko funduszków (komandytnicy), a udział jednego lub więcej innych spółników nie jest w ten sposób ograniczony (spólnicy osobiście odpowiedzialni).

Jeśli jest kilku spółników osobiście odpowiedzialnych, spółka co do nich jest zarazem spółką jawną²⁾

Do ważności kontraktu spółki nie wymaga się sporządzenia na piśmie.

¹⁾ Por uwagi przy art. 85

²⁾ a więc wchodzi w zastosowanie co do nich przepisy o spółce jawnej

Art. 151. Zawiazanie spółki komandytowej zgłoszą wszyscy spółnicy¹⁾ w sądzie handlowym, w którego obrębie spółka ma siedzibę, a to celem wpisania w rejestr handlowy.

Zgłoszenie zawierać będzie:

1. imię i nazwisko, stan i miejsce zamieszkania każdego osobiście odpowiedzialnego spółnika;
2. imię i nazwisko, stan i miejsce zamieszkania każdego komandytnika z wyrażeniem, że jest nim;

3. firmę spółki i miejsce, gdzie ma siedzibę;
4. ilość wkładu majątkowego¹⁾ każdego komandytnika.

Zgłoszenie to podpiszą wszyscy spółnicy²⁾ osobiście w obec sądu handlowego, albo podadzą w formie wierzytelnej; będzie wpisane w całej osnowie do rejestru handlowego.

W ogłoszeniu spółki komandytowej przez pisma publiczne (art. 13) nie wymieni się nazwiska, stanu i miejsca zamieszkania komandytników, ani ilości ich wkładki.

1) „Vermogenseinlage“.

2) a zatem także komandytnicy

Art 152. Każdemu sądowi handlowemu, w którego obrębie spółka komandytowa posiada zakład filialny, uczyni się w tej mierze zgłoszenie celem wpisania do rejestru handlowego.

Zgłoszenie zawierać ma szczegóły w art. 151 pod liczbami 1 do 4 wskazane i ma być albo przez wszystkich spółników osobiście odpowiedzialnych w obec sądu handlowego podpisane, albo podane w formie wierzytelnej

Art 153. Spółnicy osobiście odpowiedzialni mający spółkę zastępywać, podpiszą osobiście firmę przy położeniu własnego podpisu w obec sądu handlowego, w którego obrębie spółka ma siedzibę, i w obec każdego sądu handlowego, w którego obrębie posiada zakład filialny, lub podadzą takowe skreslenie podpisu w formie wierzytelnej.

Art. 154. Sąd handlowy przynagli z urzędu karami porządkowymi spółników osobiście odpowiedzialnych do zażośćuczynienia przepisom w art. 151, 152 i 153 zawartym.

Art 155. Jeżeli firma istniejącej spółki komandytowej się zmienia, lub też siedziba spółki w inne przenosi się miejsce, szczegóły takowe zgłoszą wszyscy spółnicy w sposób art. 151 przepisany celem wpisania w rejestr handlowy. Sąd handlowy zniewoli z urzędu karami porządkowymi spółników osobiście odpowiedzialnych do zażośćuczynienia temu przepisowi.

W ogłoszeniu stósować należy co się tyczy komandytników przepis art. 151.

Skutek przeciw trzecim urządzają przepisy art. 25

Art. 156. Jeżeli do istniejącej spółki komandytowej przystępuje nowy komandytnik, zgłoszą to wszyscy spółnicy celem wpisania w rejestr handlowy i ogłoszenia według osnowy art. 151.

Art. 157. Stosunek prawny między spółnikami stósuje się przedewszystkiem do kontraktu spółki.

O ile układu nie dostaje, mają i tu zastosowanie ustawowe przepisy o stosunku prawnym jawnych spółników między sobą, atoli ze zmianami, jakie wypływają z artykułów następujących (art. 158 do 162).

Art. 158. Czynnościami spółki zawiadują spółnik lub spółnicy osobiście odpowiedzialni.

Komandytnik nie ma prawa ani obowiązku zawiadywania czynnościami spółki.

Nie może sprzeciwiać się czynności zawiadowczej przez spółników osobiście odpowiedzialnych (art. 99 do 102) przedsiębranęj.

Art. 159. Komandytnik może bez pozwolenia innych spółników robić interesa na własny lub cudzy rachunek w gałęzi handlu spółki, oraz brać udział w innej podobnej spółce handlowej w przymocie spółnika jawnego¹⁾.

¹⁾ Por art. 96 i 97

Art. 160. Każdy komandytnik ma prawo żądać udzielenia w odpisie bilansu rocznego, i sprawdzać jego dokładność przy przejrzaniu ksiąg i papierów.

Inne prawa spółnika jawnego w art. 105 wskazane, komandytnikowi nie służą.

Sąd handlowy może jednak na wniosek komandytnika, jeśli zachodzą ważne powody, nakazać w każdym czasie udzielenie bilansu lub innych wyjaśnień przy złożeniu ksiąg i papierów.

Art. 161. Przepisy artykułów 106 do 108 o procentowaniu wkładu, rocznem obliczeniu zysku lub straty i prawie pobierania odsetek i zysku stósują się również do komandytnika

Jednakowoż komandytnik ma udział w stracie tylko aż do ilości uiszczonego lub zaległego wkładu.

Nie jest obowiązany zwracać powziętych odsetek i zysku z powodu strat późniejszych; dopóki wszakże pierwotna wkładka jest uszczuploną w skutek poniesionej straty, obraca się zysk roczny na pokrycie straty ¹⁾).

¹⁾ Por art 165 ust 4

Art. 162. Jeśli nie ma umowy co do ilości udziału w zysku lub stracie, ilość tę oznaczy sędzia według swego uznania, jeśli potrzeba za przybraniem znawców¹⁾).

¹⁾ Por. art 109

Art. 163. W stosunku do osób trzecich skuteczność prawna spółki komandytowej rozpoczyna się z chwilą wpisu zawiązania spółki w rejestr handlowy sądu handlowego, w którego obrębie spółka ma siedzibę, lub od chwili, jak tylko spółka czynności swe rozpoczęła.

Ograniczenie, że spółka zaczyna się z chwilą późniejszą od chwili wpisu, nie ma skutku prawnego przeciw trzecim

Jeśli spółka zaczęła swe czynności przed wpisem, każdy komandytnik odpowiada osobom trzecim za zobowiązania spółki powstałe przed wpisem tak samo jak spółnik osobiście odpowiedzialny, chyba udowodnił, że wiedział o jego ograniczonym w spółce udziale¹⁾).

¹⁾ Przepis ten ma zastosowanie także wtedy, jeżeli komandytnik przystępuje do spółki jawnej. W tym razie odpowiada komandytnik tak samo jak spółnik osobiście odpowiedzialny za zobowiązania zaciągnięte od chwili jego wstąpienia aż do wpisu tegoż, jednak nie za zobowiązania przed jego wstąpieniem powstałe. O T N w Lipsku z 3 grudnia 1873, XII, str 14

Art. 164. Spółka komandytowa może pod swoją firmą praw nabywać, zobowiązania zaciągać, nabywać

własność i inne prawa rzeczowe na nieruchomościach, zapożywać przed sąd i być zapożywaną¹⁾.

Zwyczajnym jej sądem jest ten, w którego obrębie ma siedzibę.

¹⁾ Wierzyciel spółki komandytowej może podług swego wyboru zapożywać albo spółnika osobiście odpowiedzialnego z osoby albo wszystkich członków spółki pod firmą. Jeżeli zapożywał tylko spółnika osobiście odpowiedzialnego, (w którym to razie może prowadzić egzekucję tylko na jego majątku osobistym) — wyrok w tym procesie zapadły nie przesądza skardze przeciwko spółce O T N. w Lipsku z 3 kwietnia 1871, II, str 168

Art. 165. Za zobowiązania spółki komandytnik odpowiada tylko wkładem, o ile zas takowego nie uscił, ilością przyrzeczoną.

Dopóki spółka istnieje, wkładka komandytnika nie może być ani całkowicie lub częściowo zwróconą, ani zwolnioną.

Spółka o tyle tylko może płacić mu odsetki, o ile przez to nie uszczupli się wkład pierwotny.

Dopóki się wkład przez straty uszczuplony nie uzupełni, nie może pobierać ani odsetek ani zysku.

Odpowiada za zobowiązania spółki, jeśli i o ile wbrew tym przepisom zapłaty od spółki pobierał.

Nie ma jednak obowiązku zwracania odsetek i zysku, jakie powziął w dobrej wierze na zasadzie bilansu w dobrej wierze zdziałanego.

Art. 166. Kto wstępuje do istniejącej spółki handlowej jako komandytnik odpowiada stosownie do artykułu poprzedzającego za wszelkie zobowiązania, jakie spółka przed jego przystąpieniem zaciągnęła bez względu, czy firma uległa zmianie lub nie¹⁾.

Przeciwny układ nie ma skutku prawnego przeciw trzecim.

¹⁾ Por. art. 113 i 163, tudzież oizczenia tam podane.

Art. 167. Spółka komandytowa nabywa praw i zaciąga zobowiązania za pośrednictwem spółników osobiście odpowiedzialnych; oni ją zastępują przed sądem¹⁾.

Jeśli się rozchodzi o doręczenie spółce pozwów lub innych aktów, wystarcza wręczyć takowe jednemu z spółników do zastępstwa upoważnionych.

Komandytnik zawierający czynności dla spółki bez wyraźnego oświadczenia, że działa tylko jako prokurant lub pełnomocnik, odpowiada za te czynności tak samo jak spółnik osobiście odpowiedzialny.

¹⁾ Także przysięgi imieniem spółki komandytowej składają tylko spółnicy osobiście odpowiedzialni O T. N w Lipsku z 5. listopada 1874, XV., str. 6.

Art. 168. Nazwisko komandytnika nie winno się mieścić w firmie¹⁾; w przeciwnym razie odpowiada on wierzycielom spółki tak samo jak spółnik jawny.

¹⁾ nawet i wtedy nie, jeżeli komandytnik był poprzednio spółnikiem jawnym, a nazwisko jego było firmą objęte (wyjątek od przepisu art. 24).

Art. 169. Przepisy art 119, 120, 121 i 122 stósują się także do spółki komandytowej¹⁾.

¹⁾ Zobacz §§ 30 i 31 u w i uwagi przy art 122 podane

Art. 170. Jeżeli komandytnik umiera lub utracą zdolność prawną do zarządu swym majątkiem, nie pociąża to za sobą rozwiązania spółki¹⁾.

Zresztą przepisy w art. 123 do 128 dla spółki jawnej postanowione, stósują się także do spółki komandytowej¹⁾.

¹⁾ Por art 123, 1 2 i 3

Art. 171. Jeżeli spółka zostaje rozwiązana albo komandytnik z całym wkładem lub częścią tegoż z spółki występuje, szczególny te wpisane będą w rejestr handlowy.

W ogłoszeniu nie wymieni się ani komandytnika, ani ilości jego wkładu.

Przepisy art. 129 i tu mają zastosowanie.

Art. 172. Postanowienia obowiązujące spółkę jawną względem sposobu obliczenia się (art. 130, 131 i 132), względem likwidacyi i przedawnienia skarg przeciw spółnikom, stósują się także do wszystkich spółników¹⁾ spółki komandytowej.

¹⁾ a więc i do komandytników

Oddział drugi).

O spółce komandytowej na akcje w szczególności.

Art. 173. Kapitał komandytników może być podzielony na akcje lub udziały akcyjne.

Akcyje lub udziały akcyjne opiewać będą na nazwisko. Mają być wystawione przynajmniej na dwieście talarów związkowych²⁾, chyba że ustawy krajowe w uwzględnieniu szczególnych potrzeb miejscowych mniejszą ilość oznaczają.

Nie ważne są akcyje lub udziały akcyjne na okaziciela opiewające, albo na mniejszą ilość wystawione, niż ustawa przepisuje. Wypuszczający takie akcyje lub udziały akcyjne odpowiadają posiadaczom solidarnie za wszelką przez wypuszczenie zrządzoną szkodę.

Przepisy powyższe stósują się także do promes i dowodów tymczasowych.

1) W Radzie Państwa spoczywa projekt ustawy „o spółkach komandytowych na akcyje i spółkach akcyjnych“ mającej zastąpić postanowienia art. 173 do 249, w Niemczech w miejsce tych artykułów obowiązuje ustawa z 11 czerwca 1870

2) Por. § 33 u w

Art. 174. Spółki komandytowe na akcyje mogą się zawięzywać tylko za zezwoleniem rządowém¹⁾

W dowód zawiązania i osnowy kontraktu spółki ma być zdziałany akt sądowy lub notaryalny. Do zapisania się na akcyje dostatecznym jest oświadczenie pisemne.

1) obacz § 32 u. w i art. 150.

Warunki, pod którymi udzielane być może zezwolenie rządowe na zawiązanie spółki komandytowej na akcyje, podaje ustawa o stowarzyszeniach z d 26 listopada 1852, N. 253 D. u p

Art. 175. Kontrakt spółki, mający być zatwierdzonym, ma obejmować :

1. imię i nazwisko, stan i miejsce zamieszkania każdego osobiście odpowiedzialnego spółnika;
2. firmę spółki i miejsce jój siedziby;

3. przedmiot przedsiębiorstwa;
4. trwanie przedsiębiorstwa, jeśli takowe istnieje ma tylko przez pewien oznaczony czas;
5. liczbę akcji lub udziałów akcyjnych oraz ilość na jaką wystawione będą;
6. postanowienie, że będzie ustanowioną rada nadzorcza, złożona przynajmniej z pięciu członków z grona komandytników, przez tych ostatnich wybranych;
7. sposób, w jaki następować ma zwoływanie ogólnego zebrania komandytników;
8. sposób, w jaki wydawane będą ogłoszenia ze strony spółki, tudzież pisma publiczne, w których mają być zamieszczane.

Art. 176. Kontrakt spółki i pismo zatwierdzające w sądzie handlowym, w którego obrębie spółka ma siedzibę, do rejestru handlowego wpisane i w wypisie obwieszczony będą.

Wypis ma obejmować:

1. datę kontraktu spółki i pisma zatwierdzającego;
2. imię i nazwisko, stan i miejsce zamieszkania każdego spółnika osobiście odpowiedzialnego;
3. firmę spółki i miejsce jej siedziby;
4. liczbę akcji i udziałów akcyjnych oraz ilość, na jaką będą wystawione;
5. sposób, w jaki wydawane będą ogłoszenia ze strony spółki, oraz pisma publiczne, w których będą zamieszczane.

Art. 177. Do zgłoszenia celem wpisania w rejestr handlowy załączyć należy:

1. poświadczenie, że cała ilość kapitału komandytników pokryta jest podpisami;
2. poświadczenie, że każdy komandytnik uścił przynajmniej czwartą część ilości, na którą się zapisał;
3. dowód, że rada nadzorcza według osnowy kontraktu (art. 175 liczba 6) obraną została na ogólnym zebraniu komandytników.

Zgłoszenie podpiszą wszyscy spółnicy osobiście odpowiedzialni w obec sądu handlowego, lub podadzą we formie wierzytelnej.

Pisma do zgłoszenia załączone zachowane będą w sądzie handlowym w oryginałach lub odpisach wierzytelnych.

Art. 178. Dopóki nie nastąpi zatwierdzenie i wpisanie w rejestr handlowy, spółka komandytowa nie istnieje jako taka. Wypuszczone akcje lub udziały akcyjne są nieważne. Wypuszczający odpowiadają posiadaczom solidarnie za wszelką szkodę przez wypuszczenie zrzędzoną.

Jeśli działano w imieniu spółki przed zatwierdzeniem i wpisaniem, działający odpowiadają osobiście i solidarnie.

Art 179. Przepisy art 152 i 153 przestrzegane będą także przez spółkę komandytową na akcje; zgłoszenie zawierać ma szczegóły w art. 176, liczba 1 do 5 wskazane. Sąd handlowy zniwoi z urzędu karami porządkowymi osobiście odpowiedzialnych spółników do zadosćuczynienia tym przepisom.

Art. 180. Jeżeli spółnik dostarcza funduszu nie stanowiącego gotowizny, lub wymawia sobie szczególne korzyści, zarządzone być ma na ogólném zebraniu komandytników oszacowanie i rozpoznanie dopuszczalności, na późniejszym zaś zebraniu ogólném nastąpi zatwierdzenie przez uchwałę

Uchwałę tę wyda większość komandytników na zebraniu obecnych lub przez pełnomocników zastępowanych; wszelako większość ta obejmować powinna przynajmniej czwartą część wszystkich komandytników, a łączna suma ich udziałów przynajmniej czwartą część ogólnego kapitału komandytników.

Spółnik, który dostarcza funduszu lub wymawia sobie szczególne korzyści, nie ma głosu przy wydawaniu uchwały.

Umowa zawarta wbrew osnowie tego przepisu nie ma skutku prawnego

Art 181. Nie mogą być wypuszczane akcye na udziały kapitału spółkowego, które przypadają na wkłady spółników osobiście odpowiedzialnych, albo które im jako szczególne korzyści są zastrzeżone; spółnicy osobiście odpowiedzialni nie mogą tych udziałów kapitału pozbywać, dopóki trwa ten ich stosunek prawny do spółki.

Art. 182. Akcye lub udziały akcyjne są niepodzielne.

Będą wpisane w księgę akcyjną spółki przy dokładnem wyszczególnieniu imienia i nazwiska, mieszkania i stanu posiadacza.

Mogą być przelewane na kogo innego bez pozwolenia innych spółników, chyba że kontrakt spółki inaczej stanowi.

Przelew może nastąpić przez indossacyę.

Co do formy indossacyi mają zastosowanie przepisy art. 11 do 13 powszechnej ustawy wekslowej niemieckiej¹⁾.

¹⁾ Zobacz § 5 u w 1 przypisek do art 305

Art. 183. Jeżeli własność akcyj na kogo innego przechodzi, okoliczność ta zgłoszona będzie przed spółką przy przedstawieniu akcyj i wykazaniu przejścia, a w księdze akcyjnej uczyni się stosowną uwagę

Względem spółki ci tylko uważają się za właścicieli akcyj, którzy jako tacy w księgę akcyjną są wciągnięci.

Spółka ma prawo, nie zas obowiązek sprawdzania legitymacyi.

Art. 184. Dopóki kwota akcyjna nie jest zupełnie uiszczona, pierwotnie zapisujący się pozostaje obowiązany do zapłacenia spółce zaległości; spółka nie może go uwolnić od tego zobowiązania.

Art. 185. Spółnicy osobiście odpowiedzialni obowiązani są składać radzie nadzorczej i komandytnikom bilans upłynionego roku obrotowego, a to najpóźniej w pierwszych sześciu miesiącach każdego roku obrotowego.

Art. 186. Ogół komandytników wykonywa na zebraniu ogólném prawa, jakie im względem spółników osobiście odpowiedzialnych na mocy kontraktu spółki, lub według przepisów poprzedzającego oddziału służy, a mianowicie pod względem zawiadostwa, przezierania i sprawdzania bilansu, postanawiania rozdziału zysków, rozwiązania lub wypowiedzenia spółki, i domagania się wystąpienia spółnika osobiście odpowiedzialnego.

Uchwały zgromadzenia ogólnego wykonywa rada nadzorcza, chyba że kontrakt spółki inaczej stanowi

Art. 187. Zgromadzenie walne komandytników zwołują spółnicy osobiście odpowiedzialni, albo rada nadzorcza, chyba że według kontraktu spółki i inne osoby także są do tego uprawnione.

Art. 188. Zgromadzenie walne komandytników winno być zwołane oprócz przypadków w kontrakcie spółki wyraźnie wymienionych, gdy tego wymaga dobro spółki.

Zgromadzenie walne i wtedy także zwołane będzie, gdy tego zażąda komandytnik, lub taka liczba komandytników, których akcje razem wzięte wyobrażają dziesiątą część ogólnego kapitału komandytników, a to w podaniu przez nich podpisaniem przy wyrażeniu celu i przyczyn zwołania.

Jeżeli w kontrakcie spółki prawo żądania zwołania zgromadzenia ogólnego przywiązane jest do posiadania większego lub mniejszego udziału w kapitale ogólnym, należy się do tego zastosować.

Art. 189. Zwołanie zgromadzenia walnego nastąpi w sposobie przez kontrakt spółki określonym.

Cel zgromadzenia ogólnego będzie podany do wiadomości za każdorazowem zwołaniem. Nie będą mogły zapadać uchwały w przedmiotach, których roztrząsanie nie było w ten sposób zapowiedziane, jednakże wyjątek od tego stanowi uchwała zapadła na wniosek uczyniony na ogólném zebraniu względem zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia ogólnego.

Do czynienia wniosków i roztrząsania przedmiotów bez wydawania uchwały, nie potrzeba zapowiedzenia takowych.

Art. 190. O ile kontrakt spółki nie stanowi inaczej, uchwały zgromadzenia ogólnego komandytników zapadają prostą większością głosów a każda akcja nadaje posiadaczowi jeden głos¹⁾.

¹⁾ Por § 79 i 87 ust notar z 25 lipca 1871, N 75 D u p

Art. 191. Rada nadzorcza nie może być za pierwszym razem wybraną na dłużej nad rok jeden, a następnie na dłużej nad pięć lat.

O ile wybór na dłuższy przeciąg czasu nastąpił, pozostaje bez skutku prawnego

Art. 192. Członkom pierwszej rady nadzorczej, wynagrodzenie za sprawowane przez nich czynności może być przyznane tylko za uchwałą ogólnego zgromadzenia komandytników po upływie pierwszego roku obrotowego wyjednana.

Jeśli wynagrodzenie pierwój lub w innym niż powyższym sposobie przyznane zostało, przyznanie pozostaje bez skutku prawnego.

Art 193. Rada nadzorcza czuwa nad sprawowaniem interesów spółki we wszystkich gałęziach zarządu, może zasiągnąć wiadomości o toku interesów spółki, księgi i pisma tejez w każdej chwili przezierać, i badać stan kasy spółkowej

Ma roztrząsać rachunki roczne, bilanse i przedstawienia co do rozdziału zysków, i o tém rok w rok zdawać sprawę zgromadzeniu walnemu

Art 194. Rada nadzorcza umocowana jest do prowadzenia przeciw spółnikom osobiście odpowiedzialnym sporów przez zgromadzenie ogólne uchwalonych

Każdy komandytnik może na swój koszt przystąpić do sporu jako interwenient.

Jeżeli chodzi o własną odpowiedzialność rady nadzorczej, wolno jej pozywać spółników osobiście odpowiedzialnych bez uchwały ogólnego zgromadzenia, a nawet wbrew takowej.

Art. 195. Jeżeli ogół komandytników sam chce wystąpić w interesie wspólnym przeciw spółnikom osobiście odpowiedzialnym, lub mu wypada wytoczyć spór przeciw członkom rady nadzorczej, wówczas będzie zastąpiony przez pełnomocników na ogólnym zgromadzeniu wybranych.

Gdyby dla jakiegokolwiek przyczyny ustanowienie pełnomocników przez wybór na zgromadzeniu ogólnym nastąpić nie mogło, pełnomocników nauczyniony wniosek sąd handlowy zamianować może.

Każdy komandytnik może na swój koszt przystąpić do sporu jako interwenient.

Art. 196. Spółka nabywa praw i zaciąga zobowiązania przez spółników osobiście odpowiedzialnych; oni ją zastępują przed sądami.

Co się tyczy doręczenia spółce pozwów i innych aktów, wystarcza wręczyć takowe jednemu ze spółników do zastępstwa upoważnionych.

Przepis artykułu 167 co do komandytnika, który zawiera czynności dla spółki, nie ma zastosowania w spółce komandytowej na akcye.

Art. 197. Dopóki spółka istnieje, wkładki komandytnikom zwracane być nie mogą.

Nie wolno się umawiać, że komandytnicy pobierać będą pewien procent oznaczony, i nie wolno im takowego wypłacać; to tylko będzie rozdzielonem między nich, co się okaże czystą przewyżką po rocznym bilansie i po straceniu kapitału rezerwowego, jeśli zatrzymanie takowego w kontrakcie spółki jest zastrzeżone.

Komandytnicy odpowiadają za zobowiązania spółki, jeśli i o ile by wbrew tym przepisom wypłaty od spółki otrzymali, ale nie są obowiązani do zwrotu dywidend w dobrej wierze powziętych.

Art. 198. Wszelka zmiana kontraktu spółki potrzebuje do ważności swojej, aby notaryalnie lub sądownie zdziałaną była i zatwierdzenie rządowe uzyskała.

Kontrakt zmieniający umowę i pismo zatwierdzające będą tak samo jak pierwotny kontrakt w rejestr handlowy wpisane i w wypisie obwieszczony (art. 176, 179)

Kontrakt zmieniający umowę nie ma skutku prawnego, dopóki nie zostanie wpisany w rejestr handlowy sądu handlowego, w którego obrębie spółka ma siedzibę¹⁾.

¹⁾ Zobacz ustęp 2 § 58 u. w.

Art. 199. Wystąpienie spółników osobiście odpowiedzialnych za wzajemną ugodą (art. 123, liczba 4) nie ma miejsca podczas trwania spółki.

Taka uгода równa się rozwiązaniu spółki; potrzeba przyzwolenia na nią ogólnego zgromadzenia komandytników.

Art. 200. Jeśli komandytnik umiera albo popada w konkurs, albo do zarządu swoim majątkiem zdolność prawną utracą, nie pociąga to za sobą rozwiązania spółki. Artykuł 126 nie ma zastosowania do osobistych wierzycieli komandytnika. Zresztą art. 123 do 128 odnoszą się także do spółki komandytowej na akcye¹⁾.

¹⁾ Zobacz § 23 ustawy o stowarzyszeniach z 1852 r

Art. 201. Rozwiązanie spółki wpisane będzie w rejestr handlowy, jeśli nie następuje w skutek otwarcia konkursu przeciw spółce¹⁾.

Wpisanie to nawet i wtenczas nastąpi, gdy się spółka kończy przez upływ czasu, na który zawartą była.

¹⁾ Zobacz § 24 ustawy o stowarzyszeniach z 1. 1852
1 § 14 u. w.

Art. 202. W razie rozwiązania spółki akcyjno-komandytowej, które nie następuje w skutek otwarcia konkursu, rozdział majątku między spółników nie będzie uskuteczniiony, aż po upływie roku, licząc od

dnia, kiedy rozwiązanie spółki w rejestr handlowy wpisane zostało

Wierzyciele z ksiąg handlowych spółki lub z ksiąg innych wiadomi, otrzymują szczególne wezwania do zgłoszenia się; jeśli się nie zgłoszą, suma ich należności złożoną będzie w depozyt sądowy.

Tak samo się postąpi także z wierzycielami jeszcze zobowiązaniami i spornymi roszczeniami, chyba że rozdział majątku spółkowego aż do ich załatwienia odłożonym zostanie, albo też wierzycielom stosownie udzieli się zabezpieczenie).

1) Por art 245 i orzeczenie tamże podane. Żądanie, by spółka uskuteczniła jakies działanie (złożyła rachunki) nie jest roszczeniem, dla którego w myśl art 202 żądaniem być może zabezpieczenie O z 27. stycznia 1874, I 810, III 482

Art. 203. Częściowy zwrot kapitału komandytników może tylko nastąpić za zmianą kontraktu spółki przez rząd zatwierdzoną.

Zwrot ten może tylko mieć miejsce z przestrzeżeniem przepisów, które urządzają rozdział majątku spółki w razie rozwiązania tejże (art 201, 202)

Art. 204. Członkowie rady nadzorczej tak samo jak spółnicy osobiście odpowiedzialni, obowiązani są solidarnie do zwrotu uszczonych wypłat, jeżeli za ich wiedzą i bez przeszkody z ich strony:

1. wkładki komandytnikom zwrócono, albo
2. odsetki lub dywidendy zapłacono z innego źródła, a nie ze zysku przypadającego na akcye, albo
3. rozdział majątku spółkowego, lub częściowy zwrot kapitału komandytników nastąpił bez zachowania przepisów ustawy (art 202, 203).

Art. 205. Likwidacyę uskutecznią, jeśli kontrakt spółki nie stanowi inaczej, wszyscy spółnicy osobiście odpowiedzialni z jedną lub więcej osobami przez zgromadzenie ogólne komandytników obranemi.

Art. 206. Ustawom krajowym zachowuje się możność orzeczenia, że do zawiązania spółek komandytowych na

akcje w ogóle lub szczególnych rodzajów tychże zezwolenia rządowego się nie wymaga. W tym razie stosowane będą przepisy niniejszego oddziału, o ile się nie odnoszą do zatwierdzenia rządowego przy ułożeniu lub zmianie kontraktu spółki; kontrakt spółki musi jednak zawierać punkta w art. 175 wyszczególnione, zanim będzie mogło nastąpić wpisanie do rejestru handlowego w art. 176 przepisane.

Por art 174, § 32 u. w. i uwagę przy art 249 Projekt ustawy, o którym przy art 173 wspomnieliśmy, znosi wymóg zatwierdzenia rządowego

TYTUŁ TRZECI

O spółce akcyjnej.

Oddział pierwszy.

Zasady ogólne.

Art. 207. Spółka handlowa jest akcyjną, gdy wszyscy spółnicy tylko funduszu dostarczają, nie odpowiadając osobiście za obowiązania spółki¹⁾.

Kapitał spółki dzieli się na akcje, lub też i na udziały akcyjne.

Akcje lub udziały akcyjne są niepodzielne.

Mogą opiewać na okaziciela lub na nazwisko.

¹⁾ Posiadacze akcji spółki akcyjnej w konkurs popadłej nie uważa się za wierzycieli masy, nie mają zatem wpływu na zarząd majątku konkursowego. O. z 17. stycznia 1872, l. 15 100, III. 350.

Art. 208. Spółki akcyjne mogą się zawiezywać tylko za zatwierdzeniem rządowem¹⁾.

Będzie zdziałany akt notaryalny lub sądowy w dowód zawiązania się spółki i osnowy jej kontraktu (statutu).

Do zapisania się na akcje dostatecznym jest oświadczenie pisemne²⁾.

1) Zobacz § 32 u w 1 art. 174 i 249 kod

2) Subskrypcye na akcje spółki dopiero założyć się mającej wtedy tylko mają skutek prawny, jeżeli spółka zawiązaną zostanie pod warunkami w programie podanymi O z 18. listopada 1866, I. 10 382, I 104

Art. 209. Kontrakt spółki, mający być zatwierdzonym, obejmować będzie w szczególności:

- 1 firmę i siedzibę spółki;
- 2 przedmiot przedsiębiorstwa;
3. trwanie przedsiębiorstwa, jeśli takowe istnieć ma przez pewien oznaczony czas;
- 4 wysokość kapitału zakładowego i pojedynczych akcji, lub udziałów akcyjnych;
- 5 jakość akcji, mianowicie, czy na okaziciela lub na nazwisko wystawione będą; ile będzie akcji jednego lub drugiego gatunku, jeśli liczba ich ma być ograniczoną, oraz wzmiankę, czy przemiana ich jest dozwoloną;
6. zasady układania bilansu, oraz obliczenia i wyplacania zysku, tudzież sposób sprawdzania bilansu;
- 7 jak się ustanawia i z kogo się składa przełożenie, oraz sposób legitymowania się jego członków i urzędników spółki;
- 8 w jaki sposób odbywa się zwołanie akcjonariuszów;
- 9 warunki prawa głosowania akcjonariuszom służącego, i sposób wykonywania takowego;
10. przedmioty, w których uchwała nie będzie zapadała prostą tylko większością głosów stawających w skutek zwołania akcjonariuszów, ale znacznieszą większością głosów lub wedle innych wymogów;
11. w jaki sposób następować mają ogłoszenia spółki i w których pismach publicznych umieszczane będą.

Zobacz § 32 u w 1 ustawę o stowarzyszeniach z d 26 listopada 1852, N 253 D u p

Art 210. Kontrakt spółki i pismo zatwierdzające w rejestr handlowy sądu handlowego, w którego

obróbie spółka ma siedzibę, wpisane i w wypisie obwieszczono będą.

Wypis zawierać ma:

1. datę kontraktu spółki i pisma zatwierdzającego;
2. firmę i siedzibę spółki;
3. przedmiot i czas trwania przedsiębiorstwa;
4. wysokość kapitału zakładowego, oraz pojedynczych akcji lub udziałów akcyjnych;
- 5 jakość tychże, a mianowicie, czy są wystawione na okaziciela lub na nazwisko;
6. w jaki sposób następować mają ogłoszenia spółki, i w których pismach umieszczane będą.

Jeśli w kontrakcie spółki podany jest sposób, w jaki dyrekcyja wolę swoją objawia i spółkę podpisuje, i te szczegóły podane będą do wiadomości publicznej¹⁾.

¹⁾ Por. orzeczenie S. N. z 31 grudnia 1872, I 13 036, III. 413.

Art. 211. Dopóki nie nastąpiło zatwierdzenie i wpisanie w rejestr handlowy, spółka akcyjna nie istnieje jako taka¹⁾.

Jeśli działano w imieniu spółki przed zatwierdzeniem i wpisaniem w rejestr handlowy, działający odpowiadają osobiście i solidarnie.

¹⁾ Co do pytania, czy sąd handlowy ma prawo żądać przed uskuteczniem wpisania do rejestru handlowego spółki akcyjnej wykazania, że kapitał akcyjny subskrypcyą został pokryty, orzeczonno reskryptem minister z 24 kwietnia 1870, I 948, że sąd handlowy w ogólności nie ma obowiązku kontrolowania subskrypcy i wpłaty kapitału akcyjnego (por. art. 208—211, a z drugiej strony art. 177, I 1), z czego wynika, że sąd handlowy w ogólności nie jest także uprawnionym przy wpisie do rejestru spółki akcyjnej żądać wykazania się w tej mierze. Inaczej jednak ma się rzecz, jeżeli statut spółki, jak to obecnie bywa, zawiera postanowienie, że ukonstytuowanie się spółki ma nastąpić dopiero po subskrypcy i wpłacie całego kapitału akcyjnego lub części takowego, w tym przypadku spółka sama sobie warunek swego bytu ustanowiła, a sąd nie może dopełnić ukonstytuowania się spółki przez wpis, dopokąd ten warunek nie został spełnionym. W tym zatem razie sąd handlowy jest uprawnionym i obowiązany przekonać się o uskutecznionej subskrypcy i wpłacie. Kontrolę powyższą może sąd analogicznie do art. 177, I 1 wykonać żądając takiego oświadczenia, któreby oświadczających za prawdziwość onego czyniło prawnie odpowiedzialnymi.

Art. 212. Istnienie zakładu filialnego zgłoszone będzie w każdym sądzie handlowym, w którego obrębie spółka takowy posiada, a to dla wpisania w rejestr handlowy

Zgłoszenie zawierać będzie szczegóły w art. 210, ustępie 2 i 3 wskazane. Sąd handlowy zniewoli z urzędu karami porządkowymi członków dyrekcyi do zadośćuczynienia tym przepisom

Art. 213. Spółka akcyjna jako taka ma samoistne swoje prawa i obowiązki; może nabywać własność i inne prawa rzeczowe na nieruchomościach; może zapożywać przed sąd i być zapożyczaną

Zwyczajnym jej sądem jest ten, w którego obrębie ma siedzibę

Art. 214. Każda uchwała zgromadzenia ogólnego, mająca za przedmiot dalsze istnienie spółki lub zmianę warunków kontraktu spółki, potrzebuje do ważności swojej poświadczenia notaryalnego lub sądowego, tudzież zatwierdzenia rządowego

Uchwała taka i pismo zatwierdzające winny być tak samo jak pierwotny kontrakt w rejestr handlowy wpisane i w wypisie obwieszczony (artyk. 210, 212)

Uchwała ta nie ma skutku prawnego, dopóki nie zostanie wpisana w rejestr handlowy sądu handlowego, w którego obrębie spółka ma siedzibę¹⁾.

¹⁾ Poł. oizczenie sądu najwyższego z 6 października 1874, I 10 656, III 517

Art. 215. Zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa spółki nie może być uchwalona większością głosów, chyba gdy to w kontrakcie spółki wyraźnie jest dozwolone

Tożsamo tyczy się przypadku jeżeli spółka ma być rozwiązana w skutek przeniesienia swego majątku i długów na inną spółkę akcyjną za otrzymaniem akcyj tej ostatniej¹⁾

¹⁾ wymaga się zatem uchwały jednogłośnej. Ustawa niemiecka z 11 czerwca 1870, zawiera jeszcze w art. 215 zakaz nabywania własnych akcji. Trybunał najwyższy w Lipsku wyrokiem z dnia 13 października 1871, III. 331 orzekł, że w ogol-

ności (według dawniejszego brzmienia ustawy) zakazu takiego z ustawy wywnioskować nie można, a zakaz ustawy z 11 czerwca 1870 nie odnosi się do dawniejszych jeszcze nie zrealizowanych interesów

Oddział drugi.

Stosunki prawne akcyonaryuszów.

Art. 216. Każdy akcyonaryusz ma stosunkowy udział w majątku spółki

Nie może żądać zwrotu wniesionej kwoty, a dopóki spółka istnieje, ma tylko prawo do czystego zysku, o ile takowy według kontraktu spółki przeznaczony jest do rozdziału między akcyonaryuszów.

Art 217. Odsetki w wysokości z góry oznaczonej nie mogą być akcyonaryuszom ani zawarowane ani wypłacane; to tylko będzie między nich rozdzielonem, co się okaże czystą przewyżką po rocznem zbilansowaniu i po ściąceniu kapitału rezerwowego, jeśli zatrzymanie takowego w kontrakcie spółki jest zastrzeżone

Wolno jednak zawarować, że akcyonaryusze będą pobierać pewien oznaczony procent czas w kontrakcie spółki podany od rozpoczęcia przygotowań aż do wprawienia w pełny ruch przedsiębiorstwa

Art. 218. Akcyonaryusz nie jest obowiązany w żadnym razie do zwrotu odsetek i dywidend w dobrej wierze powziętych

Art. 219. Akcyonaryusz nie ma obowiązku przyczyniać się do celów spółki i wypełnienia jej zobowiązań czemś więcej oprócz dodatku, jaki według statutów za akcję płaćć jest obowiązany¹⁾

¹⁾ Jeżeli w statucie spółki akcyjnej na przypadek nie wpłacenia i t. zagrożono wymazaniem z listy akcyonaryuszy i przypadkiem poczynionych wpłat, nie może trafiać akcyonaryuszy inny skutek prawny, mianowicie nie mogą być zmuszeni do wpłacenia resztującej kwoty akcyjnej O z 24 czerwca 1874, I 6455, III 507

Art. **220.** Jeśli akcyonaryusz nie uiszczy w swoim czasie kwoty akcyjnej, zapłaci z woli prawa odsetki za zwłokę.

W kontrakcie spółki można ustanowić kary umowne na przypadek zwłoki w uiszczeniu podpisanej kwoty akcyjnej lub jej części, a to bez względu na ograniczenia w innych ustawach zawarte¹⁾; wolno także zastrzedz, że opieszali akcyonaryusze utracą na korzyść spółki prawa ze zapisania się na akcyę wynikające, oraz wpłaty uiszczone.

¹⁾ Por. § 1336 ust. cyw. i orzeczenie przy art. 219 podane.

Art. **221.** Jeśli w kontrakcie spółki nie podano szczegółowo, w jaki sposób następować ma wezwanie do zapłacenia, nastąpi ono w takiej formie, w jakiej podług kontraktu spółki ogłoszenia jej zwykle następować mają (art. 209, liczba 11).

W żadnym jednak razie akcyonaryusz nie będzie uznany za utracającego swe prawo, jeśli wezwanie do zapłacenia nie było przynajmniej po trzykroć ogłoszone w pismach publicznych do tego przeznaczonych (art. 209, liczba 11), a po raz ostatni przynajmniej na cztery tygodnie przed ostatecznym terminem do płacenia zakreślonym. Jeśli akcyę opiewają na nazwisko a bez zezwolenia innych akcyonaryuszów na kogo innego przelewane być nie mogą, akcyonaryusze mogą być zawiadamiani o takowych wezwaniach przez poszczególne odezwy zamiast przez pisma publiczne.

Art. **222.** Jeżeli akcyę lub udziały akcyjne wystawione są na okaziciela, następujące zasady mają zastosowanie:

1. Wydawanie akcyj nie nastąpi przed uiszczeniem całej ich kwoty imiennej; również na uiszczone upłaty nie będą wystawiane promessy lub dowody tymczasowe, na okaziciela opiewające.

2. Zapisujący się na akcyę odpowiada bezwarunkowo za uiszczenie czterdziestu od sta imiennej kwoty akcyjnej; od tego obowiązku nie może się ani sam uwolnić, przelewając swe prawo na trzeciego, ani być przez spółkę

uwolnionym; jeśli zapisujący się na akcyę uznanym zostaje z powodu zwłoki w uiszczeniu się za utracającego (art. 220) prawo ze zapisania się wynikłe, pozostaje mimo to w obowiązku zapłacenia czterdziestu od sta imiennój kwoty akcyjnej.

3. Wolno postanowić w kontrakcie spółki, czy i pod jakimi warunkami po uiszczeniu czterdziestu od sta, uwolnienie zapisującego się od odpowiedzialności za dalsze wpłaty może mieć miejsce, oraz czy — w razie uwolnienia — promessy lub dowody tymczasowe, na okaziciela opiewające, mogą być wystawione na wpłaty uiszczzone.

Por § 35 u w

Art. 223. Jeżeli akcyę opiewają na nazwisko, przepisy odnoszące się do spółki komandytowej na akcyę co się tyczy wpisywania akcyj w księgę akcyjną spółki, i przelewu tychże na kogo innego (art. 182, 183), i tu także mają zastosowanie.

Dopóki kwota akcyjna nie zostanie w zupełności uiszczoną, akcyonaryusz wtedy tylko uwolni się od obowiązku uiszczenia zaległości przez przelew prawa swego na kogo innego, gdy spółka nowonabywcę przyjmie w jego miejsce, a jego od tego obowiązku uwolni.

I w tym także razie występujący akcyonaryusz pozostanie odpowiedzialnym posiłkowo aż do ilości jego zaległości za wszelkie zobowiązania, przez spółkę aż po tę chwilę zaciągnięte, a to jeszcze przez rok jeden, licząc od dnia wystąpienia.

Art. 224. Ogół akcyonaryuszów na walnem zebraniu wykonywa prawa, jakie służyć akcyonaryuszom w interesach spółki¹⁾, mianowicie względem zawiadownstwa, przezierania i roztrząsania bilansu, i stanowienia o rozdziale zysków.

Każda akcyę nadaje posiadaczowi głos, chyba że kontrakt spółki inaczej stanowi.

¹⁾ Mowa tu jest tylko o wspólnych interesach akcyonaryusza. Każdy akcyonaryusz jednak może swoich praw — t j praw służących każdemu szeregownemu akcyonaryuszowi (n p art. 216, u 1) dochodzić w drodze skargi

wbrew uchwale zgromadzenia ogólnego, którą może zacząć
O T N w Lipsku z 26 października 1874, XIV 335

Art. 225. Jeżeli jest ustanowiona rada nadzorcza, ona czuwa nad sprawowaniem czynności spółki we wszystkich gałęziach zarządu; może powziąć wiadomość o toku interesów spółki, księgi i pisma teje w każdej chwili przezierac i badać stan kasy spółkowej.

Roztrząsać ma rachunki roczne, bilanse i przedstawienia co do rozdziału zysków, i o tém rok w rok zdawać sprawę zgromadzeniu ogólnemu akcyonaryuszów.

Zwoływać będzie zgromadzenie ogólne, gdy tego dobro spółki wymaga

Art. 226. Jeśli chodzi o wytaczanie sporów przeciw członkom dyrekcyi lub rady nadzorczej, przepisy wydane dla spółki komandytowej na akcyje (art. 194, 195) i tu mają zastosowanie

Oddział trzeci.

Prawa i obowiązki dyrekcyi.¹⁾

Art. 227. Każda spółka akcyjna będzie mieć dyrekcyę¹⁾ (art. 209, liczba 7) Dyrekcyja ma ją zastępować przed sądami i zasądownie.

Dyrekcyja może się składać z jednego lub więcej członków; ci mogą być płatni lub bezpłatni, akcyonaryuszami lub innemi osobami²⁾.

Zamianowanie ich w każdej chwili może być odwołaném bez uszczerbku roszczeń o zwrot szkody na zasadzie istniejących kontraktów.

¹⁾ „Vorstand“ (przełożęństwo). Dyrekcyja iuchu (Betriebs-Direction) bez szczególnego pełnomocnictwa do zastępstwa spółki akcyjnej nie jest upoważnioną O z 4 maja 1864, I 3122, I 23

²⁾ Zobacz art. 69 t 2

Art. 228. Każdorazowych członków dyrekcyi zgłosi się zaraz po zamianowaniu dla wpisania w rejestr handlowy. Do zgłoszenia dołączyć należy ich legitymacyja

Skreślą podpis swój w obec sądu handlowego, lub podadzą takowy we formie wierzytelnej

Do zachowania tych przepisów sąd handlowy przynagli członków dyrekcji z urzędu karami porządkowemi.

Art. 229. Dyrekcya objawiać będzie swoją wolę, i spółkę podpisywać w sposobie przez kontrakt spółki oznaczonym. Jeśli w tej mierze nic nie postanowiono, podpisywać będą wszyscy członkowie dyrekcji.

Podpisanie nastąpi w ten sposób, że podpisujący do firmy spółki lub nazwy dyrekcji własne dołożą podpisy

Art 230. Spółka nabywa praw i zaciąga zobowiązania w skutek czynności prawnych przez dyrekcję w jej imieniu zawartych; obojętnem jest, czy czynność wyraźnie była w imieniu spółki zawarta, czy też z okoliczności się okazuje, że według woli stron kontraktujących za spółkę zawartą być miała

Art. 231. Dyrekcya obowiązana jest względem spółki nie przekraczać granic, jakie przez kontrakt spółki lub uchwały zgromadzenia ogólnego pod względem zastępowania spółki zakreślone zostały.

Wszakże ograniczenie dyrekcji co do zastępowania spółki nie ma skutku prawnego przeciw trzecim. Przepis ten stosuje się zwłaszcza do przypadku, gdy zastępstwo rozciągać się ma tylko do pewnych czynności lub pewnych rodzajów czynności, albo gdy tylko służy w pewnych okolicznościach, albo na pewien czas, albo w szczególnych miejscach, albo gdy do pewnych czynności potrzebnem jest przyzwolenie zgromadzenia ogólnego, rady zawiadowczej, rady nadzorczej, lub innego organu akcyonaryuszów

Art. 232. Przysięgi w imieniu spółki wykonywa dyrekcya¹⁾.

¹⁾ Wskazana spółce akcyjnej bez oznaczenia pewnej osoby fizycznej przysięga ma być złożoną nie przez pełnomocnika, lecz przez dyrekcję O z 22 kwietnia 1874, I 3733, III 494

Powyższym artykułem nie chciano postanowić, że przysięgę mają złożyć wszyscy członkowie dyrekcji O T N w Lipsku z 11 lutego 1873, IX 47

Art. 233. Wszelka zmiana członków dyrekcji będzie zgłoszoną pod karą porządkową dla wpisania w rejestr handlowy.

Zmianą takową o tyle tylko przeciw trzecim zasłaniać się można, o ile co do niej zachodzą okoliczności w art. 46 odnośnie do wygaśnięcia prokury wskazane.

Art 234. Trudnienie się czynnościami spółki, równie jak zastępowanie jej pod względem tego zawiadowania, może być także poruczone innym pełnomocnikom lub urzędnikom spółki.

W tym razie granice władzy ich określa dane im pełnomocnictwo; w wątpliwosci władza ta rozciąga się do wszelkich czynności prawnych, jakich zwykle wymaga wykonywanie podobnych czynności.

Art. 235. Co do sposobu doręczenia spółce pozwów i innych aktów, wystarcza wręczyć takowe członkowi dyrekcji, który mocen jest podpisywać sam lub łącznie z drugimi, albo urzędnikowi spółki do zastępowania jej przed sądami upoważnionemu.

Art. 236. Dyrekcya zwołuje zgromadzenie ogólne akcyonaryuszów, o ile według kontraktu spółki i inne osoby nie są także do tego upoważnione

Art 237. Oprócz przypadków wyraźnie w kontrakcie spółki wymienionych, zgromadzenie ogólne akcyonaryuszów zwołane będzie, gdy tego wymaga dobro spółki.

Zgromadzenie ogólne ma być i wtedy zwołane, gdy się tego domaga akcyonaryusz, lub liczba akcyonaryuszów, których akcje razem wzięte wyobrażają dziesiątą część kapitału zakładowego, a to w podaniu przez siebie podpisaném, przy wskazaniu celu i powodów. Jeśli prawo domagania się zwołania zgromadzenia ogólnego przywiązane jest w kontrakcie spółki do posiadania większego lub mniejszego udziału w kapitale zakładowym, kontraktu trzymać się należy.

Art. 238. Zwołanie ogólnego zgromadzenia nastąpi w sposobie przez kontrakt spółki naznaczonym

Cel zgromadzenia ogólnego będzie ogłoszony za każdym zwołaniem. Nie mogą zapadać uchwały w przedmiotach, których roztrząsanie nie było w ten sposób zapowiedziane; wyjątek atoli od tego pravidła stanowi uchwała zapadła na wniosek uczyniony na ogólném zebraniu względem zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia ogólnego.

Do czynienia wniosków lub roztrząsań bez wydania uchwały zapowiedzenia nie potrzeba.

Art. 239. Dyrekcyja ma obowiązek dopilnować utrzymywania potrzebnych ksiąg spółki. Przedłoży akcyonaryuszom bilans minionego roku obrotowego, a to najpóźniej w pierwszych sześciu miesiącach każdego roku obrotowego.

Do uwolnienia dyrekcyi przy zdawaniu sprawy nie mogą być wyznaczane osoby, które w jakikolwiek sposób w zawiadownstwie udział biorą.

Zakaz ten nie ściąga się do osób, którym służy nadzór nad zawiadownstwem.

Zobacz § 35 u. w. pod 1 2

Art. 240. Jeśli się okaże z ostatniego bilansu, że kapitał zakładowy o połowę się zmniejszył, dyrekcyja zwoła bezzwłocznie zgromadzenie ogólne, i doniesie o tém tak onemu, jak właściwej władzy administracyjnej.

Władza ta może w takim przypadku przejrzeć księgi spółki, i jeśli wypada, zarządzić jój rozwiązanie.

Jeżeli się okaże, iż majątek spółki nie pokrywa już jój długów, dyrekcyja doniesie o tém sądowi handlowemu celem otwarcia konkursu.

Por. § 34 u. w. i § 25 ustawy o stowarzyszeniach z 1 1852

Art. 241. Członkowie dyrekcyi nie odpowiadają osobiście trzecim za spółkę z powodu działań prawnych, w imieniu spółki przedsiębranych.

Członkowie dyrekcyi, którzy przekraczają granice danego sobie zlecenia, lub działają wbrew przepisom ni-

niejszego tytułu lub kontraktu spółki, odpowiadają osobiście i solidarnie za zrzadzoną przez to szkodę. Przepis ten stósuje się zwłaszcza wtedy, gdy wbrew rozporządzeniu art. 217 uiszczają akcyonaryuszom dywidendy lub odsetki, albo jeszcze wtenczas czynią wypłaty, kiedy już wiedzieć byli powinni o niewypłacalności spółki.

Oddział czwarty.

Rozwiązanie spółki.

Art. 242. Spółka akcyjna rozwiązuje się:

1 przez upływ czasu w kontrakcie spółki zakreślonego;

2 przez uchwałę akcyonaryuszów notaryalnie lub sądownie poświadczoną;

3 przez rozporządzenie władzy administracyjnej¹⁾, gdy się kapitał zakładowy o połowę zmniejszył (art 240);

4. przez otwarcie konkursu.

Jeśli rozwiązanie spółki akcyjnej następuje z innych powodów, albo władza rządowa stósownie do prawa w pojedynczych państwach obowiązującego cofa dane za twierdzenie, przepisy niniejszego oddziału mają również zastosowanie

¹⁾ Władza polityczna tego kraju kolonnego, w którym spółka akcyjna lub komandytowa na akcyje ma swoją siedzibę, postanawia rozwiązanie spółki (§ 34 u w i §§ 7 i 25 ustawy o stowarzyszeniach)

Art 243. Jeżeli rozwiązanie spółki nie jest następstwem otwartego konkursu, zgłosi je dyrekcyja pod karą porządkową dla wpisania w rejestr handlowy, będzie ono ogłoszone trzykrotnie przez pisma publiczne do tego przeznaczone (art 209, liczba 11)

W ogłoszeniu tém należy zarazem wezwać wierzycieli, aby się do spółki zgłosili.

Art. 244. Likwidacyą trudni się dyrekcyja, chyba że kontrakt spółki lub uchwała akcyonaryuszów czynność tę innym porucza osobom.

Przepisy postanowione dla jawnej spółki handlowej co do zgłoszenia i stosunku prawnego likwidatorów i tu mają zastosowanie, a to z tą zmianą, że zgłoszeń dla wpisania w rejestr handlowy dyrekcyja dopełni.

Ustanowieni likwidatorowie w każdej chwili są odwołałni.

Art. 245. Po umorzeniu długów rozwiązanej spółki akcyjnej majątek jej rozdziela się między akcyonaryuszów w stosunku ich akcyj

Rozdział nie będzie skuteczniejszy aż po upływie jednego roku, licząc od dnia, kiedy ogłoszenie w pismach publicznych (art 243), ku temu przeznaczonych, po raz trzeci nastąpiło¹⁾.

Co do wierzytelności z ksiąg handlowych lub z ksiąg wiadomych, oraz co do zobowiązań jeszcze wiszących i należności spornych mają zastosowanie przepisy (art. 202, ustęp 2 i 3) postanowione dla spółki komandytowej na akcye²⁾

Członkowie dyrekcyi i likwidatorowie wbrew tym przepisom działający, obowiązani są osobiscie i solidarnie do zwrotu wypłat uszczynionych.

¹⁾ Artykuł powyższy zmieniony został rozporządzeniem z 21 czerwca 1873, N 114 D u p (zatwierdzonem następnie przez Radę Państwa), które dozwala rozdziału majątku spółki rozwiązanej pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzytelności, jakoteż połączenia się tegoż majątku z majątkiem innej spółki (fuzyi) już po upływie 3 miesięcy od ostatniego ogłoszenia, w którym o tym skróconym terminie wzmiankę uczynić należy. Rozporządzenie to zaczęło obowiązywać od dnia 24. czerwca 1873 t j od dnia ogłoszenia (art 3 takowego)

²⁾ Wypływające z art 245 i art 202, ust 2 i 3 prawo wierzyciela żądania od rozwiązanej spółki akcyjnej, ażeby kwota spornej pretensyi została złożoną w sądzie, chyba że rozdział majątku spółki zostanie do ukonczenia sporu wstrzymany lub wierzyciel odpowiednio zabezpieczony, nie koniecznie w drodze skargi musi być dochodzonem, na wniesione w tym kierunku podanie zapasę ma po przesłuchaniu stron stanowcza uchwała O z 6 sierpnia 1872, l 8271, N 4 repert orzeczeń

Art. 246. Księgi handlowe rozwiązanej spółki w miejscu bezpiecznym przez sąd handlowy wyznaczonym złożone i przez lat dziesięć zachowane będą.

Art. 247. Rozwiązanie spółki akcyjnej przez połączenie się tejże z inną spółką akcyjną (art. 215) może nastąpić tylko za zezwoleniem rządowym.

Przy takowym rozwiązaniu przestrzegane będą następujące przepisy:

1. majątek spółki rozwiązać się mającej dopóty będzie osobno zawiadywany, dopóki nie nastąpi zaspokojenie lub zabezpieczenie jej wierzycieli;

2. dotychczasowy sąd spółki będzie dla niej jeszcze właściwym przez czas osobnego zawiadowstwa majątku, ale zawiadowstwo to sprawować ma druga spółka;

3. dyrekcyja téj ostatniej odpowiada wierzycielom osobiście i solidarnie za skutki tego osobnego zawiadowstwa;

4. rozwiązanie spółki zgłoszone będzie pod karą porządkową, dla wpisania w rejestr handlowy;

5. publiczne wezwanie wierzycieli rozwiązanej spółki (art. 243) może być pominięte, lub na późniejszy czas odłożone¹⁾.

Połączenie jednak majątków obu spółek dopuszczalnym jest dopiero w téj chwili, w której nastąpić może rozdział majątku rozwiązanej spółki akcyjnej¹⁾ pomiędzy akcyonaryuszy.

¹⁾ Zabezpieczenia wierzycieli nie można żądać już w czasie połączenia się jednej spółki akcyjnej z drugą, lecz dopiero przed połączeniem majątków obu spółek O z 2 września 1874, I 9214, III 500.

Art. 248. Częściowy zwrot kapitału zakładowego akcyonaryuszom może tylko nastąpić za uchwałą zgromadzenia ogólnego; do ważności téj uchwały potrzeba zatwierdzenia rządowego.

Zwrot może tylko nastąpić przy zachowaniu przepisów, które urządzają rozdział majątku spółki w razie rozwiązania (art. 243 i 245).

Członkowie dyrekcji, działający wbrew temu przepisowi, odpowiadają wierzycielom spółki osobiście i solidarnie.

Oddział piąty.

Przepisy końcowe.

Art. 249. Zachowuje się ustawom krajowym możność postanowienia, że nie potrzeba zatwierdzenia rządowego przy zawiązywaniu spółek akcyjnych w ogóle, lub pojedynczych rodzajów tychże. Atoli i w tym razie mają zastosowanie przepisy niniejszego tytułu, wyjąwszy o ile takowe wymagają zatwierdzenia rządowego i wpisanania onego w rejestr handlowy:

1. do zawiązania spółki akcyjnej (art. 208, 210, 211);
2. do uchwał zgromadzenia ogólnego (art. 214);
3. do rozwiązania spółki akcyjnej przez połączenie się z inną spółką akcyjną (art. 247);
4. do częściowego zwrotu kapitału zakładowego akcyonariuszom (art. 248), tudzież o ile się odnoszą do
5. doniesienia, że kapitał zakładowy zmniejszył się do połowy, oraz do rozporządzenia w tej mierze przez władzę administracyjną wydać się winnego (art. 240, 242, liczba 3); kontrakt spółki ma jednak obejmować punkta w art. 209 wyszczególnione, zanim będzie mogło nastąpić wpisanie w rejestr handlowy artykułem 210 przepisane.

Nadto zachowuje się ustawom krajowym możność postanowienia, że w pewnych rodzajach spółek akcyjnych, albo w szczególnych przypadkach na mocy kontraktu spółki i zatwierdzenia rządowego:

1. oznaczona w art. 222 wysokość opłaty czterdziestu od sta imiennej kwoty akcyjnej zniżoną być może na dwadzieścia pięć od sta tejże kwoty¹⁾, oraz że

2. zakreślony w art. 239 termin do przedstawienia bilansu może być przedłużony aż do dwunastu miesięcy od upływu roku obrotowego¹⁾.

1) Zobacz § 35 u. w.

Wszystkie spółki akcyjne i akcyjno-komandytowe podlegają dozorowi władz rządowych (§ 22 ustawy o stowarzyszeniach).

Rozporządzenie cesarskie z dnia 29. listopada 1865, l. 127 D. u. p. określa warunki, pod którymi dozwala się zagranicznym spółkom akcyjnym i komandytowym na akcye, z wyłączeniem spółek assekuracyjnych, wykonywania przedsiębiorstwa w krajach w Radzie państwa reprezentowanych. Spółki takie potrzebują zezwolenia ze strony c. k. rządu austriackiego; winny ustanawiać reprezentację dla swego przedsiębiorstwa w nadmienionych krajach, podlegającą potwierdzeniu rządowemu, a zastępują spółkę sądownie i za-ądownie bez ograniczenia we wszystkich sprawach z wykonywania interesów w Austrii wynikających. Prawa i obowiązki tychże spółek ocenia się według ustaw dla tutejszych spółek tego samego rodzaju wydanych.

Na podstawie powyższego rozporządzenia dopuszczono dotychczas spółki akcyjne i akcyjno-komandytowe następujących Państw: Hollandyi (rozp. min. z 15. kwietnia 1867, N. 70 D. u. p.), Belgii (r. m. z 15. kwietnia 1867, Nr. 71 D. u. p.), Rossyi (r. m. z téjże daty, N. 72 D. u. p.), Szwajcaryi (m. r. z 12. października 1868, N. 140 D. u. p.), Francyi (r. m. z téjże daty, N. 141 D. u. p.), i Włoch (r. m. z 15. lutego 1869, Nr. 24 D. u. p.).

Ustawą z 29. marca 1873, N. 42 D. u. p. rozciągnięto zastosowalność postanowień rozp. minister. z 29. listopada 1865, l. 127 D. u. p. także do zagranicznych stowarzyszeń assekuracyjnych i to tak do stowarzyszeń akcyjnych i komandytowo-akcyjnych, które się ubezpieczeniem trudnią, jak i do stowarzyszeń assekuracyjnych opartych na wzajemności z tém wszelako ograniczeniem, że jeżeli w państwach obcych prywatnym stowarzyszeniom assekuracyjnym pewną gałęzią assekuracji w całości lub w części trudnić się nie wolno, i u nas tymże towarzystwom trudnienie się tą gałęzią assekuracji nie jest dozwoloném.

KSIĘGA TRZECIA.

O spółce niejawnéj i o stowarzyszeniu do przedsięwzięcia pojedynczych czynności handlowych na spólny rachunek. ¹⁾

¹⁾ Co do historii powstania téj księgi trzeciej porównaj wiadomości podane w wstępie.

TYTUŁ PIERWSZY.

O spółce niejawnéj.

Art. 250. Spółka niejawna istnieje, kiedy kto przykłada się swoim funduszem do przedsiębiorstwa handlowego¹⁾ innéj osoby²⁾ za udział w zysku i stracie³⁾.

Do ważności tego kontraktu nie potrzeba sporządzenia na piśmie, ani innych formalności.

¹⁾ Por. uwagi przy art. 85.

²⁾ Przedsiębiorstwo nie jest zatem prowadzone wspólnie, lecz należy do posiadacza handlu („osoby innéj“).

³⁾ Dopuszczalność umowy, że spółnik niejawny nie ma mieć udziału w stracie, nie jest wykluczoną. O. T. N. w Lipsku z 7. stycznia 1874, XII., str. 100.

Art. 251. Właściciel handlu załatwia czynności pod swoją firmą.

Pomimo udziału spółnika niejawnego, nie wolno mu przybierać firmy byt spółki wskazującej, a to pod karą porządkową.

Art. **252.** Posiadacz handlu staje się właścicielem funduszu wniesionego przez spółnika niejawnego.

Spółnik niejawny nie jest obowiązany do podwyższenia wkładu nad ilość umówioną, ani do uzupełnienia takowego, jeśli się przez stratę uszczuplił.

Art. **253.** Spółnik niejawny ma prawo żądać udzielenia rocznego bilansu w odpisie i sprawdzić jego dokładność przy przejrzeniu ksiąg i papierów.

Jeśli zachodzą ważne przyczyny, sąd handlowy może nakazać w każdej chwili na wniosek spółnika niejawnego udzielenie bilansu lub innych wyjaśnień przy złożeniu ksiąg i papierów.

Art. **254.** Jeśli się nie umówiono, o ile spółnik niejawny uczestniczyć ma w zysku i stracie, udział ten oznaczy sędzia podług swego uznania, jeśli potrzeba, za przybraniem znawców.

Art. **255.** Z końcem każdego roku obrotowego oblicza się zysk i stratę, a spółnikowi niejawnemu wypłaca się zysk na niego przypadły.

Spółnik niejawny ma udział w stracie tylko do ilości uiszczonego lub zalegającego wkładu. Nie ma obowiązku zwracać zysk powzięty z powodu strat późniejszych; dopóki jednak pierwotny jego wkład przez stratę jest uszczuplony, zysk roczny obraca się na pokrycie straty.

Zysk nie podniesiony przez spółnika niejawnego nie powiększa jego wkładu, chyba że się inaczej umówiono¹⁾.

¹⁾ Por art. 106—108 i 161 Co do ilości nie podniesionego zysku spółnik niejawny jest wierzycielem Takowy wbrew jego woli nie może zatem służyć na pokrycie strat późniejszych O. T. N. w Lipsku z 27. lutego 1874, XIII, str 65

Art. **256.** Z czynności handlu dla samego tylko posiadacza takowego wypływają prawa i obowiązki względem trzeciego.

Art. **257.** Nazwisko spółnika niejawnego nie będzie zamieszczone w firmie posiadacza handlu; w razie

przeciwnym spółnik niejawny odpowiada wierzycielom spółki osobiscie i solidarnie.

Art. 258. Jeżeli posiadacz handlu popadł w konkurs, spółnik niejawny może jako wierzyciel konkursowy poszukiwać swego roszczenia z powodu wkładu, o ile takowy przewyższa udział w stracie nań przypadający.

Jeśli wkład zalega, spółnik niejawny obowiązany jest wnieść go do masy konkursowej aż do ilości potrzebnej na pokrycie jego udziału w stracie¹⁾.

¹⁾ Spółnik niejawny zatem w tym razie w korzystniejszym w obec masy konkursowej jest położeniu, niż w przypadku ustępu pierwszego, jeżeli wkładka była uszczoną

Art. 259. Jeżeli w ciągu roku przed otwarciem konkursu do majątku posiadacza handlu spółka została rozwiązana przez układ) między nim a spółnikiem niejawnym, w ówczas wierzyciele konkursowi mogą się domagać, ażeby spółnik niejawny wniósł do masy konkursowej zwrócony mu wkład, co jednak nie narusza jego prawa poszukiwania w charakterze wierzyciela konkursowego należności, jaka mu na zasadzie spółki w chwili jej rozwiązania przypadała.

To samo ma miejsce i wtedy, jeżeli wkład zwrócony został spółnikowi niejawnemu w rzeczonym czasie bez rozwiązania spółki.

Podobnie, jeśli posiadacz handlu uwolnił w rzeczonym czasie spółnika niejawnego całkowicie lub częściowo od udziału w poniesionej stracie, uwolnienie to względem wierzycieli konkursowych będzie bezskuteczne.

Przepisy niniejszego artykułu nie mają zastosowania, jeżeli spółnik niejawny udowodni, że przyczyną konkursu były okoliczności, które zaszły dopiero po rozwiązaniu, zwrocie lub uwolnieniu²⁾.

¹⁾ Jeżeli spółka z innych powodów zostaje rozwiązana (por art. 261, l. 1, 2, 3, 5 i 6), postanowienia art. 259 nie mają zastosowania

²⁾ Zarzut z ustępu 4 powyższego art. polega na tém, że jedynie okoliczności późniejsze były przyczyną konkursu. Wystąpienie spółnika niejawnego zatem, zwrot wkładki, lub uwolnienie od takowej nie winny być współdziałać jako przyczyny konkursu. O. T. N w Lipsku z 16 czerwca 1874, XIV, str 92

Art. 260. Jeżeli spółnik niejawni lub kto inny z jego wiedzą ogłosił byt spółki niejawniej, w ówczas pytanie, czy i jaki skutek prawny ma ztąd wynikać na korzyść trzecich, oceni się według zasad prawa powszechnego¹⁾.

¹⁾ Por § 1204 ust cyw

Art. 261. Spółka niejawni rozwiązuje się:

1. przez śmierć posiadacza handlu¹⁾, chyba że kontrakt stanowi, iż spółka i nadal z dziedzicami zmarłego istnieć będzie;

2. jeżeli posiadacz handlu utraci zdolność prawną do samodzielnego zarządu majątkiem;

3. przez otwarcie konkursu do majątku posiadacza handlu lub spółnika niejawnego;

4. przez wzajemną ugodę;

5. przez upływ czasu, na który spółkę niejawni zawiązano, chyba że ją milcząco przedłużono, w którym to razie przyjmuje się, że kontrakt odtąd zawarto na czas nieoznaczony;

6. przez wypowiedzenie jednój z obu stron, jeśli kontrakt zawarto na czas nieoznaczony.

Kontrakt dożywotni uważa się za zawarty na czas nieoznaczony.

Jeśli nie ma innego układu, wypowiedzenie kontraktu na czas nieoznaczony zawartego nastąpić ma przynajmniej na sześć miesięcy przed upływem roku obrotowego.

¹⁾ Por art 264, 123 l 1, i 170

Art 262. Jeśli ważne zachodzą powody, można żądać rozwiązania spółki niejawniej nawet przed upływem czasu, przez który trwać miała, a w razie kontraktu na czas nieoznaczony, bez poprzedniego wypowiedzenia. Ocenienie, czy ważne powody zachodzą, w razie zaprzeczenia, pozostawia się uznaniu sędziego.

Art. 263. Przepis art 126 ma zastosowanie także na korzyść osobistych wierzycieli spółnika niejawnego.

Art 264. Jeśli spółnik niejawni umiera lub utraci zdolność prawną do zarządu swym majątkiem, nie idzie zatem rozwiązanie spółki niejawniej¹⁾.

¹⁾ Por orzeczenie sądu najw w Wiedniu z 27 lutego 1873, I 1651, III 425 i § 1207 ust cyw

Art. 265. Po rozwiązaniu spółki niejawnéj posiadacz handlu winien się z spółnikiem niejawnym obliczyć i należytosć tegoż w pieniądzech wypłacić¹⁾.

Posiadacz handlu zajmie się likwidacją czynności przy rozwiązaniu jeszcze nie ukończonych.

¹⁾ Po rozwiązaniu spółki niejawnéj spółnik nie jawny nie może żądać wprost zwrotu wkładki. Musi przedewszystkiem pozwać o złożenie rachunków, o ile sam obliczenia uskutecznić nie jest w stanie. O T N w Lipsku z 19 maja 1874, XIII 274

TYTUŁ DRUGI.

O stowarzyszeniu do przedsiębrania pojedynczych czynności handlowych na spólny rachunek.¹⁾

¹⁾ Por §§ 1175—1216 ust cyw

Art. 266. Stowarzyszenie w celu przedsiębrania jednej lub więcej pojedynczych¹⁾ czynności handlowych²⁾ na spólny rachunek nie potrzebuje być sporządzone na piśmie i nie podlega też innym formalnościom³⁾

¹⁾ Stowarzyszenie w myśl art 266 — spółka dorazowa (Gelegenheits-Gesellschaft) — nie jest wykluczeniem przez to, że uczestnik zajmujący się przeprowadzeniem interesu trudni się zarazem takiemże trwałem przedsiębiorstwem handlowém na własny rachunek, o ile jednak wkłady innych uczestników nie przedstawiają się jako wkłady do całego przedsiębiorstwa. O T N w Lipsku z 15 lutego 1873, IX 160. Postanowienia tego tytułu nie mają zastosowania do stowarzyszeń mających na celu ti wałe przedsiębiorstwo, nawet i wtedy nie, jeżeli stowarzyszenie takie pod żadną z form stowarzyszeń handlowych nie podpada. O T N w Lipsku z 13 maja 1871, II 425

²⁾ Nie muszą to być czynności handlowe z art 271 i 272, mogą także być czynności, które ze względu na art 273 uważa się za czynności handlowe. O T N w Lipsku z 9 grudnia 1873, XII 53

³⁾ Stowarzyszenie się do przedsiębrania czynności handlowych nie jest jako takie czynnością handlową, lecz może nią być na podstawie art 273. O T N w Lipsku z 7 czerwca 1873, X 262

Art 267. Jeśli nie ma innego układu, wszyscy uczestnicy mają obowiązek przyczyniać się w równym stosunku do wspólnego przedsiębiorstwa¹⁾

¹⁾ Spólnik zajmujący się interesem nie może żądać zwrotu wydatków przez się położonych przed złożeniem rachunku względem wspólnego interesu O z 15 marca 1871, I 8531, III 313

Art. 268. Jeśli nie ma żadnej umowy co do udziału uczestników w zysku lub stracie, w owczas wkłady przynoszą odsetki¹⁾, zysk zaś lub stratę dzieli się podług głów

¹⁾ wynoszące 6% (por art 287)

Art 269. Z czynności, jakie uczestnik zawarł z trzecim, dla niego tylko wypływają prawa i obowiązki względem trzeciego.

Jeżeli uczestnik działał zarazem z zlecenia i w imieniu wszystkich innych, albo jeśli wszyscy uczestnicy wspólnie lub przez wspólnego pełnomocnika działali, każdy uczestnik ma względem trzeciego prawa i obowiązki solidarne¹⁾.

¹⁾ Członkowie komitetu założycieli (Gründer-Comite) odpowiedzialnie za zobowiązania przez jednego z członków z polecenia reszty członków zaciągnięte O z 18 czerwca 1873, I 5272, III 440

Jeżeli dwie osoby umówiły się wspólnie względem dostarczenia im pewnego towaru, oddanie takowego nastąpić może z skutkiem prawnym do rąk jednego z nich O z 18 lutego 1869, I 906, II 217

Uczestnika, któremu polecono wykonanie przedsiębiorstwa, uważa się zwyczajnie za upoważnionego do przedsięwzięcia wszystkich czynności, które, choćby tylko pośrednio, do osiągnięcia celu są potrzebne O T N w Lipsku z 24 lutego 1874, XIII 1

Art. 270. Po ukończeniu wspólnego interesu uczestnik, który się nim zajmował, winien zdać sprawę spółuczestnikom przy udzieleniu dowodów¹⁾.

Tenże sam uczestnik zajmie się likwidacją.

¹⁾ Obowiązek spółnika zawiadującego złożenia rachunków miesi w pierwszym rzędzie obowiązek podania szczególnych przezeń zawartych interesów. Do uzasadnienia skargi nie potrzeba zatem interesów tych wymienić, wystarczy podać w ogólnosci zakres interesów, co do którego sprawa ma być zdana, tak dalece, ażeby pozwany co do tego nie miał wątpliwości O T N w Lipsku z 13 czerwca 1874, XIV 87

Por także orzeczenie sądu najw. w Wiedniu z 18 listopada 1875, I. 7021 (Ger -Ztg. z r 1876, N. 22) o prawnej istocie t z syndykatu

KSIEGA CZWARTA.

O czynnościach handlowych.

TYTUŁ PIERWSZY

O czynnościach handlowych w ogólności.

Oddział pierwszy.

Pojęcie czynności handlowych.

Art. 271. Czynnościami handlowemi¹⁾ są

1. kupno²⁾ lub innego rodzaju nabycie³⁾ towarów lub innych rzeczy ruchomych, papierów publicznych, akcji lub innych do obrotu handlowego przeznaczonych papierów wartościowych celem odprzedaży⁴⁾; nie stanowi różnicy, czy towary lub inne rzeczy ruchome w naturze czy po obrobieniu, lub przerobieniu mają być dalej pozbywane⁵⁾,

2. podjęcie się dostarczenia przedmiotów pod liczbą 1 wskazanego rodzaju, których podejmujący się w tym celu nabywa⁶⁾;

3. podjęcie się ubezpieczenia za premią⁷⁾;

4. podjęcie się przewozu towarów lub podróżnych morzem i pożyczka bodmeryjna⁸⁾.

5. „Interesa giełdowe uważane być mają za czynności handlowe“. (§ 14 ustawy o organizacyi giełd z 1. kwietnia 1875, N. 67 D. u. p. w dodatku; por. także § 12 tejże ustawy).

1) Czynności handlowe w artykułach 271 i 272 kod. wymienione są czynnościami h. zasadniczymi, albowiem na nich opiera się przmiot kupca, (art 4 i 5 kod.); czynności art. 271 są czynnościami h. bezwzględniemi czyli przedmiotowemi, czynności art. 272 zaś względniemi czyli podmiotowemi, pierwsze bowiem są już jako takie czynnościami handlowemi, drugie tylko, jeśli się kto trudni niemi w sposobie zarobkowania. Artykuły 271 do 273 wyczerpująco czynności handlowe, zaczęć zamkniętego w nich szereg rozszerzać nie można.

2) Tylko kupno celem odprzedaży jest bezwzględną czynnością handlową; sprzedaż towaru celem dalszej odprzedaży kupionego wtedy tylko jest czynnością handlową, jeżeli podpada pod art. 273 ust. 2. O. z 28. listopada 1872, l. 8586, III. 410.

3) Przez nabycie rozumie się uzyskanie pod tytułem odpłatnym od trzeciego, a nie produkcją własną. Obrobienie własnego materiału celem odprzedaży nie jest zatem czynnością handlową. O. Sądu najwyższego z 26. listopada 1872, l. 11.310, III. 409 i O. T. N. w Lipsku z 20. czerwca 1874, XIV., str. 117. Przedsiębiorstwa rolnicze, które przerabiają produkta na własnej ziemi wydobyte, a więc nie nabyte, nie trudnią się czynnościami handlowemi. O. z 17. stycznia 1871, l. 427, III. 307.

4) Względ na ilość i właściwość kupionych towarów, dalej na miejsce zawarcia kontraktu, dzień dostarczenia towaru i t. d. uprawnna do wniosku, że kupno było zawarte w celu odprzedaży. O. z 26. listopada 1873, l. 10.902, III. 470. Dowód zamiaru odpozbycia można przeprowadzić także przez wnioskowanie z odnośnych działań (concludente Handlungen). O. z 26. listopada 1873, l. 10.867, III. 469. Nabycie towarów nie celem odprzedaży, lecz celem użycia takowych przy obrobieniu rzeczy ruchomych dla innych, nie jest czynnością handlową. O. z 9. grudnia 1870, l. 13.951, III. 300. Zakupna i odprzedaży bydła celem chowu tegoż i w związku z takowym nie uważa się za czynność handlową. O. T. N. w Lipsku z 22. października 1874, XIV., str. 265. Zakupno stowarzyszenia konsumcyjnego celem odprzedaży zakupionych towarów swym członkom nie jest czynnością handlową. O. z 5. stycznia 1872, l. 14.445, III. 348.

5) Odprzedaż musi nastąpić w naturze, lub w obrobieniu zmieniającem tylko formę, nie zaś istotę lub przmiot towaru, zaczęć zakupno chmielu przez piwowara celem wytworzenia piwa nie jest czynnością handlową. O. z 28. stycznia 1869, l. 12.812, II. 214. Zakupna materiałów z strony rzemieślnika celem użycia w przedsiębiorstwie swém są czynnością handlową, a rzemieślnik z względu na te zakupna jest kupcem, bez względu na to, czy także odprzedaże jego są czynnościami handl. w myśl art. 273, u. 3 lub nie. O. T. N. w Lipsku z 17. września 1874, XIV. 69. O. Sądu najw. w Wiedniu z 28. stycznia 1873, l. 508, III. 415.

Aptekarze trudnią się czynnościami handlowymi, albowiem zakupują towary celem odprzedaży po przerobieniu. O. z 5. września 1871, l. 11.014, III. 332. Wręcz przeciwnie orzeczenie zapadło 31. stycznia 1866, l. 766, II. 143.

Por. także orzeczenie plenarne z 4. listopada 1873, l. 9174 (Ger.-Ztg. z r. 1874, N. 7); i orzec. z 1. kwietnia 1875, l. 3410 (Ger.-Ztg. z r. 1875, N. 36) o piwowarach.

⁶⁾ Podjęcie się dostarczenia towarów jest tylko wtedy czynnością handlową, jeżeli podejmujący się nabywa dostarczył się mających przedmiotów od osoby trzeciej. O. z 28. grudnia 1870, l. 15.385, III. 303.

Podjęcie się dostarczenia węgla przez właściciela kopalni z własnej kopalni nie jest czynn. handl. po stronie podejmującego się. O. z 26. listopada 1872, l. 11.310, III. 409.

⁷⁾ Zabezpieczenie na wzajemności poparte tu nie podpada. O. T. N. w Lipsku z 1. grudnia 1871, IV., str. 201. Kontrakty zabezpieczenia stowarzyszeń na wzajemności opartych są czynnościami handlowymi. O. sądu najw. w Wiedniu z 23. lipca 1868, l. 5691, II. 192.

Na przedmiocie zabezpieczenia nic nie zależy. Podjęcie się zabezpieczenia rzeczy nieruchomej za premią jest również czynnością handl. O. T. N. w Lipsku z 23. stycznia 1872, V., str. 12.

Por. także §§ 1288—1291 ust. cyw.

⁸⁾ O pożyczce bodmeryjnej stanowi art. 680 księgi V. kodeksu handl. w Austrii nie obowiązującej co następuje: —bodmerya (pożyczka losowa morska) w rozumieniu niniejszego kodeksu jest to kontrakt pożyczki przez kapitana okrętu jako takiego za przyrzeczeniem premi i za zastawem okrętu i ładunku lub jednego lub więcej przedmiotów tegoż w ten sposób zawarty, że wierzyciel z powodu swoich roszczeń czepiać się może tylko przedmiotów zastawionych, jeśli takowe dojdą do miejsca, w którym skończyć się ma podróż, co do której umowę zawarto.

Por. także § 1292 u. c.

Art. 272. Czynnościami handlowymi są dalej czynności następujące, jeśli kto trudni się nimi w sposobie zarobkowania:

1. podejmowanie się obrabiania lub przerabiania komu rzeczy ruchomych, jeżeli przedsiębiorstwo podejmującego się przechodzi zakres prostego rzemiosła¹⁾;

2. czynności bankierskie lub wekslarskie²⁾;

3. czynności komisanta (art. 360), spedytora i przewoźnika, tudzież czynności zakładów do przewozu osób³⁾ przeznaczonych;

4. pośrednictwo w czynnościach handlowych lub zawieranie tychże dla innych osób; wszakże czynności urzędowe stręczycieli handlowych nie są tu objęte;

5. czynności nakładowe⁴⁾, tudzież inne czynności handlu księgarskiego i utworów sztuki; następnie czyn-

ności drukarń, o ile przechodzą zakres prostego rzemiosła.

Czynności wymienione i wtedy są czynnościami handlowymi, jeżeli je kupiec przedsiębiorze wprawdzie dorazowo, ale przecież w wykonaniu swego przedsiębiorstwa handlowego zwykle do innych czynności skierowego.

1) Por. § 7 ustawy wprowadzłej i uwagi tamże podane.

Jeżeli zamawiający wyrób nie dostarcza materiału do wyrobienia, zamówienie nie jest umową o najem pracy (art. 272, l. 1), lecz umową kupna i sprzedaży. O. z 17. lipca 1867, l. 4721, II. 124.

Por. także §§ 1151 i nast. ust. cyw.

Przedsiębiorstwo budowy, którym się ktoś trudni w sposobie zarobkowania, nie jest jeszcze jako takie przedmiotową czynnością handlową. Nabycie materiałów budowlanych z strony przedsiębiorcy nie jest czynnością handlową, jeżeli je nabywa, ażeby na własnym gruncie wystawić budynek, (choćby ten miał być następnie sprzedany), lub jeżeli się podjął budowy za cenę oznaczoną, tak iż budowa przedstawia się jako jednolity przedmiot umowy (art. 275). Nabycie takie jest jednak czynnością handlową, jeżeli się materiały każdy z osobna policza i płaci, chociaż sprzedawca jest zarazem w stosunku do kupiciela przedsiębiorcą budowy. Przedsiębiorca budowy jest zatem tylko wtedy kupcem, jeżeli się trudni czynnościami ostatniego rodzaju i to w sposobie zarobkowania. O. T. N. w Lipsku z 11. listopada 1873, XI. 329 i z 2. maja 1874, XIII. 343

2) Por. orzeczenie Sądu najw. podane przy art. 19. co do czynności kas oszczędności.

3) nie „r z e c z y“, bo zakłady do przewozu rzeczy przeznaczone odpadają pod pojęcie przewoźnictwa. Przez zakład rozumieć należy przedsiębiorstwo na większy rozmiar założone i po kupiecku urządzone.

4) Nakład dziennika jest również czynnością handlową. Kupiecka działalność nakładcy dziennika obejmuje czynności prawne, które tenże zawiera celem nabycia utworów literackich, powielenia i spieniężenia tychże. O. T. N. w Lipsku z 19. maja 1874, XIV. 23.

Por. §§ 1164—1171 ust. cyw.

Art. 273. Wszelkie szczególne czynności kupca do wykonania przedsiębiorstwa handlowego¹⁾ należące uważa się za czynności handlowe²⁾.

Przepis ten odnosi się zwłaszcza do odprzedaży zarobkowej nabytych w tym celu towarów, ruchomości i papierów wartościowych, tudzież do nabywania sprzętów, materiału i innych ruchomości na bezpośredni³⁾ użytek lub zużycie w przedsiębiorstwie przeznaczonych.

Odprzedaży⁴⁾, które uskuteczniają rzemieślnicy, o ile takowe nie wychodzą poza zakres rzemiosła, nie uważa się za czynności handlowe.

1) „welche zum Betriebe seines Handelsgewerbes gehören“, ustęp ostatni artykułu poprzedzającego przeciwnie wyraża się „im Betriebe seines Handelsgewerbes etc.“.

2) jest to trzeci rodzaj czynności handlowych już nie zasadniczych, co do których warunki art. 271 i 272 nie są wymagane.

3) Nie należy tu nabycie materiału budowlanego celem zużycia na budowę zakładu handlowego. O. T. N. w Lipsku z 6. czerwca 1873, X. 2423.

4) co się tyczy zakupna przedmiotów odprzedać się mających porównaj uwagę 2 do art. 271

Co się tyczy właściwości sądów w sporach handlowych, zobacz § 38 i nast. u. w.

Art. 274. W wątpliwości kontrakty zawarte przez kupca uważane będą za odnoszące się do jego handlu¹⁾.

Obliży²⁾ przez kupca podpisane uważa się za podpisane w wykonaniu przedsiębiorstwa handlowego, o ile z ich osnowy przeciwieństwo się nie okazuje.

1) Przez postanowienie to w połączeniu z postanowieniem art. 273 ust 1 ustanowionem zostało domniemanie, że wszystkie kontrakty kupca są czynnościami handlowemi; należy je zatem jako takie oceniać, jeżeli nie jest rzeczą niewątpliwą, że zostały zawarte poza zakresem przedsiębiorstwa. O. T. N. w Lipsku z 18 listopada 1871, IV. 50.

Umowy najmu rzeczy ruchomych między kupcami zawarte są czynnościami handlowemi. O. z 15. kwietnia 1869, I. 1538, III. 252.

Zawarta między dwoma kupcami umowa mająca na celu zapłacenie długu jednego z kontraktujących względem osoby trzeciej, jest czynnością handlową. O. z 12. sierpnia 1872, I. 6761, III. 387.

2) Za obliży w myśl tego artykułu uważać należy także weksle. O. T. N. w Lipsku z 18. listopada 1872, IV. 53.

Art. 275. Umowy o rzeczy nieruchome nie są czynnościami handlowemi¹⁾.

1) Por. § 3 u. w. i orzeczenie w uwadze 1. do art. 272 podane.

Drzewa sprzedane do ścięcia nie należą do rzeczy nieruchomości. O. T. N. w Lipsku z 23. maja 1871, II. 220 Udzielenie prawa zastawy na hipotecę nie jest umową o rzecz nieruchomą. O. T. N. w L z 17. lutego 1871, II. 44.

Art. 276. Czynność handlowa nie traci swój jakości lub ważności przez to, że komu z uwagi na urząd lub stan, lub ze względów, policyi zarobkowej lub innych

podobnych powodów nie wolno trudnić się handlem ani zawierać czynności handlowych¹⁾

1) Por art 11 i art 69, l. 1

Art. 277. Ilekroć czynność prawna jest handlową po stronie jednego kontraktującego¹⁾, przepisy niniejszej księgi czwartej stosowane będą zarówno do obu kontraktujących²⁾ wyjąwszy wtedy, gdy się właśnie z tych przepisów okazuje, że tyczą się wyłącznie tylko tego z obu kontraktujących, po którego stronie czynność jest handlową³⁾

1) Czynność może być handlową po stronie obydwóch kontraktujących — czynność handlowa obustronna, lub tylko po stronie jednego z kontraktujących — czynność handlu jednostronna, w jednym i drugim przypadku mają zastosowanie przepisy księgi czwartej kod h

2) Jeśli się rozchodzi o to, czy przepisy kodeksu handlowego mają zastosowanie, stanowczą jest jedynie istota prawna interesu, a nie okoliczność, czy spor toczy się przed sądem handlowym, czy zwyczajnym sądem cywilnym O z 3 listopada 1868, l 10 107, II 198

3) Zobacz art 280, 281 ust 2, 282, 288, 289, 309, 310 i 313

Oddział drugi

Ogólne przepisy o czynnościach handlowych.

Art 278. Rozpoznając i tłumacząc czynności handlowe sędzia wybada wolę stron kontraktujących, a nie będzie się trzymać głóskowego znaczenia wyrazów¹⁾

1) Por §§ 914 i 915 i § 6 u c

Art. 279. Jeśli chodzi o znaczenie i skutek działań i opuszczeń¹⁾, należy mieć wzgląd na obyczaje i zwyczaje²⁾ w handlu przestrzegane

1) Do „opuszczeń“ w myśl tego artykułu należy także milczenie. Ogólnej zasady, że milczenie ma być uważane za potwierdzenie (Genehmigung) ustawa handlowa nigdzie nie wypowiedziała. Przypadki, w których nakazaniem jest natychmiastowe oświadczenie się pod rygorem, że ten, który się był wmiem oświadczyć, będzie uważany za potwierdzającego (art 323, ust 1, 339,

ust 4, 347, ust 2—4, 364, ust 2, art 7, ust 2, 56, ust 2, i 96, ust 2) nie dopuszczają analogicznego rozszerzenia takowych. Również według zwyczaju handl. obowiązek prawny do natychmiastowego oświadczenia się istnieje tylko w szczególnych okolicznościach, zwłaszcza jeżeliby milczenie było naruszeniem dobrej wiary, która w handlu koniecznie winna być przestrzegana. Znaczenie milczenia ocenić należy w każdym przypadku szczególnym na podstawie towarzyszących mu okoliczności (Liczne orzeczenia T. N. w Lipsku z 29. paźdź 1870, 14. marca i 27 czerwca 1871, 8 września 1874 i t. d.)

Zamieszanie sprzeciwienia się podanemu w fakturze miejscu płatności należy uważać za zgodzenie się na takowe i uzasadnia zatem własność sądu umowy (forum contractus) O z 22 sierpnia 1865, I 6964, II 139.

²⁾ t zw zwyczaje faktyczne (Handelsusancen), por art 1 i uwagi tam podane. Tylko takie zwyczaje i obyczaje mogą być uwzględnione jako środki zbadania woli stron (Interpretationsmittel), które stronom były wiadome O T N w L z 23 kwietnia 1872, VI, str 78. W umowie można się jednak poddać i zwyczajom nieznanym O T N w L z 4 listopada 1870, I 91.

Art 280. Jeżeli dwie lub więcej osób zobowiązało się wspólnie względem trzeciej, a czynność po ich stronie jest handlową, uważane będą za dłużników solidarnych, byleby z umowy z wierzycielem nie wynikało przeciwnieństwo.

¹⁾ Poi § 888 ust. cyw

Art. 281. W czynnościach handlowych jakoteż w wszystkich przypadkach, gdzie kodeks niniejszy solidarna odpowiedzialność ustanawia, dłużnik solidarny nie może się zasłaniać tém, że od niego tylko część długu się należy, lub że kto inny pierwiej pozywanym być winien¹⁾

Toż samo stosuje się do ręczycieli, jeżeli dług pochodzi z czynności, która jest handlową po stronie dłużnika głównego, albo jeżeli samo zaręczenie stanowi czynność handlową²⁾

¹⁾ „Eimede der Theilung oder der Vorausklage“ por §§ 891 do 896 i 1355 ust cyw

²⁾ Pytanie, czy zaręczenie lub ustanowienie zastawu jest czynnością handlową, ocenić należy według art 271 do 274. Z tego, że czynność, przedmiotem poręczenia będąca jest handlową, nie wynika jeszcze, że i samo poręczenie jest czynnością handlową O T N w L z 4 kwietnia 1872, V 367

Poi § 1359 ust cyw.

Art. 282. Kto z powodu czynności, która po jego stronie jest handlową, ma obowiązek staranności względem drugiego, powinien dokładać staranności porządnemu kupcowi właściwej¹⁾).

¹⁾ Por. § 1294 i § 1297 ust cyw. art. 94 kod.

Art. 283. Ten, komu się należy wynagrodzenie szkody, może żądać zwrotu rzeczywiściej szkody i utraconej korzyści¹⁾).

¹⁾ Por §§ 1323 i 1324 ust cyw. i art 396 kod Powód może być przypuszczonym do złożenia przysięgi szacunkowej na ilość utraconej korzyści O z 14 paźdz 1869, II 248 W razie zwłoki zapłaty w złocie kupiec ma prawo żądać nie tylko procentów zwłoki, ale i różnicy kursu O. z 26 lutego 1873, l. 1507, III 423

Art. 284. Kara umowna nie ulega żadnemu ograniczeniu co do ilości¹⁾); może przenosić podwójną stratę przez niewykonanie umowy zrządzoną.

W wątpliwości dłużnik przez złożenie kary umownej nie może się uwolnić od dotrzymania umowy.

Układ o karę umowną nie wyłącza w wątpliwości prawa do wynagrodzenia szkody ilość kary przewyższającą²⁾

¹⁾ Zobacz § 1336 ust cyw i § 1 ustawy z 14. czerwca 1868 w przypisku do § 4 u w.

²⁾ Umówienie się o karę konwercyonalną ma na celu oznaczenie z góry minimum wynagrodzenia za niedopełnienie umowy uścić się winnego. Kara umowna obok wynagrodzenia z powodu niedopełnienia żądaną być nie może, lecz można żądać wynagrodzenia szkody wyższej nad karę umowną.

Art. 285. Zadatek (arrha) wtedy tylko uważa się za karę za zawód, jeżeli taka była umowa, lub taki jest zwyczaj miejscowy.

Jesli nie ma innej umowy ani zwyczaju miejscowego, zostanie zwróconym lub będzie wliczonym¹⁾).

¹⁾ Artykułem 285 kod h nie został zmiesionym dla czynności handlowych § 908 ust cyw, o ile przyznaje stronie niewinnej prawo zatrzymania odebranego, lub żądania zwrotu podwójnego przez się danego zadatku. O z 18 kwietnia 1873, l 2678, N. 48 i epert orzeczeń

Już częściowe nie dopełnienie umowy uprawnia stronę drugą do zatrzymania zadatku. O z 8. kwietnia 1869, l 1195, II 250

Jeżeli kupujący ma prawo z powodu zwiłki w oddaniu zrzucić się z kontraktu i zamiast dopełnienia żądać wynagrodzenia szkody, może mu w miejsce tego ostatniego być przyznany zwrot podwójnego zadatku O z 9. czerwca 1874, l 5150, III 502

Art. 286. Czynności handlowych nie można zaskarżać z powodu niezwykłego pokrzywdzenia, mianowicie z powodu pokrzywdzenia nad połowę¹⁾

¹⁾ Por. § 934 ust cyw 1 § 13 ustawy giełdowej w dodatku

Art 287. Wysokość odsetek ustawowych, mianowicie odsetek za zwłokę, ustanawia się w czynnościach handlowych na sześć od sta rocznie.

Ilekróć kodeks niniejszy orzeka obowiązek płacenia odsetek bez oznaczenia wysokości, rozumieć należy odsetki po sześć od sta rocznie

Art. 288. Kto ma należność płatną pochodzącą z czynności, która po jego stronie jest handlową, może żądać od niej odsetek od dnia upomnienia się, chyba że według prawa cywilnego odsetki należą mu się od wcześniejszej jeszcze pory czasu¹⁾.

Przesłanie rachunku samo przez się nie będzie uważane za upomnienie się.

¹⁾ Por. § 1334 u c.

Art. 289. Kupcy między sobą w obustronnych czynnościach handlowych mogą żądać odsetek nawet bez umowy i upomnienia się od wszelkiej należności od dnia, kiedy takowa była płatną.

Art. 290. Kupiec, który w wykonaniu przedsiębiorstwa handlowego¹⁾ załatwia czynność, lub wyświadcza usługi kupcowi czy niekupcowi, ma prawo żądać nawet bez poprzedniego układu za to prowizyi, a nadto, jeśli chodzi o przechowanie, także składowego²⁾ podług taks w miejscu zwyczajnych.

Stósuje się to także do komisanta i spedytora.

¹⁾ ustawa mówi „in Ausübung „des“ — nie „seines“ Handelsgewerbes“.

²⁾ Przedawca towaru przez kupującego bez słusznego powodu mu zwróconego ma prawo, jeżeli zamiast złożyć towar na

koszt i niebezpieczeństwa kupującego u trzeciego, sam go przechowuje, żądać za to od kupującego składowego. O. z 21. stycznia 1874, I 168, III. 480

Art. 291. Jeśli kupiec ma z innym kupcem rachunek bieżący (conto corrente), ten, któremu przy zamknięciu rachunku należy się przewyżka, ma prawo żądać odsetek od całej ilości przewyżki, choćby w nią wchodziły i odsetki, a to od dnia zamknięcia.

Zamknięcie rachunku robi się raz w rok, o ile między stronami nie ma innego układu.

Art. 292. W czynnościach handlowych mogą być zastrzeżone odsetki po sześć od sta rocznie; o wyższe odsetki o tyle się umawiać wolno, o ile tego ustawy krajowe dozwalają¹⁾.

W pożyczkach przez kupca zaciągnionych, oraz w długach kupca wynikających z jego czynności handlowych można wymówić sobie odsetki nawet nad sześć od sta rocznie.

¹⁾ Por. ustawę z 14 czerwca 1868, N 62 D u p w uwadze do § 4 u. w

Art. 293. W czynnościach handlowych odsetki razem wzięte mogą kapitał przewyższać.

Zobacz § 1335 ust. cyw

Art. 294. Uznanie rachunku¹⁾ nie wyłącza dowodu omyłki lub oszustwa w rachunku.

¹⁾ Obrachowanie się między kupcami nastąpiłone stanowi samoistny tytuł zobowiązania się (Verpflichtungsgrund) względem rachunku spółnie ułożonego O. T. N. w Lipsku z 25 listopada 1871, IV 76

Art. 295. Moc dowodowa obligu lub kwitu nie jest przywiązana do upływu pewnego przeciągu czasu.

Art. 296. Oddawcę kwitu uważa się za umocowanego do odbioru zapłaty, o ile okoliczności płacącemu wiadome nie sprzeciwiają się takiemu domniemaniu.

Por art 49—51 kod

Art. 297. Propozycja, zlecenie lub pełnomocnictwo, które wyszły od kupca w przedsiębiorstwie han-

dłowém, nie gasną z jego śmiercią, chyba że przeciwna wola z jego oświadczenia lub z okoliczności wpływa.

Por § 918 i 1022 ust cyw

Art. 298. Jeżeli pełnomocnictwo tyczy się czynności handlowych, wówczas do stosunków między mocodawcą, pełnomocnikiem i trzecim, z którym pełnomocnik zawiera czynność w imieniu mocodawcy, też same stosują się przepisy, jakie zawiera art. 52 co do prokurentów i pełnomocników handlowych.

Przepis art. 55 odnosi się również do tego, kto zawiera czynność handlową jako pełnomocnik nie otrzymawszy do tego umocowania, lub zawierając czynność handlową pełnomocnictwo swe przekracza¹⁾.

¹⁾ Jeżeli pełnomocnik pełnomocnictwo przekracza, pełnomocodawca nie staje się bezwzględnie wolnym, owszem związanym jest tak dalece, jak dalece pełnomocnictwo sięga, atoli pod warunkiem, że istota czynności lub jej przedmiot takiego podziału nie wyklucza, ani takowy podział interesu mocodawcy nie narusza. Jeżeli zatem więcej sprzedano, niż należało, lub po niższej cenie, niż zlecono, trzeci może, przystając na mniejszą ilość odpowiadającą zleceniu, lub na taką cenę, utrzymać interes w mocy, również może to uczynić pełnomocnik, jeżeli mocodawcy lub trzeciemu różnicę w cenie kupna wynadgradza O. T. N. w Lipsku z 5 grudnia 1871, IV 219, por art 52

Art. 299. W razie ustąpienia należytości wynikłej z czynności handlowej wolno żądać zapłaconia całkowitej sumy, nawet wtenczas, jeżeli ta suma przechodzi ilość umówionej ceny ustępstwa¹⁾.

¹⁾ Por § 1394 u c. Art. pow znosi t. z lex Anastasianam.

Art. 300. Jeżeli kupiec oświadcza¹⁾ osobie mającej do niego przekaz (assignatio), że takowy przyjmuje, jest jój do uiszczenia się obowiązany.

Na pisemnym przekazie napisane i podpisane²⁾ oświadczenie przyjęcia znaczy tyle, co przyrzeczenie zapłaty assignataryuszowi.

¹⁾ Przyjęcie przekazu pisemnego może nastąpić także ustnie, jest ono czynnością handlową z względu na art 273, ust 1.

²⁾ Pierwsze zdanie artykułu mówi tak o ustnych jak i o pismennych przekazach, których przyjęcie może nastąpić tak ustnie jak i na piśmie, ale w ostatnim razie, na osobnym do-

kumencie, drugie zdanie artykułu tego mówi tylko o przekazie piśmiennym i o przyjęciu tego na tymże przekazie napisaném i podpisaném. Co do formy przyjęcia por art 21 ustawy wekslowej, który mntej wymaga, niż artykuł powyższy. Por także §§ 1400—1409 u cyw

Por także orzeczenie z 5 grudnia 1866, I 21, I 105

Art 301. Przekazy i dowody zobowiązania się przez kupców względem dania pieniędzy lub pewnej ilości rzeczy zamiennych lub papierów wartościowych wystawione w ten sposób, że zobowiązania się do świadczenia nie uczyniono zawisłym od świadczenia wzajemnego, mogą być przeniesione przez indossacyą, byleby opiewały na zlecenie¹⁾.

Do ważności dokumentu lub indossacyi nie potrzeba, aby w nich przyczyna zobowiązania lub odbiór waluty były wyrażone²⁾

Kto taki przekaz przyjął³⁾, obowiązany jest uiszczyć się temu, na czyją korzyść został wystawiony lub indossowany.

1) Por art 9 ust weksl. Tylko dopuszczalność przelewu przez indossacyą, nie zaś ważność dokumentu zależy od wystawienia „na zlecenie“ Postanowienia w ustępach 2 i 3 zawarte mają również zastosowanie do dowodów zobowiązania się nie na zlecenie wystawionych O T N w Lipsku z 25 stycznia 1873, VIII 431

2) Podanie przyczyny zobowiązania nie przeszkadza zastosowaniu ustępu 1 O T N w Lipsku z 25 stycznia 1873, VIII 433

3) Z samego kupieckiego przekazu jako takiego lub z dalszego przelewu tegoż przez indossacyą nie wynika, żeby przekazujący i każdy indossant byli solidarnie zobowiązani zapłacić posiadaczowi przekazu jako cessionaryuszowi sumę przekazaną. Odnośnie przepisy ustawy wekslowej nie mają zastosowania do przekazów handlowych O. z 12 grudnia 1873, I 11 823, III 474 i O T N. w Lipsku z 14. marca 1874, XIII 313. Mniemanie, że wystawiony przez kupca weksel w razie nastąpionego zadawnienia ma jeszcze moc kupieckiego dowodu zobowiązania się, jest błędném O. T N w Lipsku z 18. marca 1874, IX. 354

Art. 302. Podobnież spisy towarowe kapitanów okrętowych i dowody ładunkowe przewoźników, dowody składowe (warrants) na towary lub inne rzeczy ruchome wystawiane przez zakład do przyjmowania na skład takich rzeczy przez władzę rządową upoważniony¹⁾, następnie listy bodmeryjne i police ubezpieczeń morskich

mogą być przenoszone przez indossacya, byleby opiewały na zlecenie.

1) O zezwoleniu na urządzenie takich zakładów stanowi reskrypt minister. z 19 czerwca 1866, l 86 D. u p, który powiada w § 10 „Przedsiębiorstwa publicznych zakładów składowych obowiązane są w ślad art 302 k. h. wydawać składającym towary poświadczenia pod nazwą dowodów składowych, które opiewać mogą na zlecenie i zawierać mają nazwisko, stan i miejsce zamieszkania składającego towary, dzień złożenia, tudzież dokładny opis szczególnych oznak, znaczek towarowy, ilość, gatunek i jakość złożonych towarów, wreszcie czy i w jakiej wartości i na jaki czas towary do ubezpieczenia przyjęto“

Art 303. W skutek indossacyi dokumentów w obu poprzedzających artykułach wymienionych wszelkie prawa wpływające z papieru indossowanego przechodzą na indossata.

Zobowiązany takimi tylko zarzutami może się zasłaniać, które mu służą na mocy samego dokumentu lub też bezpośrednio przeciw każdorazowemu powodowi¹⁾.

Dłużnik obowiązany jest do uiszczenia się tylko za wydaniem papieru zakwitowanego.

1) Por art 82 ustawy wekslowej.

Art. 304. Czy oprócz przekazów wymienionych w niniejszym kodeksie i inne jeszcze przekazy, dowody zobowiązania się i tym podobne dokumenta na zlecenie opiewające mogą być przenoszone przez indossacya z skutkiem w art 303 wspomnionym, ocenić należy według ustaw krajowych.

Art. 305. Przepisy o wekslu w art. 11 do 13, 36 i 74 powszechnej ustawy wekslowej niemieckiej¹⁾ zawarte mianowicie co do formy indossacyi, co do legitymacyi posiadacza, co do sprawdzenia tej legitymacyi, i co do obowiązku wydania z strony posiadacza, stosują się także do papierów na zlecenie opiewających i przez indossacya przenieść się mogących (art. 301 do 304).

Jeśli wymienione w art. 301 papiery zaginęły, umorzenie nastąpi stósownie do przepisów zawartych w art. 73 powszechnej ustawy wekslowej niemieckiej¹⁾.

Umorzenie papierów w art. 302 wymienionych urządzają ustawy krajowe.

1) Zobacz art. 3 kod handl. Powołane artykuły ustawy wekslowej opiewają.

Art. 11 Żyro winno być napisane na wekslu, odpisie tegoż, albo na połączonej z wekslem lub odpisem kartce (przydłużku, allonge)

Art 12 Żyro jest ważne, jeżeli tylko żyrant napisze samo swoje nazwisko lub swą firmę na odwrotnej stronie wekslu, odpisu jegoż albo na przydłużku (giro in bianco)

Art 13 Każdemu posiadaczowi wekslu służy prawo wypełnić umieszczone na nim żyra in bianco, może jednak i bez tego wypełnienia weksel dalej żyrować

Art 36 Posiadacz indosowanego wekslu legitymuje się za właściciela takowego szeregiem w związku z sobą będących i aż do niego schodzących indosów Pierwszy zatem indos podpisany być winien przez remitenta, każdy zaś następny przez tego, kogo bezpośrednio poprzedzający indos jako indossata wskazuje. Jeżeli po indosie in bianco następuje dalszy indos, to przyjmując należy, iż wystawca takowego nabył weksel przez indos in bianco

Wykreslone indosy uważać należy przy sprawdzeniu legitymacyi za nienapisane

Płacący nie jest obowiązany dochodzić prawdziwości indosow

Art 74. Od posiadacza wekslu wylegitymowanego stosownie do art 36 można tylko wtedy żądać wydania wekslu, jeżeli nabył takowy w złej wierze, albo jeżeli przy nabyciu wekslu dopuścił się grubego medbalstwa

Art. 73 Właściciel wekslu zaginionego może się udać do sądu miejsca zapłaty wekslu z żądaniem umorzenia takowego

Sąd, do którego wniesiono prośbę o umorzenie wekslu, ma rozpisać edykt z wezwaniem posiadacza wekslu, aby takowy sądowi przedłożył, i w tym edyktie wyznaczyć 45-dniowy termin, a początek takowego, jeżeli weksel jeszcze nie jest płatnym, ustanowić na pierwszy dzień po dniu płatności onegoż

Po wprowadzeniu postępowania amortyzacyjnego i po płatności wekslu właściciel wekslu żądać może od przyjemcy zapłaty, jeżeli daje zabezpieczenie aż do umorzenia wekslu Bez udzielenia takiego zabezpieczenia ma tylko prawo żądać złożenia dłużnej z przyjęcia sumy w przechowanie sądowe. —

Art. 306. Jeśli kupiec pozbywa i oddaje towary lub inne rzeczy ruchome w wykonaniu swego przedsiębiorstwa handlowego, nabywający w dobrej wierze stają się właścicielem, chociażby pozbywający właścicielem nie był. Własność przedtém istniejąca gaśnie. Wszelkie

przedtém ustanowione prawo zastawu lub inne prawo rzeczowe gaśnie, jeżeli takowe nabywcy podczas pozbycia nie było wiadome.

Jeżeli kupiec towary lub inne rzeczy nieruchome w wykonaniu swego przedsiębiorstwa zastawił i oddał, własność, prawo zastawu lub inne prawa rzeczowe przedtém na tych przedmiotach istniejące nie mogą być poszukiwane z uszczerbkiem zastawnika w dobrej wierze będącego, lub jego prawonabywców.

Ustawowe prawo zastawu komisantów, spedytorów i przewoźników¹⁾ równa się prawu zastawu przez umowę nabytemu.

Artykuł ten nie ma zastosowania, jeżeli przedmioty te zostały skradzione, lub zginęły.

¹⁾ Zobacz art 374, 382 i 409

Art 307. Przepisy artykułu poprzedzającego stosują się do papierów na okaziciela nawet wtedy, gdy pozbycie lub zastawienie nie było skutecznione przez kupca w zakresie jego działań handlowych, i jeżeli papiery skradzione zostały lub zginęły¹⁾.

¹⁾ Poi § 371 ust cyw Do przelewu pretensyi z papierów na okaziciela indos takowych nie jest koniecznym O z 10 listopada 1869, I 10 010, III 263

Art 308. Oba artykuły poprzedzające nie wzruszają ustaw krajowych, które jeszcze korzystniejsze dla posiadacza przepisy zawierają¹⁾.

¹⁾ Poi §§ 367 i 456 ust cyw

Art. 309. Formalności przepisane w prawie cywilnym do ustanowienia zastawu ruchomego nie są potrzebne, jeżeli się ustanawia takowy na rzeczach ruchomych, papierach na okaziciela, lub na papierach przez indossacyą przenieść się dających, i jeżeli ustanowienie następuje między kupcami na zabezpieczenie należytości z obustronnych czynności handlowych wynikłej¹⁾.

W takim razie obok prostej umowy o zastaw²⁾ wystarczy.

1. jeżeli się zastawia rzeczy ruchome i papiery na okaziciela, przenieść posiadanie na wierzyciela w sposób,

jakiego wymagają postanowienia prawa cywilnego o zastawie ruchomym³⁾);

2. jeżeli się zastawia papiery, które przez indossacyą przenoszone być mogą, oddać papier indossowany⁴⁾.

1) Nie ma ustawy wzbraniającej ustanowienia prawa zastawu dla przyszyłych pretensyi kupieckich. O. z 7. kwietnia 1867, l. 3239, N. 147, II.

2) Por. § 1369 ust. cyw.

3) Por. §§ 451, 452 i 427 u. c.

4) Reskrypt minister. o urządzeniu publicznych zakładów składowych z 19. czerwca 1866 stanowi w § 12 „ustanowienie prawa zastawu na towarach znajdujących się na składzie nastąpić może przy dowodach składowych opiewających na zlecenie, bez różnicy, czy należytość między kupcami i obustronnych czynności handlowych wynika:

a) na zasadzie art 309 kod. h. przez wręczenie indossowanego dowodu składowego, lub też

b) przez osnowę indossu uwidoczniającą ustanowienie prawa zastawu, jeżeli brzmienie tejże osnowy wskazuje, że przelew dowodu składowego nie nastąpił w celu przeniesienia własności, lecz jedynie w zamiarze zastawienia znajdujących się na składzie towarów.

Zobacz także §§ 44 i 45 u. w.

Art. 310. Jeżeli ustanowienie zastawu ruchomego nastąpiło na piśmie¹⁾ między kupcami²⁾ dla ubezpieczenia należytości, wynikłej z obustronnych czynności handlowych, a dłużnik dopuszcza się zwłoki, wierzyciel może zaraz zaspokoić się z zastawu nie potrzebując wynosić skargi przeciw dłużnikowi³⁾.

Wierzyciel postara się o zezwolenie na to we właściwym dla niego sądzie handlowym, przedkładając potrzebne dokumenta⁴⁾, sąd zaś zarządzi sprzedaż⁵⁾ zastawionych przedmiotów lub części tychże bez przesłuchania dłużnika⁶⁾ i na niebezpieczeństwo wierzyciela⁷⁾.

O tém zezwoleniu oraz o odbytej sprzedaży wierzyciel zawiadomi dłużnika, jeżeli można, zaraz; jeżeli zawiadomienia tego zamiecha, obowiązany będzie do wynadgrózenia szkody. Do odbycia sprzedaży nie potrzeba wykazania się, że zawiadomienie nastąpiło⁸⁾.

1) Artykuł 310 ma także zastosowanie, jeżeli się rozchodzi o sądowe prawo zastawu nabyte przez kupca przeciw kupcowi

drugiemu w drodze egzekucyi. O. z 5. lutego 1867, I. 782, I. 112 (por. orzeczenia w uwadze 5 i 8 podane nieco odmienne).

2) Postanowienia kod. h. o zrealizowaniu kupieckiego prawa zastawu nie mają zastosowania przeciw niekupcowi, chociażby nawet czynność była obustronną czynnością handlową. O. z 27. sierpnia 1873, I. 8492, III. 451.

3) Por. § 461 ust. cyw.

4) „Bescheinigungsmittel“. W podaniu o sprzedaż zastawionych przedmiotów w myśl art. 310 należy wykazać, że tak dłużnik jak i podający są kupcami i że pretensya wynika z obustronnych czynności handl. Rachunek bieżący (conto-corrente) jest dokumentem wystarczającym do udowodnienia istnienia pretensyi w celu korzystania z prawa art. 310. O. z 28. marca 1865, I. 2488, I. I. 42.

5) Zobacz § 47 u. w. Sprzedaż zastawu w myśl art. 310 i § 47 u. w. na jednym terminie nie jest dopuszczalną przy ruchomościach, na których nabyto zastaw sądowy w drodze egzekucyi. W motywach wypowiedziano zapatrywanie się nieco odmienne, niż w orzeczeniu przytoczonym w uwadze 1). O. z 24. czerwca 1868, I. 6423, II. 187.

6) Por. art. 407 ustęp 5.

7) Dochód uzyskany z zrealizowania kupieckiego prawa zastawu służącego spedytorowi na towarach oddanych mu do przesyłki, będzie pozostawionym w rękach spedytora, (o ile żadna strona złożenia go w sądzie nie żądała). O. z 25. sierpnia 1874, I. 8968, III. 513.

8) Por. § 44 u. w. Przez „kupiecki zastaw ruchomy“, o którym mówi § 44 u. w. w odniesieniu się do art. 309—311, oprócz zastawu umownego rozumieć także należy zastaw, który kupiec uzyskał przeciw drugiemu kupcowi — na zabezpieczenie pretensyi z obustronnych czynności handlowych wynikającej — w drodze egzekucyi przez rozporządzenie sędziowskie. O. plenarne z 16. grudnia 1863, I. 8947, I. 10.

Art. 311. Jeżeli ustanowienie zastawu ruchomego nastąpiło¹⁾ między kupcami dla zabezpieczenia należytości z obustronnych czynności handlowych wynikłej i ułożono się na piśmie, że wierzyciel może zaspokoić się z zastawu bez postępowania sądowego, wierzyciel mocen jest, jeżeli dłużnik dopuszcza się zwłoki, dać sprzedać zastaw publicznie²⁾; wolno mu w tym przypadku, jeśli przedmioty zastawione mają cenę giełdową lub targową, skutecznie sprzedaż za cenę bieżącą nawet niepublicznie przez stręczyciela handlowego³⁾, w braku zaś tego, przez urzędnika do licytacji upoważnionego. O odbytej sprzedaży wierzyciel zawiadomi dłużnika, jeśli można zaraz; gdyby tego zaniechał, obowiązany będzie do wynadgrózenia szkody⁴⁾.

¹⁾ pismiennie lub ustnie, (art poprzedni wymaga ustanowienia zastawu na piśmie)

²⁾ art poprzedni nie wymaga sprzedaży publicznej Sprzedaz publiczna odbywa się według ustawy z 9 sierpnia 1854, N 208 D u p, a względnie według ordynacyi licyt (Feilbietungsordnung) z 15 lipca 1786, N 565 zb u s

³⁾ Zobacz § 29 u w i art 68 i 70 ustawy o stręczycielach (§ 2 teje ustawy)

⁴⁾ Zobacz §§ 44 i 45 u w, §§ 11, 12, 26—41, i 164, 165 ustawy konkursowej, wreszcie §§ 15 i 16 w dodatku umieszczonej ustawy o organizacyi giełd Reskr minist o urządzeniu publ zakładów składowych stanowi w § 13 „jeżeli w razie zastawienia okazującego się z indosu (§ 12 b) wyrażone są w takowym także ilość i czas płatności pretensyi podstawą zastawu będącej, tudzież nazwisko, stan i miejsce zamieszkania wierzyciela, a to z podpisem dłużnika zastawiającego, w owczas przysłażu posiadaczowi dowodu składowego prawo otrzymania za spokojenia z zastawu na zasadzie art 311 kod h i §§ 44 i 45 u w bez dalszego układu pismiennego i bez pośrednictwa sądu

Art 312. Artykuły poprzedzające nie wzruszają szczególnych praw, jakie pod względem ustanawiania lub pozbywania zastawow, ustawy, rozporządzenia lub statuta publicznym zakładom zastawniczym, instytutom kredytowym lub bankom przyznają¹⁾

Również artykuły poprzedzające nie wykluczają ważności ustanowienia lub pozbycia zastawow ruchomych pomiędzy kupcami z powodu należytości wynikłych z czynności handlowych, jeżeli w takowym ustanowieniu lub pozbyciu zastawow ruchomych zachowane będą przepisy obowiązujące pod tym względem w poszczególnych Państwach

¹⁾ Rozporz minist z 28 października 1860, N 110 D u p o wyjątkach z pod ustaw ogólnych służących zakładom kredytowym stanowi

Art I Na podstawie obowiązujących ustaw urzędzone i do zozowi administracyi państwa podlegające zakłady, które stosownie do celu statutem zakreślonego trudnią się czynnościami kredytowemi (Creditgeschaſfte), używają przywilejów skreślonych w artykułach następujących

Art II Księgom tychże zakładów, o ile są prowadzone w myśl przepisów pierwszej księgi, tytułu czwartego ustawy handlowej, przyznaje się względem udowodnienia ich pretensyj wynikających z czynności statutem odpowiadających też moc dowodową, jaka przysługuje księgom kupców w sprawach handlowych

Art III Też zakłady mają prawo korzystać — w celu za spokojenia swych roszczeń, wynikłych z czynności statutem dozwo-

lonych ze zastawów ręcznych na zabezpieczenie tychże roszczeń ustanowionych — według wyboru swego z postępowania w art 310 lub też z postępowania w art 311 ustawy handlowej określonego, bez względu, czy roszczenia wynikły z czynności handlowych i czy służą im przeciw kupcom, i bez względu, czy nastąpiło umowienie się na piśmie co do ustanowienia prawa zastawu lub co do postępowania

Uzyskana na podstawie art 310 ustawy handlowej sprzedaż publiczna zastawu ruchomego ma być przedsięwzięta podług przepisu § 47 ustawy wprowadzającej kodeks handlowy

Tymże zakładom przyznaje się nadto względnie swych roszczeń wykonanie prawa retencji na rzeczach ruchomych i papierach wartościowych dłużnika, których dzierżenie nabyli na podstawie interesu według statutów dopuszczalnego, a to w myśl artykułów 313 do 316 ustawy handlowej nawet wówczas, jeżeli dłużnik nie jest kupcem i roszczenia nie wynikły z czynności handlowych

Pierwej nabyte prawa osób trzecich do tychże papierów wartościowych lub innych rzeczy ruchomych, które przez wspomniane zakłady na podstawie statutami dozwolonej czynności jako własność dłużnika przyjęte zostały, wtedy tylko mają pierwszeństwo przed prawami zakładu, jeżeli zakład już przy oddaniu takich o tychże prawach wiedział, lub takowe oczywiście poznać mógł

Dalsze artykuły tegoż rozporządzenia tu nie należą

Art 313. Kupcowi służy dla należności płynnych¹⁾, jakie ma u innego kupca, a to z obustronnych między nimi²⁾ zawartych czynności handlowych prawo zatrzymania³⁾ (jus retentionis) na wszelkich rzeczach ruchomych dłużnika i na jego papierach wartościowych⁴⁾, jakie z wolą tego ostatniego w skutek czynności handlowych⁵⁾ w jego posiadanie przeszły, o ile takowe ma jeszcze w swoim dzierżeniu, lub niemi w inny sposób, mianowicie przez spisy towarowe, dowody ładunkowe lub składowe rozporządzić może⁶⁾

Prawo to jednak nie ma miejsca, jeżeliby zatrzymanie przedmiotów było przeciwnem poleceniu przez dłużnika przed oddaniem lub podczas takowego udzielenemu, lub przyjętemu przez wierzyciela zobowiązaniu, że z tymi przedmiotami w pewien oznaczony sposób postąpi.

¹⁾ Nie wymaga się, ażeby należności były płynne (liquid) O T N w Lipsku z 4 czerwca 1873, X 236 Już przyjęcie wekslu przez komitenta na komisarza ciągniętego uzasadnia prawo tego ostatniego do retencji O z 10 marca 1865, I 4374, I 41

²⁾ Cessyonaryusz zatem prawa retencji nie ma, jeżeli roszczenie pochodzi z czynności handlowej między cedentem

a dłużnikiem zawartej Prawo retencji cedenta jako takie nie przechodzi na cessionariusza razem z ustąpną należnością O T N w Lipsku z 19 marca 1872, V 304 Prawo z art 313 ustaniem być nie może O T N w Lipsku z 7 czerwca 1873, X 162

Prawo retencji z weksłu może wykonać także zyratariusz, gdyż tenże nie jest tylko cessionariuszem pierwszego wekslobiercy, lecz owszem przyjmuje się, że bezpośrednio z dłużnikiem wekslowym kontrakt zawarł, albowiem ten przez przyjęcie weksłu zobowiązał się bezpośrednio względem każdego prawnego posiadacza weksłu (art 10, 23, 82 ust weksl) O z 5 grudnia 1872, I 12 152, III 412

3) Prawo retencji kupieckie jest wyjątkiem względem postanowienia § 471 ust cyw

Prawo retencji jest prawem rzeczowym, a skargi, które obok zapłaty pewnej sumy zawierają żądanie uznania także prawa retencji na przedmiotach w posiadaniu powoda będących, mogą być wniesione albo przed sąd osobowy pozwanego, albo przed sąd, w którego obrębie przedmioty zatrzymane się znajdują O z 22 kwietnia 1874, I 3459, III 493

4) Dłużnik musi zatem być właścicielem przedmiotów, na których prawo retencji ma być wykonanem O T N w Lipsku z 7 czerwca 1872, VI 310

Inaczej ma się według art 306 ust 5 rzecz z prawem zastawu komisarza, spedytora i przewoźnika Pietensye (Schuldfordeungen) nie są w ustawie dopuszczalnym przedmiotem prawa retencji O z 1 sierpnia 1867, I 6059, II 150

5) Czynność handlowa, na podstawie której wierzyciel posiadanie rzeczy uzyskał, nie potrzebuje być obustronną czynnością handl O T N w L z 28 maja 1872, VI 197

6) Wymaga się posiadania faktycznego (Sachbesitz)

Por także O z 15 lutego 1871, I 1546, III 311, i orzeczenie z 12 czerwca 1872, I 2833, III 381

Art 314. Omówione w poprzedzającym artykule prawo zatrzymania ma miejsce pod warunkami także wyrażonymi nawet z powodu należności niepłatnych

1 jeżeli do majątku dłużnika konkurs otwarto, lub tenże tylko wypłaty swoje wstrzymał¹⁾,

2 jeżeli wykonano bezskutecznie egzekucję na majątku dłużnika, lub wyjednano przeciw niemu wykonanie aresztu osobistego z powodu niezapłacenia²⁾,

W takich razach nawet polecenie dłużnika lub przyjęte zobowiązanie postąpienia z przedmiotami w pewien oznaczony sposób nie przeszkadza prawu zatrzymania, jeżeli okoliczności pod 1 i 2 wskazane dopiero po³⁾ oddaniu przedmiotów lub po przyjęciu zobowiązania zaszyły, lub do wiadomości wierzyciela doszły

1) Pozasadowe oświadczenie, że się jest nie wypłacalnym, nie jest jeszcze wstrzymaniem wypłat O z 5 grudnia 1872, I 12 152, III 412

2) Egzekucyjny przymus osobisty uchylonym został ustawą z 4 maja 1868, N 34 D u p

3) Wykonanie prawa zatrzymania nie jest dopuszczalnem na przedmiotach, co do których dłużnikowi — z wiadomością wierzyciela — nie służy prawo rozporządzania, zwłaszcza, jeżeli wierzyciel w chwili otrzymania w posiadanie tychże przedmiotów o niewypłacalności dłużnika już wiedział O z 10 kwietnia 1874, I 2532, III 491

Art 315. Wierzyciel, któremu służy prawo zatrzymania stosownie do art 313 lub 314, obowiązany jest o wykonaniu takowego dłużnika bezzwłocznie zawiadomic) Jeśli ten nie zabezpieczy go wcześniej w inny sposób, wolno mu²⁾ przed swój sąd właściwy zapozwać dłużnika o nakaz sprzedaży przedmiotów, może zaspokoić siebie z pieniędzy za sprzedaż otrzymanych przed innymi wierzycielami dłużnika Prawa te służą także wierzycielowi przeciw masie konkursowej dłużnika³⁾

1) Zaniechanie zawiadomienia nie pociąga za sobą utraty prawa retencji tylko jedynie obowiązek wynagrodzenia wynikłej z tego szkody O T N w Lipsku z 4 czerwca 1873 i 30 października 1874, XV 306

2) ale nie jest do tego obowiązany, (befugt, aber nicht verpflichtet), może i w inny sposób prawo retencji wykonać O T N w Lipsku z 4 czerwca 1873, X 237

3) Zobacz § 11 ustawy konkursowej i przypiski do art 311 Zobacz także art III rozporządzenia w uwadze do art 312 przytoczonego

Art 316. Prawa przyznane wierzycielowi w artykułach 313 do 315 nie mają miejsca, jeżeli strony szczególnie się na to zgodziły

Oddział tysięcy

Zawieranie czynności handlowych.

Art 317. Ważność umów w czynnościach handlowych nie zależy od ułożenia na piśmie lub innych formalności¹⁾

Wyjątki od tego prawidła o tyle tylko mają miejsce, o ile zawarte są w niniejszym kodeksie²⁾

1) § 884 ust. cyw nie został co się tyczy czynności handlowych zmienionym lub zniesionym artykułem 317 O. z 28 czerwca 1865, l. 4958, I. 50

Art 317 ma zastosowanie także do czynności, które są czynnościami handlowymi tylko po stronie jednego z stron umawiających się. O T N. w Lipsku z 23 stycznia 1872, V 17 Niezależność od formy odnosi się nie tylko do takich oświadczeń woli, z których bezpośrednio umowa wynika, lecz tyczy się także wszystkich aktów odnoszących się do przyścia do skutku (Zustandekommen) czynności handlowej, do jej skutków lub dopełnienia takowej. Tak np dostatecznym jest usne pełnomocnictwo do zawarcia czynności handlowej, nawet wtedy, jeżeliby czynność zawrzeć się mająca nie była handlową po stronie mocodawcy, lecz tylko po stronie drugiego kontrahenta, o ile nie wykluczono w pełnomocnictwie zawarcia czynności jako handlowej. O T N w Lipsku z 19 września 1871 i 7 września 1872, VII 57, tudzież z 5. stycznia 1875, XV. 331

2) Por. art 174, 208, 310, 311 i t d

Art. 318. Jeśli propozycja do zawarcia czynności handlowej następuje między obecnymi¹⁾, oświadczenie się w tej mierze ma być zaraz²⁾ uczynionem, inaczej propozycja nie wiąże więcej proponującego³⁾

1) Art ten ma także wtedy zastosowanie, jeżeli strona nieobecna działa przez zastępcę obecnego O T N w Lipsku z 18 stycznia 1873, VIII. 398

2) Proponujący może jednak wyznaczyć termin do oświadczenia się, aż do którego upływu pozostaje w takim razie obowiązany O T. N w Lipsku z 16 września 1871, III 116

3) Por. § 862 ust cyw

Art 319. W razie propozycji zaszłej¹⁾ między nieobecnymi proponujący pozostaje obowiązany aż do chwili, kiedy się spodziewać może nadejścia odpowiedzi we właściwym porządku i w swoim czasie²⁾ wysłanej. W wyrachowaniu tej chwili wolno proponującemu polegać na przypuszczeniu, że jego propozycja na czas doszła.

Jeśli przyjęcie w swoim czasie wysłane³⁾ dopiero po tej chwili nadeszło, kontrakt nie istnieje, byleby proponujący w czasie pośrednim lub zaraz po nadejściu⁴⁾ przyjęcia doniósł o odstąpieniu z swój strony.

1) Domiesienie kupca uczynione swemu przyjacielowi handlowemu, że ma pewne towary po pewnej cenie na składzie, nie jest

propozycją obowiązującą, jeżeli ilości towarów nie podano O z 26. marca 1868, I 2111, II 171

2) „w swoim czasie“ (rechtzeitig) nie znaczy, że najbliższa okazja (pocztowa) musi być użyta, odbierającemu propozycją należy owszem przyznać czas do zbadania takowej potrzebny Czy odesłanie przyjęcia nastąpiło „w swoim czasie“ oceni sędzia w każdym przypadku według szczególnych okoliczności. O. T. N w L. z 18 kwietnia 1874, XIII 162

3) Dowód, że przyjęcie zostało późno wysłane, ciąży na proponującym, który przeczy, że kontrakt przyszedł do skutku O z 11. maja 1871, I 2038, III. 324

4) „ohne Verzug“ znaczy najbliższą pocztą (odwrotną)

Art. 320. Jeżeli odwołanie propozycji doszło drugiej strony pierwój, niż propozycja lub jednocześnie z takową, propozycję uważa się za niebyłą

Również i przyjęcie uważane będzie za niebyłe, jeżeli odwołanie jeszcze przed oświadczeniem przyjęcia lub równocześnie z témże doszło proponującego

Art. 321. Jeżeli kontrakt w skutek układow między nieobecny mi zawarty został, wówczas chwila, kiedy oświadczenie przyjęcia w celu przesłania oddanem zostało, uważa się za chwilę zawarcia kontraktu¹⁾.

1) Miejsce, z którego oświadczenie przyjęcia zostaje wysłanem, jest miejscem zawarcia umowy. O. T. N w Lipsku z 25 stycznia 1872, VII 11.

Art. 322. Przyjęcie pod warunkami lub z ograniczeniami znaczy tyle co odrzucenie propozycji połączone z nową propozycją¹⁾.

1) Por § 869 u. c.

Art. 323. Jeżeli kupiec, który otrzymuje zlecenie¹⁾, pozostaje w stosunkach handlowych z dającym takowe, albo sam się mu do załatwienia takich zleceń nastreczył, obowiązany jest dać bezzwłocznie odpowiedź inaczej milczenie jego znaczyć będzie tyle co podjęcie się zlecenia²⁾

Nawet i wtedy, gdy się nie podejmuje zlecenia, obowiązany jest towary lub inne przedmioty, jeśli jakie zostały mu nadesłane przy zleceniu, na koszt dającego zlecenie tymczasowo od szkody zabezpieczyć, o ile co do takowego kosztu jest pokryty, i o ile to bez jego uszczerbku nastąpić może.

Sąd handlowy może na wniosek jego nakazać, aby rzeczy w składzie publicznym albo u trzeciego tak długo pozostały w zachowaniu, aż właściciel względem nich w inny sposób rozporządzi.

¹⁾ Przepis ten odnosi się tylko do właściwych zleceń (Auftrage, Mandate), nie do ofert lub zamówień towarów — Leżące w przekazie (assignacji) polecenie zapłaty nie należy do owych zleceń, względem których adreśat (przekazany) do bezzwłocznej odpowiedzi jest obowiązany O z 11. lutego 1869, I 701, II 215

²⁾ Por § 1003 ust cyw

Oddział czwarty

Wykonanie czynności handlowych.

Art. **324.** Wykonanie czynności handlowej nastąpić ma w miejscu, które w kontrakcie oznaczono, lub które według natury czynności lub zamiaru kontraktujących za miejsce wykonania uważane być winno¹⁾.

Jeżeli tych wskazówek nie dostaje, obowiązany wykona czynność w miejscu, gdzie w czasie zawarcia kontraktu miał swój zakład handlowy, a w braku zakładu tam, gdzie wtedy mieszkał. Jeśli jednak ma być oddaną rzecz oznaczona, która w czasie zawarcia kontraktu z wiedzą kontraktujących w inném się miejscu znajdowała, w ówczas nastąpi oddanie w témże miejscu.

¹⁾ Por orzeczenia w uwadze do art. 219 podane

Por §§ 902, 905 i 1413 ustawy cywilnej Zamiechanie sprzeciwienia się miejscu zapłaty w nadesłanej fakturze podanemu uważać należy za zgodzenie się na takowe i uzasadnia zatem właściwość sądu umowy (forum contractus) O z 22 sierpnia 1865, I 6964, II 139 Wręcz przeciwnie orzekł Sąd najw w orzeczeniu z 28 listopada 1872, I 12,156, III 411

Art **325.** Gdy chodzi o zapłaty pieniężne, z wyjątkiem atoli wypłaty papierów indossować się mogących lub na okaziciela opiewających, dłużnik obowiązany jest przesłać wierzycielowi zapłatę na własny koszt i własne niebezpieczeństwo na miejsce, gdzie ten ostatni w chwili powstania należitości miał zakład handlowy, a w braku takowego tam, gdzie wtedy mieszkał, chyba

że co innego wypływa bądź z kontraktu, bądź z natury czynności, bądź z zamiaru kontraktujących.

W skutek tego przepisu wszelako nie zmienia się miejsce, w którym dłużnik według ustawy zobowiązanie swoje wykonać winien (art 324) ani co do właściwości sądu¹⁾, ani pod innym względem²⁾.

¹⁾ Właściwość sądu umowy (forum contractus § 43 normy juryd.) tylko wtedy jest uzasadnioną, jeżeli w umowie miejsce zapłaty wyraźnie oznaczono. Z nadesłania pieniędzy do miejsca zamieszkania wierzyciela nie wynika jeszcze, żeby to było umówionem i że to miejsce w umowie jako miejsce zapłaty oznaczono, bo dłużnik przysyłając wierzycielowi pieniądze czyni tylko zadosyć swemu zobowiązaniu z art 325 ust 1, co jednak według art 325 u 2 nie wpływa wcale na właściwość sądu O z 7 stycznia 1869, I 11 212, II 211

Ustawą oznaczone miejsce dopełnienia umowy nie ma wpływu na uzasadnienie właściwości sądu umowy dla zobowiązanego O z 23 kwietnia 1868, I 2873, II 176

²⁾ W dwustopniowo obowiązujących czynnościach handlowych, w których stoją naprzeciw siebie świadczenie i świadczenie wzajemne, miejsce dopełnienia umowy dla jednej z stron umawiających się może się różnić od miejsca dopełnienia dla strony drugiej, a nie można z miejsca dopełnienia umowy strony jednej w kontrakcie wyrażonego wnosić na miejsce dopełnienia strony drugiej O plenarne z 25 stycznia 1873, I 1361, III 420

Oddanie pewnej sumy pieniężnej pocztą celem przesłania adresatowi uchodzi — w razie jeżeli adresat przyjął list bez zastrzeżenia — za zapłatę odnośnej kwoty O z 20 maja 1875, I 2851 w Gei -Ztg z 1 1875, N 82 Por rozp minist o przesyłaniu pieniędzy pocztą z 27 lipca 1850, N 315 D u p

Umówienie się, że zapłatę ma nastąpić przez pobranie pocztowe (Nachnahme) nie uzasadnia właściwości sądu miejsca nadania O z 29 kwietnia 1874, I 3991, III 495 Por również O z 27 stycznia 1874, I 767, III 481

Art 326. Jeżeli czas dopełnienia zobowiązania nie jest w kontrakcie oznaczony, dopełnienie w każdym czasie żądane i uskutecznione być może, chyba że z względu na okoliczności lub zwyczaj handlowy inną zasadę przyjąć wypada¹⁾.

¹⁾ Por § 904 ust. cyw.

Art 327. Jeżeli według brzmienia umowy wykonanie ma nastąpić na wiosnę lub w jesieni, lub w podobnych porach czasu, rozstrzyga zwyczaj handlowy miejsca wykonania

Jeżeli wykonanie nastąpić ma w środku miesiąca, w ówczesny piętnasty dzień tegoż miesiąca uważa się za dzień wykonania.

Art. 328¹⁾. Jeżeli wykonanie zobowiązania nastąpić ma z upływem oznaczonego terminu po zawarciu kontraktu, czas wykonania przypada:

1. jeśli termin na dnie oznaczonym został, w ostatnim dniu tego terminu; przy obliczeniu czasu nie wlicza się dnia zawarcia kontraktu; jeśli termin oznaczonym został na ośm lub czternaście dni, rozumie się przez to całe ośm lub czternaście dni;

2. jeśli termin oznaczonym został na tygodnie, miesiące lub na przeciąg czasu kilka miesięcy obejmujący (rok, pół roku, kwartał), w tym dniu ostatniego tygodnia lub miesiąca, który swą nazwą lub liczbą odpowiada dniowi zawarcia kontraktu; jeśli takiego dnia w ostatnim miesiącu nie ma, wykonanie przypada w ostatnim dniu tego miesiąca.

Wyrażenie „połowa miesiąca“ znaczy tyle, co piętnaście dni. Jeżeli termin wykonania oznaczonym został na jeden lub więcej całych miesięcy i na pół miesiąca, należy te piętnaście dni liczyć na ostatku.

Podług zasad powyższych obliczyć się ma termin nawet wtedy, jeżeli początek jego oznaczonym został nie po dniu zawarcia kontraktu, lecz po innej porze czasu lub po inném zdarzeniu.

¹⁾ Por. art 32 ustawy weksl i następne

Art 329. Jeżeli wykonanie przypada na niedzielę lub święto powszechne, najbliższy dzień powszedni uważa się za dzień wykonania.

Art 330. Jeżeli wykonanie nastąpić ma w przeciągu pewnego czasu, przed upływem takowego nastąpić powinno

Jeśli ostatni dzień terminu przypada na niedzielę lub święto powszechne, wykonanie nastąpi najpóźniej w dniu powszednim bezpośrednio poprzedzającym¹⁾.

¹⁾ inaczéj stanowi ustawa wekslowa w art 92

Art. 331. Urządzeniom giełdowym zachowuje się możność zaprowadzenia zmian w obliczeniach czasu

(art. 328 do 330), o ile tyczą się terminów likwidacyjnych w czynnościach giełdowych¹⁾.

¹⁾ Zobacz § 10 ustawy o organizacji giełd (w dodatku umieszczonéj)

Art. 332. Uiszczenie powinno nastąpić i być przyjęte w dniu uiszczenia w zwykłej porze załatwiania czynności¹⁾.

¹⁾ Por § 903 ust cyw.

Art 333. Jeżeli nastąpiło przedłużenie umówionego terminu do dopełnienia zobowiązania, w wątpliwości nowy termin zaczyna się w pierwszym dniu po upływie poprzedniego terminu.

Art 334. We wszystkich przypadkach, gdzie dzień płatności został oznaczony, rozpoznać należy podług natury czynności i zamiaru stron umawiających się, czy takowy tylko na korzyść jednej z obu stron dołożony został.

I wtenczas, gdyby dłużnik stósownie do tego mocen był zapłacić przed dniem płatności, nie wolno mu odciągać dyskonta bez zezwolenia wierzyciela, jeśli go do tego nie upoważnia umowa lub zwyczaj handlowy.

Art 335. Jeśli kontrakt nie zawiera bliższego oznaczenia jakości i dobroci towaru, obowiązany winien dostarczyć towaru handlowego¹⁾ w średnim gatunku i średniej dobroci.

¹⁾ „Handelsgut“

Art. 336. W razie wątpliwości przyjmuje się, że się umówiono o miarę, wagę, stopę i gatunek monety, sposób obliczania czasu i odległości, przyjęte w miejscu wykonać się mającej umowy.

Jeżeli umówiony gatunek monety w miejscu zapłaty nie jest w obiegu, albo jest tylko walutą rachunkową, wtedy suma może być zapłaconą w monecie krajowej według kursu w czasie płatności, chyba że użyciem wyrazu „rzeczywisty“ lub podobnego dodatku wyraźnie zastrzeżono wypłatę w gatunku monety wymienionej w umowie¹⁾.

¹⁾ Por art 37 ust. weksl.

TYTUŁ DRUGI.

*O k u p n i e.*¹⁾

¹⁾ Kodeks handlowy nie zawiera żadnych postanowien co do pytania, pod jakimi warunkami kontrakt kupna przychodzi do skutku. Czy zatem w ogólności kontrakt kupna istnieje, rozstrzygają (o ile nie ma miejsca art. 338) ustawy krajowe O T N w Lipsku z 12 maja 1871, II 290

Zobacz §§ 1053—1089 ustawy cywilnej

Art. **337.** Ofiarowanie na sprzedaż oczywiście do wielu osób wystósowane, zwłaszcza przy udzieleniu cenników, spisów składowych, prób lub wzorów, jakoteż ofiarowanie, w którym towar, cena lub ilość nie są dokładnie oznaczone, nie stanowi obowiązującej propozycji kupna.

Art. **338.** Czynność handlową, której przedmiotem jest dostarczanie pewnej ilości rzeczy zamiennych za cenę oznaczoną, ocenić należy również podług przepisów o kupnie¹⁾.

¹⁾ Rozróżniamy kupno odręczne (Tageskauf) i kupno dostawne (Lieferungskauf) bez względu, czy sprzedający ma już towar, czy go dopiero nabywa, art. 271, 1 2

Aitykuł ten uchyla odmiennie postanowienie prawa cywilnego pruskiego, (allgem Landrecht, część I, tyt II, §§ 981 do 987) dla prawa austriackiego nie ma znaczenia

Art. **339.** Kupno za obejrzeniem lub wypróbowaniem¹⁾ zawiera się pod warunkiem od woli kupującego zawisłym, iż kupujący towar obejrzy lub wypróbuje i za dobry uzna. Warunek ten w razie wątpliwości jest zawieszającym²⁾.

Dopokąd kupujący nie uznał dobroci, nie jest do kupna obowiązany. Sprzedawca przestaje być obowiązany, jeśli kupujący nie uznał dobroci aż do upływu terminu umówionego lub zwyczajem miejscowym ustalonego.

W braku umówionego lub zwyczajem miejscowym ustalonego terminu, sprzedawca może wezwać kupującego po upływie stósownego do okoliczności czasu, aby się

oświadczył; przestaje być obowiązany, jeśli kupujący nie zaraz po wezwaniu się oświadcza.

Jeżeli towar sprzedany za obejrzeniem lub wypróbowaniem został już oddany dla obejrzenia lub wypróbowania, natenczas milczenie kupującego aż do upływu terminu lub po wezwaniu znaczy tyle, co uznanie dobroci.

1) „Kauf auf Besicht oder auf Probe“. Por §§ 1030 do 1082 ust. cyw.

2) Zaizut zapozwanego o zapłatę kupca, że zachodzi tylko kupno za wypróbowaniem jest „zaprzeczeniem“, jeżeli zachodził według jego twierdzenia warunek zawieszający, „excepcyjną“ zaś, jeżeli warunek był rozwiązującym, w pierwszym razie zatem sprzedawca dowodzić ma, że kupno było bezwarunkowem, w drugim razie kupujący, że było warunkowem O T N w L z 22 czerwca 1872, VII. 38. Por także orzecz z 29. marca 1873, I 12491, III, 316.

Art. 340. Kupno według próby lub wzoru zawartem jest bezwarunkowo¹⁾ ale pod obowiązkiem z strony sprzedawcy, aby towar odpowiadał próbie lub wzorowi²⁾.

1) Od kupna według próby (Kauf nach Probe) odróżnić należy kupno pod warunkiem, że towar odpowie próbie (unter der Bedingung der Probemässigkeit). Pierwsze jest kupnem bezwarunkowem, przy którym sprzedawca³⁾ odpowiedzialnym jest za to, że towar odpowiada próbie, drugie jest kupnem warunkowem, którego istnienie zależy od tego, żeby towar próbie odpowiadał

2) Przy kupnie według próby przyjmujący towar ma udowodnić, że sprzeciwia się próbie O z 2 stycznia 1873, I 12 529, III 414 Jeżeli kupujący towaru nie przyjął, sprzedawca obowiązany jest udowodnić, że towar próbie odpowiadał, chociażby nawet nie był powodem, lecz został pozwanym o zwrot z góry zapłaconej ceny kupna O T N w L z 28 czerwca 1872, VI 327

Art. 341. Kupno dla próby¹⁾ jest kupnem bezwarunkowem z dodaniem pobudki.

1) „Kauf zur Probe“.

Art. 342. Co do miejsca wykonania zobowiązania ze strony sprzedawcy i kupującego mają zastosowanie przepisy art. 324 ustępu 1.

O ile w tychże przepisach nie ma innego postanowienia, oddanie towaru nastąpi w miejscu, gdzie sprzedawca w czasie zawarcia umowy miał swój zakład handlowy, a w braku zakładu tam, gdzie mieszkał.

Wszelako, jeśli sprzedaną została rzecz oznaczona, która w czasie zawarcia kontraktu z wiedzą kontraktujących w inném się miejscu znajdowała, oddanie nastąpi w témże miejscu.

Cena kupna będzie zapłacona przy oddaniu¹⁾, o ile się to nie sprzeciwia naturze czynności, umowie, lub zwyczajowi handlowemu. Zresztą przepis art. 325 stósuje się również i do téj zapłaty.

¹⁾ Jeżeli kupujący nie płaci zaraz przy oddaniu, sprzedawca może mu odmówić oddania towaru O. z 7. października 1869, I. 6561, III 259

Świadczenie następuje tu bowiem z ręki do ręki (Zug um Zug). Od ceny kupna za towar odebrany kupujący obowiązany jest — o ile się inaczej nie umówiono — płacić odsetki zwłoki, od dnia oddania mu towaru przez sprzedawcę O z 11. grudnia 1869, I 8990, III 268

Jeżeli sprzedawca ma oddać towar w miejscu swego zakładu handlowego — co według art 342 jest regułą — wystarcza do uzasadnienia skargi o zapłacenie ceny kupna dowód, że towar w właściwym porządku został odesłany, nie potrzeba zaś twierdzić ani dowodzić, że kupujący towar odebrał O. T N^o w Lipsku z 9. listopada 1870, I 122

Art. 343. * Dopóki kupujący nie dopuszcza się zwłoki w odebraniu towaru¹⁾, sprzedawca winien przechować go z starannością porządnemu przemysłowcowi właściwą. — Jeśli kupujący staje się winnym zwłoki w odebraniu towaru — sprzedawca może złożyć towar w publicznym składzie, albo u trzeciego na koszt i niebezpieczeństwo kupującego. Może także za poprzedniem zagrożeniem dać towar publicznie²⁾ sprzedać; jeżeli towar ma cenę giełdową lub targową, wolno za poprzedniem zagrożeniem sprzedać towar za cenę bieżącą, nawet niepublicznie, a to przez stręczyciela handlowego, a w braku tego przez urzędnika upoważnionego do odbywania licytacji³⁾. Jeżeli towar narażonym jest na zepsucie się, a zwłoka niebezpieczną, nie potrzeba poprzedniego zagrożenia.

O wykonaniu sprzedaży winien sprzedawca zawiadomić kupującego, jeśli można zaraz; gdyby tego zaniedbał, będzie obowiązany do wynagrodzenia szkody.

¹⁾ Odebranie towaru (E m p f a n g n a h m e) przypuszcza, że odbierający lub jego zastępca miał możność badania towaru i prze-

konania się, czy jest do przyjęcia (empfangbar) Odebranie, wzięcie towaru różni się od oddania, tradycyją takowego (Uebergabe) Zwłoka kupującego w odebraniu (mora accipiendi) jest możliwą, chociaż towar został już oddany Pod względem zastosowalności art 343 jest zatem obojętnem, czy oddanie, tradycyją towaru już nastąpiła, (przeciwnie artykuł 354 przypuszcza, że oddanie jeszcze nie nastąpiło). O T N. w L z 14 listopada 1871, IV 15

2) „publicznie“ znaczy w drodze licytacji przez upoważnione do tego władze. Określona w art 343 sprzedaż publiczna towaru, którego kupujący nie odbiera, ma być wykonaną bez pośrednictwa władz sądowych O z 24. marca 1874, I 2810 i z 27 maja 1874, I 4900, III 489 i 499 (dawniej zapadło orzeczenie odmienne z 28. marca 1865, I. 2520, I 43)

3) Jeżeli się przy sprzedaży nie zastosowano do przepisów art 343, kupujący może nie uznać sprzedaży jako na swój rachunek uskutecznionej O T N w L. z 1 listopada 1872, VII. 405. Sprzedaż uskutecznoną być może tak długo, jak długo zwłoka w odebraniu towaru trwa, a nie potrzeba jej uskutecznić zaraz po takowej. O T N w L z 15 lutego 1872, IX 83.

Art. 344. Jeżeli towar ma być przesłany kupującemu z innego miejsca, a kupujący wcale nie wskazał sposobu przesyłki, przyjmuje się, że sprzedawca ma zlecenie zarządzić za kupującego, co wypada, a to z starannością porządnemu kupcowi właściwą, mianowicie przeznaczyć także osobę, któraby się zajęła przewozem towaru, lub takowy wykonała.

Art. 345. Po oddaniu towaru spedytorowi, przewoźnikowi, lub innej osobie do przewiezienia przeznaczonej, niebezpieczeństwo, w jakieby towar popadł, spada na kupującego. Jeżeli jednak kupujący dał szczególne zlecenie co do sposobu przesyłki, a sprzedawca bez naglącego powodu od takowego odstąpił, wówczas ten ostatni odpowiada za wynikłą ztąd szkodę.

Niebezpieczeństwo, na jakie towar narażony jest w drodze, spada na sprzedawcę, jeżeli stósownie do umowy dostarczyć ma towaru w miejscu, do którego przewóz zdąża tak, że to miejsce uważa się względem niego za miejsce wykonania umowy.

Jeśli sprzedawca wziął na siebie zapłacenie kosztów lub nakładów przesyłki, nie wynika ztąd jeszcze samo przez się, że miejsce, dokąd przewóz zdąża, ma być uważane względem sprzedawcy za miejsce wykonania¹⁾.

Pomimo przepisów niniejszego artykułu, niebezpieczeństwo może jeszcze wcześniej spadać na kupującego, o ile by to miało miejsce według prawa cywilnego²⁾.

¹⁾ Zawarty w liście zamawiającym (Bestellbrief) dodatek „do stacyi X“ („frei X“) ma tylko to znaczenie, że sprzedawca towar do téj stacyi nadać ma, nie zas, że towar w téj stacyi ma być oddanym, t j, że ta stacya ma być miejscem wykonania umowy O z 20 maja 1874, l 4958, III 496

²⁾ Por § 1064, §§ 1048—1051, § 1311, i § 429 ustawy cyw

Art 346. Kupujący obowiązany jest do odebrania towaru, jeśli takowy posiada umówioną jakość, w braku zaś umowy, jeśli odpowiada wymogom ustawy (art 335).

Odbiór powinien nastąpić zaraz, jeśli umowa, zwyczaj miejscowy lub okoliczności nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 347. Jeżeli towar z innego miejsca nadesłano¹⁾, kupujący rozpatrzy się w takowym bezzwłocznie po odstawie²⁾, o ile to jest możliwém według porządnego toku czynności, a, jeśli się okazało, że towar nie jest odpowiedni umowie lub ustawie (art. 335)³⁾, natychmiast doniesie o tém sprzedawcy⁴⁾.

Gdyby tego zaniedbał⁵⁾, towar uważa się jako uznany za dobry⁶⁾, chyba że rozchodzi się o wady, których przy doraźnem przejrzaniu w porządnym toku czynności spostrzedz nie było można.

Jeśli takie wady wykryją się później, doniesienie nastąpi bezzwłocznie po odkryciu, w przeciwnym bowiem razie towar mimo tych wad, uważać się będzie jako za dobry uznany.

Przepis powyższy stosuje się także do sprzedaży za obejrzeniem lub wypróbowaniem, i do sprzedaży według próby, o ile rozchodzi się o takie wady nadesłanego towaru, których przy należytém obejrzeniu, lub takimże wypróbowaniu spostrzedz nie było można⁷⁾.

¹⁾ Artykuł 347 przypuszcza, że towar z innego miejsca nadesłano. Odnosi się zatem tylko do interesów zamiejscowych (Distanzgeschäfte), a nie do interesów miejscowych (Platzgeschäfte). Do ostatnich nie stosuje się ani wprost, ani analogicznie, lecz należy je oceniać według prawa cywilnego. Z tego, że sprzedawca i kupujący mieszkają w tem samym miejscu, lub że miejsce

odesłania i miejsce odstawy jest toż samo, jeszcze nie wynika istnienie interesu miejscowego, stanowiącą jest jedynie okoliczność, czy towar w czasie wykonania umowy znajduje się już w miejscu, gdzie według umowy ma nastąpić jego odbiór przez kupującego, czy też ma dopiero być tam nadesłanym z innego miejsca

Do istnienia interesu zamiejscowego potrzeba nadto, ażeby towar z innego miejsca nadchodzący kupującemu nadesłano tak, że tenże nie odbiera go wprost od sprzedawcy, lecz od przewoźnika lub spedytora. Jeżeli sprzedawca nadchodzący z innego miejsca towar w miejscu odstawy odbiera i kupującemu dostawia, istnieje interes miejscowy. Liczne orzeczenia T. N. w L. z 2 marca 1871, 25 listopada 1872, 13 czerwca 1874 i t. d. (XV 174, XIII 389) tudzież O z 10 maja 1865, l. 3427, II 138

2) Towar winien zatem być kupującemu odstawi onym. Odstawa jest to ten akt, który nadaje kupującemu możność faktycznego rozporządzania towarem i badania jego istoty, odstawa nie jest identyczną z tradycją. O T. N. w L. z 18 czerwca 1872, VI 4

3) Artykuł 347 odnosi się tylko do wad w jakości, a nie do wad w ilości. O T. N. w L. z 5 grudnia 1874, XV 304. Przeciwnie orzekł T. N. w Wiedniu pod dniem 10 czerwca 1869, l. 2871, II 234

4) Proste domieszenie o wadliwości dostarczonego towaru nie wystarczą, należy podać zarazem spostrzeżone wady. O T. N. w L. z 5 września 1874, XIV 156, i O z 5 stycznia 1872, l. 10 314, III 347

5) Rzecz kupującego jest wykazać w procesie, że warunkom art. 347 (bezwzględne zbadanie towaru i natychmiastowe zawiadomienie) zadosyć uczynił. O T. N. w Lipsku z 18 listopada 1871, IV 42. Przeciwnie orzekł T. N. w Wiedniu dnia 22 kwietnia 1872, l. 3386, III 366

6) Zaniechanie domieszenia art. 347 nakazanego pociąga za sobą ten skutek, że towar uważa się za przyjęty, chociażby ani co do jakości ani co do ilości umowie nie odpowiadał. O z 13 maja 1868, l. 3434, II 180

7) Natychmiastowe przejrzanie towaru przy oddaniu uwalnia sprzedawcę tylko od odpowiedzialności za takie wady, które według właściwego toku czynności natychmiast poznane być mogły, nie zaś za takie — później spostrzeżone wady, których natychmiastowe spostrzeżenie nie było możliwem. O z 7 grudnia 1871, l. 10 983, III 345

8) O prawach kupującego, który przepisowi art. 347 zadosyć uczynił, kodeks h. zadnych nie zawiera postanowień, o tém stanowi zatem zwyczaj handlowy, ewentualnie prawo cywilne. Według prawa powszechnego (gemeines Recht) kupujący ma wybór między skargą o unieważnienie kupna (actio redhibitoria) i skargą o zwrot nadwyżki (actio quanti minoris). Poi. §§ 922 i n., § 932 i § 934 u. c.

Art. 348. Jeśli kupujący wzbrania się przyjąć towaru z innego miejsca nadesłanego¹⁾, obowiązany jest postarać się o tymczasowe przechowanie takowego²⁾

Jeśli przy odstawie lub później okażą się wady, może³⁾ się postarać, aby znawcy⁴⁾ stan towaru sprawdzili.

Przedawca ma również prawo⁵⁾ żądać takiegoż sprawdzenia, jeżeli kupujący doniósł mu, że towaru dla wad przyjąć się wzbrania.

Na żądanie strony interesowanej znawców mianuje sąd handlowy, a w braku tego sędzieja miejscowy⁶⁾.

Znawcy objawią zdanie na piśmie lub wniosą je do protokołu.

Jeżeli towar jest narażony na zepsucie się, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem⁷⁾, kupujący może postarać się o sprzedaż towaru przy dopełnieniu przepisów art. 343.

¹⁾ Poi uwagę i do poprzedniego artykułu Oględziny sądowe w myśl art 348 zarządzane być mogą tylko przy interesach zamiejscowych, nie zaś przy miejscowych O z 29. sierpnia 1872, l. 8910, III 389

²⁾ Nie-przyjęcie towaru (die Zurdispositionstellung) nie jest oświadczeniem odstąpienia od umowy, lecz tylko oświadczeniem, że towar nie jest do przyjęcia (nicht empfangbar) Oświadczenie sprzedawcy, że się na nie-przyjęcie zgadza, uważać zatem należy za potwierdzenie nie należytego wykonania umowy i za obietnicę dostarczenia towaru umowie lub ustawie odpowiedniego O T N w L z 27 paźdz 1874, XV 45

³⁾ „może“, kupujący nie ma zatem obowiązku sprawdzenia stanu towaru, którego przyjąć się wzbrania O T N w L z 8. lutego 1872, V 252.

⁴⁾ Okoliczność, że towar nie posiadał umówionej jakości, tylko znawcami, nie zaś świadkami, udowodnioną być może O z 26 listopada 1867, l 9546, II 163 i z dnia 10 kwietnia 1872, l. 782, III 362

⁵⁾ Okoliczność, że strona jedna prosiła już o przeprowadzenie oględzin w myśl art 348, nie przeszkadza temu, by i drugiej stronie przeprowadzenia oględzin dozwolnić O z 15 grudnia 1868, l 12 250, II 207 W procesie, który się z art 348 wywiezuje, strona, która w przeprowadzeniu oględzin nie miała udziału, może żądać ponownego przesłuchania znawców O. T N w L z 16 grudnia 1872 VIII 250

⁶⁾ Zobacz § 48 u. w „Sędzią miejscowym“ jest także sędzią powiatowy

⁷⁾ Żądający sprzedaży w myśl art 348 musi udowodnić, że towar narażony jest na zepsucie się i, że zwłoka grozi niebezpieczeństwem O z 23 sierpnia 1868, l 6159, II 186, wręcz przeciwnie O z 19 marca 1872, l 2846, III 357

Art. 349. Kupujący nie może zarzucać, że towar nie jest odpowiedni umowie lub ustawie, jeśli tę wadę

odkryto dopiero po upływie sześciu miesięcy od dostawienia kupującemu.

Skargi z powodu wad przeciw sprzedawcy ulegają przedawnieniu w sześciu miesiącach po dostawieniu kupującemu.

Zarzuty gasną, jeżeli przepisane w art. 347 natychmiastowe wysłanie doniesienia o wadzie nie nastąpiło w ciągu sześciu miesięcy po dostawieniu kupującemu. Jeśli doniesienie w tym sposobie nastąpiło, zarzuty pozostają w mocy.

Szczególne ustawy lub zwyczaje handlowe, które dla pewnych gatunków rzeczy krótszy zakreslają termin¹⁾, żadnej niniejszemu zmianie nie ulegają.

Jeżeli odpowiedzialność sprzedawcy w umowie ograniczona do krótszego lub dłuższego terminu, umowy trzymać się należy²⁾.

1) Zobacz §§ 924, 925 i 933 ust. cyw.

2) Art. 349 ma zastosowanie tylko do interesów zamieszko-
wych O T N w L z 21 i 24 czerwca 1873, X, 337 i 348. Por.
także § 1502 u. c.

Art. 350. W razie oszustwa¹⁾ sprzedawca nie może się odwoływać do przepisów art. 347 i 349.

1) „Oszustwo“ scilicet w rozumieniu ustawy karnej O z 10
maja 1865, l. 3427, II 183. Inaczej orzekł T N w L, który
przyjmuje, że i dolus prawa cywilnego wystarcza. O T N
w L z 9 marca i 29 listopada 1871, II. 102 i IV 185.

Art. 351. O ile zwyczaj miejscowy lub szczególny układ nie stanowi inaczej, sprzedawca ponosi koszt oddania a mianowicie koszt przemierzenia i odważenia¹⁾, kupujący zaś koszt odbioru.

1) Por. ustawę z 19 czerwca 1866, N 85 D u p o urzą-
dzeniu publicznych zakładów do ważenia i mierzenia.

Art. 352. Jeżeli należy obliczyć cenę kupna podług wagi towaru, wagę opakowania (tara) strąca się, o ile szczególny układ lub zwyczaj handlowy na miejscu oddania nie stanowi inaczej. Czy i w jakiej ilości tara według pewnej oznaczonej taryfy lub pewnego stosunku zamiast dokładnego odważenia ma być strąconą, tudzież czy i ile jako dobrą wagę na korzyść kupującego policzyć

należy, lub czy i ile żądać można jako wynagrodzenia za uszkodzone lub niezdolne do użycia części (iefactie), rozstrzyga umowa lub zwyczaj handlowy na miejscu oddania istniejący

Art 353. Jeżeli kontrakt stanowi, że ceną kupna będzie cena targowa lub giełdowa, w wątpliwosci rozumieć należy przez to cenę bieżącą, ustanowioną w czasie i na miejscu wykonania umowy, albo na miejscu handlowem będącem skazówką dla tamtego gwoźli istniejącym w tej mierze urządzeniom miejscowym, w braku zaś takiego ustanowienia ceny, lub w razie wykazania nie prawdziwosci takowej, cenę srednią, jaka z porownania kontraktow kupna w czasie i w miejscu wykonania zawartych wypadu

Art 354. Jeżeli kupujący dopuszcza się zwłoki¹⁾ w zapłaceniu ceny kupna, a towar nie jest jeszcze oddany²⁾, przedawcy wolno według wyboru albo zadać wykonania kontraktu i wynagrodzenia szkody tak opoznionem wykonaniem ziszadzonej, albo zamiast żądać wykonania, szpiedać towar przy zastosowaniu się do przepisow art 343³⁾ na rachunek kupującego⁴⁾ i domagać się zwrotu szkod, albo ziszucić się z kontraktu i uważać go za niebyły⁵⁾

1) Jeżeli nie oznaczono pewnego terminu, przez którego nadejście kupujący już tēm samem dopuszcza się zwłoki, potrzebnēm jest upomnienie się przedawcy, aby zwłoka kupującego istniała O T N w L z 23 listopada 1872, VIII 76

2) Przedawca nie może więcej z powodu zwłoki kupującego odstąpić od umowy, jeżeli oddał już towar wyznaczonemu przez kupującego spedytorowi O z 21 sierpnia 1873, I 7209, III 449

3) Zachowanie przepisow art 343 przedawca ma udowodnić O T N w L z 15 stycznia 1873, VIII 377

4) Wykonanie przedaży na rachunek kupującego (Ausübung der Verkaufshilfe) jest obstawaniem przy wykonaniu umowy (nie żądaniem wynagrodzenia szkody z powodu niewykonania) z tą modyfikacya, że w miejsce wykonania umownego inny sposob wykonania wstepuje, a kupujący ponosi wynikłą ztąd szkodę O T N w L z 7 marca 1873, IX 118

5) Jeżeli przedawca (w przypadku art 355 kupujący) jedno z powyższych praw wybrał i o tem stronie drugą zawiadomił, nie może więcej od wyboru odstąpić O T N w L z 28 maja 1872, VI 193 Por także § 919 ust cyw i § 16 ustawy giełdowej

Art 355. Jeżeli sprzedawca dopuszcza się zwłoki) w oddaniu towaru, kupującemu wolno według wyboru albo żądać wykonania umowy wraz z zwrotem szkody z powodu opóźnienia, albo zamiast wykonania domagać się wynagrodzenia szkody z powodu niewykonania²⁾, albo zrzucić się z kontraktu i uważać go za niebyły

1) Jeżeli zapłata ma nastąpić przy oddaniu (Zug um Zug), obowiązek kupującego mieć cenę kupna w pogotowiu wtedy dopiero nastaje, jeżeli sprzedawca towar umowie odpowiedni na miejsce dostawy sprowadził i kupującemu ofiarował, kupujący nie jest zatem obowiązany z góry zapłacić ofiarować, ażeby spowodować zwłokę sprzedawcy O T N w Lipsku z 21 kwietnia 1874, XIII 170

2) Przy towarach mających cenę targową lub giełdową, polega szkoda kupującemu wynagrodzić się mająca nawet przy czynnościach nie podpadających pod art 357, stosownie do ustępu 3 tegoż art 357 w różnicy między ceną kupna, a ceną targową lub giełdową w dniu skutecznego się winnego świadczenia, jednakże woz bez uszczerbku prawa kupującego dochodzenia szkody do wadliwiej. Dla obliczenia szkody stanowczą jest cena targowa tego dnia, w którym towar najpóźniej mógł być odstawi- nym a względnie winien być przyjętym. Jeżeli dozwolono terminu dodatkowego, kupujący może wziąć za podstawę obliczenia cenę w ostatnim dniu terminu przedłużonego istniejącą, jeżeli do udzie- lenia tegoż terminu był obowiązany, lub istniał uzasadniony powód O T N w Lipsku z 22 stycznia 1873, 27 czerwca i 3 września 1874, 14 stycznia 1875, X 170, XIV 7 i 142, XV 337 O S N w Wiedniu z 25 stycznia 1871, I 7318, III 308. Por- także orzeczenie w uwadze do art 285 podane

Art 356. Jeżeli jedna z stron umawiających się chce na zasadzie postanowień poprzednich artykułów zamiast wykonania umowy, domagać się zwrotu szkody z powodu niewykonania¹⁾, albo zrzucić się z kontraktu, winna o tem donieść stronie drugiej²⁾, a zarazem³⁾, jeśli się to nie sprzeciwia naturze czynności, dozwolic jej stosownego do okoliczności terminu dodatkowego⁴⁾ do wykonania umowy

1) Artykuł ten nie ma zastosowania, jeżeli strona kontraktu jąca chce żądać tylko wynagrodzenia szkody z powodu opóźnio- nego wykonania umowy, wykonanie samo jednak przyjęte jest gotowe O T N w Lipsku z 27 lutego 1872, V 172

2) Doniesienie kupującego, że obstała przy wykonaniu umowy wtedy tylko jest potrzebnem, jeżeli ściśle wykonanie w ter- minie wyraźnie zostało umówionem O z 25 września 1873, I 7694, III 455

3) słowo zarazem (dabei) nie ma tego znaczenia, że termin dodatkowy ma być dozwolonym w doniesieniu O T N w Lipsku z 11 listopada 1872, VIII 16

4) Kontraktujący, który się z swęj strony zwłoki nie dopuszcza, nie jest obowiązany dozwolić drugiemu terminu dodatkowego bez tegoż żądania. O. plenarne T. N. w Lipsku z 6. marca 1873, VIII. 125. Odmienne orzekł S. N. w Wiedniu dnia 16. sierpnia 1869, I. 5521, II. 235 i dnia 6. czerwca 1872, I. 5208, III. 380.

Chociaż w doniesieniu terminu nie wyznaczono, dopuszczający się zwłoki może wykonać dodatkowo umowę w stósownym terminie. O. T. N. w Lipsku z 11. listopada 1872, VIII. 19.

Art. 357. Jeżeli się umówiono, że towar ma być dostarczony właśnie na sam czas ściśle oznaczony lub w oznaczonym ściśle terminie¹⁾, art. 356 nie ma zastosowania. Tak kupujący, jak i sprzedawca może według swego wyboru wykonywać prawa, jakie służą mu stósownie do art. 354 lub 355. Ten jednak, który chce nastawać na wykonanie, winien donieść o tém bezzwłocznie po upływie czasu lub terminu drugiemu kontraktującemu²⁾; jeśli tego zaniedba, nie może już potem nastawać na wykonanie.

Jeżeli sprzedawca zamiast wykonania zechce sprzedać na rachunek kupującego, który dopuszcza się zwłoki, powinien skutecznie sprzedaż zaraz po upływie czasu lub terminu³⁾, jeśli towar ma cenę giełdową lub targową⁴⁾. Późniejszej sprzedaży nie uważa się za skuteczną na rachunek kupującego. Zagrozenia poprzedniego nie potrzeba, ale sprzedawca i w tym razie bezzwłocznie zawiadomi kupującego o nastąpisłej sprzedaży.

Jeżeli kupujący zamiast wykonania żąda zwrotu szkody z powodu niewykonania, a towar ma cenę giełdową lub targową, w ówczas ilość szkody, jaką sprzedawca ma wynadgrodzić, równa się różnicy między ceną kupna a ceną targową lub giełdową w czasie⁵⁾ i miejscu nastąpisłej dostawy, atoli bez uszczerbku prawa kupującego dochodzenia szkody dowodnie większej⁶⁾.

¹⁾ Art. 357 odnosi się tylko do t. zw. interesów z terminem nieprzekraczalnym (Fixgeschafte). Nie każdy interes, którego wykonanie w pewnym oznaczonym czasie lub terminie ma nastąpisć, jest już interesem z terminem nieprzekraczalnym; art 357 tyczy się owszem tych tylko przypadków, w których umówiony czas wykonania umowy jest według zamiaru kontraktujących istotnym warunkiem interesu (essentiale negotii) tak, że świadczenie nie może być skutecznym ani żądaniem wcześniej ani

później, jak tylko w czasie umówionym. Że taki był zamiar stron kontraktujących, musi być wyraźnie oświadczone przez użycie słów jak „dokładnie, ściśle, na sam czas“ (genau, precis, fix, albo przez dodanie klauzuli kasatoryjnej) albo musi z okoliczności widocznie i niewątpliwie wynikać. O. T. N. w Lipsku z 4. czerwca i 16. października 1872, VI. 227, VII. 369. Por. orzeczenia sądu najw. w Wiedniu z 7. kwietnia 1870, I. 695, z 9. maja 1871, I. 512, z 7. listopada 1871, I. 4383 i z 15. grudnia 1874, I. 13.139, III. 284, 322, 338 i 521.

Przypadek art. 357 należy uważać za wyjątek (w stosunku do reguły art. 356); w wątpliwości zatem należy nie przyjmować przypadku art. 357. O. T. N. w Lipsku z 1. czerwca 1872, VI. 19.

2) Przepis art. 357, że sprzedawca, który chce domagać się wykonania, ma donieść o tém kupującemu bezzwłocznie po upływie terminu, odnosi się tak do terminu pierwotnego jak i do terminu odroczonego. O. z 14. października 1874, I. 40.250, III. 518. Art. 356 o obowiązku dozwoleń odroczenia terminu nie ma jednak zastosowania przy interesach z terminem nieprzekraczalnym.

3) Sprzedaż musi nastąpić w miejscu wykonania umowy. O. T. N. w Lipsku z 27. lutego 1872, V. 174.

4) Por art. 353. Dowód, że urzędowe cenniki (amtliche Cours-Notirungen) nie są dokładne, jest dopuszczalnym. O. T. N. w Lipsku z 26. marca 1872, V. 331.

5) Przez kupującego dobrowolnie dozwolone odroczenie terminu ściśle oznaczonego nie pociąga za sobą — bez wyraźnego przyjęcia odroczenia ze strony sprzedawcy — tego skutku, że dla obliczenia należącej się kupującemu różnicy kursu termin odroczonej jest stanowczym, lecz pozostaje w tej mierze stanowczym pierwotny termin dostawy. O. z 10. czerwca 1869, I. 3595, III. 253.

6) Zobacz § 16 ustawy giełdowej.

Art. 358. W przypadkach artykułu 357 każda z stron umawiających się ma prawo stwierdzić zwłokę strony drugiej na jej koszt dokumentem urzędowym (protestem).

Art 359. Jeżeli w przypadkach art. 354, 355 i 357 okazuje się z okoliczności, mianowicie z natury kontraktu, z zamiaru stron kontraktujących, lub z jakości przedmiotu świadczenia, że wykonanie kontraktu z obu stron jest podzielne, odstąpienie jednej z stron umawiających się od umowy może nastąpić tylko co do tej części, której strona druga nie wykonała¹⁾.

1) Art. 359 przypuszcza, że kontraktujący częściowe wykonanie kontraktu przyjął. Obowiązku przyjęcia częściowego wykonania art. 359 nie wypowiedział. Nawet jeżeli wykonanie jest podzielne, obowiązek taki istnieje tylko wtedy, jeżeli go przyjęto lub szczególnie względy prawne za tém przemawiają. O. T. N. w Lipsku z 10. lutego 1872, V. 107. Jeżeli kupujący żąda całkowitego wy-

konania, do czego w myśl art 355 i 357 jest uprawnionym, nie potrzebuje płać ceny kupna przed całkowitą dostawą, chociażby nawet umówiony termin zapłaty za świadczenia już wykonane był upłynął. O. T. N w Lipsku z 25 stycznia 1873, VIII 424

Jeżeli umówiono się o dostarczenie towaru w kilku partyach, a kupujący dopuszcza się zwłoki w zapłaceniu ceny kupna mającej się zapłacić przy oddaniu każdej pojedynczej partyi, sprzedawca ma prawo odstąpienia od umowy, chociaż już część towaru została oddaną. O z 10 grudnia 1873, I 11 702, III. 472

Zobacz także §§ 22 i 29 ustawy konkursowej

TYTUŁ TRZECI.

O przedsiębiorstwie komisowém.

Art. 360. Komisantem jest, kto zawiera czynności handlowe w sposobie zarobkowania we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie (komitenta)¹⁾.

W skutek czynności, jakie komisant zawiera z trzecimi, on sam tylko praw nabywa i obowiązki zaciąga. Między komitentem a trzecimi nie wywiązują się ztąd prawa ani obowiązki.

Jeśli dający zlecenie wyraźnie zastrzega, że czynność na jego imię ma być zawartą, nie jest to komis kupiecki, lecz zwykłe zlecenie czynności handlowej²⁾.

¹⁾ Zlecający (komitent) nie potrzebuje być kupcem

²⁾ Komis zawsze może być odwołanym, o ile się to nie sprzeciwia szczególnej umowie i dopokąd czynność zlecona nie jest jeszcze wykonaną. Por. §§ 1002 i n ustawy cyw

Art. 361. Komisant powinien wykonać czynność w interesie komitenta stósownie do zlecenia¹⁾, ze starannością porządnego kupca; udzieli komitentowi potrzebnych wiadomości, mianowicie po wykonaniu zlecenia natychmiast mu o tém doniesie; obowiązany jest zdać sprawę komitentowi z czynności i uskutecznić względem niego świadczenie, jakie się mu z téj czynności należy.

¹⁾ Pierwszym i najgłówniejszym obowiązkiem komisanta jest trzymać się zlecenia i skazówek komitenta. Nie wolno mu w mnie-

manym interesie komitenta przekroczyć tegoż zakazu. Zasada ta wtedy tylko doznaje wyjątku, jeżeli komitent o położeniu rzeczy nie jest poinformowanym, a nie ma czasu zasięgnąć jego rozporządzeń. O. T. N. w Lipsku z 11. czerwca 1872, VI. 313

Art. 362. Jeśli komisant nie działa stósownie do przyjętego zlecenia, winien komitentowi szkodę wynagrodzić; czynność taka nie wiąże komitenta.

Art. 363. Jeśli komisant sprzedał za cenę niższą od téj, jaką mu naznaczono, winien komitentowi wynagrodzić różnicę ceny, chybaby udowodnił, że sprzedaż po cenie naznaczonej nastąpić nie mogła, a skutecznienie sprzedaży ochroniło komitenta od szkody¹⁾.

¹⁾ Ponieważ przepis ten jest wyjątkowy, przeto żądać należy od komisanta ścisłego na to dowodu. O. T. N. w Lipsku z 10 listopada 1871, IV 1. Komisant nie może powołać się na art. 363, jeżeli sprzedał towar w własnym interesie, na zabezpieczenie swych praw. O. T. N. w Lipsku z 16 marca 1872, V. 293.

Art. 364. Jeśli komisant przekroczył naznaczoną cenę kupną¹⁾, komitent może odrzucić zakupno jako nie na swój rachunek uczynione, chyba że komisant donosząc o zakupnie oświadcza się zarazem²⁾ z gotowością pokrycia różnicy.

Komitent chcący odrzucić zakupno, jako nie na swój rachunek uczynione, winien to oświadczyć bezwzględnie po doniesieniu mu o zakupnie³⁾, inaczej przekroczenie zlecenia uważać się będzie za potwierdzone.

¹⁾ Przepis niniejszy odnosi się tylko do przypadku przekroczenia naznaczonej ceny kupną, nie ma zatem zastosowania do przekroczenia zlecenia pod innym względem, ani do przekroczenia polecenia sprzedaży

²⁾ „zugleich mit der Einkaufs-Anzeige“ to znaczy w doniesieniu o wykonaniu względnie przekroczeniu zlecenia, późniejsze oświadczenie gotowości pokrycia różnicy nie wiąże komitenta

³⁾ Przekroczenie zlecenia uważa się dopiero wtedy za potwierdzone, jeżeli komitent nie oświadcza, że odrzuca zakupno, bezwzględnie po otrzymaniu wiadomości o przekroczeniu, (nie po nadejściu doniesienia do miejsca jego zamieszkania). O. z 13 maja 1869, I 2262, II 231

Art. 365. Jeżeli towar nadesłany komisantowi znajduje się podczas odstawy w stanie widocznie uszko-

dzonym lub wadliwym, komisant winien zastrzedz poszukiwanie praw na przewoźniku lub szyprze, postarać się o dowód owego stanu¹⁾ i bezzwłocznie komitenta o tém zawiadomić. Gdyby tego zaniedbał, odpowiada za szkodę ztąd wynikłą.

Może się postarać o sprawdzenie stanu przez znawców²⁾ a, jeżeli rzecz narażona jest na zepsucie się, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem, skutecznie sprzedaż rzeczy przy zachowaniu przepisów art. 343.

1) Por art 407 i 408

2) Pol § 48 u. w.

Art. 366. Jeżeli w towarze następują zmiany zagrażające zbeczeniem tegoż, a nie ma czasu zasięgnąć rozporządzenia komitenta, albo komitent opóźnia się z nadesłaniem rozporządzenia, komisant może zarządzić sprzedaż towaru z zachowaniem przepisów art. 343.

Takież prawo służy komisantowi w wszystkich innych przypadkach, kiedy komitent chociaż do tego według zachodzących okoliczności obowiązany, nie daje rozporządzenia co do towaru.

Art. 367. Za utratę lub uszkodzenie towaru odpowiada komisant, dopóki takowy jest w jego zachowaniu, chyba udowodni, że utrata lub uszkodzenie jest skutkiem okoliczności, których staranność porządnego kupca odwrócić nie mogła.

Komisant wtedy tylko odpowiada za nieubezpieczenie towaru, jeżeli od komitenta otrzymał zlecenie ubezpieczenia.

Art. 368. Należności wynikłych z czynności przez komisanta zawartej komitent poszukiwać może na dłużniku dopiero po ustąpieniu.

Wszelako należności takowe, chociaż nie ustąpione¹⁾, uważa się za należności komitenta w stosunkach między komitentem a komisantem lub jego wierzytelami²⁾.

1) Komitent może jednak żądać ustąpienia praw komisanta O. T. N. w Lipsku z 28 marca 1873, IX. 233

²⁾ np w razie konkursu. Przepis ten obowiązuje nawet wtedy, jeżeli komisant ręczy del-credere O. T. N w Lipsku z 28 czerwca 1872, VII 23

Art. 369. Komisant, który bez zezwolenia komitenta daje trzeciemu zaliczki lub udziela kredytu, czyni to na własne niebezpieczeństwo.

O ile jednak zwyczaj handlowy na miejscu czynności dozwala zawierzenia ceny kupna, o tyle i komisant w braku innego rozporządzenia ze strony komitenta jest do tego upoważniony.

Jeżeli komisant sprzedał na kredyt bez upoważnienia, a komitent nie potwierdza sprzedaży, komisant winien natychmiast jako dłużnik ceny kupna skutecznie komitentowi zapłacić. Jeśli komisant udowodni, że w razie sprzedaży za gotowiznę cena byłaby niższą, wówczas tę tylko cenę uiszczy, a jeśli takowa jest niższą od naznaczonej zleceniem, i tę różnicę stosownie do art. 363 wynadgordzi.

Art. 370. Komisant ręczy za zapłatę lub innego rodzaju wykonanie zobowiązania przez stronę z nim kontraktującą, jeśli ten obowiązek na siebie wziął lub taki jest zwyczaj handlowy w miejscu jego zakładu.

Komisant, który ręczy za swoją stronę kontraktującą, odpowiada bezpośrednio i osobiście komitentowi za należyte wykonanie umowy na terminie, o ile o takowe w ogólności na mocy kontraktu prawnie upominać się można.

Komisantowi ręczącemu za stronę z nim kontraktującą należy się za to wynadgodzenie (prowisza del-credere).

Art. 371. Komitent obowiązany jest zwrócić komisantowi wszystko, co tenże bądź w gotowiznie, bądź innym sposobem na wykonanie czynności potrzebnie (lub pożyteczne łożył¹). Do takich nakładów należy także wynadgodzenie za użycie miejsca na skład, środków przewozowych komisanta i pracy jego ludzi.

Jeśli czynność przyszła do skutku²⁾, komisantowi należy się prowisza. Od czynności niedoszłych do skutku

nie można żądać prowizyi; komisant ma jednak prawo do prowizyi od wydania, jeśli taki jest zwyczaj miejscowy.

¹⁾ Dane komisantowi na pokrycie wydatków połączonych z wykonaniem zlecenia zabezpieczenie nie uważa się za zastaw ruchomy stósujący się do przepisów art 310 O z 20 sierpnia 1873, I 6207, III 448

²⁾ Por art 82

Art. 372. Jeżeli komisant załatwił czynność pod korzystniejszymi warunkami nad te, jakie komitent mu wskazał, korzyść należy się wyłącznie temu ostatniemu

Tyczy się to zwłaszcza przypadku, jeżeli cena, za którą sprzedaje komisant, przewyższa najniższą cenę przez komitenta naznaczoną, albo gdy cena, za którą zakupuje, nie dochodzi najwyższej ceny przez komitenta naznaczonej.

Art. 373. Komisant, który się podjął kupienia weksłu, obowiązany jest w razie indosowania weksłu, indosować go jak zwykle, i bez zastrzeżenia.

Art. 374. Dopóki komisant ma jeszcze w swoim zachowaniu towar komisowy, lub w inny sposób nim rozporządzać może, mianowicie przez spisy towarowe, dowody ładunkowe lub składowe, dopóty służy mu na takowym towarze prawo zastawu¹⁾ dla wydatków na rzecz łożonych, dla prowizyi, dla zaliczek i pożyczek z powodu téj rzeczy udzielonych, dla weksli z powodu tejsze podpisanych lub zobowiązań w inny sposób zaciągniętych tudzież dla wszelkich należności z bieżącego rachunku czynności komisowych.

Komisant mocen jest na zaspokojenie swych wyż wspomnianych roszczeń obrócić należności z komisowi wynikłe i dotąd nie uiszczone a to z pierwszeństwem przed komitentem i jego wierzycielami.

¹⁾ Por §§ 44 i 45 u w, §§ 164 i 165 ustawy konkursowej i art 411

Art. 375. Jeśli komitent dopuszcza się zwłoki w wypełnieniu omówionych w powyższym artykule zobowiązań względem komisanta, ten ostatni ma prawo zaspokoić swą należność z towaru komisowego¹⁾ z zacho-

waniem przepisów art. 310²⁾); prawo to³⁾ służy mu także względem innych wierzycieli i masy konkursowej komitenta⁴⁾).

¹⁾ Komisant chcący na podstawie artykułów 374, 375 i 310 uzyskać zaspokojenie swęj należytosci z towaru komisowego winien wykazać nie tylko, że ma należytosc do komitenta, ale nadto, że takowa pochodzi z czynnosci komisowych i, że towar sprzedać się mający jest towarem komisowym O z 7 pazdziernika 1873, I 9967, III 461

²⁾ Jeżeli przepisów art 310 nie zachowano, mianowicie nie zasiągnięto zezwolenia Sądu, komitent może nie uznać spzedaży jako na swoj rachunek uczynionej O T N w Lipsku z 16 marca 1872, V 291

³⁾ Innych praw, prócz powyższych, komisant przeciw dopuszczającemu się zwłoki komitentowi nie ma, mianowicie nie może — o ile nie wystąpił sam jako strona kontraktująca (art 376) — zrzucic się z kontraktu komisowego i odmówić z swej strony wykonania O T N w Lipsku z 27 wrzesnia 1873, XI 9

Komisant sprzedający towar sądownie na mocy art 374 i 375 nie ma prawa do prowizyi za sprzedaż tego towaru umowionej O z 19 grudnia 1866, I 11 164, I 106

⁴⁾ Por §§ 44 i 45 u w , §§ 164 i 165 ust konk i art 411

Art. 376. W komisie zakupna lub przedaży towarów, weksli i papierów wartosciowych mających cenę targową lub giełdową¹⁾, mocen jest komisant, jeśli komitent inaczej nie rozporządził, sam jako przedawca dostarczyć towaru, który ma zakupić, albo jako kupujący zatrzymać dla siebie towar, którego sprzedaż mu poruczono²⁾ W takim przypadku ogranicza się obowiązek komisanta co do zdania sprawy z zawartego kupna lub uskutecznionej sprzedaży na wykazaniu, że cena polczoną została według ceny giełdowej lub targowej, istniejącej w czasie wykonania zlecenia³⁾ Ma prawo do zwykłej prowizyi i może policzyć sobie inne koszaa zazwyczaj z czynnoszczami komisowemi połączone⁴⁾

Jeżeli komisant donosząc o wykonaniu zlecenia nie wymienia zarazem innej osoby jako kupującego lub przedawcy, komitent ma prawo⁵⁾ trzymać się samego komisanta jako kupującego lub przedawcy.

¹⁾ W innych przypadkach art 376 nie ma zastosowania

²⁾ Jeżeli komisant przyjął interes na siebie jako stiona kontraktująca (Selbst-Contrahent), stosunek zlecenia ustaje o tyle, o ile obok nowo powstałego interesu kupna ostać się nie może Skutki zwłoki mianowicie stósują się do przepisów art. 354 i nast Komisant taki ma zatém prawo sprzedać i zecz na podstawie art

354 i 343 bez upoważnienia sądowego, podczas gdy komisant, nie występujący jako strona kontraktująca, stosować się musi w myśl art 375 do przepisu art 310 O T N w Lipsku z 28 maja 1872, VI 182

3) Komisant, któremu poruczono sprzedaż, nie może zatytułować rzeczy po najniższej naznaczonej sobie cenie (limitum), jeżeli w czasie wykonania zlecenia (t j wystąpienia w charakterze kontraktującego) cena giełdowa lub targowa była wyższą O T N w Lipsku z 26 listopada 1872, VIII 94

4) Tu należy mianowicie stęcznie (courtage)

5) nie „obowiązek“, komitent ma zatem wybór, t j może się czepiać komisanta lub trzeciego Komisant, który donosząc o wykonaniu zlecenia nie wymieni zarazem kupującego lub sprzedawcy, nie ma już tём samem prawa wystąpić jako strona kontraktująca, staje się nią dopiero wtedy, jeżeli komitent oświadczył, że będzie się go trzymać jako strony kontraktującej (kupującego lub sprzedawcy) O T N w Lipsku z 14 października 1871, III 334

Art 377. Jeśli komitent zlecenie odwołuje, a to odwołanie dojdzie komisanta, zanim odesłał doniesienie o wykonaniu zlecenia¹⁾, komisant nie może więcej występować sam jako kupujący lub sprzedawca

¹⁾ Por art 319 i 321 Komisant ma udowodnić, że w chwili nadejścia odwołania, zlecenie już było wykonanem, chociażby komitent występował jako powód na podstawie odwołania O T N w Lipsku z 16 marca 1872, V 281

Art. 378. Przepisy niniejszego tytułu mają i wtedy zastosowanie, gdy kupiec nie trudniący się zwykle przedsiębiorstwem komisowem zawiera pojedynczą czynność handlową w własnym imieniu lecz na rachunek dającego zlecenie

TYTUŁ CZWARTY.

O s p e d y t o r s t w i e .

Art 379. Spedytorem jest, kto w sposobie zarobkowania i we własnym imieniu, lecz na cudzy rachunek¹⁾ podejmuje się przesyłać towary przez przewoźników lub szyprow.

1) Wysyłający towar za pośrednictwem spedytora jest — w razie zaginięcia towaru — legitymowanym do ządania wynagrodzenia szkody od przewoźnika, jeżeli posiada odnosny list przewozowy O z 19 listopada 1873, l 9329, III 467

Art 380. Spedytor odpowiada za wszelką szkodę¹⁾, jaka wynika z zaniedbania właściwej porządnemu kupcowi staranności w odbiorze i zachowaniu towaru²⁾, w wyborze przewoźników³⁾, szyprow lub spedytorów pośrednich i w ogóle w wykonaniu wziętej na siebie przesyłki towaru Spedytor udowodnić winien, że takięj staranności dołożył⁴⁾.

1) Zwyczaj handlowy, że spedytor odpowiada tylko za oświadczoną przez nadawcę wartość towaru (declarirte Werth) jest także stanowczym dla obliczenia szkody przezeń w myśl art 380 wynagrodzić się mającej O z 16 lipca 1873, l 6737, III 444

2) Spedytor nie jest obowiązany przyjęty do przesłania towar, którego nie zaraz wysyła, zabezpieczyć nawet bez zlecenia O z 18 września 1866, l 7959, I 95

Sła wyższa — Vis major uwalnia spedytora od odpowiedzialności za utratę towaru spedycyjnego O z 4 marca 1874, l 1814, III 484

3) Spedytor odpowiada tylko za wybór przewoźnika (culpa in eligendo), lecz nie za winę przewoźnika i nie jest obowiązany dać temuż skazówki

4) Spedytor nie potrzebuje celem wykazania, że staranności porządnego kupca dołożył, udowodnić, że wybrany przewoźnik jest w stanie szkodę wynagrodzić (ersatzfähig), wystarczy udowodnić, że jest osobą, na której można polegać (verlasslich) O z 16 sierpnia 1866, l 5741, I 89

Art 381. Spedytorowi należy się prowizya i zwrot wydatków i kosztów, w ogólności wszelkich koniecznych i pożytecznych nakładów w celu przesyłki poczynionych (art. 371).

Nie ma prawa liczyć sobie przewoźnego w wyższej ilości nad tę, o jaką się z przewoźnikiem lub szyprem umówił.

Art. 382. Spedytorowi służy prawo zastawu na towarze dla przewoźnego, prowizyi, wydatków, kosztów i nakładów, oraz dla załczek przesyłającemu na towar udzielonych¹⁾, dopóki spedytor ma jeszcze takowy w swoim zachowaniu, albo może nim rozporządzać.

Może także poszukiwać tego prawa przeciw innym wierzycielom i przeciw masie konkursowej właściciela²⁾).

Jeżeli spedytor wyręcza się pośrednim spedytorem, ten ostatni wykona zarazem prawa swego poprzednika mianowicie tegoż prawo zastawu

O ile należycie poprzednika przez następcę przy odbiorze towaru zaspokojoną została, należycie i prawo zastawu poprzednika przechodzą gwooli prawu na następcę. Toż samo tyczy się należycie i prawa zastawu przewoźnika, jeżeli i o ile ten ostatni został zaspokojony przez spedytora pośredniego

¹⁾ Przyznane spedytorowi prawo zastawu na towarze do przesłania oddanym łączy się tylko do kosztów i zaliczek na towar spedycyjny łożonych, nie do innych roszczeń O z 22 grudnia 1869, I 11 562, III 270

W przypadku art 314 służy spedytorowi prawo retencji na towarach do przesłania odebranych nawet dla takich należycie do wysyłającego, które z dawniejszych stosunków wynikły O z 21 listopada 1866, I 10 036, I 103

Spedytor obowiązany jest wydać należące do wysyłającego towary — mimo słuźącego mu prawa zatrzymania takowych —, jeżeli żądana należycie do depozytu sądowego złożoną została O z 22 wiesznia 1870, I 7143, III 294

²⁾ Zobacz §§ 44 i 45 u w i §§ 164 i 165 ust konkurs. Służące spedytorowi na oddanym sobie do przesłania towarze prawo retencji, zastawu i spżedaży z powodu przewoźnego, prowizyi itd skutecznem jest — bez względu na to, do kogo własność towaru należy, — tak przeciw wysyłającemu, jak i przeciw adresatowi O z 3° stycznia 1866, I 812, I 64

Art. 383. Jeżeli spedytor skutecznie przesyłkę przez przewoźników lub szyprów, ale za pomocą środków przewozowych, na własny rachunek najętych, może sobie liczyć zwykłe przewoźne wraz z prowizyą i innymi kosztami.

Art. 384. Jeśli spedytor z przesyłającym lub odbiorcą zgodził się na pewną oznaczoną taryfę kosztów przewozu, natenczas, w braku umowy przeciwnój, odpowiada za przyjętych przez siebie spedytorów pośrednich i przewoźników. W takim przypadku wtedy tylko ma prawo do prowizyi, gdy jest układ, że takowa żądana być może obok oznaczonój taryfy kosztów przewozu.

Art. 385. Jeśli nie ma innego układu, spedytor może sam wykonać przewóz towarów.

Jeżeli z tego korzysta, ma zarazem prawa i obowiązki przewoźnika i może sobie liczyć zwykłe przewoźne, prowizyą i inne koszta, zazwyczaj z spedycją połączone

Art. 386. Skargi przeciw spedytorowi¹⁾ z powodu całkowitej utraty²⁾, ubytku, uszkodzenia lub spóźnionej odstawy towaru przedawniają się rokiem.

Termin ten zaczyna się co do skarg z powodu całkowitej utraty z upływem dnia, kiedy odstawa powinna była nastąpić; co do skarg z powodu ubytku, uszkodzenia lub spóźnienia odstawy, z upływem dnia, kiedy odstawa nastąpiła

Tak samo i zarzuty z powodu utraty, ubytku, uszkodzenia lub spóźnionej odstawy towaru gasną, jeśli doniesienie o takowych szczegółach nie zostało wysłane do spedytora w ciągu terminu jednorocznego.

Przepisy niniejszego artykułu nie mają zastosowania w razie oszustwa³⁾ lub przemieszczenia się z strony spedytora.

1) Skargi przeciw spedytorowi nie służą odbiorcy, jeżeli nie zawierał umowy z spedytorem bezpośrednio lub pośrednio. Udzielone w art 405 odbiorcy prawo skargi przeciw przewoźnikowi nie ma zastosowania przeciw spedytorowi O T N w Lipsku z 17 marca 1874, XIII 322

2) Towar jest zagubionym (verloren), jeżeli spedytor nie jest w stanie go dobrać, bez względu na powód. Nawet przemieszczenie się z strony spedytora jest utratą towaru w znaczeniu ustawy. Również skuteczną w drodze publicznej licytacji sprzedaż towaru przez spedytora jest zupełną utratą towaru O T N w Lipsku z 11 listopada 1871 i 15 września 1874, IV 14, i XV. 30.

3) Por. uwagę do art 360

Art. 387. Zresztą ocenia się prawa i obowiązki spedytora, o ile niniejszy tytuł nie zawiera odnosnych postanowień, podług zasad tytułu poprzedniego; mianowicie stosują się przepisy w art 365 do 367 co do komisantów podane także do spedytorów.

Art 388. Jeśli kupiec nie trudniący się zwykle spedytorstwem, podejmuje się przesyłki towarów przez przewoźników lub szyprów we własnym imieniu, lecz na

cudzy rachunek, stósują się do czynności takowej przepis tytułu niniejszego.

Art. 389. Przepisy niniejszego tytułu nie mają zastosowania do osób, które tylko pośredniczą w kontraktach przewozu między wysyłającym a przewoźnikiem lub szyprem (stręczyciele spedycji, przewozu, okrętów).

TYTUŁ PIĄTY.

O przewoźnictwie.

Oddział pierwszy.

O przewoźnictwie w ogólnosci.

Art. 390. Przewoźnikiem jest, kto wykonywa¹⁾ w sposobie zarobkowania przewóz towarów na ziemi lub rzekach i wodach śródlądowych.

¹⁾ Do pojęcia przewoźnika nie wymaga się, ażeby wykonujący przewóz zajął się nim sam (osobiscie) lub wykonał go przez swych ludzi. O. T. N. w Lipsku z 22 lutego 1873, IX 89

Art. 391. List przewozowy służy za dowód umowy między przewoźnikiem a wysyłającym zawartej¹⁾.

Przewoźnik może żądać wystawienia listu przewozowego.

¹⁾ Przeciwdowód jest dopuszczalnym O. T. N. w Lipsku z 4 października 1872, VII 216

List przewozowy służy nie tylko za dowód umowy między przewoźnikiem a wysyłającym, lecz wykazuje nadto prawa służące przewoźnikowi przeciw odbiorcy towaru, jakoteż obowiązki przewoźnika względem odbiorcy O. T. N. w Lipsku z 10 grudnia 1872, VIII 197.

Art. 392. List przewozowy zawiera:

1. oznaczenie towaru podług jakości, ilości i znaków;

2. nazwisko i miejsce zamieszkania przewoźnika;
3. nazwisko wysyłającego;
4. nazwisko tego, komu towar ma być odstawiony;
5. miejsce odstawy;
6. układ co do przewoźnego;
7. miejsce i dzień wystawienia;
8. szczególne układy, jeśli takowe zaszyły między stronami co do innych jeszcze punktów, mianowicie co do czasu, w przeciągu którego przewóz ma nastąpić, oraz co do wynadgródzenia za spóźnioną odstawę.

Art. 393. Jeśli rzeczy przed odstawieniem ich odbiorcy podlegają czynności urzędów cłowych lub podatkowych, wysyłający zaopatrzy przewoźnika w potrzebne papiery przewodne. Odpowiada przewoźnikowi, o ile na nim nie ciąży wina, za wszelkie kary i straty, jakieby tenże poniósł z powodu nieprawdziwości lub niedokładności papierów przewodnych.

Art. 394. Jeżeli w umowie o przewóz nie ułożono się co do czasu, w przeciągu którego przewóz ma być uskuteczniiony, zwyczaj miejscowy oznacza, w jakim czasie przewoźnik winien się udać w podróż; jeśli nie ma zwyczaju miejscowego, ruszy w drogę w czasie stosownym do okoliczności zachodzącego przypadku.

Jeżeli wydarzenia przyrody lub inne przygody stają czasowo¹⁾ na przeszkodzie wyruszeniu w drogę lub dalszej podróży, wysyłający nie potrzebuje czekać usunięcia przeszkody, może owszem od kontraktu odstąpić, lecz obowiązany jest wynadgrodzić przewoźnikowi, o ile po jego stronie nie zachodzi wina, koszta przygotowania do podróży, koszta wyładowania i należytość za podróż już odbytą. O wysokości wynadgródzenia stanowi zwyczaj miejscowy, a w braku tego sędzia według swego uznania.

¹⁾ „zetweilig“ O opóźnieniu mało znaczném ani o przeszkodzie trwałe; kodeks handlowy nie stanowi, o takowych rozstrzyga jedynie prawo cywilne. Por § 1447 u cyw

Art. 395. Przewoźnik odpowiada za szkodę wynikłą z utraty lub uszkodzenia towaru przewozowego od

chwili odbioru aż do odstawy, jeżeli nie dowiedzie, że utratę lub uszkodzenie przypisać należy sile wyższej (*vis major*)¹⁾, albo przyrodzonej własności towaru, mianowicie wewnętrznemu psuciu się, ulotnieniu, zwykłemu wyciekowi i t. p. lub wadliwemu zapakowaniu, które na zewnątrz nie było widoczne.

Za kosztowności, pieniądze i papiery wartościowe przewoźnik wtedy tylko odpowiada, jeżeli mu jakość lub wartość tychże przedmiotów podano.

¹⁾ Pytanie czy pewno zdarzenie uważać należy za „sile wyższą (*vis major*)“ należy ocenić według okoliczności szczególnego wypadku. *Vis major* nie uważa przewoźnika, jeżeli przez ostrożność mogła być odwołaną. O. z 18. stycznia 1870, I. 10,829, III 273. Również nie może się przewoźnik powołać na wyższą siłę, jeżeli przez jego winę dostał się towar w to położenie, w którym wyższej sile uległ. O. T. N. w L z 6. czerwca 1871, II. 357.

Art 396. Jeżeli przewoźnik ma na zasadzie poprzedzającego artykułu wynagrodzić stratę lub uszkodzenie towaru, obliczenie szkody nastąpi jedynie na podstawie wartości, jaką towar ma pospolicie w handlu¹⁾.

W razie utraty zwrócona będzie pospolita wartość, jaką towar tego samego gatunku i teje jakości miał w handlu na miejscu odstawy w czasie, kiedy towar odstawić należało, z czego atoli potrąca się cło i koszta przez utratę oszczędzone.

W razie uszkodzenia, wynagrodzić należy różnicę między wartością towaru w razie sprzedaży²⁾ w stanie uszkodzonym, a wartością pospolitą, jaką towar bez takowego uszkodzenia byłby miał w handlu na miejscu i w czasie odstawy, lecz za potrąceniem ceł i kosztów, jeśli jakie przez uszkodzenie oszczędzone zostały.

Jeśli towar nie ma wartości handlowej, obliczenie szkody nastąpi na podstawie zwyczajnej ceny³⁾ towaru.

Jeżeli się wykaże, że przewodnik działał złośliwie⁴⁾, wówczas wynagrodzi całą szkodę⁵⁾.

¹⁾ „*der gemeine Handelswerth*“ Pospolita wartość w handlu ma być wynagrodzoną bez względu na to, czy interes poszkodowanego z powody utraty lub uszkodzenia jest większym lub mniejszym od teje wartości; jest to zatem wyjątek od zasady art. 283

²⁾ „*Verkaufswerth*“.

3) „gemeine Werth“. Por §§ 305 i 306 ust. cyw.

4) „boshche Handlungsweise“, pojęcie to obejmuje tak „dolus“ w właściwym znaczeniu (zamiar uszkodzenia) jak i „luxuria“.

Sąd najwyższy orzekł, że „boshche Handlungsweise“ w art 396 i 427 kod. h. znaczy tyle, co „Beschädigung in boser Absicht“ w § 1294 u. c. O z 28. października 1870, I 4966, III. 297

5) to znaczy według art. 283

Art. 397. Przewoźnik odpowiada za szkodę wynikłą z niedostawienia w umówionym lub zwykłym czasie, chybaby udowodnił, że pomimo staranności porządnemu przewoźnikowi właściwej nie mógł zapobiedz opóźnieniu.

Art. 398. Jeśli na przypadek spóźnionej odstawy zastrzeżono potrącenie pewnej ilości z przewoźnego lub utratę przewoźnego, albo jaką inną karę umowną, żądać można w zachodzącej wątpliwości oprócz tego wynagrodzenia szkody ilość zastrzeżoną przewyższającej, a przez opóźnioną odstawę zrządzonj.

Art. 399. Jeżeli przewoźnik udowodni, że pomimo staranności porządnemu przewoźnikowi właściwej nie mógł opóźnieniu zapobiedz, wówczas zastrzeżona utrata przewoźnego w całości lub w części ani kara umowna za opóźnioną odstawę nie może być żądana, chyba gdy się z kontraktu przeciwny zamiar okazuje.

Art. 400. Przewoźnik odpowiada za swoich ludzi i za inne osoby, których używa w wykonaniu wziętego na siebie przewozu¹⁾.

1) Por. §§ 960 i 1316 ust. cyw.

Art. 401. Jeżeli przewoźnik oddaje towar, którego przewozu się podjął, innemu przewoźnikowi celem wykonania przewozu w całości lub w części, odpowiada za niego i za następnych przewoźników, jeśli jacy byli, aż do odstawy.

Każdy przewoźnik po innym przewoźniku następujący przystępuje przez przyjęcie towaru z pierwotnym listem przewozowym do kontraktu o przewóz tymże listem objętego, zobowiązuje się samoistnie do wykonania przewozu podług osnowy listu przewozowego i odpowiada

także za poprzednich przewoźników co do przewozu przez nich już wykonanego¹⁾.

1) Jednostronne zmiany osnowy listu przewozowego uskutecznione przez późniejszego przewoźnika nie są w stanie ograniczyć zakresu zobowiązań względem wysyłającego i odbiorcy wynikającego z pierwotnej osnowy listu przewozowego O T N w L z 17 paźdz. 1873, XI 209 Przewoźnik następujący nie odpowiada za poprzedniego, jeżeli towar przewozowy przyjął — nie na podstawie pierwotnego, — lecz na podstawie nowego listu przewozowego. Obojętną jest rzeczą, że nowy list przewozowy na dawniejszy się powołuje, byleby to powołanie się odnosiło się jedynie do warunków przewozu i oznaczeń listu dawniejszego, a nie miało tego znaczenia, że stosunek przewozu pozostaje jednolity O T N w L z 4 października 1872, VII 218

Art. 402. Przewoźnik dopóty służyć ma zleceń wysyłającego co do zwrotu towaru lub wydania onego innemu niż w liście przewozowym wskazanemu odbiorcy, dopóki temu ostatniemu nie oddał listu przewozowego za przybyciem towaru na miejsce odstawy.

Jeśli to już nastąpiło, służyć będzie tylko zleceń wymienionego odbiorcy, w przeciwnym razie jest mu za towar odpowiedzialnym¹⁾.

1) W razie kolizji praw przyznanych w artykule niniejszym wysyłającemu (Verfolgungsrecht), a w art 405 odbiorcy, stanowczą jest chwila wyniesionej przez tego ostatniego w myśl art 405 skargi, tak że do tej chwili, ale też tylko do niej przewoźnik winien dać pierwszeństwo zleceniom wysyłającego O T N w L z 3 listopada 1871, III 436 Przez oddanie adresatowi listu przewozowego prawo wysyłającego rozporządzania towarem ulega ograniczeniu jedynie na rzecz adresata, stosunek jednak między wysyłającym a przewoźnikiem się nie zmienia, tak że, jeżeli adresat nie korzysta z prawa żądania wydania sobie towaru, przewoźnik znów obowiązany jest postąpić z towarem stosownie do zleceń wysyłającego, a nie ma prawa zatrzymać takowego z tytułu retencji na zabezpieczenie roszczeń służących mu przeciw odbiorcy. O T N w L z 24 maja 1872, VI. 273 Kupujący (odbiorca) nie nabywa jeszcze własności towaru przewozowego przez otrzymanie awiza i faktury, lecz dopiero przez otrzymanie listu przewozowego O. z 9 maja 1871, I 14 836, III 233

Według rozp. minister z 5 grudnia 1865, N. 130 D u p są wszystkie urzędy cłowe w miejscach, gdzie się znajdują stacje kolei żelaznych upoważnione do porozumienia się z zakładami przewozowymi, aby towary w składach cłowych na imię upadłego złożone, których listów przewozowych jeszcze nie wykupiono, z wciągnięcia do masy upadłej (rozumie się adresata) wyłączono, i wysyłającemu do dowolnego rozrządzenia pozostawiono.

Art. 403. Przewoźnik obowiązany jest wydać przewozowy towar odbiorcy w liście przewozowym wymienionemu w miejscu odstawy.

Art. 404. Przed przybyciem towaru na miejsce odstawy wskazany w liście przewozowym odbiorca ma w stosunku do przewoźnika prawo przedsiębrać wszelkie ku zabezpieczeniu towaru potrzebne środki i dawać w tym celu przewoźnikowi stosowne zlecenia; wydania towaru przed przybyciem takowego na miejsce odstawy wtedy tylko może się domagać, jeżeli wysyłający przewoźnika do wydania upoważnił.

Art. 405. Za przybyciem przewoźnika na miejsce odstawy, odbiorca w liście przewozowym wskazany mocen jest za dopełnieniem zobowiązań z listu przewozowego wypływających, dochodzić przeciw przewoźnikowi we własnym imieniu praw z kontraktu przewozu wynikających, a to bez względu na to, czy działa we własnym czy w cudzym interesie; ma zwłaszcza prawo zapoznać przewoźnika o oddanie listu przewozowego i wydanie towaru¹⁾, chyba że wysyłający dał przewoźnikowi przed wyniesieniem skargi w myśl art 402 jeszcze dopuszczalne zlecenie przeciwne.

¹⁾ Praw tych wykonywa odbiorca nie jako zastępca wysyłającego, lecz we własnym imieniu. Ma prawo do żądania wynagrodzenia szkody, którą on poniósł w skutek spóźnionej lub niestawionej odstawy towaru (art 397), bez względu na to czy i w jakim stopniu poniósł szkodę wysyłający O T N w L z 9 stycznia 1872, IV. 359

Art. 406. Przez przyjęcie towaru i listu przewozowego odbiorca staje się obowiązany do zapłacenia przewoźnikowi podług listu przewozowego.

Art. 407. Jeśli nie można wynaleść wskazanego odbiorcy towaru, albo jeśli się wywiezuje spór o przyjęcie lub o stan towaru, ten, komu na tém zależy, może się postarać o sprawdzenie stanu towaru przez znawców.

Znawców na żądanie tego, komu na tém zależy, mianuje sąd handlowy, a w braku tegoż sędzia miejscowy¹⁾.

Znawcy objawią swe zdanie na piśmie, lub wniosą je do protokołu.

Na żądanie strony interesowanej sąd może postanowić, że towar ma być złożony w składzie publicznym, albo u trzeciego i że sprzedany będzie publicznie w całości lub w odpowiedniej części dla zapłacenia przewozu i innych należności przewoźnika.

Względem żądania o mianowanie znawców lub o nakaz sądowy co do złożenia na składzie i sprzedania towaru stroną przeciwna, jeśli jest na miejscu, będzie wysłuchana²⁾.

1) Por art 348 i § 48 u w

2) inaczéj stanowi art 310

Art. 408. Przyjęcie towaru i zapłacenie przewoźnego¹⁾ gasi wszelkie roszczenia przeciw przewoźnikowi²⁾.

Tylko z powodu utraty lub uszkodzenia, które przy odstawie nie były na zewnątrz widoczne, można czepiać się przewoźnika nawet po przyjęciu i po zapłaceniu przewoźnego, jeśli sprawdzenia utraty lub uszkodzenia dopraszano się bezzwłocznie po ich dostrzeżeniu, i jest dowód, że utrata lub uszkodzenie nastąpiły w czasie między powzięciem a odstawą.

Postanowienia o przedawnieniu skarg i zarzutów przeciw spedytorowi z powodu utraty, uszkodzenia, lub spóźnionej odstawy towaru (art. 386) stósują się także do przewoźnika.

1) Rozumie się przez to jedynie zapłacenie przewoźnego po skończeniu przewozu, roszczenia zatem nie gasną przez przyjęcie opłaconego towaru przewozowego O T N w Lipsku z 22 maja 1874, XIII 415

2) Pizepis ten ma zastosowanie tak w przypadku uszkodzenia, jak i w przypadku częściowej utraty (manco), lecz nie ma zastosowania w przypadku całkowitej utraty towaru, która ma miejsce, chociażby tylko jedna z przesyłek (collis) tym samym listem pizewozowym przesłanych zaginęła O T N w Lipsku z 6 listopada 1874, XV 141

Do roszczeń przeciwko spedytorowi przepis ustępu 1 art 408 nie ma zastosowania Por także orzeczenie z 10 lipca 1873, I 6821, III 443

Art. 409. Przewoźnik ma prawo zastawu na towarze przewozowym dla wszelkich należności z kontraktu przewozu wynikłych, a mianowicie dla przewoznego. mi-
tręznego¹⁾, jakoteż dla opłat cłowych i innych wydatków. To prawo zastawu trwa, dopoki towar może być zatrzy-
manym lub jest na składzie, trwa jeszcze i po odstawie,
o ile przewoźnik popiera takowe sądownie w ciągu trzech
dni²⁾ po odstawie, a towar się jeszcze znajduje u odbiorcy
lub u trzeciego, który go za odbiorcę posiada

Może na zaspokojenie siebie żądać sprzedaży towaru
lub części onego (art 407)

Prawo to służy mu również przeciw innym wierzy-
cielom i masie konkursowej właściciela³⁾.

1) „Luegegelder“.

2) co do obliczenia takowych poi art 328 l 1

3) Zobacz uwagi do art 352 Pci § 46 u w

Art. 410. Jeżeli towar przechodzi przez ręce
kilku przewoźników, ostatni ma sciągnąć przy odstawie,
jeśli list przewozowy nie stanowi inaczej, również i na-
leżności poprzednich z listu przewozowego wypływające
i wykonać ich prawa, zwłaszcza też prawo zastawu.

Przewoźnik poprzedni, który przez następnego
został zaspokojony, przenosi na niego gwoili prawo swą
należność i swe prawo zastawu.

Tak samo i należność spedytora wraz z prawem
zastawu przechodzi na następnego spedytora i prze-
woźnika.

Prawo zastawu poprzedników istnieje tak długo,
jak prawo zastawu ostatniego przewoźnika.

Art 411. Jeśli na tym samym towarze istnieje
dwa lub więcej praw zastawu powstałych stósownie do
art. 374, 382 i 409, wówczas między prawami zastawu,
które wynikły z przesyłki lub przewozu towaru, później
powstałe ma pierwszeństwo przed pierwój powstałym;
wszystkie te prawa zastawu mają pierwszeństwo przed pra-
wem zastawu komisanta i przed prawem zastawu spedytora
dla zaliczek; pomiędzy temi ostatniemi prawami zastawu

wcześniej powstałe ma pierwszeństwo przed później powstałym¹⁾).

¹⁾ Zobacz uwagi przy art. 382, tudzież § 40 ustawy konkursowej

Według powyższego artykułu rozpadają się zatem prawa zastawu komisanta, spedytora i przewoźnika na dwie klasy 1 obejmujące prawa zastawu z przesyłki i przewozu (spedytora i przewoźnika), 2 prawa zastawu komisanta, i spedytora z załączek Klasa pierwsza ma pierwszeństwo przed drugą, w pierwszej jednak — wbrew zasadzie *prior tempore potior jure* — późniejsze prawo zastawu ma pierwszeństwo przed wcześniejszym, w drugiej zasada podana wyjątku nie doznaje

Art. 412. Jeżeli przewoźnik odstawia towar bez odebrania zapłaty i nie popiera sądownie prawa zastawu w ciągu trzech dni po odstawie, natenczas tak on jak i poprzedni przewoźnicy i spedytorowie tracą powet na poprzednikach. Roszczenie przeciw odbiorcy pozostaje w mocy.

Art 413. Wysyłający i przewoźnik mogą się umówić, że ten ostatni wystawi pierwszemu dowód ładunkowy.

Dowód ładunkowy jest dokumentem, którym przewoźnik się obowiązuje do wydania towaru.

Art. 414. Dowód ładunkowy zawiera¹⁾:

1. oznaczenie towarów naładowanych podług jakości, ilości i znaków;
2. nazwisko i miejsce zamieszkania przewoźnika;
3. nazwisko wysyłającego;
4. nazwisko tego, komu lub na czyje zlecenie towar ma być odstawiony. Przyjmuje się, że nim jest wysyłający, jeżeli dowód ładunkowy jedynie na zlecenie wystawiono;
5. miejsce odstawy;
6. układ co do przewoźnego;
7. miejsce i dzień wystawienia.

Dowód ładunkowy musi być podpisany przez przewoźnika.

Wysyłający wręczy przewoźnikowi na jego żądanie podpisany przez siebie równobrzmiący odpis dowodu ładunkowego.

1) Por art 392

Art. 415. Dowód ładunkowy rozstrzyga co do stosunków prawnych między przewoźnikiem a odbiorcą towaru¹⁾; warunki kontraktu przewozu w nim nie zamieszczone nie mają skutku prawnego względem odbiorcy, chyba że dowód ładunkowy wyraznie się do tych warunków odwołuje

Stosunki prawne między przewoźnikiem i wysyłającym pozostają takie, jak je urchadza kontrakt przewozu

1) Poi art 391

Art. 416. Jeżeli przewoźnik wystawił dowód ładunkowy, może się tylko wtenczas stósować do późniejszych zleceń wysyłającego pod względem zwrotu lub wydania towaru innemu, niż dowodem ładunkowym wykazującym się odbiorcy¹⁾, jeżeli mu zwrócony zostanie dowód ładunkowy. Jeśli działa wbrew temu przepisowi, odpowiada za towar prawnemu posiadaczowi dowodu ładunkowego.

1) Zobacz art 402

Art. 417. Legitymowanym do odbioru towaru jest ten, komu towar według dowodu ładunkowego ma być odstawiony, lub na kogo dowód ładunkowy, jeśli opiewa na zlecenie, przez indosacyą został przeniesiony.

Art. 418. Przewoźnik obowiązany jest do odstawienia towaru tylko za zwrotem dowodu ładunkowego, na którym odstawienie towaru poświadczone być winno.

Art. 419. Zresztą przepisy o prawach i obowiązkach przewoźnika i wtedy mają zastosowanie, gdy wystawiono dowód ładunkowy.

Art. 420. Jeżeli kupiec, którego zwykły handel nie rozciąga się do przewoźnictwa, podejmuje się w jakim szczególnym przypadku przewiezienia towaru na ziemi,

lub rzekach i wodach śródlądowych, przepisy niniejszego tytułu stosują się i do takiej czynności.

Art. 421. Przepisy niniejszego oddziału mają również zastosowanie do czynności przewozowych kolei żelaznych i do innych publicznych zakładów przewozowych.

Wszelako do zakładów pocztowych o tyle się tylko stosują, o ile się to nie sprzeciwia osobnym ustawom i rozporządzeniom dla tychże wydanym¹⁾.

Nadto do kolei żelaznych mają zastosowanie przepisy oddziału następującego.

¹⁾ Zobacz patent pocztowy z 5 listopada 1837, N 240 z u s. i z 1. grudnia 1838, N 312 z u s, dalej regulamin poczty wozowej z 12 czerwca 1838, N. 280 z. u s i regul poczty listowej z 6 listopada 1838, N 302 z u s tudzież rozp min z 29. października 1872, N 154 D u p a wieszcie umowę międzynarod z 9 października 1874, l 88 D. u p. z r 1875 zawierającą powszechny związek pocztowy

Oddział drugi.

O przewoźnictwie kolei żelaznych w szczególności.

Uzupełnienie postanowień niniejszego oddziału zawiera regulamin ruchu kolei żelaznych z 10 czerwca 1874, N 75 D. u. p

Art. 422. Kolej żelazna, otwarta dla publiczności celem przewożenia towarów, nie może odmawiać żądanego przewozu na swój przestrzeni, o ile:

1. towary same przez się lub na podstawie opakowania, według regulaminów¹⁾ a, jeśli tych nie dostaje, lub nie dają punktu oparcia, w miarę urządzeń kolei i sposobu używania tejsze sposobne są do przewozu;

2. wysyłający poddaje się rozporządzeniom zarządu kolei żelaznej wydanym dla wszystkich co do przewoźnego, wydania towarów i co do innych warunków przewozu kolejom żelaznym do woli pozostawionych¹⁾;

3. zwykle środki przewozowe kolei żelaznej wystarczają do wykonania przewozu.

Koleje żelazne nie są obowiązane przyjmować towarów do przewozu wcześniej, nim wysłanie tychże nastąpić będzie mogło.

Co do czasu wysłania żaden wysyłający nie będzie miał pierwszeństwa przed drugim, jeśli nie ma do tego przyczyny w urządzeniach kolei żelaznej, w stosunkach przewozowych lub w interesie publicznym

Działania przepisom niniejszego artykułu przeciwne uzasadniają prawo do żądania zwrotu zrzędzonej przez to szkody²⁾

¹⁾ Interpunktacja niemieckiego kodeksu handlowego różni się w tem miejscu od interpunkcji wydania austriackiego, według kodeksu niemieckiego należy bowiem czytać towary, same przez się lub na podstawie opakowania według regulaminów, i t d

²⁾ Zobacz §§ 46—48, 55 i 61 powołanego regulaminu

Art. 423. Koleje żelazne w art. 422 wskazane nie mogą już z góry na korzyść swą wyłączać lub ścieśniać przez umowy (przez regulamina lub umowę osobną) zastosowania zawartych w art. 395, 396, 397, 400, 401, 408 — przepisów o zobowiązaniu przewoźnika do zwrotu szkody, bądź to pod względem nastania, rozciągłości lub trwania tego obowiązku, bądź pod względem ciężaru dowodu, wyjąwszy, o ile tego pozwalają artykuły następujące¹⁾

Postanowienia umowne temu przepisowi przeciwne nie mają skutku prawnego.

¹⁾ Zobacz §§ 62—70 regulaminu

Art. 424. Można zastrzedz:

1. co do towarów, które według umowy z wysyłającym w niekrytych wozach przewożone bywają:

że się nie odpowiada za szkodę wynikłą z niebezpieczeństwa z tym sposobem przewozu połączonego;

2. co do towarów, które według oświadczenia wysyłającego w liście przewozowym, nieopakowane lub

niedostatecznie opakowane oddane zostają, pomimo że z natury swój wymagają opakowania dla zabezpieczenia od utraty lub uszkodzenia podczas przewozu:

że się nie przyjmuje odpowiedzialności za szkodę wynikłą z niebezpieczeństwa połączonego z nieopakowaniem lub wadliwym opakowaniem;

3. co do towarów, których naładowaniem i wyładowaniem, stósownie do umowy z wysyłającym, tenże się sam zajmuje:

że się nie odpowiada za szkodę wynikłą z niebezpieczeństwa połączonego z naładowaniem i wyładowaniem, lub wadliwym ładunkiem;

4. co do towarów, które z natury swój szczególnie są narażone na niebezpieczeństwo utraty w całości lub w części, lub uszkodzenia, mianowicie złamania się, zardzewienia, wewnętrznego psucia się, nadzwyczajnego wycieku i t. p.:

że się nie odpowiada za szkodę z tego niebezpieczeństwa wynikłą;

5. co do zwierząt żyjących:

że się nie odpowiada za szkodę wynikłą z niebezpieczeństwa, jakim przewóz tym zwierzętom zagraża¹⁾;

6. co do towarów pod strażą przewożonych:

że się nie odpowiada za szkodę wynikłą z niebezpieczeństwa, któremu przydanie straży miało zapobiedz.

Jeżeli się zgodzono na jedno z zastrzeżeń w niniejszym artykule dozwolonych, przyjmuje się, iż zastrzeżono zarazem, że aż do dowodu przeciwnego ma miejsce domniemanie, iż nastąpiła szkoda wynikła istotnie z niebezpieczeństwa, którego na siebie nie wzięto, jeśli z takiego wynikać mogła.

Nie można się zasłaniać umówioném według tego artykułu uwolnieniem od odpowiedzialności, jeżeli się

okaże, iż szkoda wynikła z winy zarządu kolei żelaznej lub jego ludzi.

¹⁾ Zobacz §§ 40—45 regulaminu

Art. 425. Co do pakunku podróznego można sobie wymówić:

1. że za zaginienie lub uszkodzenie pakunku podróznego, nie oddanego do przewozu, wtedy się tylko odpowiada, jeżeli się okaże wina zarządu lub jego ludzi. Można sobie wymówić toż samo co do przedmiotów znajdujących się w wozach podróжных;

2. że za zaginienie pakunku podróznego do przewozu oddanego wtedy się tylko odpowiada, jeżeli upomnienie się o pakunek nastąpi w pewnym oznaczonym terminie po upływie terminu do wydania.

Termin ten nie może być krótszy nad dni trzy¹⁾.

¹⁾ Zobacz §§ 24—33 regulaminu

Art. 426. Co do towarów, które z natury swęj tracą zazwyczaj skutkiem przewozu na wadze lub miarze, można sobie wymówić, że nad wymiar normalny z góry w taryfie oznaczony nie odpowiada się za ubytek wagi lub miary. W razie, jeżeli się więcej sztuk razem przewozi, wymiar normalny obliczy się dla każdej sztuki z osobna, jeśli miara lub waga pojedynczych sztuk w liście przewozowym jest wyrażona, lub inaczej da się udowodnić.

Do podanego tu postanowienia nie można się odwoływać, jeżeli się z okoliczności przypadku okazuje, że ubytek nie wynikł z natury przedmiotu, lub że ustanowiony wymiar normalny nie odpowiada tejże naturze przedmiotu, lub innym okolicznościom przypadku.

Art. 427. Można sobie wymówić:

1. że wartość, mająca być wzięta za podstawę przy obliczeniu szkody według art 396, nie będzie przechodzić ilości, którą w liście przewozowym, dowodzie ładunkowym lub pakunkowym podano jako wartość towaru, a w braku takiego podania, że nie będzie przechodzić z góry oznaczonego wymiaru normalnego;

2. że ilość wynadgródzenia szkody według art. 397 za opóźnienie odstawy należnego nie ma przenosić sumy, którą w liście przewozowym, dowodzie ładunkowym lub pakunkowym podano jako ocenę wczesnej dostawy¹⁾, a w braku takiego podania, że nie będzie przechodzić naprzód oznaczonego wymiaru normalnego, który może także polegać w utracie przewoźnego w całości lub w części.

W razie złośliwego działania²⁾ z strony zarządu kolei żelaznej lub jego ludzi, zastawianie się ograniczeniem odpowiedzialności do wymiaru normalnego lub podanej wartości towaru nie ma miejsca

¹⁾ „Interesse der rechtzeitigen Lieferung“

²⁾ Zobacz art. 396 i podane tam orzeczenia. Por także orzeczenie z 13 września 1872, l 4389, III. 391.

Art. 428. Można sobie wymówić, że po odebraniu towaru i zapłaceniu przewoźnego wszelkie roszczenia z powodu ubytku w towarze lub uszkodzenia tegoż nawet wtedy gasną, jeżeli takowych nie można było poznać przy wydaniu i takowe dopiero później się pokazały (art. 408 ustęp 2), jeżeli z roszczeniem nie zgłoszono się u zarządu kolei żelaznej w ciągu pewnego oznaczonego terminu po wydaniu.

Termin ten nie może być krótszy nad cztery tygodnie¹⁾.

¹⁾ Zobacz §§ 62—70 regulamnu

Art. 429. Jeżeli kolój żelazna przyjmuje towar z listem przewozowym, gwoh któremu przewóz ma być uskuteczony przez kilka kolei żelaznych z sobą się łączących, można się umówić, że nie wszystkie koleje żelazne, które powzięły towar z listem przewozowym, będą odpowiadać za cały przewóz jako przewoźnicy w ślad art. 401, lecz że tylko pierwsza kolój i ta, która na ostatku towar z listem przewozowym odebrała, za cały przewóz mają być odpowiedzialne z zachowaniem powetu kolejom żelaznym przeciw sobie; że przeciwnie jednej z pozostałych w srodku leżących kolei żelaznych wtedy tylko jako przewoźnika czepiać się można, jeżeli się udowodni, że szkoda na jój torze się wydarzyła.

Art. 430. Jeżeli kolój żelazna bierze towar z listem przewozowym do przewiezienia, a miejsce wydania w liście wymienione nie leży ani na jój torze ani na jednej z kolei z nią się łączących, można sobie wymówić, że odpowiedzialność kolei jako przewoźnika nie rozciąga się na cały przewóz aż do miejsca wydania, lecz tylko na przewóz do tego miejsca, gdzie się ma kończyć przewóz koleją żelazną; jeśli taki jest układ, natenczas co do dalszej przesyłki zachodzą tylko obowiązki spedytora.

Art. 431. Jeżeli wysyłający rozporządza w liście przewozowym, że towar oddany będzie w jednym z miejsc na kolei żelaznej leżących, lub tamże pozostanie, natenczas przyjmuje się, że przewozu podjęto się tylko do owego miejsca na torze kolei leżącego, a kolej odpowiedzialną jest tylko aż do odstawy na to miejsce, chociażby w liście przewozowym inne miejsce przeznaczenia było wymienione¹⁾.

1) Zobacz §§ 62—70 powołanego regulaminu

D O D A T E K.

I.

U s t a w a

z dnia 17. grudnia 1862,

(Dziennik ustaw Państwa, zeszyt I, N 1, wydany dnia 3 stycznia 1863), obowiązująca w wszystkich krajach reprezentowanych w Radzie Państwa, względem zaprowadzenia kodeksu handlowego

Za zgodą obu Izb Mojej Rady Państwa postanowieniem i stanowię co następuje:

W uznaniu zalet, jakimi się odznacza kodeks handlowy, na polecenie Zgromadzenia Rzeszy Niemieckiej przez wyznaczoną w tym celu komisję spólnie z Delegowanymi Rządu austriackiego ułożony, zważywszy, że takowy w pogranicznych Państwach Rzeszy Niemieckiej moc obowiązująca już otrzymał, a jak się spodziewać należy, i w innych także uzyska, zważywszy, że do podniesienia handlu z innymi krajami istotnie się przyczyni spólne w tej mierze ustawodawstwo, a zarazem biorąc na uwagę właściwe Austrii stosunki zaprowadza się rzeczony kodeks handlowy w czterech pierwszych załączonych księgach \cdot/\cdot z wyłączeniem piątej prawo morskie za przedmiot mającej, w królestwach i krajach w napisie wyszczególnionych¹⁾ jako ustawę z dniem 1. lipca 1863 obowiązywać poczynającą a to pod następującymi bliższymi określeniami.

¹⁾ t j w krajach reprezentowanych w Radzie Państwa

I. Przepisy ogólne.

§ 1. Od dnia wyż wspomnionego wszelkie ustawy i rozporządzenia, które się odnoszą do przedmiotów kodeksu handlowego, przestają obowiązywać, wyjąwszy, gdy mniejsza ustawa wprowadcza i nadal je w swej mocy utrzymuje, albo kodeks handlowy do ustaw krajowych odsyła

§ 2. Mianowicie przestają obowiązywać dawniejsze ordynacje merkantylne wekslowe i konkursowe, o ile szczególne ich przepisy dotychczas jeszcze obowiązują, pierwsza księga Codice di commercio w królestwie Lombardzko-Weneckiem, w Dalmacji i Tytoli południowym obowiązującego, przepisy kodeksu handlowego francuzkiego w mieście Krakowie i jego okręgu dotąd moc ustawy mającego, przepisy o utrzymywaniu protokołów handlowych, rozporządzeniami ministeryalnemi z dn 12 sierpnia 1853, N 166, z dn 20 kwietnia 1854, N 100, z dn 13 kwietnia 1857, N 79, z dn 16 września 1857, N 168 i z dn 28 kwietnia 1860, N 109 Dziennika ustaw Państwa ogłoszone, nakoniec przepisy rozporządzenia ministeryalnego z dn 13 maja 1860, N 123 Dziennika ustaw Państwa o zaprotokołowaniu firmy, o księgach handlowych i zarobkowych, o piokurze i właściwości sądów handlowych

Mimo to wszakże przepisy §§ 10 do 14 w końcu wspomnionego rozporządzenia o należytościach odnoszących się do zaprotokołowania, żadnej nie ulegają zmianie¹⁾

¹⁾ Przepisy w §§ 10 do 14 rozporządzenia ministeryalnego z d 13 maja 1860, N 123 D u p zawarte, bliżej zostały określone przez ustawę z d 13 grudnia 1862, N 89 D u p a mianowicie przez pozycyą 43 lit ¹⁾ taryfy do tej ustawy dołączonej — opiewającej następnie

Podania o następujące wpisy w rejestr handlowy, przez trybunały handlowe utrzymywane, zaopatrzyć należy w stempel na 10 zlr, jako to

1 podania o wpis firmy, wpis zmiany firmy już wpisanej lub posiadaczy takowej

Jesli jednak przedsiębiorstwo wpisane odnosnie do chwili wpisu opłacac ma stałego podatku monachijskiego bez dodatkow wiecej niż 100 zlr, wówczas bezposrednio opłacic należy 10% od zwykly tegoż podatku, ktorých wymiar uskutecznia urząd po datkowy,

2 o wpis kontraktu spółki,

3 o wpis już wpisanej firmy zakładu głównego w rejestrze handlowy tego sądu handlowego, w którego okręgu się znajduje zakład filialny

Podania o następujące wpisy wymagają stempla na 5 zł, jako to

4 o wpis piokury, a to od osoby każdego piokuranta,

5 o wpis likwidatorów,

6 o wpis praw majątkowych, ustanowionych w kontraktach małżeńskich na korzyść żony kupca

Pomienione opłaty stemplowe dotyczą tylko pierwszego arkusza podania, każdy bowiem dalszy arkusz podlega opłacie stemplowej 50 krajaj

§ 3. Przepisy kodeksu handlowego nie dotyczą w niczem ustaw o nabywaniu, ograniczeniu i zniesieniu praw rzeczowych na dobrach nieruchomych.

Kodeks handlowy o tyle tylko wzrusza ustawy o stopie procentu i lichwie¹⁾, o ile zawiera szczególne przepisy, zmieniające niektóre owych ustaw rozporządzenia

¹⁾ Ustawa z dn 14 czerwieca 1868, N. 62 D u p znosząca wszystkie ustawy istniejące przeciw lichwie opiewa

§ 1 Istniejące dotychczas ograniczenia ustawowe przy umowie stopy procentowej i wysokości kary umownej przy pożyczkach i należnościach kredytowanych tracą moc obowiązującą

§ 2 Jeżeli umowione zostały odsetki bez oznaczenia wysokości, lub jeżeli należą się z mocy ustawy, natenczas wynoszą sześć od sta rocznie

§ 3 Odsetek od odsetek wolno zadac

a) jeśli to wyraźnie umowiono,

b) jeśli o odsetki zapadłe wymiesiono skargę, od dnia doręczenia skargi

O wysokości odsetek od odsetek stanowi przedewszystkiem umowa jeżeli zaś w tym względzie nic nie umówiono, wówczas należą się odsetki ustawowe (§ 2)

§ 4 O terminie spłaty odsetek stanowi umowa Jeżeli zaś o tem nic nie umowiono, wówczas odsetki winny być płacone przy zwrocie kapitału, lub corocznie, jeżeli umowa jest zawarta na lat kilka

Odsetki wolno z góry i bez wszelkiego ograniczenia potrącić lub żądać takowych

§ 5 Przy pożyczkach wolno się umawiać, iż zwróconą być ma większa suma lub ilość, lub że zwrócone być mają rzeczy lepszej jakości, niżeli były dane, jednakże to, co ma być oddanem, musi być tego samego rodzaju, jak to, co było danem.

§ 6 Wszelkie postanowienia prawa cywilnego i karnego, sprzeciwiające się powyższym przepisom, tracą moc obowiązującą, i tak w szczególności patent z d. 2 grudnia 1803, l. 640 zbioru ustaw sądowych, rozporządzenie z dn. 14 grudnia 1866, l. 160 D u p, § 485 kodeksu karnego, tudzież §§ 993, 994, 995, 996, 997, 998, 1000 i 1196 kodeksu cywilnego

Ustawa niniejsza nie narusza statutami zapewnionych praw zakładów kredytowych i kas oszczędności, przepisów kodeksu handlowego, tudzież patentu z d. 2 czerwca 1848, l. 1157 zbioru ustaw sądowych i Cesarskiego rozporządzenia z d. 7 lutego 1856, l. 21 D u p o przymusowym kursie pieniędzy papierowych

§ 7 Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1868, wszelako od dnia jej ogłoszenia nie wolno ani zarządzić śledztwa karnego ani takowego dalej prowadzić, ani też wymierzonej już kary wykonać.

Natomiast ustawa niniejsza nie ma żadnego wpływu na czynności piawne przed wnięciem jej w wykonanie zawarte lub na nabyte prawa osób trzecich, ani na sprawy konkursowe i ugodne w tymże czasie wiszące

§ 4. Wolność prowadzenia handlu poddanym tureckim, na podstawie traktatów politycznych służąca, nie ulega zmianie w skutek kodeksu handlowego Zresztą przepisy tegoż kodeksu oraz niniejszej ustawy i do nich stosowane będą.

§ 5. Ilekroć kodeks handlowy odsyła do ustaw krajowych w poszczególnych Państwach obowiązujących, rozumie się przez nie ustawy i rozporządzenia obowiązujące we wszystkich królestwach i krajach, lub w szczególnych, dla których niniejsza ustawa jest wydana.

Gdzie kodeks handlowy wspomina o niemieckiej ustawie wekslowej, rozumieć należy przez nią powszechną ustawę wekslowa w Austrii ogłoszoną.

II. Przepisy szczególne.

1. O kupcach.

§ 6. Przepis art. 7 kodeksu handlowego stanowiący, że mężatka bez zezwolenia męża nie może być handlującą, ma zastosowanie w ten sposób, że brak zezwolenia mężowskiego na prośbę żony orzeczeniem sędziego zastąpiony być może, jeżeli dochodzenie urzędowe wykaże, że żona przez prowadzenie handlu nie narazi praw¹⁾ męża na niebezpieczeństwo.

¹⁾ majątkowych i osobowych (stanu)

§ 7. Przepisy kodeksu handlowego o firmach, księgach handlowych, prokurze i spółkach handlowych, stosują się, z wyjątkiem obnośców¹⁾, do wszystkich kupców, którzy o swego zarobkowania w stołecznym i rezydencyonalnym mieście Wiedniu przynajmniej . 50 zł. w. a. w dwumilowem okręgu Wiednia przynajmniej 30 „ w miejscach, gdzie ludność przynosi 50.000 dusz, przynajmniej 40 „ w miejscach, gdzie ludność przynosi 10 000 a nie dochodzi 50 000 dusz, przynajmniej 30 „ w miejscach, gdzie dochodzi lub nie dochodzi 10 000 dusz, przynajmniej . 20 „ stałych podatków monarchicznych bez dodatków rocznie opłacać winni, albowy od swego zarobkowania z uwagi na jego rozciągłość opłacać byli obowiązani, gdyby od takowych nie byli uwolnieni²⁾.

¹⁾ O handlu obnośnym stanowi

Ustawa z d 4 wrzesnia 1862, N 252 D u p

§ 1. Handel towarami przez obnoszenie takowych z miejsca na miejsce i z domu do domu, bez stałego miejsca przedaży, nazywa się handlem obnosnym (Hausirhandel).

²⁾ Do przemysłowców którzy według kod handlowego nie mają być uważani za kupców lub nie są z nimi zrównani (art 4, 5 k h) postanowienia kodeksu handl o firmach, księgach handl, prokurze i spółkach handl nie mają zastosowania, choć aby płacił określony w § 7 ust wpr podatek wyższy W wątpliwosci, czy przemysłowiec ma być uważany za kupca, rozstrzygają nie pize pisy art 10 kod h zastapionego obecnie § 7 u w, lecz postanowienia kod h o czynnosciach handlowych, bo tylko trudnienie sie niemi w sposobie zarobkowania nadaje przymiot kupca Jeżeli zakresu i natury przedsiębiorstwa nie można zwłaszcza z uwagi na l 1 i 5 art 2 2 i ostatni ustęp art 273 od razu poznać, sąd handlowy może udac sie do izby handlowej i przemysłowej po potrzebne wyjasnienie Pizez podatek w § 7 wzmankowany rozumiec należy tak podatek zarobkowy, jak i dochodowy, jeżeli nie jest widoczna o ile podatek dochodowy pochodzi z zarobku w przedsiębiorstwie handlowem, a wiadomosc o tej okolicznosc do ocenięcia przypadku jest potrzebna, sądy mają sie udac do władz podatkowych po bliższe wyjasnienie (Reski minist sprawiedli z 8 lutego 1864, l 803)

Na podstawie powyższego reskryptu orzekł też Trybunał naj wyższy w orzeczeniu plenarnem z dnia 26 kwietnia 1864, l 2067, I 22, że przemysłowiec jako taki jeżeli przedsiębiorstwo jego po za zakres rzemiosła nie wychodzi, mimo płacenia wyższego podatku do zgłoszenia sie z firmą celem jej zaprotokółowania obowiązany nie jest

Reskryptem minister spr z 24 maja 1871, l 5750 nakazano urzedom podatkowym ażeby nadsyłały sadom handlowym m esieczne wykazy kupców w § 7 wymienionych tj płacących wskazany tamże wyższy podatek

§ 8. Jak dalece przedsiębiorstwa publiczne w rejestrze handlowym wpisywane, a tem samym pod przepisy kodeksu handlowego o firmach, księgach handlowych i rokuizie podciągane być mają, pozostawia się bliższemu oznaczeniu w drodze prostego rozporządzenia

§ 9. Jeżeli firma kupca jest wpisana w rejestr handlowy, zmiany późniejsze w ilości podatku pizezen opłacać się winnego nie mają wpływu na zastosowanie przepisow kodeksu handlowego, w poprzedzającym paragrafie wspomnianych

2. O rejestrze handlowym i umowach małżeńskich odnosnie do kupców i spółek handlowych

§ 10. Wszelkie zgłoszenia w kodeksie handlowym przepisane tyżące się utrzymywania rejestru handlo-

wego¹⁾, powinny być w sądzie handlowym albo osobiście wniesione do protokołu albo podane w formie poświadczonej sądownie lub notaryalnie

Pełnomocnicy mają się wykazać umocowaniem w taki sam sposób poświadczonem

¹⁾ Poi poniżej umieszczone rozp minister o złożeniu i utrzymaniu rejestru handlowego

§ 11. Ogłoszenie wpisów rejestru handlowego przez pisma publiczne uważa się za skutecznione, o ile kodeks handlowy nie stanowi inaczej, jeżeli jednorazowe umieszczenie w tychże pismach nastąpiło.

Wybor pism publicznych do takich ogłoszeń, z góry przeznaczyc się mających, należy do naczelnika politycznej władzy krajowej za znieśieniem się z sądem handlowym

Wybor ten ogłosi sąd handlowy

§ 12 Karami porządkowemi za niezachowanie przepisów o zgłoszeniach, lub za używanie firmy nie właściwej (art 26 kodeksu handlowego), przez sąd handlowy rozciągać się mającemi, będą kary pieniężne a to od 10 do 300 zł

W razie niezastosowania się do przepisów o zgłoszeniach, kara pieniężna będzie rozciągnięta dopiero za poprzedniem wezwaniem o zadoskuczynienie takowym w czasie oznaczonym

Zamiana kar pieniężnych na areszt nie ma miejsca

Kary pieniężne wpływają do funduszu ubogich tego miejsca, gdzie sąd handlowy ma swoją siedzibę

Kary porządkowe będą ściągnięte, chociażby się zbiegac miały z karami oizeczonemi przez władzę zarobkową za wykroczenie przeciw przepisom zarobkowym

§ 13. Sądy w ogólnosci a władze pertraktacyjne i konkursowe w szczególności, następnie władze zarobkowe, notaryusze, oraz izby handlowe i zarobkowe, o ile w wykonywaniu swego urzędu powezmą wiadomosc o wykroczeniach przeciw przepisom o zgłoszeniach, albo

o użyciu niewłaściwej firmy (art. 26 kodeksu handlowego), winni donieść o tém bezzwłocznie sądowi handlowemu.

§ 14. O otwarciu konkursu oraz o wytoczeniu lub uchyleniu postępowania ugodnego co do majątku kupca, spółki handlowej lub osoby, która ma udział w téj ostatniej jako spółnik osobiście odpowiedzialny, albo w spółce komandytowej jako komandytnik, sąd handlowy w rejestrze handlowym uczyni z urzędu zapissek, lecz nie będzie go osobno ogłaszać.

Jeśli rejestr handlowy, w którym się zapissek ma uczynić, nie jest utrzymywany w sądzie wydającym edykt o otwarciu konkursu lub o wytoczeniu postępowania ugodnego, wówczas sąd ten doniesie o tem bezzwłocznie sądowi handlowemu, który rejestr takowy utrzymuje celem uczynienia stósownego zapisku¹⁾

¹⁾ Zobacz także § 204 ustawy konkursowej z dnia 25 grudnia 1868, N 1 D u p z 1869 r

§ 15. Co do czynności urzędowych, które w myśl §§ 10, 11 i 12 niniejszej ustawy wprowadzają do zakresu sądu handlowego należą, i w wyższej instancyi tylko władze sądowe są właściwe.

Władze te postępować będą według ustawy o postępowaniu sądowym w sprawach niespólnych¹⁾.

¹⁾ Ustawa z 9. sierpnia 1854, l. 208 D u p

§ 16. Jeżeli firma kupca jest wpisana w rejestr handlowy, prawa żonie jego przez umowy małżeńskie zapewnione nie mogą skutkować względem wierzycieli handlowych, jeśli nie zostały również wpisane w rejestr handlowy, bez względu czy umowy małżeńskie przed wpisaniem firmy, czy też dopiero po wpisaniu takowej zawarte zostały.

Prawa te skutkują względem rzeczonych wierzycieli dopiero od dnia, kiedy nastąpiło wpisanie umów małżeńskich w rejestr handlowy sądu handlowego, w którego obrębie zakład handlowy ma siedzibę

Wpis takowy skutkuje przeciw osobom trzecim bez względu na to, czy o wpisie wiedziały lub nie.

W razie konkursu roszczenia wierzycieli handlowych męża, jeszcze przed dniem wpisu powstałe, mają

pierwszeństwo do całego jego majątku przed pomienionymi prawami żony¹⁾.

Przepisy tego paragrafu stósują się także do wszelkiej zmiany umów małżeńskich, czy takowa nastąpiła zgodnie, czy w skutek orzeczenia sądziego.

Przepisy powyższe stósują się i do spółników osobicie odpowiedzialnych spółki handlowej wpisanej w rejestr handlowy.

¹⁾ Ustawa konkursowa z dnia 25 grudnia 1868, N 1 D u. p. z 1869 r stanowi w § 50, co następuje

§ 50. Prawo handlowe stanowi, o ile prawa żonie kupca z kontraktów małżeńskich służące mają być wpisane w rejestr handlowy, aby skutkowały względem wierzycieli handlowych męża

Żona kupca, której kontrakty małżeńskie zostały wpisane w rejestr handlowy (§ 16 u w) obowiązana jest, z zapłaty na zasadzie tych kontraktów jej przypadającej, wynagrodzić wierzycielom handlowym wpis ten poprzedzającym zwyżkę, która bez uwzględnienia kontraktów małżeńskich byłaby im się dostała na zaspokojenie ich należytości z masy konkursowej męża

§ 17. W dowód osnowy, jako też zmiany umów małżeńskich przedstawić należy albo dokument notaryalnie lub sądownie poświadczony, albo wyrok prawomocny¹⁾

Dokumenta stósowne winny być zachowane w sądzie handlowym w odpisach wierzytelnych

W rejestr handlowy zaciągnie się tylko datę umów małżeńskich, imię i nazwisko, stan, mieszkanie małżonków i dzień wpisania

Na tych szczegółach ograniczy się także i osnowa ogłoszenia.

Żona ma prawo żądać wpisania umów małżeńskich, i w tym celu zniewolić męża, aby je uwierzytelnił notaryalnie lub sądownie¹⁾, jeśli to jeszcze nie nastąpiło

¹⁾ Obecnie do ważności umów małżeńskich wymaga się aktu notaryalnego (ustawa z 25 lipca 1871, N 76 D u p)

§ 18. Każdy ma prawo przeglądać dokumenta rejestru handlowego i żądać odpisu takowych, lub wydania na ich podstawie świadectw urzędowych.

3. O księgach handlowych.

§ 19. Księgi handlowe kupców, do których się stosuje prawidło w § 7 niniejszej ustawy wprowadczej podane, mają moc dowodu, w art. 34 kodeksu handlowego oznaczoną nawet przeciw niekupcom, przeciw tym ostatnim atoli z tém ograniczeniem, że takowa moc dowodowa trwa tylko przez rok i sześć miesięcy od powstania należności, która jest zapisana w księdze jako niezapłacona¹⁾.

¹⁾ Zgaśnienia mocy dowodowej ksiąg handlowych i przemysłowych nie ocenia się według ustaw o przedawnieniu praw materialnych, a zatem sędzia ma je uwzględnić z urzędu O. z 25. sierpnia 1853, l. 7652, ks orzeczeń N. 5.

§ 20. Księgi takich kupców, do których się nie stosuje zasada w § 7 niniejszej ustawy wprowadczej podana, mają moc dowodową w poprzedzającym § określoną przeciw każdemu przez rok i sześć miesięcy, byleby stosownie do wymogów artykułu 32, i w taki sposób utrzymywane były, iżby stan interesów kupca w zupełności poznać dawały.

§ 21. Co się tyczy ostrzeżenia (prenotacji) należności w księgach publicznych na dobrach nieruchomości na podstawie wypisów z ksiąg handlowych, takowe tylko w przeciągu roku i sześciu miesięcy według § 19 liczyć się mającego uzyskaném być może, a to nawet i w tych przypadkach, kiedy moc dowodowa ksiąg handlowych nie jest co do czasu ograniczoną¹⁾.

¹⁾ Przepis powyższy zmieniony został §em 36 ustawy hipotecznej z 25. lipca 1871, N. 95 D. u. p., która do zezwolenia prenotacji oprócz wykazania należności, wymaga wykazania tytułu do prawa zastawu. Na tej podstawie orzekł Trybunał najwyższy, iż nawet w przypadku powyższego § 21 prenotacja prawa zastawu na podstawie wyciągu z ksiąg handlowych wtedy tylko dozwoloną być może, jeżeli wykazaniem zostanie także tytuł do prawa zastawu. O z 29. października 1872, l. 11.121, N. 95 repert. orzeczeń, III. 400.

§ 22. Kodeks handlowy nie wzrusza przepisów ustaw o dowodności ksiąg handlowych w stosunkach

z innemi Państwa, o ile te przepisy opierają się na zasadzie wzajemności¹⁾.

Wszelkie inne przepisy dotyczące się utrzymywania ksiąg kupieckich, o ile się odnoszą do ich dowodności cywilnej, przestają obowiązywać.

Przepis ten odnosi się mianowicie do §§ 119 i 120 powszechniej, 188 i 189 galicyjskiej, 187 i 188 tyrolskiej, 178 i 179 włoskiej ordynacji sądowej oraz do rozporządzeń w celu uzupełnienia i wyjaśnienia tychże wydanych.

¹⁾ Zobacz § 190 galic. post. sąd. i dekret nadw. z 4. maja 1787, l. 676 z. u. s. tudzież pat. z 12. grudnia 1785, l. 502 z. u. s. uznające t. z. wzajemność materyalną (materielle Reciprocitat) co do ksiąg handlowych obcokrajowców.

4. O prokurantach, pełnomocnikach i pomocnikach handlowych.

§ 23. W skutek upoważnienia podróżującym handlowym w artykule 49 kodeksu handlowego do odbioru zapłaty udzielonego, ustaje ograniczenie w tej mierze §em 10 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 3. listopada 1852, N. 220 Dziennika ustaw Państwa objęte¹⁾.

¹⁾ § 10 tego rozporządzenia urządzającego stosunki t. zw. podróżujących handlowych (Handelsreisende) opiewa: nie wolno podróżującym handlowym zawierać interesów na własny rachunek, lub na rachunek kupców, fabrykantów i przemysłowców, którzy im nie udzielili pełnomocnictwa. Do ściągania pieniędzy (incasso) wtenczas tylko są upoważnieni, jeśli im to prawo wyraźnie w pełnomocnictwie zostało udzieloném.

Por. także art. 49. Artykuł ten odnosi się tylko do podróżujących handlowych, którzy są zarazem pełnomocnikami handlowymi pryncypała; powołane rozporządzenie zaś dotyczy się każdego obcokrajowego podróżującego handlowego w ogólności i każdego krajowego podróżującego handl. nie będącego bezpośrednio w stosunku służbowym u producenta lub kupca, lecz trudniącego się pośrednictwem między producentem lub kupcem z jednej, a kupującym z drugiej strony.

§ 24. Służące pryncypałowi podług artykułów 56 i 59 kodeksu handlowego prawo domagania się od prokurantów, pełnomocników i pomocników handlowych, aby czynności przez nich, na własny rachunek usku-

tecznione, uważane były za zawarte na rachunek pryncypała, albo żądania zwrotu szkody, gasnie po upływie trzech miesięcy, licząc od chwili, kiedy pryncypał dowiedział się o zawartej czynności

§ 25. Przepisy względem służby pomocniczej zarobkujących w ustawach zarobkowych zawarte utrzymuje się w mocy obok kodeksu handlowego, o ile się do pomocników handlowych odnoszą, a w artykułach 59 do 65 kodeksu handlowego nie ma innego rozporządzenia

5. O stęrczycielach handlowych i ustawach giełdowych¹⁾.

¹⁾ Zobacz nową ustawę o stęrczycielach (w tekście ustawy handlowej) i nową ustawę o organizacyi giełd (ponizej)

§ 26 Przez stęrczycieli handlowych rozumie się tak stęrczycieli towarów, jak i stęrczycieli giełdowych lecz nie agentów giełdy

§ 27 Przepisy drugiego ustępu artykułu 72 kodeksu handlowego zastosowane będą z tem określeniem, że wpisy w dzienniku stęrczycieli handlowych ma się uskutecznić w języku, jakiego używanie w sądzie miejscowym jest dozwolone

§ 28 W skutek przepisów kodeksu handlowego o stęrczycielach handlowych i o czynnościach handlowych przestają obowiązywać następujące przepisy, a mianowicie

1 Przepis litery e) § 112 powszechnej ordynacyi sądowej, który e) § 180 ordynacyi sądowej galicyjskiej, liczba 5 § 179 ordynacyi sądowej tyrolskiej, liczba 5 § 170 ordynacyi sądowej włoskiej, co do dowodu przez księgi stęrczycieli, tudzież odnoszące się do tego przedmotu rozporządzenia dodatkowe,

2 przepisy ustaw o giełdzie pieniężnej wiedeńskiej z dnia 11 lipca 1854 r, N 200 Dziennika ustaw Państwa, i o giełdzie towarowej oraz o stęrczycielach towarów z dnia 26 lutego 1860 r N 58 Dziennika ustaw Państwa, o ile tyczą się przedmiotów przez kodeks handlowy urządzonych

Przepis powyższy nie wzrusza zawartych w tych ustawach rozporządzeń o właściwości i urzędowaniu rozjemczem izby giełdowej

Oprócz tego utrzymuje się w swej mocy i te przepisy dotyczące się stręczycieli handlowych, które nie przekraczają zachowanej każdemu poszczególnemu Państwu (art 84 kodeksu handlowego) możności poczynienia stosownych zmian lub uzupełnień

§ 29 Właściciel miejscowa do mianowania stręczycieli handlowych powołana, może ich upoważnić w miejscach, w których się potrzeba okaże, do odbywania publicznych licytacji w celu sprzedaży towarów i papierów handlowych będących przedmiotem ich pośrednictwa

6. O spółkach handlowych.

A mianowicie

A Co do zbiegu wierzycieli

§ 30. W razie otwarcia konkursu do majątku spółki jawnej, komandytowej, lub komandytowej na akcye, również i konkurs do osobistego majątku każdego spółnika osobiscie odpowiedzialnego, z urzędu będzie otwarty

Przeciwnie otwarcie konkursu do majątku takiego spółnika nie pociąga za sobą otwarcia konkursu do majątku spółki¹⁾

¹⁾ Ustawa z d 25 grudnia 1868 N. 1 D u p stanowi, co następuje

§ 200 Otwarcie konkursu do majątku spółnika osobiscie odpowiedzialnego nie pociąga tem samym za sobą otwarcia konkursu do majątku spółki

W tym przypadku spółka, bez względu czy dalej istnieje lub się w stanie likwidacji znajduje, winna wydać masie upadłej spółnika, w drodze obliczenia się z zarządem masy udział spółnika w majątku spółki po strąceniu jego udziału w długach spółki Spółka nie jest obowiązana w tym celu wdawać się w konkurs spółnika

Takież obliczenie się nastąpi i wtedy, jeśli został otwarty konkurs do majątku spółki

§ 31. Jeżeli wierzyciel spółki medoboru w jej konkursie okazującego się chce poszukiwać na osobistym majątku spółnika osobiscie odpowiedzialnego, wolno mu w konkursie do majątku tegoż zgłosić całe roszczenie, jakie ma do spółki¹⁾

Wierzyciele osobiści spółnika w konkurs upadłego nie mogą występować jako wierzyciele w konkursie spółki.

1) Ustawa konkursowa z d 25. grudnia 1868, N. 1 D. u p.

§ 201 Wierzyciele spółki równocześnie zgłosić mogą całkowite roszczenia swoje w konkursie do majątku spółnika osobiście odpowiedzialnego.

O ile roszczenie w konkursie spółki za prawne uznane zostało, o tyle nie może już być zaprzeczone w konkursie spółników.

Przeciwnie zaś wierzyciele osobiści spółnika upadłego nie mogą występować jako wierzyciele w konkursie spółki

B. Co do istniejących przepisów ustawy o stowarzyszeniach.

§ 32. Przepisy § 9 i 12 ustawy o stowarzyszeniach z dnia 26. listopada 1852 r., N. 253 Dziennika ustaw Państwa tracą moc swoją, o ile się tyczą spółki komandytowej na akcye i spółki akcyjnej, których przedsiębiorstwo stanowią czynności handlowe.

§ 33. O ile akcye lub udziały akcyjne w spółkach komandytowych na akcye wystawiane są na kwoty w walucie austriackiej, winny być wystawiane przynajmniej na kwotę 300 zł.

§ 34. Ustawa o stowarzyszeniach wskazuje władzę, której ma być uczynione doniesienie w art 240 kodeksu handlowego wzmiankowane, tudzież władzę, która w myśl artykułu 242 rozwiązanie spółki postanawia.

§ 35. Ażali pojedyncze spółki akcyjne, majace na celu czynności handlowe, mogą w kontrakcie spółki postanowić:

1. zniżenie oznaczonej artykułem 222 kodeksu handlowego wysokości uscić się winnych 40 od stałmiennój kwoty akcyi na 25 od stał tejże kwoty, albo

2. przedłużenie terminu artykułem 239 kodeksu handlowego do złożenia bilansu oznaczonego aż do 12 miesięcy od upływu roku obrotowego, — rozstrzyganie

w tój mierze w każdym z osobna przypadku zachowuje się uznaniu władzy do udzielania zatwierdzenia rządowego powołanej, która na właściwą naturę przedsiębiorstwa wzgląd mieć będzie¹⁾).

1) Zobacz przypisek do art 249

C. Co do przepisów prawa cywilnego i postępowania.

§ 36. Odnosnie do przepisów o przedawnieniu, artykułem 149 kodeksu handlowego objętych, przez osoby pod opieką będące i osoby prawne, rozumie się zostających pod opieką lub kuratelą w znaczeniu rozdziału czwartego pierwszej części powszechnego kodeksu cywilnego, i korporacje w znaczeniu § 1472 tegoż kodeksu.

§ 37. Przez wyraz „areszt“ znajdujący się w artykule 119 kodeksu handlowego, rozumieć należy zapowiedzenie ruchomości dłużnika, o jakim jest mowa w przepisach o postępowaniu sporno-sądowym.

7. O czynnościach handlowych.

A. Co do orzecznictwa w sprawach handlowych.

§ 38. Orzecznictwu handlowemu podlegają:

1. Spory wywiązujące się z czynności handlowych w artykule 271 kodeksu handlowego przytoczonych, bez względu na osobisty przymiot spór wiodących, jeśli czynność jest handlową po stronie pozwanego.

2. Spory wynikłe z innych czynności handlowych w artykułach 272 i 273 kodeksu handlowego¹⁾ wymienionych, jeśli spółka handlowa²⁾, albo jeżeli kupiec, którego firma w rejestrze handlowym się znajduje³⁾, jest stroną pozwaną, bez względu czy czynność obustronnie, czy tylko po stronie jednego kontrahenta jest handlową⁴⁾.

1) Umowy o najem rzeczy ruchomych przez kupca zawarte są czynnościami handlowymi w myśl art 273, skargi z takowych

umów nie należą, zatem według § 1 ces rozp z 16 listopada 1858, N 213 D u p przed sąd powiatowy, lecz podlegają jurysdykcji handlowej O z 15 kwietnia 1869, l 1538, III 252 Przeciwnie oizekt Tłybunał najwyzszy w orzeczeniu z dnia 14 maja 1866, l 4542, I 76

²⁾ Skarga przeciw spolnikowi jawnemu spółki zaprotokółowanej z czynności z nim zawartej nie podlega jurysdykcji handlowej O z 1 października 1872, l 9258, III 394 Spółki kolejowe nie mogą być zapożyczane w miejscach, gdzie mają stacje, lecz tylko w siedzibie dyrekcyi, a to nawet w interesach przez stacje zawartych O z 19 sierpnia 1869 l 9049, III 257 Zobacz także §§ 26 i 58 n j

³⁾ Wskazane w art 272 i 273 czynności handlowe nie podlegają jurysdykcji handlowej, jeżeli pozwany nie jest kupcem z aprotokółowanym O z 28 listopada 1871, l 8586, III 343 Zobacz także orzeczenia N 410 i 471

⁴⁾ Zobacz §§ 58 i 59 normy jurysd poniżej przy § 43 u w podane, tudzież Orzeczenie na pełnem zebraniu zapadłe w dniu 4 listopada 1873 l 9174, III 464 i uwagi do art 271—273

§ 39. Oprocz tego jurysdykcya handlowa rozciąga się, bez względu na przymiot spor wiodących, do spraw handlowych niżej wymienionych, chociażby te nie były wynikiły z czynności handlowych

1 Do sporow wynikiłych z pozbycia istniejącego handlu między kontraktującymi¹⁾, do sporow o prawo używania firmy między roszczęzającymi prawo, o bezpieczne używanie firmy między poszkodowanymi a używającymi takiej bez upowaznienia, do sporow wynikiłych z czynności właściwych stęzcycielom handlowym, waznikom, przemiercom i innym osobom dla odbywania i poswiadczenia podobnych czynności w handlu ustanowionym, między nimi z jednej, a interesowanymi z drugiej strony,

2 co do sporow wynikiłych ze stosunkow prawnych kupcow z ich prokurantami, pełnomocnikami handlowymi i innymi osobami w ich handlu pomieszczeni²⁾, a nie same czeladne posługi wykonywającemi, następnie do sporow wynikiłych ze stosunku prawnego tych wszystkich osob do trzecich, względem ktorych, działając w interesie handlowym swego pryncypała, stały się odpowiedzialniemi (art 55 i 59 kodeksu handlowego),

3 do sporow powstałych przez wzajemne stosunki prawne spolnikow handlowych jednych do drugich, dyrektorow i likwidatorow spółki jednych do drugich i do

spolników, spolników niejawnych do właściciela handlu, uczestników stowarzyszenia do pojedynczych czynności handlowych na spólny rachunek lub stowarzyszenia do prowadzenia handlu (art 10 kodeksu handlowego) jednych do drugich, a mianowicie we wszystkich tych przypadkach tak podczas istnienia jak po rozwiązaniu spółki³⁾

¹⁾ Skargi o zapłatę czynszu najmu za wydzierżawione za protokółowane przedsiębiorstwo handlowe podlegają jurysdykcji handlowej O z 27 kwietnia 1870, l 5028, III 286

²⁾ Spioły między kupcem i służącymi jego handlu (Handlungsdiener) z stosunku służbowego wynikię należą przed sąd handlowy, choćby nawet po rozwiązaniu tego stosunku wytoczone zostały O z 16 marca 1869, l 1063, II 219

³⁾ Dla roszczenia z czynności handlowej wynikię sąd handlowy pozostaje właściwym nawet po śmierci dłużnika O z 8 maja 1866, l 4251, I 75 Skargi w §§ 38 i 39 nie wymienione, choćby przeciw kupcom były wytoczone, nie podlegają jurysdykcji handlowej, por O z 1 grudnia 1868, l 10 643, II 202

§ 40. Powyższe paragrafy 38 i 39 nie wzruszają przepisów o załatwianiu sporów wywiązujących się ze służby i najmu pracy według ustaw zarobkowych, o właściwości władz administracyjnych w sporach między rządem a zostającymi w jego służbie, lub osobami przeznaczonemi do sprzedaży przedmiotów monopolu publicznego, lub do wykonywania innych regaliów publicznych¹⁾

¹⁾ Por § 102 ordynacji przemysłowej z d 20 grudnia 1859, N 227 D u p i ustawę z 14 maja 1869, l 63 D u p o sądach przemysłowych (Gewerbegerichte) Zobacz także § 6 poniżej zamieszczonej ustawy giełdowej co do sądów rozjemczych dla załatwienia sporów wynikię z interesów giełdowych

Zobacz dalej § 2 ustawy z 29 czerwca 1868 l 85 D u p o zakresie działania izb handlowych i przemysłowych jako sądów rozjemczych w sprawach handlowych i przem

Procz spraw w §§ach 38 i 39 niniejszej ustawy przytoczonych przekazano jurysdykcji trybunałów handlowych i liczne inne sprawy, tak mianowicie skargi przeciw przedsiębiorstwu kolei żelaznej o wynadgrózenie szkody wypadkiem na kolei ziządzonej (§ 3 ustawy z 5 wizesna 1869, l 27 D u p), zobacz nadto § 32 n j i ust z 3 maja 1868, l 36 D u p, dalej § 20 ustawy upominawczej z 27 kwietnia 1873, l 67 D u p i § 2 ustawy z 24 kwietnia 1874, l 49 D u p

§ 41. Przepisy §§ 57 i 61 normy jurysdykcji cywilnej z dnia 20 listopada 1852, N 251 Dziennika ustaw Państwa, o ile też paragrafy podają spory do

orzecznictwa handlowego należące, tracą, z wyjątkiem przepisu o sporach wekslowych, moc swoją, a w miejsce ich wstępują przepisy powyższych §§ 38 do 40.

Przepisy powyższych §§ 38 do 40 wstępują również w Królestwie lombardzko-weneckim i Dalmacyi na miejsce tych przepisów *Codice di commercio*¹⁾, które powołane są jako uzupełnienie w normach jurysdykcji cywilnej dla tych Królestw pod dniem 20. listopada 1852, N. 259 Dziennika ustaw Państwa i pod tymże dniem, N. 261 Dziennika ustaw Państwa wydanych, a mianowicie w § 56, a odnośnie w § 55.

¹⁾ są to art. 627—631 tegoż kodeksu.

§ 42. Orzecznictwo handlowe w postępowaniu konkursowém wtedy tylko ma miejsce, jeżeli konkurs tyczy się majątku spółki handlowej lub majątku kupca, którego firma wpisana jest w rejestr handlowy¹⁾.

W skutek tego rzeczone normy jurysdykcyjne z dnia 20. listopada 1852, N. 251, 259 i 261 Dziennika ustaw Państwa, ulegają odpowiedniej zmianie co do przepisu w § 75 odnośnie w § 71 i w § 69 zawartego.

¹⁾ Ustawa konkursowa z d. 25. grudnia 1868, N. 1 D. u. p. stanowi:

§ 191. Szczególne postanowienia o konkursie kupieckim mają zastosowanie do konkursu spółek handlowych i takich kupców, których firmy wpisane są w rejestr handlowy.

§ 193. Trybunał do wykonywania jurysdykcji handlowej powołany, w którego okręgu spółka handlowa ma swą siedzibę albo kupiec miejsce swego zamieszkania, ogłosi i przeprowadzi konkurs kupiecki.

§ 43. Zresztą kodeks handlowy nie wzrusza przepisów normy jurysdykcji cywilnej, mianowicie o ile takowe wskazują sądy właściwe do wykonania jurysdykcji handlowej w ogóle lub w szczególnych przypadkach¹⁾.

¹⁾ Norma jurysdykcji cywilnej z dn. 20. listopada 1852, N. 251 D. u. p. stanowi:

§ 58. Skargi podlegające jurysdykcji handlowej może powód wynieść według wyboru albo przed ten sąd handlowy, w którego okręgu pozwany ma swoje zwyczajne zamieszkanie, lub gdzie firma jego jest zaprotokółowaną, lub w którego okręgu zakład jego handlowy się znajduje.

Wypadki, w których szczególna jurysdykcya osobista zachodzi, stósują się także do sądów handlowych.

§ 59. W miejscach, gdzie niema ani sądu handlowego, ani trybunału pierwszej instancyi do wykonywania jurysdykcyi handlowej powołanego, sprawy takowej podlegające, z wyjątkiem spraw wekslowych, można wytoczyć także przed sądem właściwym zwyczajnym (t. j. powiatowym).

Nadto stanowi § 2 ustawy o postępowaniu w sprawach drobiazgowych z 27. kwietnia 1873, N. 66 D. u. p. „w miastach, gdzie istnieją samoistne sądy handlowe (Wiedeń, Praga, Tryjest) może być ustanowiony osobny sąd dla spraw drobnych w rzeczach handlowych, dla okręgu tamże istniejących delegowanych sądów powiat. miejskich, przed którymi będą prowadzone sprawy oznaczone w § 1 ust. 1 i 2 (t. j. spory o sumy pieniężne kwoty 25 złr. — obecnie 50 złr. — nie przenoszące, i o inne przedmioty, jeżeli alternatywnie żąda się sumy 25 — obecnie 50 — złr. nie przenoszącej), jeśli pretensya przedmiot sporu stanowiąca wynika z którejkolwiek czynności handlowej podanej w § 38 ust. 1 i 2 ust. zaprow kodeks handlowy lub tyczy się sprawy handlowej podanej w § 39 ust 2 tejże ustawy“. Sąd dla drobnych spraw handlowych jest w tym samym stosunku do Trybunału handlowego, co deleg. sądy powiatowe miejskie do Trybunałów pierwszej instancyi

§ 3 ustawy drob. zaś stanowi „w miejscowościach, gdzie nie ma osobnego sądu dla drobnych spraw handlowych, spory w § 1 ust. 1 i 2 oznaczone mają być wytaczane przed sądy powiatowe (deleg. sądy powiat. miejskie) jako sądy dla spraw drobnych i przeprowadzane według postęp. drob. nawet wtedy, jeśli pretensya zasadza się na którejkolwiek czynności handl. w § 38 ust. 1 i 2 u w. wskazanej lub tyczy się sprawy handlowej z § 39 u. 2 u. w“

Właściwym jest ten sąd powiat. (deleg. miejski), którego właściwość zasadza się na ogólnych przepisach jurysdykcyjnych bez względu na handlową cechę roszczenia.

Sądy drobiazgowo dla spraw handlowych ustanowiono według rozp. minist. spr. z 2. czerwca 1873, l. 101 D. u. p. w Wiedniu, Pradze i Tryeście.

B. Co do prawa zastawu i zatrzymania kupcom służącego.

§ 44. Prawo z kupieckiego zastawu ruchomego, kupieckie prawo zatrzymania, oraz ustawowe prawo zastawu komisanta, spedytora i przewoźnika na przedmiocie w komis, do przesłania lub przewiezienia oddanym, o których jest mowa w artykułach 309—311, 313—315, 374 i 375, 382 i 409—412 kodeksu handlowego, mogą być wykonywane przeciw dłużnikowi w przypadku konkursu w taki sam sposób i z takim samym skutkiem jak i w innych przypadkach.

Wszelako zarząd masy konkursowej winien być także zawiadomiony o tych krokach, o których według kodeksu handlowego dłużnika zawiadomić należy.

¹⁾ Za zastaw ruchomy kupiecki w myśl tegoż § należy uważać także te przedmioty, na których kupiec jeszcze przed otwarciem konkursu do majątku dłużnika nabył prawo zastawu przez egzekucyjne zajęcie ruchomości, jest zatem i tu dopuszczalnem dalsze prowadzenie egzekucyi po za konkursem. O. zapadłe na posiedzeniu pełnem w dniu 16 grudnia 1863, l 8947, I 10. Por. jednak art. 310 i uwagi tamże poczynione.

§ 45. Zwyczaj gotowizny ze sprzedaży pochodząca, jeśliby się jaka w przypadku poprzedzającego paragrafu okazała, wniesioną będzie do masy konkursowej, roszczenie zaś z powodu niedoboru, jakiby się okazał, ma być poszukiwane na masie konkursowej; przepis § 31 i w tój mierze ma zastosowanie.

§ 46. Prawo zastawu, podług artykułu 409 kodeksu handlowego przewoźnikowi nawet po odstawieniu towaru służące, może być w razie konkursu wykonywane w ten sam sposób i z tym samym skutkiem, jakby to nastąpić było mogło wtenczas, gdyby nie było konkursu. Zawarty w § 44 przepis o zawiadomieniu zarządu masy konkursowej i tu ma być zachowany.

§ 47. Do sprzedaży, podług artykułu 310 kodeksu handlowego publicznie odbyć się mającej, sąd, który jój dozwolił, wyznaczy jeden tylko termin i ogłosi go tak samo, jak w razie licytacji egzekucyjnych. Wyznaczony komisarz wtedy tylko oszacowanie przed sprzedażą zarządzi, jeżeli przedmioty sprzedać się mające ceny giełdowej ani targowej nie mają, ani nie są dokumentami długów prywatnych, a zarazem obie strony na oszacowanie się zgadzają, albo jedna ze stron oszacowania na własny koszt się domaga.

C. Co do mianowania znawców.

§ 48. Jeżeli stali znawcy są już przy sądzie ustanowieni, strony nie potrzebują czynić wniosku o mianowanie osobnych znawców, nawet w przypadkach artykułów 348, 365 i 407 kodeksu handlowego.

Przepisy przechodnie.

§ 49. Celem zaciągania do rejestru handlowego wpisów, w kodeksie handlowym i niniejszej ustawie wprowadzkiej wzmiankowanych, zaprowadzone będą nowe rejestra nawet tam, gdzie się podobny rejestr, pod nazwą protokołu handlowego lub merkantylnego, lub pod inną jaką nazwą dotąd utrzymuje; od chwili zaś wejścia kodeksu handlowego w życie, wpisywanie do dotychczasowego rejestru nie będzie już miało miejsca, chyba w celu wykreślenia lub zniesienia dawniejszego wpisu.

§ 50. Kupcy, spółki handlowe, i banki publiczne, o ile z nimi są zrównane (artykuł 5 kodeksu handlowego), chcąc i nadal trudnić się przedsiębiorstwem, które jeszcze przed mocą obowiązującą kodeksu handlowego istniało, jeżeli są objęci prawidłem § 7 niniejszej ustawy wprowadzkiej, obowiązani są do zgłoszeń tak ustawą przepisanych celem wpisania w rejestr handlowy a od tego obowiązku nie uwalniają ich wpisy podobne, w dawnym rejestrze uskutecznione.

§ 51. Przy zgłaszaniu, wpisywaniu i ogłaszaniu takowych przedsiębiorstw postępować się będzie według przepisów kodeksu handlowego i niniejszej ustawy wprowadzkiej.

Jeśli jednak wpis stósownie do ustaw poprzednich jest już uskutecziony w dawnym rejestrze sądu handlowego, a takowy rejestr z dokumentami i prośbami oryginalnymi znajduje się w tych samych sądach, w których zgłoszenie następuje, natenczas wzmiankowane w § 10 niniejszej ustawy wprowadzkiej notaryalne lub sądowe poświadczenie podań i załączeń nie jest potrzebne, i dosyć jest w takim razie powołać się w zgłoszeniu na wpis dawniejszy i jego załączki.

§ 52. Firmy, które jeszcze przed wejściem w życie kodeksu handlowego prawnie istniały, mogą być i nadal używane i wpisywane do rejestru handlowego, chociaż nie odpowiadają przepisom artykułów 16, 17, 18, 20, 21 i 251 kodeksu handlowego. Również nie stósują się przepisy artykułu 7 i 8 kodeksu handlowego do kobiet

handlujących, których przedsiębiorstwo istniało jeszcze przed mocą obowiązującą kodeksu handlowego.

§ 53. Do dopełnienia zawartego w § 50 niniejszej ustawy wprowadzając obowiązek zgłoszenia, określa się termin trzechmiesięczny, licząc od dnia wejścia kodeksu handlowego w życie, po upływie którego obowiązani do zgłoszenia będą do tego zagnani z urzędu karami porządkowymi (§ 12 niniejszej ustawy wprowadzając).

§ 54. Wraz z ogłoszeniem o wpisaniu firmy do nowego rejestru handlowego ustaje skuteczność wszelkich wpisów w dawnym rejestrze handlowym uskutecznionych, a do téj firmy się odnoszących.

Oprócz tego przypadku ten sam skutek ma miejsce co do wszelkich wpisów w dawnym zamieszczonych rejestrze, wraz z upływem trzechmiesięcznego terminu do zgłoszenia, w poprzedzającym paragrafie określonego.

Skutki prawne, po ten czas z wpisów w dawnym rejestrze handlowym uskutecznionych wynikłe, mianowicie prawa żony kupca lub jawnego spółnika handlowego względem wierzycieli handlu przez zaprotokółowanie umów małżeńskich już nabyte, pozostają niewzruszone.

§ 55. Po upływie terminu trzechmiesięcznego w § 53 określonego, w razie zaś gdyby firma jeszcze przed upływem tego terminu w nowy rejestr handlowy wpisana i ogłoszona została, zaraz od chwili ogłoszenia, prokuratorzy firmy, jako tacy przed mocą obowiązującą kodeksu handlowego ustanowieni, nie są więcej upoważnieni do podpisywania firmy per procura ani do występowania jako prokuratorzy.

Uważani są odtąd za pełnomocników w rozumieniu artykułu 47 kodeksu handlowego, a jako tacy upoważnieni są przedsiębrać wszelkie czynności i akta prawne, do których, gwoili danemu im pełnomocnictwu, według wcześniejszych ustaw byli upoważnieni.

§ 56. Zaistniałe pod powagą poprzednich ustaw ograniczenia mocy i władzy spółników osobiście odpowiedzialnych lub likwidatorów jawnej spółki handlowej, ko-

mandytowej, lub komandytowej na akcye, zachowują względem trzecich skuteczność prawną przez trzechmiesięczny przeciąg czasu w § 53 niniejszej ustawy wprowadzając zakreślony, a jeżeli wpisy do takich współników odnoszące się w nowym rejestrze handlowym wcześniej uskutecznione zostały, aż do ogłoszenia tychże.

Podobne ograniczenia wtedy tylko i nadal mają wskazaną skuteczność prawną, gdy i same także dla wpisania w nowy rejestr handlowy zgłoszone i ogłoszone zostały. Zgłoszenie takowe nastąpi w czasokresie trzechmiesięcznym wyżej oznaczonym, a w razie rzeczowego wcześniejszego wpisu, jednocześnie z tymże.

W takim razie skuteczność wpisu względem trzecich osób ocenia się według zasad w artykułach 46 i 115 kodeksu handlowego wskazanych.

§ 57. Jeśli dyrekcyja spółki akcyjnej, która istniała jeszcze przed mocą obowiązującą kodeksu handlowego, jest ograniczoną pod względem prawa zastępowania spółki, takowe ograniczenia z wpływem trzechmiesięcznego terminu w § 53 zakreślonego, a jeśli wpisanie spółki akcyjnej do nowego rejestru handlowego jeszcze wcześniej nastąpiło, z ogłoszeniem takowego wpisu, utracają zarówno prawną skuteczność względem trzecich, chyba że w ciągu tego terminu, albo w razie dopiero wspomnianego wcześniejszego wpisu równocześnie z takowym zbaczające od przepisów kodeksu handlowego upoważnienie do zastępowania, celem wpisania do nowego rejestru handlowego zgłoszone i ogłoszone zostało.

Wszelako i w tym także przypadku prawną skuteczność takowego ograniczenia przeciw trzecim gaśnie z wpływem lat pięciu od dnia wejścia w życie kodeksu handlowego.

§ 58. Spółki akcyjne i komandytowe na akcye, według poprzednich ustaw zawiązane mogą być wpisane w nowy rejestr handlowy, chociażby nie wszystkim odpowiadały wymogom, jakie kodeks handlowy co do ich zakładania ustanawia, atoli nie naruszając tego, co poprzedzające paragrafy 56 i 57 odnośnie do prawa zastępowania względem trzecich przepisują.

O ile by zmiany w statutach takich spółek zmierzają jedynie do pogodzenia takowych z przepisami kodeksu handlowego, zatwierdzenie takowych zmian ze strony rządu nie jest potrzebne.

§ 59. Podania w ciągu trzymiesięcznego terminu, odnosnie zaś w ciągu lat pięciu od dnia nastącej powagi kodeksu handlowego, o wpisanie w rejestr handlowy w zastosowaniu się do niniejszych przepisów przechodnich wnoszone, wolne są od opłaty, o ile tyczą się takich tylko wpisów, które gwoi dawniejszym przepisom jako już skutecznione uważać należało.

§ 60. Wykonywanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom Sprawiedliwości i Handlu.

Wiedeń, dnia 17. grudnia 1862.

II

Ustawa

z dnia 1. kwietnia 1875, N. 67 D. u. p.,

o organizacji giełd.¹⁾

¹⁾ Zobacz Prof Dr Grunhut „das Borsen- und Maklerrecht und seine Neugestaltung in Oesterreich“ (Zeitschrift für Privat- und öffentliches Recht Wien 1875 str 535—613) — i prof Dr Piętak o czynnościach giełdowych z stanowiska prawa austriackiego w „Przeglądzie sądowym i admn“ z r 1876

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

§ 1. Do zakładania giełd potrzebne jest zezwolenie ministrów skarbu i handlu, dane po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej.

Giełdy mają nad sobą zwierzchność samoistną (starszynie giełdową) i zostają pod nadzorem rządowym. Giełdy założone bez pozwolenia (pokątne) nie mogą

istnieć. Uczestnictwo w takowych będzie karane przez władzę administracyjną pierwszej instancyi grzywną aż do 1000 zł. lub aresztem od jednego dnia aż do czterech tygodni.

§ 2. Dla każdej giełdy ułożony będzie na zasadzie ustawy niniejszy osobny statut, który ministrowie skarbu i handlu mają zatwierdzić. Co się tyczy giełd już istniejących, przedstawienie do potwierdzenia ich statutu będzie obowiązkiem starszyny giełdowej urzędującej w czasie, gdy ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej.

W statucie określić należy w szczególności :

1. Rodzaje interesów, mające wchodzić w zakres obrotu giełdowego

2. Warunki dla członków, jakoteż dla uczęszczających na giełdę

3. Prawa i obowiązki członków i uczęszczających na giełdę.

4. Sposób uzyskania funduszków na utrzymanie giełdy, które to fundusze przynajmniej na rok pierwszy zapewnione być powinny.

5. Starszyny giełdową i jej pośredników, sposób ich ustanawiania, tudzież zakres ich praw i obowiązków

6. Warunki potrzebne, aby uchwały, wygotowania i ogłoszenia starszyny giełdowej były ważne, a w szczególności sposób ogłoszenia przepisów, które mają być wydane na zasadzie § 3 ustawy niniejszej.

7. W jaki sposób spory dotyczące się interesów giełdowych (§ 12) mają być załatwiane i rozstrzygane.

8. Na jaki cel ma być użyty majątek giełdy w razie jej rozwiązania.

Zmiany statutów zatwierdzonych po terminie, w którym ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej, uchwała starszyna giełdowa i takowe powinny być zatwierdzone przez ministrów skarbu i handlu.

§ 3. Starszyna giełdowa wydaje przepisy regulujące obrót giełdowy w granicach ustawowych, a w szcze-

gólności wyznacza czas czynności giełdowych, załatwia sprawy ekonomiczne giełdy, i w ogóle wykonywa wszystkie te czynności, które stósownie do przeznaczenia giełdy są jej statutem wskazane Starszyzna giełdowa jest odpowiedzialna za wykonywanie statutu giełdowego a w szczególności za zachowanie spokojności i porządku w gmachu giełdowym podczas giełdy i ma prawo używać w tym celu odpowiednich środków policyjnych.

§ 4. We wszystkich sprawach administracyjnych giełdy podlegają bezpośrednio władzy administracyjnej krajowej. Dla każdej giełdy ustanowiony będzie komisarz giełdowy, który ma wykonywać nadzór zwierzchniczy nad giełdą, czuwać nad wykonaniem wszystkich przepisów giełdowych, karcieć nadużycia, a gdyby takowym natychmiast nie zaradzono, postarać się, aby je władza administracyjna krajowa usunęła.

W szczególności komisarz znajdować się ma także na wszystkich naradach starszyny giełdowej i uchwały takowej, które uważa za przeciwne obowiązującym ustawom lub statutom giełdy zawieszać, aż dopóki wyższa władza nie rozstrzygnie, o co zgłosić się należy za pośrednictwem władzy administracyjnej krajowej. Komisarza giełdowego mianuje minister skarbu po zniesieniu się z ministrem handlu.

§ 5. Od uczęszczania na giełdę są stanowczo wyłączone:

1. Osoby płci żeńskiej.
2. Osoby, które pod względem prawa rozrządzania majątkiem nie są własnowolne
3. Upadli podczas konkursu i po jego skończeniu się, jeżeli za lekkomyślną upadłość zostali na karę skazani, jeszcze trzy lata po odbyciu kary.
4. Te osoby, które nie uczyniły zadość zobowiązaniom, ciężącym na nich z tytułu interesu giełdowego i dopóki to nie nastąpi.
5. Ci, których pozbawiono prawa uczęszczania na giełdę za przekroczenia przepisów giełdowych lub za

roznoszenie fałszywych wieści (§ 17), dopóki to prawo nie będzie im wrócone.

6 Ci, którzy w skutek wyroku sądu karnego są wyłączeni od wybieralności do reprezentacyi gminnej, dopóki tego prawa nie odzyskają.

7. Ci, którzy za trudnienie się przemytnictwem lub za ciężkie przestępstwo skarbowe są wyłączeni od dalszego prowadzenia lub rozpoczęcia handlu lub przemysłu, dopóki nie będą znowu przypuszczeni

§ 6. Jeżeli na mocy statutu ma być ustanowiony sąd rozjemczy dla rozstrzygania sporów z powodu interesów giełdowych, określić należy w statucie dokładnie:

1. Sposób złożenia sądu rozjemczego

2 Jego zakres działania i postępowanie przed tymże sądem.

3. Szczegółowe przepisy co do wykonania wyroków sądu rozjemczego w granicach obowiązujących ustaw.

Statut może zawierać postanowienie, że spory z powodu interesów giełdowych, jeżeli strony inaczej ze sobą pisemnie się nie ułożą, muszą być rozstrzygane przez sąd rozjemczy

Odwołania się od wyroków sądów rozjemczych, statutem giełdowym ustanowionych, są niedopuszczalne

Skargę o nieważność wyroku rozjemczego podać należy na piśmie w terminie ośmiodniowym nieodwłocznym po doręczeniu wyroku sądu rozjemczego, do tego sędziego zwyczajnego pierwszej instancyi, który ma prawo rozstrzygać w sprawie głównej. Powinna być zaopatrzona w podpis adwokata. Wyniesienie skargi o nieważność wyroku rozjemczego nie tamuje egzekucyi takowego

§ 7. W interesach giełdowych pośredniczą stręczyciele handlowi (sensale).

Pod względem stręczycieli handlowych statuty mogą zawierać tylko takie postanowienia, które będą zgodne z powszechnym kodeksem handlowym i z ustawą niniejszą

§ 8. Zestawienie urzędowe kursów (cen) przedmiotów obrotu, na giełdzie zbywanych, skuteczniczą mają członkowie starszyny giełdowej, pod dozorem komisarza giełdowego w każdym dniu giełdy, po jej zamknięciu, na podstawie interesów zawartych podczas giełdy przez stręczycieli handlowych i na podstawie szczegółów, o których stręczyciele sprawując swój urząd, powezmą wiadomość.

Starszyna giełdowa ogłaszać ma urzędowy wykaz kursów (cennik) niezwłocznie.

§ 9. Minister skarbu po wysłuchaniu odpowiedniej starszyny giełdowej stanowi o tém, które papiery publiczne mają być przypuszczane do interesów giełdowych i notowane w urzędowym wykazie kursów.

§ 10. Starszyna giełdowa wyznacza terminy likwidacyjne i ustanawia urządzenia pod względem likwidacji interesów giełdowych.

§ 11. Gdyby starszyna giełdowa dopuszczała się wykroczeń przeciwko ustawom lub statutom giełdowym, albo statecznie zaniedbywała swoich obowiązków, minister skarbu ma prawo, po zniesieniu się z ministrem handlu, usunąć starszynę giełdową od sprawowania czynności i poruczyć zawiadostwo giełdą tymczasowo mężom zaufanym, których do tego zamianuje. Podobnie ma prawo po zniesieniu się z ministrem handlu i wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej zamknąć giełdę na pewien czas lub na zawsze.

§ 12. Za interesa giełdowe uważane będą interesa zawarte w publicznym lokalu giełdowym, w czasie na czynności giełdowe wyznaczonym (§ 3), i dotyczące tych przedmiotów obrotu, które na giełdzie owej mogą być sprzedawane i notowane.

§ 13. W rozstrzyganiu sporów prawnych, dotyczących się interesów giełdowych (§ 12), zarzut, że roszczenie opiera się na umowie o różnicę kursu, która ma być oceniana jako zakład lub gra, jest niedopuszczalny¹⁾.

¹⁾ Poi. §§ 1270 i nast ustawy cywilnej jakoteż ustawę z 7. listopada 1862, l 85 D. u p o interesach promesowych

§ 14. Interesa giełdowe uważane być mają za czynności handlowe.

§ 15. W interesach zastawnych (Pfundgeschäft), prolongacjach lub zastawie papierów publicznych (Kostgeschäft)¹⁾ jako czynności giełdowych, stosowane być mają przepisy artykułu 311 powszechnego kodeksu handlowego nawet wtedy, chociażby interes nie przyszedł do skutku pomiędzy kupcami na podstawie żądania z tytułu obustronnych interesów handlowych i chociażby się nie ułożono na piśmie, że wierzyciel może zaspokoić się z zastawu bez postępowania sądowego.

1) Prof Piętał tłumaczy Kostgeschäft „stołowanie“.

§ 16. Starszyzna giełdowa postanowi, jak postępować należy, gdy w razie rozwiązania interesów giełdowych z przyczyny niedopełnienia lub udowodnionej niemożności płacenia ze strony wchodzącego w interes, ma być przeprowadzone kupno lub sprzedaż w myśl artykułu 311 i artykułów 354 do 357 kodeksu handlowego za pośrednictwem stręczycieli handlowych, a w szczególności może zarządzić, aby wszelkie takie kupna lub sprzedaże były uskuteczmane tylko na giełdzie

§ 17. Przekroczenie postanowień, dotyczących się utrzymania porządku na giełdzie, bez względu czy będąc wytoczone postępowanie według powszechnych ustaw karnych, może być ukarane grzywną aż do 1000 zł., jakoteż wyłączeniem na czas oznaczony od uczęszczania na giełdę. Podobnież można być wyłączonym od uczęszczania na giełdę za roznoszenie fałszywych wieści.

Kary te wymierza starszyzna giełdowa; przeciwko nałożeniu grzywny aż do 100 zł i karze wyłączenia od uczęszczania na giełdę na czas nie przenoszący trzech miesięcy, nie ma dalszej drogi prawa.

Gdyby nałożone zostały cięższe kary, można odwołać się do władzy administracyjnej krajowej w terminie dwutygodniowym.

Jeżeli jednak rozciągniętem zostało wyłączenie od uczęszczania na giełdę, rekurs nie ma skutku odwołczego.

Władza administracyjna krajowa, gdy uzna, że rozciągnięcie kary jest uzasadnione, nie może zniżyć nałożonej grzywny na mniej niż 100 zł, a kary wyłączenia od uczęszczania na giełdę, na mniej niż trzy miesiące.

Statut może zawierać postanowienie, ażeby nazwiska tych członków lub uczęszczających, którzy obowiązkom, z interesu giełdowego wynikającym po upływie czasu przeznaczonego na dopełnienie tego zadania nie uczynią, zostały podane do wiadomości przez wywieszenie ich w gmachu giełdowym.

§ 18. Wszelkie grzywny nałożone na zasadzie powyższego paragrafu, wpływać mają do funduszu ubogich tej gminy, w której się giełda znajduje, i będą ściągane na żądanie starszyny giełdowej drogą egzekucyi administracyjnej.

§ 19. Upoważnienia agentów giełdowych, udzielane dotąd takowym na niektórych giełdach, pozostaną w mocy aż do ich wygaśnięcia. Nowych atoli upoważnień takich udzielać już nie można

§ 20. Ustawa niniejsza nabywa moc obowiązującą z dniem ogłoszenia¹⁾ Giełdom już istniejącym wyznaczony będzie drogą rozporządzenia²⁾ stosowny termin do odpowiedniej zmiany urzędzeń po upływie którego przepisy ustaw z 11. lipca 1854 D. u p, N 200 i z 26 lutego 1860 D. u p, N. 58 jakoteż przepisy dodatkowe, o ile tyczą się przedmiotów, które niniejsza ustawa urzędują, utracą moc obowiązującą.

§ 21. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się ministrom skarbu, handlu i sprawiedliwości.

1) ustawa niniejsza została ogłoszoną 8 maja 1875

2) Wspomniane w § 20 rozporządzenie wydane zostało dnia 19 kwietnia 1875, N 69, którem termin w tymże § oznaczony zakreślono do końca roku 1875

III

Rozporządzenie

*Ministerstwo Sprawiedliwości i Handlu w porozumieniu
z Ministerstwem Skarbu z dnia 9. marca 1863,*

(Dziennik ustaw Państwa, N 27, wydany dnia 11. marca 1863),

obejmujące przepisy o założeniu i utrzymywaniu rejestru handlowego, w celu rozwinięcia ustawy z dnia 17. grudnia 1862 (Dziennik ustaw Państwa z r 1863, N 1),
tyczącej się zaprowadzenia kodeksu handlowego,

dla Czech, Królestwa Lombardo-Weneckiego, Dalmacyi, Galicyi z Kiałowem, Austryi poniżej i powyżej Anizy, Salcburga, Styryi, Karynty, Kramy, Bukowiny, Moławii, Szląska, Tyrolu, Fojallbergu, Gorycy i Gładyski, Istrii i miasta Triestu z okregiem

W wykonaniu ustawy z dnia 17. grudnia 1862, tyczącej się zaprowadzenia kodeksu handlowego wydaje się co do złożenia i utrzymywania rejestru handlowego, oraz co do postępowania w czynnościach, które się do tych przedmiotów odnoszą, następujące przepisy:

I. Założenie i utrzymywanie rejestru handlowego.

§ 1. Każdy sąd handlowy i każdy inny trybunał do sprawowania orzecznictwa handlowego przeznaczony, utrzymywać będzie rejestr handlowy dla całego swojego obrebu.

§ 2. Rejestr handlowy dzieli się na dwie części: na rejestr dla pojedynczych firm, przeznaczony dla firm pojedynczych kupców, chociażby ci ze spółnikami niejawnymi przedsiębiorstwo swe wykonywali (art. 250 i t. d. k. h.) i na rejestr dla firm spółkowych, w które wciągane będą firmy spółek handlowych (księga druga k. h.).

§ 3. Rejestr dla firm pojedynczych będzie założony według wzoru A.

Każda karta, składająca się z dwóch stronnic obok siebie leżących, dzieli się na ośm kolumn prostopadłych.

Pierwsza kolumna zawiera numer główny pola firmy od początku do końca tomu bieżący, oraz numer podrzędny, pod którym każdy wpis w temże polu jest zamieszczony;

druga dzień nastąpionego wpisu;

trzecia brzmienie firmy;

czwarta miejsce, gdzie się znajduje zakład główny, lub zakłady filialne firmy, jeśli są jakie;

piąta wymienienie posiadacza firmy,

szósta nazwiska prokurentów, jeśli są ustanowieni, a gdy chodzi o prokurę zbiorową, wyrażenie jej jakości;

siodma odesłanie do aktów rejestru;

ośma wszelkie inne do firmy odnoszące się wpisy, które nie są zdolne do zamieszczenia w innych kolumnach, mianowicie wpis umów małżeńskich posiadacza firmy, tudzież wpis szczegółów w § 13 niniejszego rozporządzenia wymienionych, oraz zapisku w § 14 ustawy wprowadzłej nakazanego.

§ 4. Dla każdej firmy zostawić należy pole, zwykle półarkusza obejmujące, i oddzielić takowe podwójną linią wszystkie kolumny w poprzek przecinającą.

§ 5. W tak pozostawioném polu uskuteczniać się będzie wpisy do jednej i téj samej firmy odnoszące się, w różnych czasach nakazane, a to jedne pod drugimi, w porządku chronologicznym, i w taki sposób, że każdy jednoczesny wpis w pierwszej kolumnie, oznaczonej bieżącym numerem podrzędnym, i cała jego osnowa na kolumny ku temu przeznaczone podzielona, odgradzone będą od następnych wpisów linią pojedynczą wszystkie kolumny poprzecznie i poziomo przecinającą, próżnia zaś każdej niewypełnionej kolumny będzie krzyżem przekreślona.

Rzeczony odgrodzenie wpisu wcześniejszego od późniejszego, do tego samego pola należącego, i wtedy wyjątkowo nastąpi, gdy wpis późniejszy zawierać będzie tylko uzupełnienie, sprostowanie lub zmianę pojedynczych części wcześniejszego wpisu, lub tylko domieszczony do tegoż wpisu zapisek.

§ 6. Jeśli pozostawione pole nie wystarczy na dalsze wpisy, wówczas przeznaczoną będzie nowa karta na dalszy ciąg, a związek między niemi uwidoczni się przez jasne odesłanie tak na dawniejszej jak na świeżej karcie zamieszczone.

§ 7. Rejestr firm spółkowych założony będzie podług wzoru E.

Każda karta, składająca się z dwóch obok siebie leżących stronnic, dzieli się na ośm kolumn prostopadłych

Pierwsza kolumna zawiera numer główny pola firmy spółkowej od początku do końca tomu bieżący, oraz numer podrzędny, pod którym każdy wpis w temże polu jest zamieszczony;

druga dzień nastąpnego wpisu;

trzecia brzmienie firmy spółkowej;

czwarta miejsce, gdzie się znajduje zakład główny lub zakłady filialne spółki, jeśli są jakie;

piąta nazwiska ustanowionych prokurentów, jeśli ustanowienie nastąpiło, a gdy chodzi o prokurę zbiorową, wyraźnie jej jakości, następnie gdy spółki są w stanie likwidacyi, nazwiska likwidatorów;

szosta wszystkie inne stosunki prawne spółki, których wpisanie w rejestr handlowy jest przepisane Tu należy wymienienie spółników jawnych, gdy spółki są jawne; wymienienie spółników osobowych odpowiedzialnych, i komandytników z wyrażeniem ich wkładek, gdy spółki są komandytowe; kolumna szosta wypełni się według skazówek § 9, gdy spółki są akcyjno-komandytowe lub akcyjne;

siódma odesłanie do aktów rejestru;

osma wszelkie inne do spółki odnoszące się wpisy, które nie są zdolne do zamieszczenia w innych kolumnach, mianowicie też wpis umów małżeńskich, spółników jawnych i osobiście odpowiedzialnych, i wpis szczegółów w § 13 niniejszego rozporządzenia wzmiankowanych, tudzież zapisku w § 14 ustawy wprowadzającej nakazanego.

§ 8. Dla każdej firmy spółkowej zostawi się pole, cała kartę obejmujące, a gdyby takowe, tak jak w razie spółek komandytowych na akcye i spółek akcyjnych, według prawdopodobieństwa na dłuższy czas nie wystarczało, kilka kart po sobie następujących.

Przepisy §§ 5 i 6 stósują się także do firm spółkowych.

§ 9. Jeśli spółki są akcyjno-komandytowe lub akcyjne, wówczas dosyć jest zamieścić w szóstej kolumnie sam tylko wypis z kontraktu spółki i umów, lub uchwał kontrakt zmieniających, tudzież z pisma zatwierdzającego bez uszczerbku tego, co w innych kolumnach zamieszczone być winno, a to ze wzmianką, w którym tomie księgi załączników (§ 10), i pod którym numerem takowe dokumenta w całej osnowie się znajdują.

Gdy spółki są akcyjno-komandytowe, wypis takowy obejmować ma:

1. datę kontraktu spółki, umów kontrakt zmieniających i pisma zatwierdzającego;

2. wyrażenie, że spółka jest akcyjno-komandytowa, i wskazanie przedmiotu przedsiębiorstwa;

3. imię i nazwisko, stan i mieszkanie wszystkich spółników osobiście odpowiedzialnych, i określenia co do prawa zawierania czynności prawnych za spółkę, jeśli takowe określenia zbaczają od zwykłych przepisów ustawy;

4. liczbę i kwoty akcji lub udziałów akcyjnych;

5. sposób, w jaki ogłoszenia od spółki wychodzące następują, tudzież pisma publiczne, w których takowe umieszczane być mają.

Gdy spółki są akcyjne, wypis obejmować będzie:

1. datę kontraktu spółki, uchwał kontrakt zmieniających, i pisma zatwierdzające;
2. wyrażenie, że spółka jest akcyjna, oraz wskazanie przedmiotu i czasu trwania przedsiębiorstwa;
3. imię i nazwisko, stan i mieszkanie członków Dyrekcji, i formę w jakiej Dyrekcya wolę swoją oznajmia i za spółkę się podpisuje, jeśli takowa forma zbacza od zwykłych przepisów ustawy;
4. ilość kapitału zakładowego, i określenie co do liczby i kwot akcji i udziałów akcyjnych, tudzież wyrażenie, czyli brzmień mają na okaziciela lub na nazwisko;
5. sposób, w jaki ogłoszenia spółki wychodzić, oraz pisma publiczne, w których zamieszczane będą

§ 10. Jeśli kontrakty spółki, w poprzedzającym paragrafie wskazane, umowy lub uchwały kontrakt zmieniające, i pisma zatwierdzające nie zostały wpisane w całej swój osnowie w szóstą kolumnę rejestru, naówczas zebrane będą w księdze załączników w zupełnym odpisie lub zupełnym odcisku.

Odpis lub odcisk, którego zgodność z pierwowpisem urzędownie poświadczoną będzie, strona złoży.

Takowe dokumenta mają być zbierane w takim porządku chronologicznym, w jakim je podano, i oznaczone liczbą bieżącą; oprócz tego robi się na dokumencie zapisek, wskazujący pozycję rejestru firm spółkowych, do której się tenże dokument odnosi. Gdy się uzbierało tyle dokumentów, że już dochodzą do stósownej objętości, cały pęk dostanie trwałą oprawę.

Bieżąca liczba dokumentów zaczyna się na nowo z założeniem każdego dalszego tomu.

Osnowa księgi załączników stanowi uzupełniającą część rejestru firm spółkowych.

§ 11. Sąd w rejestrze handlowym przez siebie utrzymywanym otworzy dla firmy zakładu filialnego odrębne pole z liczbą bieżącą, ale tylko w następujących przypadkach:

- a) gdy zakład główny znajduje się w obrębie innego sądu;
- b) gdy wprowadzie i zakład główny znajduje się w obrębie sądu, który ma obowiązek wpisania zakładu filialnego, ale ten ostatni ma firmę, nie zupełnie jednobrzmiącą z firmą zakładu głównego (ustęp 2, art 21 k. h.).

W obu tych razach uwidoczni się w czwartej kolumnie osobnego pola, dla zakładu filialnego otwartego, że idzie tylko o zakład filialny, w ostatniej zaś kolumnie uczyni się odesłanie do pola, jakie zajmuje zakład główny w rejestrze handlowym, przez tenże sąd lub przez inny sąd utrzymywany.

§ 12. Ilekroć wpis wcześniejszy w skutek późniejszego ważność swą utracą, a oba w tém samym polu się znajdują, wpis wcześniejszy podkreślony będzie czerwonym atramentem w tych częściach, które nie mają już znaczenia

§ 13. Jeśli firma przechodzi z pojedynczego kupca na spółkę handlową, albo ze spółki handlowej na pojedynczego kupca, jeśli jej siedziba przeniesiona zostaje w obręb innego sądu handlowego, albo jeśli firma gaśnie, wówczas po poprzedniem wpisaniu tych szczegółów w ostatnią kolumnę, całe pole przekreśli się nakrzyż atramentem czerwonym, a nadto jeśli następuje przeniesienie do innego oddziału rejestru handlowego, uwidoczni się uskutecznione przeniesienie przez jasne odesłanie przy końcu dawnego i na początku nowego pola

§ 14. Wpisy do rejestru handlowego uskuteczniać się będąc o ile można krótko i czytelnie; unikać zaś należy starannie poprawek, przekrobań i dopisków międzywierszowych.

Jeśli się później odkryją ważne omyłki, takowe mogą być sprostowane tylko przez dalszy wpis przez sąd nakazany, i w tém samym polu, według skazówek §§ 5 i 12 uskutecznione

§ 15. Rejestr handlowy założy się w tomach in folio średniej objętości i trwale oprawnych.

Każdy tom oznaczony będzie na stronie zewnętrznej napisem: „Rejestr firm pojedynczych“, lub „Rejestr firm spółkowych“ tudzież liczbą bieżącą, którą ma każdy tom.

Każdy tom będzie wewnątrz karta w kartę liczbowany, na pierwszej zaś stronnicy uczyni się wzmiankę, z ilu kart tom się składa. Wzmianka ta ma być sądownie poświadczona.

§ 16. Będzie założony i utrzymywany skorowidz abecadłowy wszystkich firm, odsyłający do tomu i stronnicy, gdzie się każda firma w rejestrze firm spółkowych znajduje.

W miarę potrzeby założy się także abecadłowy spis posiadaczy firm pojedynczych, tudzież spółników, tak jawnych, jak osobiście odpowiedzialnych a to albo odrębnie, albo w połączeniu z wyż wspomnianym skorowidzem

§ 17. Rejestr firm pojedynczych i firm spółkowych, księga załączników i skorowidz będą zachowane w miejscu urzędowém, pod dozorem urzędników przeznaczonych do utrzymywania ksiąg takowych, i każdemu, kto zażąda, dozwolící należy przeglądania ich w zwykłych godzinach służby.

II. Załatwianie czynności, odnoszących się do rejestru handlowego.

§ 18. Wpisy w rejestr handlowy mogą nastąpić tylko w skutek uchwały trybunału

§ 19. Czynności, które się odnoszą do utrzymywania rejestru handlowego, a nie zostają w związku z przedmiotami innych sprawozdań, poruczone będą zazwyczaj do wypracowania jednemu i temu samemu radcy, jako stałemu sprawodawcy; gdyby jednak ogoł ich siły jednego przechodził, mogą być także rozdzielone między kilku sprawodawców.

§ 20. Uskutecznianie wpisów przez zaciągnięcie ich w rejestr handlowy, i umieszczanie dokumentów w księdze załączników, utrzymywanie skorowidza, tudzież trzymanie w naoczności uskuteczniionych przez pisma czasowe obwieszczeń powierzone będzie urzędnikowi szczególnie do tego uzdatnionemu jako rejestrantowi, a to pod nadzorem i kontrolą stałego sprawozdawcy.

§ 21. Protokoły ustnych zgłoszeń, tudzież własnoręcznego skreslenia firmy, lub podpisania w obec sądu, na podstawie których ma nastąpić wpisanie w rejestr handlowy, również sporządzane być winny, o ile być może, w obecności stałego sprawozdawcy przez rejestranta jako aktuaryusza

W takowych razach dla zapewnienia się o tożsamości osób czyniących oświadczenie, tudzież skreślających firmę lub podpis, przestrzegane będą starannie też same przepisy, jakie zachować należy przy sądowem poświadczeniu rzeczywistości podpisów

§ 22. Przy rozpoznaniu zgłoszeń na to szczególniejszą bacność zwracać należy, aby nie zachodziła wątpliwość względem prawa strony do starania się o wpis, oraz aby prawdziwość dokumentów prywatnych, celem należytego wykazania się pokładanych sądownie lub notaryalnie poswiadczoną była

§ 23. Jeżeli dano miejsce wpisowi, uchwała winna być zawsze ułożona, o ile można, krotko a zarazem tak jasno, iżby nie zachodziła wątpliwość, jakie okoliczności mają być wpisane, — w którym oddziale i kolumnie rejestru, i w jakiej formie zamieszczone być winny, — jak dalece wypada je obwieszczyć, które załączniki w aktach rejestru, które w księdze załączników należy zachować, jeśli to ma miejsce, a które zwrócić, wreszcie kogo o tém zawiadomić.

§ 24. Uchwały zapadłe spieszenie będą wykonane.

O ile dano miejsce wpisowi, rejestrant zrobi wzmiankę na samémże sprawozdaniu, obok uchwały o dniu nastąpnego wpisu i o dniu zamieszczenia w pismach publicznych, i zapisek takowy podpisze.

§ 25. Urzędowe odpisy i świadectwa, oparte na rejestrze handlowym, wydawane będą każdemu za ustn^{ym} zgłoszeniem się do rejestranta, oraz przy zachowaniu przepisów co do dostarczenia stempla i papieru

Można wydawać urzędownie poświadczone odpisy albo całkowitej osnowy pola, albo szczególnych w temże zawartych wpisów, o ile takowe nie uległy jeszcze zmianie, albo nakoniec dokumentów zachowanych w księdze załączników, bądź w całej osnowie, bądź w wypisie.

Świadectwa urzędowe mogą stwierdzać, że w rejestrze handlowym nie znajduje się pewna firma oznaczona, lub pewien oznaczony wpis tejeż dotyczący.

Odpisy poświadczone i świadectwa podpisane będą przez sprawozdawcę i rejestranta, i zaopatrzone pieczęcią urzędową

§ 26. Dla wszystkich do utrzymywania rejestru handlowego odnoszących się aktów (aktów rejestru) otwarty będzie w registraturze trybunału odrębny oddział główny z dwoma poddziałami; w jednym z nich mieścić się mają akta dotyczące w ogólnosci urzędzenia i utrzymywania rejestru handlowego, w drugim zaś akta, które się odnoszą do firm pojedynczych i do aktów karnych, mających z niemi związek.

W poddziale na ostatku wspomnionym założony będzie dla każdej firmy osobny pęk aktów, a jeżeli pojedyncze załączniki do księgi załączników oddane być musiały, uczyni się o tem stósowny zapisek w aktach rejestru we właściw^{ym} miejscu

Pisma publiczne, w których ogłoszenie wpisów nastąpiło, będą w registraturze zbierane i w porządku chronologicznym zachowane

§ 27. Co do firm, które jeszcze przed dniem 1. lipca 1863 były zaprotokółowane, i których wpisanie w nowy rejestr handlowy uzyskanem zostaje na podstawie dokumentów i prośb w pierwopisie w tym samym try-

bunale zachowanych i szczególnie powołanych, dopilnować należy w zastosowaniu § 51 ustawy wprowadzłej, aby nastąpiło także i przemieszenie tych pism do nowego oddziału registratury dla aktów rejestru przeznaczonego, mianowicie zaś do nowego pęku akt dla firmy przeznaczonych, albo umieszczenie ich w księdze załączników, o ile tamże należą, tudzież aby to przeniesienie lub umieszczenie uwidoczniane było we właściwem miejscu przez stosowne odesłanie.

Po upływie terminu trzechmiesięcznego w § 53 ustawy wprowadzłej zakreślonego, dawniejsze protokoły handlowe oddane będą do registratury i tamże zachowane

§ 28. Każdemu, kto zażąda, dozwolone będzie przeglądanie w zwykłych godzinach urzędowania podań, dokumentów i protokółów w aktach rejestru zachowanych, a podstawę wpisania w rejestr handlowy stanowiących, jak nie mniej sporządzanie odpisu takowych przy zastosowaniu się do przepisów pod względem przyniesienia stempla i papieru.

Stronom, które się wywiada przed sprawozdawcą, że mają w tém interes, wolno jest przeglądać i inne także akta rejestru, oraz sporządzać sobie odpisy takowych, a to pod tymi samymi warunkami, pod jakimi to co do innych aktów registratury jest dozwolone.

§ 29. Paragraf 11 ustawy wprowadzłej zastrzega, że naczelnik politycznej władzy krajowej, za zniesieniem się z trybunałem, wybierze pisma publiczne do podawania ogłoszeń w art. 13 kodeksu handlowego nakazanych. W rozwinięciu tego przepisu stanowi się niniejszém, że wybór takowy nastąpi przy pierwszym założeniu rejestru handlowego na czas od dnia 1. lipca 1863 do końca grudnia 1864, i będzie potrzykroć przez trybunał w pismach krajowych do tego przeznaczonych obwieszony, a to jeszcze przed upływem miesiąca czerwca 1863.

§ 30. Paragrafy 10—14 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 13 maja 1860, N 123 Dziennika praw Państwa tyczą się opłat od wpisów, w dotychczasowe protokoły handlowe zaciąganych; że zaś w skutek ustawy wprowadzłej z dnia 17. grudnia 1862, N. 1 Dziennika praw Państwa, stósownie do ostatniego okresu § 2 tejże ustawy żadna w tych paragrafach nie zaszła zmiana, przeto takowe i pod względem zastosowania onych do wpisów w nowy rejestr handlowy zaciąganych, bliżej zostały określone przez ustawę z dnia 13. grudnia 1862, N. 89 Dziennika praw Państwa, a mianowicie przez przydane do tejże ustawy zmienione oznaczenia taryfy, pozycya 43 lit. 1.

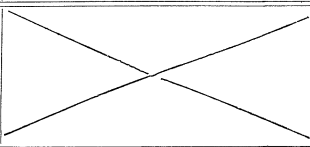
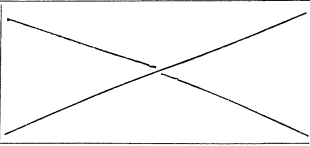
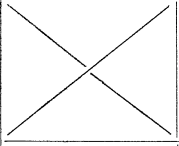
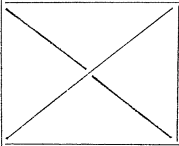
Wzór A. Rejestr firm pojedynczych, utrzymywany

1. Numer. główny bieżący firm i numer podrzę- dny	2. Dzień wpisu	3. Brzmienie firmy	4. Miejsce zakładu głównego i filialnego	5. Posiadacz firmy
1/1	2. lipca 1863	A. Z. Braun	Zakład główny w Wiedniu Zakład filialny w Wiener- Neustadt	Antoni Zygmunt - Braun, kupiec w Wiedniu *)
1/2	10. sierpnia 1863			
1/3	1. września 1863			Po śmierci Antoniego Zygmunta Brauna, odziedziczył firmę syn jego Karol Teobald Braun, kupiec w Wiedniu
2/1	10. lipca 1863	Robert Rette	Zakład filialny w Wiedniu, zakład główny jest w Bernie	Robert Rette, fabrykant w Bernie
2/2	1. września 1864			

*) Zamiast punktów powinno być podkreślenie czerwonym atramentem.

w c. k. Sądzie handlowym wiedeńskim.

Tom I.

6. Prokuranci	7. Akta rejestru	8. U w a g i
Alfred Rohr*)	VIII. $\frac{20}{1863}$	
Prokura Alfreda Rohr wygasa, bo umarł. Prokuratorem ustanowiony Józef Thiel.	detto	
	detto	Karol Teobald Braun, ożeniony z Ludmiłą z Scharfów, córką kupca, podał do wpisu umowy małżeńskie, ddo. Wiedeń 10. lipca 1860.
Józef Smala, zamieszkały w Wiedniu	VIII. $\frac{128}{1863}$	Zakład główny wpisany w rejestr handlowy Sądu krajowego berneńskiego, w rejestr firm pojedynczych, Tom I. N 5 w dniu 2. lipca 1863.
	detto	Uchwałą Sądu krajowego berneńskiego z dnia 31. sierpnia 1864 l 6424, wytoczono postępowanie ugodne co do majątku posiadacza firmy Roberta Rette.

Wzór B

Rejestr firm spółkowych, utrzymywany

1 Numer główny bieżący firm, i numer podrzędny	2 Dzień wpisu	3 Brzmienie firmy	4 Miejsce zakładu głównego i za- kładów filial- nych	5 Prokurenci i likwidatorowie
1/1	2 lipca 1863	Przedsię- biorstwo wy- wozowe W Bauma i spółki	Zakład główny we Wiedniu	Alfred Baum i Wilhelm Ro- senkranz mają prokurę zbio- rową

w c. k Sądzie handlowym wiedeńskim.

Tom I.

6	7	8
Stosunki prawne spółki	Akta rejestru	U w a g i
<p>Zasada przedsiębiorstwa jest kontrakt spółki ddo Wieden 1 maja 1863, i pismo zatwierdzające ddo Wieden 20 czerwca 1863 (zobacz księgę załączników I, N 1 i 2)</p> <p>Spółka jest akcyjno-komandytowa, trudni się zas wywozem płodów przemysłowych wiedeńskich</p> <p>Spólnicy osobiście odpowiedzialni są</p> <p>Wilhelm Baum, kupiec w Wiedniu, Jan Redler, kupiec w Wiedniu, i Rudolf Hirsch, spedytor w Wiedniu, ten ostatni wyłączony jest od za stepstwa spółki</p> <p>Kapitał komandytników składa się z 200,000 złr w a , i jest podzielony na 200 akcyj po 1000 złr w a</p> <p>Ogłoszenia ze strony spółki wychodzą z podpisem Wilhelma Bauma lub Jana Redlera w dzienniku wiedeńskim „Fremdenblatt“</p>		<p>Wilhelm Baum, ożeniony z Rożą z Florow, corką kupca, podał do wpisu umowy małżeńskie ddo Wieden 2 kwietnia 1855</p> <p>Rudolf Hirsch, ożeniony z Judytą Abeles, corką kupca, podał do wpisu umowy małżeńskie ddo Praga 4 maja 1844</p>

Spis alfabetyczny.

(Liczba z poprzedzającym znakiem paragrafu oznacza odnosny paragraf ustawy wprowadczej, liczba zaś bez poprzedzającego znaku paragrafu oznacza odnośny artykuł kodeksu)

- Ajenci handlowi*, 49.
- Akcyje* brzmiące na nazwisko, 223.
- ich kupno, nabycie i dostawa jest czynnością handlową, 274.
 - na okaziciela przy spółce komandytowej na akcyje, 173.
 - — — przy spółce akcyjnej. 207, 209, 222
- Areszt*, ob. zapowiedzenie.
- zamiana kar pieniężnych na areszt nie ma miejsca, § 12.
 - osobisty, powodem prawa zatrzymania, 314.
- Arrha*, ob. zadatek.
- Asygnacya*, ob. przekaz.
- Badanie* przesłanych towarów, 347—350, 357, 387.
- Banki* publiczne, o ile stósują się do nich przepisy kodeksu, 5.
- przyznane im szczególne prawa pod względem zastawów, 312
- Biężące* rachunki między kupcami, zamknięcie rachunków, 291.
- oprocentowanie, 292, 293.
- Bilans* majątku przy zaczęciu przedsiębiorstwa i w każdym roku ma być sporządzany, 29.
- kto go podpisuje, 30.
 - jak w nim spisywać przedmioty, 31.
 - przechowanie tegoż, 33.

- Bilans*, sporządzenie dla każdego jawnego spółnika, 105.
- udzielenie tegoż komandytnikom, 160, 165.
 - przedkładanie radzie nadzorczej i komandytnikom, 185, 186.
 - przewieranie i roztrzaskanie przy spółce akcyjnej, 224.
 - przedkładanie przy spółce akcyjnej, 239, 240.
 - przedkładanie i przewieranie ksiąg i papierów przy spółce niejawniej, 253.
- Cena* kupna, zapłata takowej przy oddaniu, 342.
- targowa lub giełdowa, 353.
 - zwłoka nabywcy w zapłacie ceny kupna, 354.
 - giełdowa, podstawa sprzedaży przy opóźnieniu kupującego, 343; jako cena kupna, 353.
 - przy komisie, 376
- Cenniki*, ich udzielenie, 337.
- Cessya*, ob. ustąpienie.
- Czas* namysłu do przyjęcia propozycji, 318, 319
- wypełnienia interesów handlowych, 326—334
- Czeladne* usługi w handlu, 65.
- Czynności* bankierskie, czynności handlowe, 272
- *handlowe*, prokurent lub pełnomocnik handlowy nie może takowych zawierać na rachunek trzecich osób, lub też swój własny, 57.
 - również i pomocnik handlowy, 59.
 - o ile stręczyciele takowych zawierać nie mogą, 69.
 - stowarzyszenie do takowych na wspólny rachunek, 266—270.
 - w ogólności pojęcie takowych, 271—277.
 - ogólne przepisy co do tychże, a mianowicie wskazówka dla sędziego co do rozpoznania i tłómaczenia, 278.
 - wzgląd na obyczaje i zwyczaje, 279.
 - prawne domniemanie solidarności, 280.
 - dłużnik solidarny nie może zasłaniać się tém, że od niego tylko część długu przypada, 280.
 - handlowe, dłużnik solidarny nie może zarzucić, iż się pretensya od niego tylko w części należy, lub że kto inny pierwój pozwanym być winien; o ile to tyczy się ręczyciela, 281.
 - użycie potrzebnej staranności, 282.

- Czynności handlowe*, wynagrodzenie szkody obejmuje rzeczywistą szkodę i utracony zysk, 283.
- kara umowna, 284.
 - zadatek (arrha), 285.
 - pokrzywdzenie nad połowę, 286.
 - odsetki z ustawy, 287.
 - zwłoka, odsetki zwłoki, 288, 289.
 - prowizya, składowe, odsetki od zaliczek, wydatków, i t. d., 290.
 - odsetki od nadwyżki przy zamknięciu rachunku bieżącego, 292.
 - wysokość umownych odsetek, skuteczność ustaw krajowych, 292.
 - odsetki mogą przewyższyć kapitał, 293.
 - omyłka i oszustwo, 294.
 - moc dowodowa rewersu lub kwitu nie przywiązana jest do terminu, 295.
 - upoważnienie okaziciela kwitu do odbioru zapłaty, 296.
 - propozycja, zlecenie, pełnomocnictwo nie ustają z śmiercią kupca, 297.
 - pełnomocnictwo do czynności handlowych, 298.
 - odstąpienie należności, 299.
 - przyjęcie przekazu rodzi obowiązek zapłaty, 300.
 - możliwość, odstąpienia przekazów i kart ręcznych przez indos, zobowiązanie z przyjęcia, 301.
 - papiery mogące być przenoszone przez indosacją, 302.
 - prawo z tego indosu, uiszczenie zobowiązania, 303.
 - skuteczność ustaw krajowych co do przeniesienia papierów przez indos, 304.
 - o ile papiery na okaziciela opiewające i przez indos odstąpić się dające podlegają przepisom ustawy wekslowej; o ile ich amortyzacja, 305.
 - kiedy wedle ustawy handlowej nabywca rzeczy staje się ich właścicielem, prawo zastawu ustawowe, ustawy krajowe, 305—308.
 - ustanowienie ręcznego zastawu, 309.
 - zapłacenie z zastawu bez wytoczenia skargi, 310.
 - sprzedaż zastawu, 311.

Czynności handlowe, prawa szczególne przyznane pojedynczym zakładom względem ustanowienia i sprzedaży zastawów, 312.

- prawo zatrzymania, 313, 314, 315, 316.
- zawarcie interesów handlowych, 317.
- natychmiastowe oświadczenie się na propozycyą, 316.
- odpowiedź nieobecnego, 319.
- cofnięcie propozycyi, 320.
- termin zawarcia umowy pomiędzy nieobecnyimi, 321
- przyjęcie pod warunkami i ograniczeniami, 322.
- milczące przyjęcie polecenia. zachowanie się przy odrzuceniu, 323.
- wypełnienie interesów handlowych, a mianowicie:
 - miejsce wypełnienia, 324, 325.
 - czas wypełnienia; termin nieokreślony, 326
 - — wiosna, jesień, połowa miesiąca, 327.
 - wypełnienie po upływie terminu, 328.
 - niedziela, święto powszechne, 329.
 - wypełnienie w pewnym okresie czasu, 330.
 - skuteczność ordynacyj giełdowych, 331.
 - wypełnienie w ciągu zwykłej pory załatwiania czynności, 332.
 - przedłużenie terminu zapłaty, 333.
 - oznaczenie dnia płatności, 334.
 - jakość uiszczenia, 335
- miara, waga, stopa monety, gatunki monet, obliczenie czasu, oddanie, 336
- ob. kupno, przedsiębiorstwo komisowe, spedytorstwo, przewoźnictwo

Czynności komisanta, czynnościami handlowemi, 272.

- prawne, zawarte przez prokuranta lub pełnomocnika handlowego, 52.
- — przez pełnomocnika handlowego, 58.
- spółników, 114, 115, 167, 196, 230
- pośrednictwo w tychże stręczyciela, 74, 76
- przewozowe są czynnościami handlowemi, 271, 272
- wekslowe są czynnościami handlowemi, 272.

Del credere, prowizya, 370.

Długi handlowe, odpowiedzialność żony kupca za takowe, 8.

Dobra waga przy kupnie, 352.

- Doniesienie* o wadach towaru przez kupującego, 347.
- Doreczenie* spółce komandytowej, 167.
- spółce komandytowej na akcye, 196.
 - spółce akcyjnej, 235.
- Dostawa*, podjęcie się takowej jest czynnością handlową, 271.
- podlega przepisom o kupnie, 338.
- Dowodność* ksiąg handlowych, 34, 35, 36.
- dziennika i karty umownej stręczyciela handlowego, 77, 78.
 - obligu, kwitu, jak długo trwa, 295.
- Dowód* ładunkowy, dający się przelać przez indossacya, 302.
- jego znaczenie, 413.
 - ze znawców względem wad przy kupnie, 348
 - ze znawców względem wad towaru komisantowi nadanego, 365.
 - z listu przewozowego, 391
 - ze znawców względem przyjęcia lub stanu towaru, 407.
- Dyskonto*, dłużnik przed dniem przypadności płaćący odciągać może tylko na mocy umowy lub zwyczaju handlowego, 334.
- Dywidenda* przy spółce akcyjnej, prawo do niej, 217.
- nie ulega zwrotowi, 218.
- Dziennik* stręczyciela, 71, 72.
- strony mogą żądać wyciągów z takowego, 74.
 - od wciągnięcia w takowy nie zależy zawarcie interesu, 76.
 - moc dowodowa takowego, 77, 78.
 - przedłożenie takowego w procesie, 79.
- Dzień* płatności na czyją korzyść bywa dodanym, a wedle czego należy go osadzić, 334.
- wypełnienia czynności handlowej, 332
- Egzekucya* przeciw jawnemu spółnikowi, 119
- bezskuteczna, prawo zatrzymania z tego powodu, 324.
- Faktorne*, prawo do tegoż, oznaczenie wysokości, 82
- kto je uiszcza, 83.
- Firma* handlowa, pojęcie firmy, 15
- — własne nazwisko jako firma, 16.
 - — firma jawnej spółki handlowej, 17, 88.

- Firma* handlowa, firma spółki komandytowej, 17, 153, 155, 168, 179.
- — firma spółki akcyjnej, 18.
 - — zgłoszenie firmy do sądu handlowego i podanie jej podpisu, 19.
 - — rozróżnienie jednej firmy od drugiej, 20.
 - — zgłoszenie firmy przy zakładach filialnych, 21.
 - — prowadzenie dalej handlu pod dotychczasową firmą, 22.
 - — pozbycie firmy bez przedsiębiorstwa handlowego nie dozwolone, 23.
 - — używanie dalej firmy mimo przystąpienia spółnika, 24.
 - — zgłoszenie zmiany lub wygaśnięcie firmy, 25.
 - — kary za zaniedbanie zgłoszenia lub niewłaściwe zgłoszenie firmy, 26.
 - — wynagrodzenie szkody za nieprawne używanie firmy i ogłoszenie wyroku, 27.
 - przy niejawniej spółce handlowej, 251.
 - — — — — skutek jeśli nazwisko niejawnego spółnika w firmie umieszczone, 257.
 - per stralcio, 139, 172.
- Firmy*, przepisy przechodnie, §§ 52, 53, 54.
- Furmani* prości, o ile przepisy kodeksu stósują się do nich, 10.
- Gazeta*, umieszczenie spisów w rejestrach handlowych, 13, 14.
- Grunta*, spisanie tychże, 29.
- rozrządzenie prokuranta takowemi, 42.
 - własność spółki, 111, 164.
 - rozrządzanie spółników takowemi, 114.
 - rozrządzanie likwidatorów takowemi, 137.
 - umowy co do takowych, nie są czynnościami handlowemi, 275.
- Jakość* towaru dostarczonem być mającego przy wykonaniu czynności handlowej, 335.
- Jawność* rejestru handlowego, 12.
- Jesień* jako termin wypełnienia interesu handlowego, 327.
- Język* żyjący ma być używany do prowadzenia ksiąg handlowych, 32.
- — dziennika stręczyciela, 72.

- Indos* akcyj przy spółce komandytowej na akcye, 182.
- co się przez takowy wedle ustawy handlowej przenosi, 301, 302, 304, 305.
 - skutek prawny indosu, 303.
 - przepisy ustawy wekslowej, 305.
 - dowodu ładunkowego, 417.
- Instytut* kredytowy, szczególne prawa pod względem zastawów, 312.
- Inwentarz*, spisanie takowego przy rozpoczęciu przedsiębiorstwa i po upływie każdego roku, 20.
- podpis takowego, 30.
 - umieszczenie wszystkich przedmiotów tamże, 31.
 - przechowanie, 33.
 - przy spółce jawnej, 91, 107.
- Jurysdykcya* handlowa, § 38—43.
- Kapitał* zakładowy, spłata tegoż, 248.
- Kara* za zawód przy czynnościach handlowych, 285.
- umowna przy czynnościach handlowych, 284.
 - na przewoźnika w przypadku spóźnionej odstawy, 398, 399.
- Karta* umowna, jej doręczenie, 73.
- zawarcie kontraktu niezawisłe od takowej, 76.
 - umowna, téjże dowodność, 77.
- Kary* porządkowe, 26, 45, 89, 129, 135, 155, 179, 212, 228, 233, 243, 251 i § 12.
- Kobieta* handlująca, jej prawa i obowiązki w zasadzie, 6.
- aby być nią, potrzebuje mężatka zezwolenia ze strony męża; kto nie jest kobietą handlującą, 7.
 - zobowiązanie żony, jako kobiety handlującej, jej odpowiedzialność za długi handlowe, 8.
 - jej samodzielne wystąpienie przed sądem, 9.
- Kolój* żelazna, kiedy nie może odmawiać przewozu, 422.
- — zobowiązanie do zwrotu szkody, 423.
 - pakunek podróznego, 425.
 - towary, w których z powodu przewozu zwykle okazuje się ubytek wagi lub miary, 426.
 - możliwość układów względem obliczenia wynagrodzenia szkody, 427.
 - — możliwość wymówienia sobie, że gasną wszelkie roszczenia po odebraniu towaru i zapłaceniu prze-

woźnego przy uszkodzeniach niewidocznych, w ciągu pewnego czasu, 428.

Kolej żelazna, przewóz przez więcej z sobą się stykających dróg żelaznych, 429.

— — miejsce wydania, 430.

— — wskazanie miejsca na drodze żelaznej leżącego w liście przewozowym jako miejsca oddania, 431.

Komisowe przedsiębiorstwo, kto jest komisantem, 360.

— obowiązki komisanta, 361.

— wynagrodzenie szkody przez tegoż, 362.

— wynagrodzenie różnicy ceny, 363.

— odrzucenie zakupu przez komitenta, 364.

— jeżeli towar nadesłany komisantowi uszkodzony lub w stanie wadliwym, 365.

— zmiany w towarze, które zagrażają zbezczesnieniem, 366.

— odpowiedzialność komisanta za utratę lub uszkodzenie, zaniechanie ubezpieczenia, 367.

— poszukiwanie należności na dłużniku, przez komitenta, 368.

— jeżeli komisant daje zaliczki, udziela kredytu, bez upoważnienia komitenta na kredyt sprzedaje, 369.

— o ile komisant ręczy za zapłatę lub wykonanie zobowiązania przez stronę z nim kontraktującą, 360.

— komitent obowiązany jest komisantowi zwrócić nakłady, prawo do prowizji, 371.

— korzystać z korzystniejszych warunków należy się komitentowi, 372.

— weksle, których kupienia podjął się komisant, 373.

— prawo zastawu komisanta, prawo pierwszeństwa, 374.

— opóźnienie komitenta względem kosztów prowizji i t. d., 375.

— przedsiębiorstwo, komis zakupna lub sprzedaży towarów, weksli i t. d., które mają cenę giełdową lub targową, 376.

— odwołanie zlecenia przez komitenta, 377.

— przepisy te mają zastosowanie do zawarcia pojedynczej czynności handlowej przez kupca, na rachunek dającego zlecenie, 378.

- Kontrakt* kupna, zrzucenie się z tegoż, 354—357.
- jego podzielne wykonanie, 359.
 - spółki przy spółce handlowej jawnej, 85, 90.
 - przy spółce komandytowej, 150, 157.
 - — — — na akcye, 174, 175.
 - przy spółce komandytowej na akcye, zmiana tegoż, 198.
 - przy spółce akcyjnej, forma, 208.
 - co musi określać, 209.
 - przy spółce niejawniej, 250.
- Korespondencya* handlowa, ob. listy handlowe
- Koszta* oddania i odbioru kupionej rzeczy, kto ponosi, 351.
- spedytorowi należy się ich zwrot, 381.
 - przewozu, ugoda przesyłającego ze spedytorem względem takowych, 384.
- Kosztowności*, o ile za nie przewoźnik odpowiada, 395.
- Kredyt*, sprzedaż na — przez komisanta, 369.
- Książka* podręczna stręczyciela, 71.
- Księgarnie*, o ile czynnością handlową, 272.
- Księga* kopij, wpisywanie listów handlowych, 28.
- Księgi* handlowe, obowiązek kupca prowadzenia takowych, 28.
- sporządzenie inwentarza i bilansu, 29.
 - jak ma być podpisanym inwentarz i bilans, 30.
 - jak należy umieszczać przedmioty w inwentarzu i bilansie, 31.
 - język, w jakim mają być prowadzone księgi handlowe, forma zewnętrzna tychże, 32.
 - handlowe, przechowanie tychże, 33.
 - — — — moc dowodu, 34.
 - — — — ksiąg handlowych niewłaściwie prowadzonych, 35.
 - wpisy w takowe mogą robić i pomocnicy handlowi bez osłabienia mocy dowodowej, 36.
 - przedłożenie tychże w procesie, 37.
 - przejrzanie takowych przez strony, sporządzenie wy-
ciagu, 39.
 - udzielenie takowych w całej osnowie, 40.

- Księgi* handlowe, spółnik przyjęty do spółki jawnej bez zezwolenia reszty spółników nie ma prawa przeglądania takowych, 98
- prawo przeglądania takowych, przez każdego spółnika jawnej spółki, 105
 - spółki akcyjnej, przechowanie takowych po jej rozwiązaniu, 246.
 - przepisy ustawy wprowadzającej k. h. co do takowych, §§ 19—22.
 - dawniejsze przepisy co do prowadzenia takowych tracą moc obowiązującą, § 22.
- Konkurs*, otwarcie, uczynienie zapisku o tém z urzędu, w rejestrze handlowym, § 14.
- do majątku spółki, przepisy ust. wpr. §§ 30, 31.
 - orzecznictwo handlowe w téj mierze, § 42.
 - udzielanie ksiąg handlowych w całej osnowie, 40.
 - spółki jawnej, zaspokojenie jej wierzycieli, 122.
 - zaspokojenie osobistych wierzycieli jawnego spółnika, 122
 - rozwiązanie spółki jawnej, w tym przypadku nie wpisuje się w rejestr handlowy, 129.
 - w przypadku konkursu nie ma likwidacji jawnej spółki handlowej, 133.
 - jeżeli weń popada komandytnik, 200.
 - doniesienie dyrekcji spółki akcyjnej, celem otwarcia konkursu, 240.
 - prawo niejawnego spółnika, gdy posiadacz handlu popadł w konkurs, 258.
 - prawo wierzycieli konkursu względem układów między spółnikiem niejawnym i posiadaczem handlu, 259.
 - prawo zatrzymania z powodu otwarcia konkursu, 314.
- Kupcy*, kto jest kupcem, 4.⊕
- przepisy o kupcach tyczą się spółek handlowych i banków, 5.
 - kobieta handlująca, jej prawa i obowiązki, 6.
 - o ile mężatka może się trudnić handlem, 7.
 - zobowiązania mężatki handlującej, 8.
 - występowanie kobiety handlującej przed sądem, 9.

Kupcy, do których kupców nie stósują się przepisy o firmie, księgach handlowych, prokurze i spółkach, 10 i § 7.

— ustawy zarobkowo-policyjne i zarobkowo-podatkowe o przymocie kupca, 11.

— przepisy ust wprowadzczój o kupcach, §§ 6—9.

Kupiec, jego obowiązki, 19, 21, 25, 28, 33, 45.

— o ile pojedyncze czynności jego są czynnościami handlowemi, 273.

— zawarte przez niego kontrakty uważane w wątpliwości za należące do handlu, 274

— z jego śmiercią nie gaśnie propozycya, zlecenie i pełnomocnictwo, 297.

Kupno, które jest czynnością handlową, 271.

— co nie stanowi propozycji kupna, 337.

— dostarczenie pewnej ilości rzeczy zamiennych jest kupnem, 338.

— za wypróbowaniem lub obejrzeniem jest warunkowém, 339.

— podług próby lub wzoru jest bezwarunkowém, 340.

— na próbę jest bezwarunkowém, 341.

— miejsce oddania towaru. czas zapłaty, 342

— przechowanie towaru przez sprzedawcę, zwłoka nabywcy w odebraniu, 343.

— przesyłkę towaru załatwia sprzedawca, 344.

— odpowiedzialność za szkodę, 345.

— obowiązek do odbioru, 346.

— zbadanie przesłanego towaru, doniesienie o wadach lub jakości towaru, nieodpowiedniej umowie, 347.

— tymczasowe przechowanie nieprzyjętego towaru, sprawdzenie stanu przez znawców, sprzedaż w razie obawy zepsucia, 348.

— przedawnienie skarg z powodu wad, zgasnięcie obron, 349.

— oszustwo, 350.

— sprzedawca ponosi koszt oddania a kupujący odbioru, 351.

— tara, 352.

— cena targowa, cena giełdowa, 353.

— zwłoka nabywcy w zapłaceniu ceny towaru, prawo sprzedawcy, 354.

— zwłoka sprzedawcy w oddaniu, prawo nabywcy, 355.

- Kupno*, zrzucenie się z kontraktu, jeśli druga strona nie wykonała umowy, 356.
- umowa, że towar ma być dostarczonym na sam czas oznaczony lub w oznaczonym terminie; sprzedaż na rachunek sprzedawcy, który się opóźnia, 357.
 - sporządzenia protestu na dowód opóźnienia się drugiej strony, 358
 - podzielność wykonania kontraktu, 359.
 - pośrednictwo sensala w kupnie, 67.
- Kwiit*, kiedy się zaczyna jego dowodność, 295.
- oddawca tegoż upoważniony do odbioru zapłaty, 296.
- Likwidacya* odbiorcy przez dowód ładunkowy, 416
- jawnej spółki handlowej, 133—145.
 - spółki komandytowej, 172.
 - spółki komandytowej na akcye, kto ją załatwia, 205.
 - rozwiązanej spółki akcyjnej, kto się nią zajmuje, 244.
 - spółki niejawniej, 265.
 - stowarzyszenia do pojedynczych czynności handlowych, 270.
- Likwidacyjna* firma, 139, 172.
- Listy* handlowe, przechowanie i odpisywanie takowych, 28.
- List* przewozowy, jako dowód, 391.
- co ma zawierać, 392.
 - przy drogach żelaznych, 427.
- Magazyn*, w takowym umieszczeni, 50.
- Majątek spółki*, oddzielenie tegoż od prywatnego majątku spółników, 119.
- Majątek*, rozliczenie takowego w jawnej spółce handlowej, jeżeli jeden spółnik występuje, 130.
- — w spółce komandytowej, 172.
 - rozdział takowego przy rozwiązaniu spółki komandytowej na akcye, 202.
 - rozwiązanej spółki akcyjnej, rozdział takowego, 245.
 - ob. likwidacya.
- Majątkowe* prawa małżeńskie, ogłoszenie takowych, § 16.
- Masa* konkursowa komitenta. zaspokojenie komisanta z towaru w komis oddanego, 375.
- prawo zastawu spedytora, 382.
 - prawo zastawu przewoźnika na towarze, 410.
- Maż*, jego pozwolenie dla żony do trudnienia się handlem, 7, § 6.

- Miara* przy wykonaniu czynności handlowych, 336.
- Miejsce* wykonania czynności handlowej, 324, 325, 342.
- wydania towaru przewiezionego, 403.
 - środki ku zabezpieczeniu towaru przewiezionego, 404.
 - przeznaczenia towarów drogą żelazną przewożonych, 431.
- Miejscowy* zwyczaj oznacza, naturę usług i prawa pomocników handlowych, 57.
- — — czas trwania nauki uczniów handlowych, 61.
 - — — czy się należy faktorne, w jakiej ilości, i kto ma takowe zapłacić, 82, 83.
 - — — ma być uwzględnianym w tłumaczeniu czynności handlowych, 279.
 - — — określa znaczenie zadatku, 285.
 - — — oznacza czas wykonania czynności handlowych, 326, 327.
 - — — odciąganie dyskonta, 334.
 - — — czasokres oświadczenia się przy kupnie za wypróbowaniem, 339.
 - — — czas odebrania towaru, 346.
 - — — czas przedawnienia skarg z powodu wad towaru, 349.
 - — — kto ponosi koszt oddania a odbioru, 351.
 - — — przewyżkę wagi i refakcję, 352.
 - — — komisanta prawo do kredytowania ceny kupna, 369.
 - — — jego obowiązek ręczenia, 370.
 - — — jego prawo do prowizji od wydania, 371.
 - — — wynagrodzenie kosztów przewoźnikowi, 394.
- Miesiąc*, jako czasokres przy czynnościach handlowych, 327, 328.
- Mitrężne*, prawo zastawu przewoźnika za —, 409.
- Moneta* krajowa, kiedy może być użyta do zapłaty, 336.
- Możność* odstąpienia akcji spółki komandytowej, 182, 183.
- akcji spółki akcyjnej, 223.
- Nabyć*, kiedy czynnością handlową, 271.
- Nadużycie* zaufania przez pomocnika handlowego, 64.
- firmy spółki w osobistych celach, 125, 170.
- Nadzwyczajne* pokrzywdzenie przy zawarciu umów nie nadaje prawa obalenia takowych, 286.
- Nakład*, czynność handlowa, 272.

- Nakłady*, prawo komisanta, 371.
 — prawo spedytora, 381.
- Niebezpieczeństwo* przy przesyłce sprzedanych towarów,
 kto takowe ponosi, 345.
- Niedziela*, jako czas wykonania czynności handlowej, 329.
- Niedozwolone* używanie firmy, 26, 27.
 — pobieranie pieniędzy z kasy spółki, 95.
- Niekryte* wozy, warunki przy użyciu takowych na ko-
 lejach żelaznych, 424.
- Niekupcy*, dowód z ksiąg handlowych przeciw, 34.
 — zastósowanie k. h. do — 277.
- Niepokwitowany* rachunek, okazanie takowego, 51.
- Niepi awidłowość* w prowadzeniu ksiąg handlowych, 35.
- Nierzetelność* w prowadzeniu interesów spółki, 105, 125.
- Niewykonanie* kontraktu kupna, prawo drugiego kontrak-
 tującego, 356—358.
- Niezdolność* do zarządu majątkiem, skutki, 123, 170.
- Obecni*, termin do przyjęcia propozycji pomiędzy niemi,
 318.
- Obejrzenie*, kupno za — warunkowym kontraktem, 339.
- Oberżysci*, 10.
- Obliczenie* czasu przy wypełnieniu interesu handlowego,
 336.
- Obliczenie* się przy jawnej spółce handlowej, 130—132.
- Oblig*i podpisane przez kupca, 274.
 — trwanie ich dowodności, 295.
- Obowiązek* zachowania tajemnicy ze strony pomocników
 handlowych, 64.
 — stręczycieli, 69.
- Obnoścy*, o ile kodeks handlowy ma do nich zastóso-
 wanie, 10.
- Odbiorca*, w liście przewozowym wymieniony, jego prawa
 i obowiązki, 403—407.
 — dowód ładunkowy, 415, 416, 417.
- Oddanie* kupionego towaru, gdzie ma nastąpić, 342.
 — i odbiór kupionej rzeczy, kto ponosi koszt, 351.
- Odebranie* kupionego towaru, przechowanie tegoż, inne
 środki zapobiegające, 343.
 — towaru przez kupującego, 346.
- Odległość*, jej obliczenie przy wykonaniu czynności han-
 dlowych, 336.

- Odpowiedzialność* solidarna w spółce jawnej, 112
 — komisanta za zgubę, lub uszkodzenie, 367.
 — spedytora, 380.
 — przewoźnika, 395.
 — — za swoich ludzi, 400.
 — tegoż za innych przewoźników aż do odstawienia, 401.
- Odsetki* od wkładki przy jawnej spółce handlowej, 106.
 — od wkładki odnośnie do komandytnika, 161.
 — zapłata takowych komandytnikowi, 165.
 — przy spółkach komandytowych na akcye, 197.
 — nie mogą być oznaczone w spółkach akcyjnych, 217.
 — od wkładki przy stowarzyszeniach celem przedsiębiorstwa pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek, 268.
 — w czynnościach handlowych, 287—293.
 — *zwłoki*, kiedy je płaci akcyonaryusz w spółce akcyjnej, 220.
 — wysokość takowych, 287.
 — w czynnościach handlowych, 288, 289, 291.
- Odstawa* spóźniona przez przewoźnika, 379, 398, 399.
 — towaru, komu, 403.
- Odstąpienie* od propozycji, 319, 320.
 — od kupna obzreczenie się
- Odwwołanie* prokury, 54.
 — propozycji, 319.
 — przyjęcia, 320
 — polecenia, odbiór takowego przez komisanta, 377.
- Ogłoszenie* spółki komandytowej, 151, 155.
 — rozwiązania, albo wystąpienia komandytnika, 171.
 — kontraktu spółki przy spółce komandytowej na akcye, 176.
 — kontraktu spółki akcyjnej, 210.
 — publiczne, rozwiązania spółki akcyjnej, 243.
- Okaziciel* kwitu, domniemane pełnomocnictwo tegoż, 51, 296.
 — zasady, jeżeli akcye spółki akcyjnej opiewają na okaziciela, 222.
- Opakowanie*, kto ponosi koszta za takowe, 351.
 — waga takowego przy kupnie, 352.

- Opakowanie*, odpowiedzialność za wadliwość takowego, 395.
 — towarów do przewozu koleją żelazną przeznaczonych, 422, 424.
- Opłaty cłowe*, prawo zastawu przewoźnika z powodu takowych, 409.
- Osobiście* odpowiedzialni spółnicy w spółce komandytowej, 150, 152, 153, 163, 167.
 — — — w spółce komandytowej na akcye, 175, 176, 177, 179, 181, 185, 186, 194, 195, 196, 199, 204.
 — — — w spółce akcyjnej, 241, 245, 247.
 — — w spółce niejawniej, 257.
- Osobisty* majątek spółnika, 119.
 — wierzyciel spółnika jawnej spółki handlowej, 119 do 123.
 — komandytnika, 169.
 — spółnika niejawnego, 263.
- Oszustwo* w czynnościach handlowych, 294.
 — przy kupnie, 350.
- Oznaczenie czasu* przy umowach kupna i sprzedaży, 357 do 359.
- Pakunek* podróznego, odpowiedzialność kolei żelaznych za, 425.
- Papiery*, tychże zakupno, dostawa lub odbiór jest czynnością handlową, 271.
 — na okaziciela, przeniesienia takowych, nabycie własności, i t. d., 306, 307.
 — przewodne dla przewoźnika, 393.
- Pełnomocnictwo* handlowe, domniemanie takowego, 50.
 — ograniczenie, 51.
 — wygaśnienie, 54.
 — udzielenie i zakres, 47, 49, 52—54.
- Pełnomocnicy handlowi*, pojęcie i prawa tychże, 47.
 — przepisy ustawy wprowadczej, §§ 23—24.
 — o ile są uprawnieni do zaciągania zobowiązań wekslowych, 47.
 — podpis tychże, 48.
 — jako podróżnicy handlowi, 49.
 — uprawnienie i zobowiązanie pryncypała, 52.
 — pełnomocnictwo nie może być odstąpieniem, 53.

- Pełnomocnicy handlowi*, odwołalność pełnomocnictwa, 54.
— odpowiedzialność osobista w razie wydawania się za pełnomocnika handlowego lub w razie przekroczenia pełnomocnictwa, 55.
— nie mogą robić interesów handlowych, 56.
- Pełnomocnictwo* w interesach handlowych, 297, 298.
- Per procura*, umieszczony przy podpisywaniu firmy, ob. prokurent.
- Pieniądze*, odpowiedzialność przewoźnika i wysyłającego za takowe, 395.
- Pierwszeństwo* przy kilku prawach zastawu na towarze przewozowym, 411.
- Pisemne* sporządzenie nie jest warunkiem ważności kontraktów w czynnościach handlowych, 317.
- Pisemnego* kontraktu spółki jawnej do ważności nie potrzeba, 85.
— tyczy się to także spółki komandytowej, 150.
— i spółki niejawniej, 250.
- Pismo* przy utrzymywaniu ksiąg handlowych, 32.
- Płaca* pomocników handlowych, 57, 60.
- Podjęcie* się obrobienia i przerobienia ruchomych rzeczy, 272.
— dostawy, o ile jest czynnością handlową, 271.
- Podpis* kupca jako firma, 15.
— prokurysty, 44, 45.
— pełnomocnika handlowego, spółników i ich zastępców, 83, 91, 151, 153, 176, 177, 179, 210, 228, 229.
— likwidatorów, 135, 139.
- Podróźni*, tychże przewóz czynnością handlową, 171.
- Podział*, zarzut tegoż, 281.
- Podzielne* wypełnienie umowy kupna sprzedaży, 359.
- Podzielność* umów kupna i sprzedaży przy odstąpieniu od takowych, 359.
- Pokwitowania* tymczasowe, spółki komandytowej na akcye, 173.
— spółki akcyjnej, 222.
- Pokrzywdzenie* nad połowę przy czynnościach handlowych, 286.

Pomocnicy handlowi, wpisy przez nich w księgach handlowych uskutecznione, 36.

— rodzaj ich usług i ich roszczenia, 75.

— jako tacy nie są upoważnieni do interesów prawnych, 58.

— nie wolno im zawierać interesów handlowych w imieniu własnem lub w imieniu trzecich osób, 59

— czasowe przeszkody, co do tychże, 60.

— zniesienie stosunku służbowego, 61, 62.

— kiedy może być orzeczonem zniesienie odnośnie do pryncypała, 63.

— kiedy to może nastąpić odnośnie do pomocnika, 64.

— przepisy ustawy wprowadczej względem nich, §§ 23, 25.

— nie pełnią usług czeladnych, 65.

Pomyłka w interesach handlowych, 294.

Połączenie jednej spółki akcyjnej z drugą, 247.

— celem prowadzenia interesów na wspólny rachunek, 266—270.

Pora załatwienia czynności zwykła, w ciągu której uiszczenie nastąpić powinno, 332.

Porządny kupiec, staranność tegoż, 282, 343, 344, 361, 367, 380.

Pospolita wartość handlowa jako podstawa do wynagrodzenia szkody, 396.

Pośredniczenie w czynnościach handlowych jest czynnością handlową, 272.

— w czynnościach handlowych ze strony stręczycieli handlowych, 66, 69, 84.

— w czynnościach przewozu, 389.

Powet małoletnich na opiekunach, 149.

— przewoźnika, 410.

Powszechne prawo cywilne jako źródło rozstrzygnięcia w przedmiotach handlowych, 1, 288, 292, 308.

Powtórne wyładowanie towarów, 394.

Pozbywanie dalej towarów jest czynnością handlową, 273.

Pożyczki, zaciągane przez pełnomocnika handlowego, 47.

Prawne źródła prawa handlowego, 1.

Prawo, ob. powszechne prawo cywilne.

— głosowania posiadaczy akcji przy spółce komandytowej, 190.

- Prawo akcyonaryuszów przy spółce akcyjnej*, 209, 224.
- handlowe, odpowiedzialność prokuranta, wedle takowego, 55.
 - zastosowanie tegoż do osób nie będących kupcami, 277.
 - pierwszeństwa komisanta co do roszczeń z interesu komisowego wynikłych, 374.
 - do pobierania odsetek, kiedy się rozpoczyna, 93, 96, 106, 157, 161, 288
 - używania dotychczasowej firmy, 22.
 - wyboru sprzedającego w razie niezapłacenia ceny kupna, 354.
 - kupującego w razie nie oddania towaru, 355.
 - własności, jego gaśnienie, 306
 - wyłączne wierzycieli spółki do majątku spółkowego w konkursie spółki, 122.
 - *zastawu*, ustawowe i kupieckie; dotyczące przepisy ustawy wprowadzczej, §§ 45 i 46.
 - ustawowe komisanta, spedytora i przewoźnika, 306.
 - komisanta na towarze oddanym mu w komis, 374.
 - spedytora, 382.
 - przewoźnika na towarze przewozowym, 409.
 - kilku przewoźników na towarze przewozowym, 410.
 - kilka praw zastawu na towarze przewozowym, 411.
 - przewoźnika na towarze przewozowym, wykonanie w przeciągu trzech dni, 412.
 - *zatrzymania* w czynnościach handlowych, 313—316.
 - przepisy ustawy wprowadzczej, § 44.
- Prokura* obacz prokurent.
- przepisy przechodnie, § 55.
 - zbiorowa, 41.
- Prokurent*, tegoż znaczenie, 41.
- jak się odbywa jego ustanowienie, 41.
 - do czego prokura upoważnia, 42.
 - ścieśnienie zakresu prokury, 43
 - jak podpisuje firmę, 44.
 - zgłoszenie prokury i jej wygaśnienie w sądzie handlowym, 45.
 - skutki wpisu i ogłoszenia prokury przeciw trzeciemu, 46.

- Prokurant*, prawa i obowiązki pryncypała, wynikające z czynności prokuranta, 55.
- nieprzenośność prokury, 53.
 - odwołalność prokury, 54.
 - osobista odpowiedzialność udawającego się za prokuranta, 55.
 - przekroczenie pełnomocnictwa, 55.
 - nie może robić interesów handlowych na swój, lub trzeciego rachunek, 56.
 - jego ustanowienie przy jawnej spółce handlowej, 104, 118.
- Promesy* spółki komandytowej na akcje, 173.
- spółki akcyjnej, 221.
- Propozycja*, kiedy ma być uczynione oświadczenie w tej mierze, 318, 319.
- jej odwołanie, 320, 297.
 - przyjęcie pod warunkami lub z ograniczeniami, 322.
 - przy kupnie, 337.
- Protest* na dowód opóźnienia się w wykonaniu kontraktu kupna, 358.
- Protokoły handlowe*, zniesienie dawniejszych przepisów względem prowadzenia takowych, § 2.
- Prowadzenie* sporu przez pełnomocnika handlowego, 47.
- w spółce komandytowej na akcje, 195.
 - w spółce akcyjnej, 226.
- Prowizya*, należna prawnie, 290.
- del credere przy komisach, 370.
 - prawo komisanta, 371.
 - spedytora, 381.
- Próba*, przechowanie jej przez sensala, 80.
- kupno za wypróbowaniem jest warunkowem, 339.
 - kupno podług, bezwarunkowe, 340.
 - kupno na, bezwarunkowem, 341.
- Przechowanie* kupionych towarów aż do odebrania, 343.
- Przedawnienie skarg* przeciw spółnikowi jawnej spółki handlowej, 146—149.
- przy spółce komandytowej, 172.
 - z przyczyny wadliwości kupionych rzeczy, 349.
 - ze spedytorstwa, 386.
 - z przewoźnictwa, 408.

- Przedaż* firmy, jako takiej, nie dozwolona, 23.
- gruntów, kiedy prokurent do takowej upoważniony, 42.
 - towarów w sklepach, magazynach i składach, 50.
 - przez kupców, 306—308.
 - zastawów ręcznych, 310, 311, 312.
 - przez komisanta, 363.
 - rzeczy, które mają cenę targową lub giełdową przez komisanta, 376.
 - towarów przy zwłóce ze strony kupca, 343.
 - towaru wadliwego w razie psucia się takowego, 348.
 - towaru przesłanego komisantowi, 365.
- Przedmiot kupna*, oddanie, 324, 342.
- odbiór, 346.
- Przedłożenie* ksiąg handlowych w procesie, 37, 38, 39.
- dziennika stręczyciela w procesie, 79.
 - terminu wypełnienia przy czynnościach handlowych, 333.
- Przejrzanie* rejestru handlowego, 12.
- ksiąg handlowych, 40, 105.
 - ksiąg i papierów przez komandytnika, 160.
 - i roztrząsanie bilansu przy spółce akcyjnej, 224.
 - ksiąg i papierów przez spółnika niejawnego, 253.
- Przejście* niebezpieczeństwa odnośnie do kupionego towaru, 345.
- Przekaz* przy czynnościach handlowych, 300.
- przenoszenie przez indossacya, 301—303.
- Przełożęństwo* (dyrekcyja) spółki akcyjnej, ustanowienie takowego, 209.
- tegoż prawa i obowiązki, 227—241.
 - zgłoszenie członków takowego do rejestru handlowego, 228.
 - forma ogłaszania postanowień, 229.
 - prowadzenie interesów przez takowe, 230.
 - złożenie przysięgi przez takowe, 232.
 - zwołanie walnego zgromadzenia przez takowe, 236.
 - staranie takowego o prowadzenie ksiąg i przedłożenie bilansu, 239.
 - osobista i solidarna odpowiedzialność takowego, 241.
- Przemysłowiec porządnny*, staranność takowego, 282, 343.

- Przeniewierzenie* się ze strony pomocników handlowych, 64.
- ze strony spedytora, 386
- Przerobienie* rzeczy ruchomą jest czynnością handlową, 272.
- Przesyłający*, prawo zastawu dla zaliczek na korzyść tegoż uczynionych, 382.
- Przesłanie* rachunku nie jest jeszcze wezwaniem do zapłaty, 288.
- kupionych towarów, 344.
- Przewoźnictwo* czynnością handlową, 272.
- kto jest przewoźnikiem, 390.
 - list przewozu, 391—392.
 - papiery przewodne, potrzebne do działania urzędów celnych lub podatkowych, 393.
 - czas przewozu, 394.
 - odpowiedzialność przewoźnika za szkodę z utraty lub uszkodzenia towarów, 395.
 - obliczenie téj szkody, 396.
 - odpowiedzialność za szkodę wynikłą z niedostawienia w umówionym czasie, 397.
 - potrącenie z przewoźnego, utrata tegoż, kary umowne, 398.
 - dowód opóźnienia bez winy przewoźnika, 399.
 - odpowiedzialność przewoźnika za swoich ludzi i inne osoby używane do przewozu, 400.
 - oddanie towaru innemu przewoźnikowi, 401.
 - o ile wiąza przewoźnika późniejsze zlecenia wysyłającego co do zwrotu towaru i t. d., 402.
 - wydanie towaru w miejsce odstawy, 403.
 - prawo odbiorcy przedsięwzięcia wszelkich środków ku zabezpieczeniu towaru potrzebnych, 404.
 - dochodzenia praw z kontraktu przewozu przeciw przewoźnikowi przez odbiorcę we własnym imieniu, 405.
 - przyjęcie towaru, 406.
 - jeśli nie można wynaleść wskazanego odbiorcy albo tenże przyjęcia odmawia, albo się spór wywiązuje o stan towaru — dowód ze znawców, 407.

- Przewoźnictwo*, przyjęcie towaru i zapłcenie przewoźnego gasi roszczenia przeciw przewoźnikowi; utrata, uszkodzenie, zadawnienie skarg i obron, 408.
- prawo zastawu przewoźnika, 409.
 - prawo zastawu poprzedników, 410.
 - dwa lub więcej praw zastawu, 411.
 - popieranie prawa zastawu w ciągu trzech dni po odstawie, 412.
 - wystawienie dowodu ładunkowego, 413.
 - co dowód ładunkowy ma zawierać, 414.
 - dowód ładunkowy rozstrzyga co do stosunków prawnych, 415.
 - wystawienie dowodu ładunkowego, jego skutek co do późniejszych zleceń, 416.
 - wykazującym się do odbioru towaru jest ten, komu towar według dowodu ładunkowego ma być odstawiony albo indossataryusz, 417.
 - odstawienie towaru za zwrotem dowodu ładunkowego, 418.
 - zresztą stósują się przepisy o przewoźniku i wtedy, gdy jest wystawiony dowód ładunkowy, 419.
 - przewiezienie towaru w pojedynczym przypadku przez kupca, 420.
 - zastosowanie przepisów tego oddziału do kolei żelaznych, innych publicznych zakładów przewozowych, o ile do zakładów pocztowych, 421.
- Przewoźnik*, obacz przewoźnictwo.
- Przewoźne*, obliczenie przez spedytora, 381, 383.
- prawa, jeżeli spedytor sam wykonuje przewóz towarów, 385
 - utrata z powodu spóźnionej odstawy, 398—399.
- Przewóz towarów lub podróży morzem czynnością handlową*, 271.
- skutecznia go spedytor, 383.
- Przyczyna zobowiązania*, podanie takowej w przekazach i rewersach, 301.
- Przyjęcie przekazu*, obowiązki z niego wynikające, 301.
- Przypadność należytości przy prawie zatrzymania o ile potrzebna*, 313—314.
- Przyrost odsetek*, jak dalece ma miejsce, 293.

- Przyrzeczenie zapłaty* przez przyjęcie przekazów, 300.
- Przysięgi* wykonywa dyrekcyja spółki akcyjnej, 232.
- Rachunek*, tegoż doręczyciel umocowany do odbioru zapłaty, 51.
- tegoż uznanie nie wyklucza omyłki lub oszustwa, 294.
 - bieżący, prawo żądania stowego od przewyżki przy zamknięciu rachunku, 291.
- Rada nadzorcza* przy spółce komandytowej na akcye, 175.
- jój obiór, 177.
 - ona zwołuje zgromadzenie, 187, i wykonywa jego uchwały, 186.
 - na jaki czas zostaje obraną, 191.
 - wynagrodzenie jój członków, 192.
 - jój zadanie urzędowe, 193.
 - jój umocowanie do prowadzenia sporów, 194.
 - solidarna odpowiedzialność jój członków, 204.
 - spółki akcyjnej, jój zadanie, 225
- Rejestr handlowy*, pojęcie i jawność, 12.
- przepisy ustawy wpraw. o takowym, §§ 10—18.
 - przepisy przechodnie, §§ 49—54.
 - wpisy mają być ogłaszane przez pisma publiczne, 13.
 - doroczne wyznaczanie tych pism publicznych przez sąd handlowy, 14.
 - przepisy o założeniu i utrzymywaniu, 165—185.
- Rozwiązanie* spółki jawnej, 123—132.
- spółki komandytowej, 171.
 - spółki komandytowej na akcye, 199, 200.
 - spółki akcyjnej, 242.
 - niejawniej spółki handlowej, 261, 262, 264.
- Rzeczy nieruchome*, kontrakty o takowe nie są czynnościami handlowymi, 275.
- Rzeczy ruchome*, tychże kupno, nabycie lub podejmowanie się dostarczenia jest czynnością handlową, 271.
- cudze, ich zastawienie, 306.
- Rzemieślnicy*, odprzedaże uskutecznione przez takowych, kiedy uważa się za czynności handlowe, 273.
- Sąd* zawyrokuje według swego uznania, czyli i jak wielką jest szkoda w skutek nieprawnego używania firmy, 27.

- Sąd* oznacza roszczenia pomocników handlowych, 57.
- osadza powody do rozwiązania spółki handlowej, 125.
 - zamianowanie likwidatorów, 133.
 - ustanowienie udziału w zysku i stracie przy spółkach komandytowych, 162.
 - polecenie tegoż przy spółkach niejawnych względem przedłożenia bilansu, ksiąg i papierów, 253.
 - ustanowienie części zysku i straty dla spółnika niejawnego, 254
- Sędzia* miejscowy mianuje znawców, do sprawdzenia wad nadesłanego towaru, 348.
- Sensal*, ob. stręczyciel handlowy.
- Siedziba* spółki, 86, 87, 111, 151, 155, 163, 175, 176, 198, 209—214, 308.
- Skargi* przeciw spółnikom spółki handlowej jawnej, ich przedawnienie, 146—149.
- z powodu wad kupionego towaru, ich przedawnienie, 349.
 - i obrony w spedytorstwie, 386.
 - w przewoźnictwie, 408.
- Sklep*, o osobach w nim umieszczonych, 50.
- Skład* publiczny, złożenie w nim towarów, 323, 343, 371, 407.
- Składowe*, należne z prawa, 290.
- Składy* towarów, o osobach tamże umieszczonych, 50.
- Służba* pomocników handlowych, jej rozwiązanie, 61, 62, 63, 64.
- Śmierć* kupca nie znosi propozycji, polecenia i pełnomocnictwa, 297.
- spółnika, o ile pociąga za sobą rozwiązanie spółki, 123.
 - pryncypała nie znosi prokury, 54.
- Solidarna* odpowiedzialność przy czynnościach handlowych, 269, 280, 281.
- spółników jawnych, 112, 113.
 - puszczających w obieg akcje nieprawne przy spółce komandytowej na akcje, 173, 178.
 - w skutek winy przy spółce akcyjnej, 204, 241, 245.
 - spółnika niejawnego, 257.
- Spedytor*, ob. spedytorstwo.

Spedytor, jego czynności są czynnościami handlowymi, 272.
— pośredni, 380, 382, 384.

Spedytorstwo, kto jest spedytorem, 379.

- jego odpowiedzialność za szkodę, staranność, 380.
- prowizya, wydatki, koszta, 381
- prawo zastawu, 382.
- przesyłka przez przewoźników za pomocą środków przewozowych najetych na własny rachunek, 383.
- ugoda wysyłającego ze spedytorem o pewne oznaczone pozycje kosztów przewozu, 384
- wykonywanie przewozu towarów przez samego spedytora, 385.
- zadawnienie skarg przeciw spedytorowi, zgaśnięcie obron, 386.
- o ile przepisy o komisantach tyczą się spedytorstwa, 387.
- pojedyncza przesyłka towarów wykonana przez kupca we własnym imieniu na cudzy rachunek, 388
- przepisy powyższe nie mają zastosowania do stręczycieli spedycyi, 389.

Spisy składowe, ich udzielenie, przy zafiarowaniu na sprzedaż, 337.

Spólnik, ob. spółka.

Spółka handlowa, względem niej mają zastosowanie ustawy dla kupców, 5.

- jakie stowarzyszenia nie liczą się do nich, 10.

Spółka handlowa akcyjna, przepisy co do zbiegu wierzycieli, § 30, 31.

- przepisy ust. zapr. co do wpłat na akcje i złożenia bilansu, 35.
- o ile przepisy o kupcach stósują się do nich, 5.
- ich firma, 18.
- ogólne zasady, mianowicie: kiedy spółka handlowa jest spółką akcyjną, 207.
- niepodzielność akcyj; brzmia na okaziciela lub na nazwisko, 207.
- zatwierdzenie rządowe, kontrakt spółki, 208.
- co kontrakt spółki w szczególności wyrażać ma, 209.
- wpisanie kontraktu i obwieszczenie w wypisie, 210.
- istnienie spółki akcyjnej, 211.

- Spółka handlowa akcyjna*, zgłoszenie zakładów pomocniczych w sądzie handlowym, kary porządkowe, 212.
- nabywanie praw i obowiązków, stawanie przed sądem, sąd właściwy, 213.
 - czego potrzebuje uchwała zgromadzenia ogólnego mająca za przedmiot dalsze istnienie spółki lub zmianę kontraktu, 214
 - zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa, przeniesienie majątku na inną spółkę akcyjną, 215.
 - stosunki prawne akcjonariuszów między sobą, udział w majątku spółki, 216.
 - odsetki wysokości z góry oznaczonej nie mogą być ani zawarowane ani wypłacane, 217.
 - akcjonaryusz do zwrotów nie jest obowiązany, 218.
 - akcjonaryusz nie ma obowiązku więcej dawać, 219.
 - obowiązek akcjonaryusza do opłacania odsetek za zwłokę, 220.
 - wezwanie do zapłacenia, 221.
 - zasady, gdy akcje wystawione są na okaziciela, 222.
 - gdy akcje brzmią na nazwisko, idą w zastosowanie przepisy o spółce komandytowej, 223.
 - wykonywanie praw akcjonaryuszów przez ich ogół na ogólném zebraniu, prawo głosowania, 224.
 - zadanie rady nadzorczej, 225
 - prowadzenie sporów, 226
 - każda spółka musi mieć dyrekcję, z kogo się składa, 227.
 - zgłoszenie członków dyrekcji dla wpisania w rejestr handlowy, skreślenie podpisu, kary porządkowe, 228.
 - forma objawienia woli przez dyrekcję, 229.
 - uprawnienie i zobowiązanie spółki przez dyrekcję, 230
 - dyrekcja winna zachować granice przez kontrakt spółki lub ogólne zgromadzenie jęj zakreślone, ograniczenia takie nie mają skutku prawnego przeciw trzecim, 231.
 - wykonywanie przysięgi przez dyrekcję, 232.
 - zgłoszenie zmian dyrekcji dla wpisania w rejestr handlowy, 233.
 - trudnienie się czynnościami spółki, 234.

Spółka handlowa akcyjna, doręczenia przyzwań i innych aktów, 235.

- zwoływanie ogólnego zgromadzenia przez dyrekcję, 236
- kiedy zwołać należy zgromadzenie ogólne, 237.
- sposób zwołania ogólnego zgromadzenia, 238.
- obowiązek dyrekcji utrzymywania przepisanych ksiąg, przedstawienie bilansu, 239.
- zwołanie ogólnego zgromadzenia z powodu zmniejszenia się kapitału zakładowego, doniesienie o tém władzy, otwarcie konkursu, 240.
- odpowiedzialność osobista i solidarna członków dyrekcji, 241.-
- rozwiązanie spółki, przypadki, 242.
- zgłoszenie, wpisanie, ogłoszenie rozwiązania, wezwanie wierzycieli, 243.
- likwidacja, 244.
- rozdział majątku, zobowiązanie jeszcze wiszące, 245.
- zachowanie ksiąg handlowych, 246.
- połączenie z inną spółką akcyjną, przepisy o tém, 247.
- częściowy zwrot kapitału zakładowego akcjonariuszom, 248.
- postanowienia ustaw krajowych, 249.

Spółka handlowa jawna, kiedy istnieje, 85.

- zgłoszenie jęj zawiązania w sądzie handlowym, 86.
- zgłoszenie zmiany firmy, przeniesienia siedziby spółki, przystępu nowych spółników i t. d. dla wpisania w rejestr handlowy, 87.
- podpis zgłoszenia i sposób wpisania, 88.
- znaglenie do zachowania tych przepisów karami porządkowymi, 89.
- stosunek prawny między spółnikami ocenia się podług kontraktu, źródłem pomocniczym k. h. 90.
- które rzeczy stają się własnością spółki, 91.
- spółnik do podwyższenia lub uzupełnienia wkładki nie obowiązany, 92.
- odpowiedzialność spółki za nakłady spółnika, za zobowiązania, które bierze na siebie i straty, które ponosi, 93.

Spółka handlowa jawna, prawo do odsetek od zaliczonych pieniędzy, 93.

- zobowiązania spółnika w sprawowaniu interesów, odpowiedzialność za szkodę, 94.
- spółnik winien płacić odsetki od czego, 95.
- ścieśnienie zakresu osobistych interesów spółnika, 96.
- skutki przekroczenia tego zakresu, 87.
- przyjęcie trzeciego do spółki, 98.
- zawiadostwo z wyłączeniem innych spółników, 99.
- zawiadostwo ograniczone i nieograniczone, 100.
- nieodwołalność zawiadostwa poruczonego spółnikowi, 101.
- wszyscy spółnicy zarówno uprawnieni i zobowiązani do zawiadostwa, 102.
- kiedy zasięgnąć uchwały wszystkich, 103.
- zezwolenie do zamianowania prokuratorów, 104.
- spółnika prawo rozpatrzenia się, 105
- dopisanie 4 od sta każdemu spółnikowi do jego udziału, 106.
- obliczenie zysku i straty dla każdego przy końcu roku obrotowego, 107.
- nie wolno spółnikowi zmniejszać wkładki, 108.
- podział zysku i straty podług głów, 109.
- jej stosunek do trzecich; kiedy zaczynają się jej skutki prawne względem trzecich, 110
- nabywanie praw i zaciąganie zobowiązań, 111.
- solidarna odpowiedzialność wszystkich spółników, 111.
- odpowiedzialność przystępującego, 113.
- władza spółnika upoważnionego do zastępstwa, prawa i obowiązki spółki, 114.
- kiedy czynności spółnika nie wiążą spółki, 115.
- ograniczenie zakresu upoważnienia spółnika do zastępstwa nie ma skutku prawnego, 116.
- zastępowanie przed sądem, 117.
- danie i odjęcie prokury przez jednego ze spółników, 118.
- osobiści wierzyciele spółnika, 119—121.
- zaspokojenie wierzycieli spółki w razie konkursu, 122.

- Spółka handlowa jawna*, rozwiązanie spółki i wystąpienie z niej spółnika, wypadki rozwiązania, 123.
- wypowiedzenie spółki na czas nieograniczony, 124.
 - spółnik może żądać rozwiązania spółki, kiedy, 125.
 - prawo osobistego wierzyciela do rozwiązania spółki, 126.
 - częściowe rozwiązanie, 127.
 - wykluczenie spółnika, 128.
 - wpis rozwiązania spółki w rejestr handlowy, kary porządkowe, skutki prawne względem trzecich, 129.
 - obliczenie się spółki z występującym lub wykluczonym spółnikiem, 130.
 - jakiego rodzaju wydanie udziału winien występujący lub wykluczony spółnik przyjąć, 131.
 - obliczenie i wydanie udziału osobistemu wierzycielowi, 132.
 - téjże likwidacya po rozwiązaniu, 133.
 - odwołanie likwidatorów, 134.
 - zgłoszenie likwidatorów w sądzie handlowym i wręczenie ich podpisów, 135.
 - wystąpienie likwidatora i wygaśnięcie pełnomocnictwa ma być zgłoszonym do wpisu, 135.
 - wspólne załatwienie likwidacyi, 136.
 - zadanie, które mają likwidatorowie spełnić, 137.
 - pozbywanie nieruchomości przy likwidacyi, 137.
 - ściesnienie władzy likwidatorów, 138.
 - sposób podpisywania się likwidatorów, 139.
 - likwidatorowie obowiązek stósowania się do rozporządzeń spółki, 140.
 - rozdział zbytecznych pieniędzy podczas likwidacyi, 141.
 - spory przy obliczeniu się rozstrzyga sąd, 142.
 - zwrot wartości za rzeczy wniesione, przy likwidacyi, 143.
 - stosunek prawny dotychczasowych spółników pozostaje w zasadzie niezmiennym; również sąd właściwy; wręczenia czynią się jednemu z likwidatorów, 144.
 - zachowanie ksiąg i pism rozwiązanej spółki, 145.
 - przedawnienie skarg przeciw spółnikom, mianowicie: w jakim czasie, 146.

Spółka handlowa jawna, jeżeli jest jeszcze niepodzielone mienie spółki, 147.

— przerwa przedawnienia, 148.

— przedawnienie biegnie także przeciw małoletnim, w opiekę wziętym i osobom moralnym, 149

Spółka komandytowa, co jęj firma zawierać ma, 17.

— o nięj w ogólności, a mianowicie kiedy nią jest, 150.

— do ważności kontraktu sporządzenie na piśmie nie jest wymagane, 150.

— zgłoszenie spółki komandytowej w sądzie handlowym, 151.

— zgłoszenie każdego zakładu filialnego w sądzie handlowym jęgo obrębu, 152.

— podpisanie firmy przez spółników osobiście odpowiedzialnych, 153.

— zniewolenie do zgłoszenia i podpisu karami porządkowymi, 154.

— zgłoszenie zmiany firmy lub siedziby spółki, kary porządkowe, 155.

— zgłoszenie wstąpienia nowego komandytnika, 156.

— stosunek prawny komandytników między sobą, 157.

— czynnościami kto zawiaduje, 158.

— ograniczenia komandytnika co do robienia interesów, 159.

— prawa komandytnika, żądać bilans i przeziierać księgi i papiery, 160.

— oprocentowanie wkładki, obliczenie zysku i straty; nie ma obowiązku zwrotu, 161.

— oznaczenie udziału w zysku lub stracie przez sędziego za przybraniem znawców, 162.

— skuteczność spółki w stosunku do osób trzecich, 163.

— nabywanie praw, zaciąganie zobowiązań, zwyczajny sąd, 164.

— odpowiedzialność komandytnika za zobowiązanie spółki, dopóki spółka istnieje, wkładka nie może być zwróconą, oprocentowanie wkładki, 165.

— odpowiedzialność za wszystkie przed wejściem do istniejącej spółki przez nią zaciągnięte zobowiązania, 166

- Spółka komandytowa*, uprawnienie i zobowiązanie spółki, jej zastępstwo przed sądem przez osobiście odpowiedzialnych spółników, doręczania, 167.
- nazwiska komandytnika nie zamieszcza się w firmie, 168.
 - przepisy art 119—122 o wierzycielach prywatnych i t. d. stósują się i do spółki komandytowej, 169.
 - gdy komandytnik umiera albo utracą zdolność prawną do zarządu majątkiem, 170.
 - wpisanie w rejestr handlowy rozwiązania, lub wystąpienia komandytnika, 171.
 - ogłoszenie tego, 171.
 - likwidacya i przedawnienie skarg, 172.
- Spółka komandytowa na akcye*, akcye i udziały akcyjne, ich właściwość, 173.
- — zawiązywanie za zezwoleniem rządowém, 174.
 - — sporządzenie pisma sądowego lub notaryalnego, 174
 - — co kontrakt spółki zawierać ma, 175.
 - — kontrakt spółki i pismo zatwierdzające ma być wpisane do rejestru handlowego oraz w wypisie obwieszczone, 176.
 - — co do zgłoszenia celem wpisania w rejestr handlowy załączyć należy; podpis zgłoszenia, 177.
 - — istnienie spółki dopiero po zatwierdzeniu i wpisaniu w rejestr handlowy, nieważność pierwój wypuszczonych akcyj, 178.
 - — zgłoszenie zakładów filialnych, 179.
 - — rozpoznanie dostarczonego funduszu, który nie jest gotowizną, 180.
 - — na udziały kapitału spółkowego, które przypadają na wkładki spółników osobiście odpowiedzialnych, nie mogą być wypuszczane akcye, 181.
 - — niepodzielność akcyj, ich wpisanie i przelew, 182.
 - — zgłoszenie i zapisanie przejścia akcyi na kogo innego; kto jest właścicielem akcyj; legitymacya, 183.
 - — uiszczenie kwoty akcyjnej, 184.
 - — przedkładanie bilansu radzie nadzorczój i komandytnikom, 185.
 - — jakie prawa wykonywa ogólne zebranie komandytników; wykonanie jego uchwał, 186.

- Spółka komandytowa na akcye*, zwołanie ogólnego zgromadzenia, 187.
- — przypadki zwołania, 188.
 - — w jaki sposób zwołanie nastąpić ma, 189.
 - — uchwały zapadają większością głosów, prawo głosowania, 190.
 - — na jak długo rada nadzorcza wybrana być może, 191.
 - — wynagrodzenie członków pierwszej rady nadzorczej, 192.
 - — zadanie rady nadzorczej, 193.
 - — umocowanie rady nadzorczej do prowadzenia sporów, 194.
 - — zastąpienie komandytników w sporze przeciw spółnikom osobiście odpowiedzialnym, 195.
 - — uprawnienie i zobowiązanie spółki przez spółników osobiście odpowiedzialnych, zastępstwo przed sądem, doręczenie pozwów i innych aktów, 196.
 - — wkładka nie może być zwracana; co ulega rozdzieleniu między komandytników, ich odpowiedzialność za obowiązki spółki, 197.
 - — zmiana kontraktu, 198.
 - — wystąpienie spółnika osobiście odpowiedzialnego nie ma miejsca, 199.
 - — jeśli komandytnik umiera albo popada w konkurs, 200.
 - — wpisanie rozwiązania spółki w rejestr handlowy, 201
 - — rozdział majątku w razie rozwiązania, 202.
 - — częściowy zwrot kapitału komandytników, 203.
 - — solidarna odpowiedzialność członków rady nadzorczej do zwrotu uiszczonych wypłat, 204.
 - — kto likwidacye uskutecznia, 205.
 - — ustawy krajowe orzec moga, że do zawiazania spółek takich zezwolenie rządowe nie jest wymagane, 206.
- Spółka niejawna*, kiedy istnieje, ważność umowy, 250.
- firma, 251.
 - właściciel przedsiębiorstwa handlowego jest właścicielem wkładki, nie istnieje obowiązek podwyższenia lub uzupełnienia wkładki, 252.

- Spółka niejawna*, przedłożenie bilansu, przeglądanie i badanie ksiąg i papierów, polecenie sądu w tej mierze, 253.
- ustanowienie zysku i straty przez sąd i biegłych w sztuce, 254.
 - obliczenie zysku i straty, wypłacenia pierwszego, ponoszenie ostatniej, 255.
 - uprawnienie i zobowiązanie przy pojedynczych czynnościach, 256.
 - nazwisko spółnika niejawnego nie jest objętem firmą, 257.
 - upadłości właściciela przedsiębiorstwa handlowego, 258.
 - rozszczenie wierzycieli konkursowych, jeżeli stosunek spółki rozwiązany został w ciągu roku, wkładka zwróconą lub też udział w stracie opuszczonym, 159.
 - skutek prawny ogłoszenia spółki niejawnej, 260.
 - rozwiązanie takowej, kiedy, 261.
 - rozwiązanie przed upływem określonego czasu, lub bez wypowiedzenia, 262.
 - wierzyciele prywatni spółnika niejawnego, 263.
 - jeżeli spółnik niejawny umrze, lub stanie się niezdolnym do czynności prawnych, 264.
 - po rozwiązaniu spółki, rozdział i likwidacja, 265.
- Sprzedawca*, obowiązki jego do przechowania towaru, 343.
- obowiązki jego odnośnie do przesyłki towarów, 344.
 - o ile ponosi niebezpieczeństwo, 345.
 - ponosi koszt oddania, 351.
 - jeżeli zwleka oddanie, 355.
 - prawo tegoż przy zwłoce ze strony kupca, 354, 356—358
- Średnia* jakość i dobroć towaru w dostarczeniu, 335.
- Stan* osoby nie wpływa na jakość lub ważność czynności handlowej, 176.
- Staranność*, każdego spółnika, 94.
- przy czynnościach handlowych, 282.
- Stare del credere*, 370.
- Stopa* monety i gatunek monety w wykonaniu czynności handlowej, 336.
- Stosunek* prawny między spółnikami jawnej spółki handlowej, 90—109.
- jawnej spółki do trzecich, 110—122.

- Stosunek* między spółnikami spółki komandytowej, 157.
- spółki komandytowej do trzecich, 163.
 - akcyonaryuszów spółki akcyjnej, 216—226.
- Strata*, obliczenie i rozdział takowej w spółce jawnej, 107.
- — w spółce komandytowej, 161, 162.
 - prawo osobiście odpowiedzialnych spółników przeciw komandytnikom, 186.
 - i zysk w spółkach handlowych niejawnych, 254, 255.
 - przy stowarzyszeniu celem przedsięwzięcia pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek, 268.
- Stręczyciele handlowi*, pojęcie takowych i zaprzysiężenie, 66.
- przeznaczenie tychże urzędowe, 67.
 - przepisy ustawy wprowadzącej względem tychże, §§ 26 do 29.
 - zamianowanie, 68.
 - ich szczególne obowiązki, 69.
 - co jest tym dozwolone, którzy się trudnią stręczycielstwem okrętowem, 70.
 - prowadzenie dziennika, 71.
 - wpisy w dziennik, 72.
 - karta umowna, 73.
 - wyciągi z dziennika, 74.
 - złożenie dziennika u władzy, 75.
 - zawarcie umowy jest niezależnem od wciągnięcia do dziennika i wręczania karty umownej, 76.
 - moc dowodowa dziennika i karty umownej, 77.
 - moc dowodowa dziennika nieprawidłowo prowadzonego, 78.
 - przedłożenie dziennika w procesie, 79.
 - przechowanie próbki, 80.
 - obowiązek wynagrodzenia szkody, 81.
 - prawo do faktornego, 82.
 - kto ma płać faktorne, 83.
 - przepisy ustaw krajowych o ustanowieniu i ukaraniu stręczycieli handlowych, 84 nowa ustawa.
- Święto* jako czas wykonania czynności handlowej, 329.
- Szkoda*, odpowiedzialność członków dyrekcji spółki akcyjnej, 241.
- odpowiedzialność spedytora, 380.
 - téjże zwrot przez przewoźnika, 395.

- Szkoda*, obliczenie, 396.
- odpowiedzialność komisanta, 370.
 - — prokuranta lub pełnomocnika handlowego, 55, 56.
 - — stręczyciela, 81.
 - — kolei żelaznych, 423, 424.
- Termin* do oświadczenia się na zrobioną propozycją, 318, 319.
- zawarcia umowy pomiędzy nieobecnyimi, 321.
- Tłómaczenie* czynności handlowych, 278.
- Towar*, w jakim gatunku i dobroci ma być odstawionym, 335.
- o ile takowy windykować można, 306—308.
- Towary* narażone na zepsucie, zapobieżenie, 343, 348, 365, 366, 387.
- zakupno tychże, dostarczenie lub odbiór jest czynnością handlową, 271.
- Tureccy poddani*, ich przedsiębiorstwo handlowe, § 4.
- Ubezpieczenie* za premią jest czynnością handlową, 271.
- Uczniowie handlowi*, ob. pomocnicy handlowi.
- Udzielenie* cenników, 337.
- Udowodnienie* wadliwego stanu towaru danego w komis, 365.
- Uгода* dobrowolna jako przyczyna rozwiązania spółki, 123.
- Ulotnienie* towaru przewiezionego, 395.
- Umowy* handlowe, formy takowych, 317.
- przez kupca zawarte, o ile są czynnościami handlowymi, 274.
 - małżeńskie kupców wpisanych w rejestr handlowy; przepisy w téj mierze, §§ 16, 17, 54.
- Umorzenie* papierów handlowych, 304.
- według prawa wekslowego, 305.
- Upomnienie*, ob. zwłoka.
- od dnia takowego należą się odsetki, 289.
- Urzednicy* spółki akcyjnej, 234.
- Ustawa o stowarzyszeniach*, przepisy takowej względem władzy w art. 240 i 242 kodeksu handlowego, § 34.
- zniesienie przepisów takowej odnośnie do spółki akcyjnej i do spółki komandytowej na akcye, § 32.

- Ustawa wekslowa*, takowej nie zmienia kodeks handlowy, 2.
- o ile stósowaną być ma do papierów za pomocą indosu odstąpić się dających, 305.
- Ustanowienie* podatkowe i zarobkowe, względ na nie, 11, 276.
- Ustąpienie* przy czynnościach handlowych, 299.
- Utworki sztuki*, handel niemi jest czynnością handlową, 272.
- Uznanie rachunku*, 294, 297.
- Używanie firmy niewłaściwej*, 26, 27.
- Vis major*, 395.
- Wadliwie zapakowane towary*, ob. wady.
- Wady przestanego towaru*, uwiadomienie o nich przedawcy, 347.
- zachowanie nieprzyjętego towaru, dowód przez znawców, 348.
 - ich wykazanie w przeciągu sześciu miesięcy, zadowolenie skarg, zgaśnienie obron, 349.
 - zapakowania, 395, 424.
- Waga opakowania* przy kupnie, 352.
- przy wypełnieniu interesu handlowego, 336.
 - ubytek na takowej, odpowiedzialność kolejni za to, 402.
- Waluta rachunkowa*, 336.
- zeznanie odbioru takowej, 301.
- Warranty*, 302.
- Wartość handlowa*, zwykła, ma służyć za podstawę do obliczenia szkody, 396.
- Weksel indossowany* przez komisanta, 373.
- Wekslarskie interesa*, interesa handlowe, 272.
- Weewnętrzne zepsucie towarów*, 343, 348, 356, 366, 395.
- Wezwanie wierzycieli spółki akcyjnej*, 243.
- Wierzyciele* spółnika w spółce jawnej, 119—122.
- wezwanie tychże przy rozwiązaniu spółki komandytowej na akcyje, 202.
 - spółki akcyjnej, wezwanie tychże, 243.
 - hipoteczni jawnego spółnika, 120.
- Windykacja rzeczy i efektów*, 306—308.
- Wiosna* jako czas wykonania czynności handlowej, 327.
- Wkładku* jawnego spółnika nie podwyższa i nie uzupełnia się, 92, 108.

- Wkładka*, jój oprocentowanie, 106.
- komandytnika, 161, 165.
 - przy spółce komandytowej na akcye, 197.
 - przy spółce niejawnéj, 252, 255.
 - przy udziale w pojedynczych czynnościach handlowych, jój oprocentowanie, 268.
- Władza* administracyjna, doniesienie o zmniejszeniu się kapitału zakładowego spółki akcyjnej, 240.
- Własność* spółki jawnej, 91.
- jój nabywanie, 111.
 - jój nabywanie przez spółkę akcyjną, 213.
- Właściwość* sądów w sprawach handlowych, §§ 38—43.
- Wspólny* majątek małżonków, 8.
- Wyciek*, odpowiedzialność za —, 395, 424.
- Wygaśnienie* obron w spedytorstwie, 386.
- obron z przewoźnictwa, 408.
- Wykazanie* się odbiorcy dowodem ładunkowym, 416.
- posiadaczą papieru indossowanego, 305.
- Wykonanie* czynności handlowych, ob. czynności handlowe.
- prawa zastawu, 310, 311.
- Wykreślenie* z rejestru handlowego, 25, 46.
- Wymiar* normalny przy kolejach żelaznych dla towarów, których w przewozie ubywa, 426.
- Wynagrodzenie* szkody z powodu nieprawnego używania firmy, 27.
- przez prokurentów i pełnomocników handlowych, 56.
 - ze strony stręczyciela, 81.
 - spółce handlowéj przez spółników, 97.
 - za nieprawne wypuszczenie akcji, 173, 178.
 - wynikłéj z winy dyrekeji spółki akcyjnej, 204, 241, 245.
 - przy czynnościach handlowych, 283.
 - wyrządzonej nieuwiedomieniem o sprzedaży, 343.
 - — przeciwnym umowie sposobem przewozu towaru, 345.
 - wynikłéj z niedokonania lub ze zwłoki w dokonaniu, 354—356.
 - przez komisanta, 362—365.
 - przez spedytora, 380.

- Wynagrodzenie szkody* przez wysyłającego, 393, 394.
 — przez przewoźnika, 395—399.
 — przez koleje żelazne, 423—431.
- Wypowiedzenie* służby pomocników handlowych, 61 do 64.
 — spółki, 123—125, 170, 186, 200, 261, 262.
- Wysyłający*, o ile późniejsze zlecenia jego wiążą przewoźnika, 402.
- Zadatek* przy czynnościach handlowych, 285.
- Zakład filialny*, zgłoszenie firmy, 21.
 — spółki jawnej, 86.
 — spółki komandytowej, 152.
 — spółki komandytowej na akcye, 179.
 — spółki akcyjnej, wpisanie w rejestr handlowy, 212.
- Zakład główny*, wpisanie takowego w rejestr handlowy, 86.
- Zakłady do przewozu osób przeznaczone*, ich czynności są czynnościami handlowymi, 272.
 — *przewozowe* publiczne, do nich stósują się przepisy o przewoźnictwie, 421.
 — *pocztowe*, o ile się do nich stósują przepisy o przewoźnictwie, 421.
- Zakłady zastawnicze*, udzielone im szczególne prawa co do zastawu, 312.
- Zakupno* komisanta, 364.
 — towarów mających cenę giełdową lub targową przez komisanta, 376.
- Zaliczki* spółników, 93.
 — kupców, 315, 316.
 — komisanta, 371, 374.
 — spedytora, 382.
- Zapłacenie* kwoty akcyjnej przy spółce akcyjnej, wezwanie do tego, 221.
- Zapłata* papierów indossowanych, 324.
 — ceny kupna, 342.
 — ceny kupna, zwłoka, 354.
- Zapłaty*, gdzie je uiszczać należy, 324, 325.
 — kto z czeladzi handlowej do odbierania takowych jest upoważnionym, 50, 51.
- Zapowiedzenie*, o ile je uzyskać mogą prywatni wierzyciele spółnika, 119.

- Zareczenie* w czynnościach handlowych, 281.
- Zaróbkowanie* w przedsiębiorstwach niektórych jest czynnością handlową, 272.
- Zarzut*, iż kto inny pierwój pozwanym być ma, nie służy dłużnikowi solidarnemu i ręczycielowi, 281.
- Zarzuty* niedostatków kupionego towaru, kiedy gasną, 349.
- w spedytorstwie, 386.
 - w przewoźnictwie, 408.
- Zastaw* ręczny, ustanowienie takowego, 309.
- uzyskanie zapłaty z takowego, 310, 311.
 - publiczna sprzedaż takowego, 311.
 - szczególne prawa niektórych zakładów odnośnie do takowego, 312.
- Zastawienie* obcej rzeczy, 306.
- Zastępywanie* jawnej spółki handlowej przez spółnika, 114—117.
- spółki komandytowej, 167.
 - spółki komandytowej na akcje, 196.
 - spółki akcyjnej, 227.
- Zawiaaowstwo* jawnej spółki handlowej, 99—102.
- spółki komandytowej, 158.
 - spółki komandytowej na akcje, kontrola nad takowym, 193.
 - spółki akcyjnej, 234.
- Zawarcie* umowy między nieobecnyimi, 321.
- Zawieranie* czynności handlowych, formy i przepisy prawa, 317—323.
- Zawieszenie* wypłat, prawo zatrzymania z przyczyny takowego, 314.
- Zepsucie* wewnętrzne towarów, skutki, 243, 348, 365, 366, 387, 395.
- Zezwolenie*, rządowe, na spółki komandytowe na akcje, 174, 178, 206.
- na spółki akcyjne, 208, 211, 214.
 - na połączenia jednej spółki akcyjnej z drugą, 247.
- Zgromadzenie walne* przy spółkach komandytowych na akcje, rozpoznaje wkładki, 180.
- jakie prawa wykonuje, 186.
 - przypadki zwołania, 188.
 - sposób zwołania, 189.
 - powzięcie uchwał, 199.

- Zgromadzenie walne* spółki akcyjnej, kiedy ważna uchwała tegoż względem trwania, lub zmiany umowy, 214.
- akcjonaryuszów spółki akcyjnej, jakie prawa wykonuje, 224.
 - spółki akcyjnej, zwołanie takowego przez dyrekcją, 236.
 - przypadki zwołania, 237.
 - sposób zwołania, 239.
 - zwołanie takowego w razie zmniejszenia kapitału zakładowego, 240.
 - uchwała tegoż względem częściowej spłaty kapitału zakładowego akcjonaryuszom, 248.
- Zlecenia kupca* nie gaśnie z jego śmiercią, 297.
- obowiązek do jego przyjęcia; odrzucenie, 323.
- Zmiana firmy*, zgłoszenie, 25.
- Znawcy* oceniają prawo pomocników handlowych, 57.
- oznaczają ilość udziału w zysku lub stracie spółki komandytowej, 162.
 - — i spółki niejawnej, 254.
 - sprawdzają stan towaru nieprzyjętego, 348.
 - towaru danego w komis, 365.
 - przepis co do mianowania ich, § 48.
- Zobowiązanie* w sprawach handlowych, przyjęcie takowego przez kilka osób, 280.
- w sprawach handlowych, przyjęcie takowego przez spółnika, 93.
- Źródła* prawa handlowego, 1.
- Zrzucenie się z kontraktu* z powodu niewykonania, 354 do 357.
- przy podzielném wykonaniu, 359.
- Zwierzęta* żyjące, ich przewóz koleją żelazną, 424.
- Zwłoka* spółników w uiszczeniu wkładek, 95, 220.
- w czynnościach handlowych, 288, 289, 291.
 - kupca w odbiorze towaru; skutki, 343.
 - kupca w uiszczeniu ceny kupna, 354.
 - sprzedawcy w oddaniu, 355
 - jednego z kontrahentów prawa drugiego w tym wypadku, 356, 357.
 - protest z przyczyny zwłoki, 358.
 - komitenta w jego zobowiązaniach względem komi-santa, 375.

Zwyczaje handlowe jako źródło rozstrzygnięć w sprawach handlowych, 1.

— co do zarzucenia wadliwości zakupionego towaru, 349.

— co do wagi opakowania, 352.

— kredytowanie ceny kupna przez komisanta, 369.

— odpowiedzialność komisanta za wypełnienie zobowiązania przez stronę z nim kontraktującą, 370.

Zwyczaje obrotu handlowego jako źródło do rozstrzygnięć, 279.

Zwyczajny sąd spółki handlowej, 111, 144, 213.

Zysk, rozdział tegoż przy spółkach jawnych, 107.

— komandytnika, 161, 162.

— roszczenie akcyonariusza w spółce akcyjnej, 216.

— i strata przy spółkach handlowych niejawnych, 254, 255.

— przy stowarzyszeniach do przedsięwzięcia pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek, 268.

— zwrot utraconego, 283.

Żona kupca, prawa jej z kontraktów małżeńskich, §§ 16 i 17.

Sprostowania i dodatki.

- 1) Na str. 3 wiersz 22 z góry zamiast: ustawa o opiece i t. d. z 7. grudnia 1858, N. 230 D. u. p. czytaj: — ustawy o opiece i t. d. z 7. grudnia 1858, N. 230 i N. 237 D. u. p.
- 2) Na str. 4 po l. 13) dodaj l. 14) ustawa z 29. czerwca 1868, l. 85 D. u. p. o izbach handlowych i przemysłowych.
- 3) Na str. 8 w uwagach do art. 4. dodaj: Art. 1. kodeksu handl. francuskiego, na wzór którego zredagowano art. 4. kodeksu niniejszego, opiewa „handlującymi są wykonywający czynności handlowe i robiący sobie z takowych zwykle zatrudnienie“ (sont commerçants, qui exercent les actes de commerce et en font leur profession habituelle).
- 4) Na str. 10 wiersz 12 z góry po słowach: Orzeczn. plen. S. N. w Wiedniu z 26. kwietnia 1864, l. 2967, I. 22 dodaj: orzeczenie to nie jest dokładne, albowiem ustęp 1. artykułu 10. k. h. zastąpiony został §em 7. u. w., który obecnie wyłączenie o tém stanowi, którzy kupcy są obowiązani do zgłoszenia się z firmą, a raczej, do których kupców stosują się przepisy o firmie, księgach handlowych i t. d. a do których nie; czy zaś przemysłowiec ma być uważany za kupca, o tém stanowią jedynie przepisy kodeksu handlowego o czynnościach handl. (art. 271 i 272). Por. reskrypt minist. z 8. lutego 1864, l. 803 przy §ie 7. u. w. i uwagi tam podane.
- 5) Na str. 14 w 1ym wierszu uwagi do art. 23 zamiast: dalszego prowadzenia dotychczasowej firmy, czytaj — dalszego używania dotychczasowej firmy.
- 6) Na str. 54 w końcu uwagi 2) do art. 119 dodaj: orzeczenie to sądu najwyższego nie jest w ustawie uzasadnione.
- 7) Na str. 100 w 7ym wierszu uwagi do art. 269 zamiast do rąk jednego, czytaj do rąk jednéj.
- 8) Na str. 101 w wierszu 5ym artykułu 271 po słowach celem odprzedaży, dodaj — takowych.
- 9) Do str. 101 o czynnościach handlowych por. rozprawę prof. Dra Piętaka: „kto ma być poczytany za kupca według powsz. niemieckiego kodeksu handl. i t. d.“ Lwów 1871.
- 10) Na str. 102 w uwadze 2) wiersz 4. zamiast art. 273 ust. 2. czytaj — art. 273.
- 11) Na str. 102 w uwadze 5) zamiast: O. z 28. stycznia 1869, l. 12.812, II. 214 czytaj: O. z 12. września 1866, l. 7438, I. 94; — przeciwnie orzeczono dnia 28. stycznia 1869 do l. 12.812, II. 214, że kupno chmielu do wywaru piwa jest czynnością handlową. Por. także orzeczenie z 22. kwietnia 1868, l. 2575, II. 174, w którym słusznie uznano, że kupno mąki przez piekarza do wypieczenia bułek na sprzedaż jest czynnością handlową.

- 12) Na teŝe str. w uwadze 5) w wierszu 6. po słowach: w przedsiębiorstwie swém dodaj — t. j. celem dalszój odprzedaży.
- 13) Na str. 103 w końcu uwag do art. 271 dodaj — odpowiedni artykuł kodeksu handl. franc. opiewa:

Art. 632. Prawo poczytuje za czynności handlowe: wszelkie kupno artykułów, żywności i towarów w zamiarze odprzedaży bądź w naturze, bądź po ich przerobieniu lub przekształceniu, albo nawet w zamiarze wynajęcia ich do prostego używania; wszelkie przedsiębiorstwa rekedzielne, komisowe, przewozu ładem lub wodą; wszelkie przedsiębiorstwa dostarczeń, ajencji, biur informacyjnych, zakładów sprzedaży przez licytację, widowisk publicznych; wszelkie czynności wekslarskie, bankowe i stręczenia; wszelkie czynności banków publicznych; wszelkie zobowiązania między negocyantami, kupcami i bankierami; między wszelkimi osobami weksle, lub przesyłki pieniędzy z miejsca na miejsce.

- 14) Na str. 105 wiersz 5 z dołu zamiast: na hipotece czytaj: na rzeczy nieruchomój.
- 15) Na str. 128 w wierszu 3cim uwagi 1. do art. 338 zamiast art. 271, l. 2 popraw — (art. 271, l. 2).
- 16) Na str. 134 w uwadze 7. zamiast: wręcz przeciwnie — czytaj: porównaj.
- 17) Na str. 172 w uwadze 2) zamiast słów ustępu 2go na podstawie powyższego reskryptu czytaj: Trybunał najwyższy orzekł w orzeczeniu plenarném i t. d., a w końcu dodaj — (motywa orzeczenia tego są błędne, bo zapoznają zupełnie znaczenie i doniosłość art. 273 ust. 3. i błędnie pojmują stosunek art. 271, l. 1 do art. 273 ust. 3. — por. art. 10 i uwagi tam poczynione tudzież art. 271—273).
- 18) Na str. 190 w uwadze 1) zamiast: prof. Dr. Piętaś: o czynnościach giełdowych i t. d. czytaj: prof. Dr. Piętaś: o organizacyi giełdy i o czynnościach giełdowych i t. d.
- 19) Na str. 195 wiersz 5 z góry zamiast: czynności czytaj: czynnościach.

Inne błędy i omyłki, któreby się przypadkiem do niniejszego wydania wkrađły, zechce łaskawy czytelnik sam sobie sprostować i — za co bardzo byłbym mu wdzięczny — zwrócić mi na nie uwagę.

Kraków, w grudniu 1876.

